

کتاب ماه

سال دوم - شماره اول - ۳۰ آبان ۱۳۷۷ - ۱ شعبان ۱۴۱۹ - ۲۱ نوامبر ۱۹۹۸ - قیمت ۱۵۰ تومان

فهرست کتابهای

منتشر شده

مهرماه ۱۳۷۷

گفتگو با دکتر سیروس شمیسا

خانه ابری نیما
دکتر محمد جعفر یا حقی

گفتمان و ترجمه

بیلی باتگیت نمونه ای از ادبیات پست مدرن/ نجف دریابندری
مدخلی بر جامعه شناخت نقد ادبی/ سید محمد دامادی
دانشنامه خیامی/ علی رضا نکاوتی قراگزلو
پژوهشی نو در باره شاهنامه فردوسی/ علی اصغر محمدخانی
در جستجوی شعر/ کامیار عابدی • هویت/ کامران پارسی نژاد
مقدمه ای بر زیباییشناسی نثر معاصر/ محمد مهیار
ادوارد سایپر و زبان/ بهروز محمودی بختیاری
باگادامر در لحظه های هستی/ شیوا کاویانی
گفتگو با فیروز زنوزی جلالی • گفتگو با فریده رازی

کتاب ماه

ادبیات و فلسفه ۱۳

ماهنامه تخصصی اطلاع رسانی و
نقد و بررسی کتاب

صاحب امتیاز:
خانه کتاب ایران
مدیر مسئول:
احمد مسجد جامعی

کتاب ماه ادبیات و فلسفه ماهنامه‌ای است که باهدف اطلاع رسانی در زمینه کتاب و مسایل نشر و کمک به ارتباط خلاق بین پدیدآورندگان، ناشران، کتابداران و سایر فعالان عرصه نشر و فرهنگ کشور از سوی موسسه نمایشگاه‌های فرهنگی و خانه کتاب ایران انتشار می‌یابد. هر ماه فهرست کامل انتشارات ماه پیشین که با مجوز وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی انتشار یافته است و در نظام اطلاع رسانی خانه کتاب ایران وارد شده‌اند بر اساس نظام رده‌بندی ده‌گانه دیویی ارائه می‌شود. شناسه کتابها تا حد امکان - حداقل کتابهای چاپ اول - با خلاصه‌ای از کتاب همراه است. در پایان این بخش نمایه‌ها نیز آورده شده است. مسئولیت نقد و ارزیابی کتاب و مسایل کتاب بر عهده نویسندگان است و به هیچ وجه به منزله نظر رسمی خانه کتاب نیست.

مردم‌پژ:
علی اصغر محمدخانی
بخش فهرست و خلاصه کتاب:
مدیریت اطلاع رسانی و خدمات
رایانه‌ای
همکاران این شماره:

لیتوگرافی:
پرتو شمس
چاپ و صحافی:
مؤسسه چاپ الهادی
نشانی: تهران خیابان انقلاب بین صبا و
فلسطین شماره ۱۱۷۸
صندوق پستی ۱۳۱۴۵-۳۹۵
تلفن: ۶۴۱۵۲۵۵

فهرست:

- ۳..... اشارات، دست ابزار شاعران
- ۷..... خانه ابری نیما
- ۸..... بیل‌باگیت، نمونه‌ای از ادبیات مدرن
- ۱۲..... پژوهشی نو درباره شاهنامه فردوسی
- ۱۵..... در جستجوی شعر
- ۱۸..... گفتمان و ترجمه
- ۲۰..... مقدمه‌ای بر زیبایی‌شناسی نثر معاصر
- ۲۲..... هویت
- ۲۶..... نگاهی بر آثار حسن دهلوی سجزی و تأثیر سعدی هندوستان بر حافظ
- ۲۸..... مدخلی بر جامعه‌شناسی نقد ادبی
- ۳۰..... تازه‌ها و طرفه‌ها
- ۳۲..... اسنادی از مشاهیر ادب معاصر ایران
- ۳۴..... زن‌ها شبیه هم می‌خندند!
- ۳۶..... ادوارد ساپیر و زبان
- ۳۷..... تفسیر مابعدالطبیعه ارسطو
- ۳۸..... نیم‌نگاهی به کتاب آب آتش افروز
- ۳۹..... با گادامر در لحظه‌های هستی
- ۴۰..... دانشنامه خیامی
- ۴۲..... گرایش من به ناگفته‌های درونی است
- ۴۸..... همه هم «ویس» و هم «پردیس» هستیم
- ۴۹..... فهرست کتابهای منتشر شده مهر ماه سال ۱۳۷۷

اشارات

دست ابزار

شاعران

گفتگو با دکتر سیروس شمیسا
به مناسبت انتشار فرهنگ اشارات

جلد اول: پیشدایان) تألیف دکتر مهین دخت صدیقیان، فرهنگ تلمیحات در شعر معاصر تألیف دکتر محمد حسین محمدی منتشر شده است. به تازگی "فرهنگ اشارات" نوشته دکتر سیروس شمیسا منتشر شده است که دنباله فرهنگ تلمیحات می باشد. به بهانه انتشار فرهنگ اشارات گفتگویی با دکتر شمیسا داشته ایم که حاصل آن را می خوانید.

فرهنگ تلمیحات و اشارات از جمله فرهنگهای موضوعی (و تخصصی) در زمینه ادبیات فارسی است. در این زمینه تاکنون آثاری مانند: فرهنگ تلمیحات تألیف دکتر سیروس شمیسا، فرهنگ اساطیر و اشارات داستانی در ادبیات فارسی تألیف دکتر محمد جعفر یاحقی، فرهنگ اساطیری - حماسی ایران (به روایت منابع بعد از اسلام،

● چطور شد که به تألیف فرهنگ اشارات پرداختید.

○ از دوران دانشجویی عادت کرده بودم که اشارات و تلمیحاتی را که در متون نظم و نثر می بینم یادداشت کنم و بدین ترتیب بعد از طی سالیان دراز، دو کتاب فرهنگ تلمیحات و فرهنگ اشارات تألیف شد.

● تلمیحات و اشاراتی که در شعر و نثر فارسی به کار می روند به دو دسته تلمیحات ایرانی و تلمیحات اسلامی تقسیم می شوند درباره ویژگی های این دو دوره توضیح دهید و چه اشتراکاتی با هم دارند؟

○ در آثار نخستین ادبیات فارسی تا قرن پنجم تلمیحات ایرانی حضور چشمگیری دارد و از قرن ششم تحت الشعاع تلمیحات اسلامی قرار می گیرد و این طبیعی است زیرا آشنایی شاعران و نویسندگان با معارف اسلامی بیشتر می شود. البته تلمیحات ایرانی هیچگاه از بین نمی رود و این عمده به یمن حضور شاهنامه در طول تاریخ فرهنگ ایران است.

● از نظر تاریخی، تلمیح در آثار شاعران دوره ساسانی و اوایل دوره غزنوی، همچون رودکی، شهید بلخی، دقیقی و فردوسی، بیشتر مربوط به تلمیحات ایرانی - و اغلب مربوط به آیین زرتشتی - بوده است، اما با رشد و گسترش فرهنگ اسلامی در ایران، دامنه تلمیحات بکار رفته در آثار شاعران و نویسندگان، به سوی قصص اسلامی بیشتر شده است، در چه دوره های، اشاره به فرهنگ اسلامی بیشتر به چشم می خورد و در آثار چه شاعران و نویسندگانی؟

◀ در آثار نخستین ادبیات فارسی تا قرن پنجم

تلمیحات ایرانی حضور چشمگیری دارد و از قرن ششم

تحت الشعاع تلمیحات اسلامی قرار

می گیرد.

◀ تلمیحات ایرانی هیچگاه از بین نمی رود و این

عمده به یمن حضور شاهنامه در طول

تاریخ فرهنگ ایران است.

◀ اهمیت فرهنگ اشارات به مراتب از فرهنگ تلمیحات بیشتر است، چون مطالب مربوط به رجال را با کمی زحمت می‌توان در کتب تاریخی و تفسیری و فرهنگ لغات و امثال اینها یافت، اما مطالب فرهنگ اشارات عمده با تعمق در شواهد شعری و نثری جمع‌آوری شده و در بسیاری از موارد نمی‌توان آن‌ها را در منابع و مآخذی یافت.

که دیگر وقت اساتید به توضیح این مطالب بگذرد و می‌توانند مطالب اساسی‌تری را توضیح دهند. در بسیاری از موارد اگر کسی اصل این داستان‌ها و مباحث را نداند اصلاً متوجه مقصود گوینده نمی‌شود. شاعران و نویسندگان بزرگ از تلمیح به عنوان مشبه استفاده می‌کنند و مشبه یعنی مقصود را خواننده باید دریابد. گاهی با تصرّفی که در تلمیح می‌کنند قرینه به دست می‌دهند که مراد آنان صرف اشاره نبوده است، مثلاً حافظ وقتی می‌گوید:

آلای یوسف مصری که کردت سلطنت مغرور

پدر را باز پرس آخر کجا شد مهر فرزندی

قرینه به دست داده است که یوسف مصری کنایه از ممدوح است زیرا سلطنت یوسف مصری را مغرور نکرده بود. یا می‌گوید:

زبان مور بر آصف دراز گشت و رواست

که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نجست

مسلماً اشاره به حادثه‌ی تاریخی است زیرا خاتم جم هر چند یاوه (=گم) شده بود اما سرانجام پیدا شد. در مورد اشارات هم همین طور است و غالباً بدون دانستن ماجرا، هنر شاعر فهمیده نمی‌شود. وقتی حافظ می‌گوید:

مرا و سرو چمن را به خاک راه نشانند

زمانه تا قصب زرکش (نرگس) قبای تو بست

به قول ادبا تشبیه مضمّر و تفضیل را با هم آورده است که سبک حافظ است. یعنی مشبه (معشوق یا ممدوح) را اولاً به سرو تشبیه کرده و ثانیاً مشبه را بر مشبه به ترجیح نهاده است. اما برای فهمیدن این مطالب باید بدانید که قبا گاهی آن قدر تنگ بود که برای بستن دگمه آن باید می‌ایستادند و شکم را تو می‌بردند (مثل پوشیدن بعضی از شلوارهای جین امروزی!). لذا وقتی که معشوق برای پوشیدن قبا بلند می‌شود و می‌ایستد از سرو بلندتر جلوه می‌کند. یا می‌گوید:

بگشا بند قبا تا بگشاید دل من

که گشادی که مرا بود ز پهلوی تو بوه

باید توجه داشت که بند قبا یعنی دگمه آن در پهلوی بسته می‌شده است.

فایده دیگر فرهنگ اشارات به لحاظ مسائل

نجوم و طب و اعتقادات و امثال این‌ها گرد آمده است و هر جا که موضوع به رجال مربوط می‌شده به فرهنگ تلمیحات ارجاع داده شده است. در اینجا بد نیست اشاره کنیم که اهمیت فرهنگ اشارات به مراتب از فرهنگ تلمیحات بیشتر است، چون مطالب مربوط به رجال را با کمی زحمت می‌توان در کتب تاریخی و تفسیری و فرهنگ لغات و امثال اینها یافت، اما مطالب فرهنگ اشارات عمده با تعمق در شواهد شعری و نثری جمع‌آوری شده و در بسیاری از موارد نمی‌توان آن‌ها را در منابع و مآخذی یافت و به هر حال بسیار دیرپای و پراکنده هستند.

● شما در مقدمه اشاره کرده‌اید که عین همین فرهنگ را البته مختصرتر برای ادبیات عربی فراهم کرده‌اید و آن را «من لا یحضره الادیب» نام نهاده‌اید. درباره این کتاب توضیح دهید و چه موقع منتشر خواهد شد.

○ البته این مطلب را در مقدمه فرهنگ تلمیحات گفته‌ام که در سال ۱۳۵۵ تألیف شد و در ۱۳۶۶ به چاپ رسید. اما در مقدمه فرهنگ اشارات متذکر شدم که دیگر درصدد طبع چنین کتابی نیستم. ماجرا این است که در دوران دانشجویی با کتب نظم و نثر عربی سر و کار داشتم و لذا تلمیحات و اشارات آنها را مانند متون فارسی یادداشت می‌کردم. اما بعدها کم‌کم از کتب عربی دور شدم و به مقتضای شغلم که معلمی ادبیات فارسی است بیشتر سر و کارم با متون ادب فارسی بوده است. لذا تألیف «من لا یحضره الادیب» ناتمام ماند. امیدوارم دیگران مخصوصاً دانشجویان فاضل و کوشا دنباله این کار را بگیرند. خود عرب‌ها نکرده‌اند. بسیار کتاب مفید و شیرینی خواهد بود. بسیاری از موارد بین ادب فارسی و عربی مشترک است. منتها می‌دانید که این گونه کتب را نمی‌توان تصمیم گرفت و در مدت محدودی تألیف کرد. بلکه یک کسی باید از آغاز، همین طور مداوم در حین مطالعات خود فیش برداری کند و لذا حدود پانزده بیست سالی لازم است تا یادداشت‌ها در حد کتابی شود.

● اصولاً این گونه فرهنگ‌ها چه کمکی به دانشجویان می‌کند.

○ کمک‌های بزرگ و متعددی، نه تنها به دانشجویان بلکه به استادان و محققان. مثلاً لازم نیست

○ چنان که عرض کردم توجه جدی به تلمیحات اسلامی از قرن ششم به بعد است و لذا در آثار شاعران و نویسندگان قرن ششم از قبیل خاقانی و نظامی و انوری و بسیاری دیگر تلمیحات اسلامی و اشاره به علوم اسلامی به وفور دیده می‌شود و البته به تلمیحات ایرانی هم توجه دارند. از همین قرن اندک اندک عرفان هم در ادبیات فارسی مطرح می‌شود که طبعاً پر از مباحث قرآنی و روایی است، مثلاً آثار مولانا در قرن هفتم گنجینه‌ی از اشارات و تلمیحات اسلامی است. تا قرن نهم کم و بیش چنین است. در دوره سبک هندی شاعران و نویسندگان آن پایه و مایه و لذا آن احاطه کامل را به علوم اسلامی ندارند و اساساً سبک عوض شده و اظهار فضل جزو اهداف شاعران نیست. اما در زمینه اشارات، سبک هندی وضع خاص خودش را دارد و اشارات تازه‌ی در ادبیات پیدا می‌شود. در دوره بازگشت شاعرانی که به اسلوب عهد سامانی و غزنوی شعر می‌گویند، طبعاً شعر ایشان متعادل است، اما شاعرانی هستند که به اسلوب عهد سلجوقی سخن می‌گویند و لذا به تلمیحات و اشارات اسلامی توجه خاصی دارند. جالب است که در قانّی که مرد فاضلی بوده علاوه بر تلمیحات و اشارات اسلامی، توجه شدیدی به تلمیحات ایرانی است و این می‌رساند که با شاهنامه مانوس بوده است و البته سرمشق او در این زمینه، شاعر گمنام اما استادی به نام صحبت لاری بوده است.

● چه شاعران و نویسندگانی بیشترین و مؤثرترین اشارات و تلمیحات را در آثار خود به کار برده‌اند.

○ به طور کلی می‌توان گفت که شاعران و نویسندگان قرن ششم مثل خاقانی و نظامی و انوری و بعد نویسندگان نثر فنی مثل نصرالله منشی و وراوینی و زیدری نسوی و وصاف. در سبک هندی امثال صائب و غالب دهلوی و در دوره بازگشت قانّی.

● آیا فرهنگ اشارات دنباله فرهنگ تلمیحات است؟

○ به یک اعتبار آری و به یک اعتبار نه! زیرا هر چند تألیف این دو کتاب همزمان بوده است اما هر یک کتاب مستقلی است. فرهنگ تلمیحات مربوط به رجال است: رجال اساطیری، تاریخی، مذهبی. اما در فرهنگ اشارات مباحث اساطیری و مذهبی و تاریخی از قبیل

● تلمیح چه ارتباطی با اسطوره و اسطوره‌شناسی و رمزپردازی دارد.

○ رابطه بسیار تنگاتنگی، برخی از رجال و موضوعات اساساً اساطیری هستند مثل خورشید بودن جمشید یا آفرینش آسمان از یاقوت و بسیاری هم به نوعی با اسطوره مربوطند.

● درباره تاریخچه اشارات و ویژگیهای آن در هر سبک شعری مانند ادبیات سبک خراسانی توضیح دهید.

○ اشارات در هر سبکی تاریخچه و داستانی دارد. در سبک خراسانی تقریباً ساده و طبیعی و منبعث از زندگی عادی مردمند. در عهد سلجوقی شاعران نوعاً فاضلند و علوم اسلامی و طب و نجوم خوانده‌اند. ابوالفرج رونی در این دوره اشاره به علوم را وارد شعر می‌کند و این اسلوب مورد توجه اکثر شاعران بینابین گوی این دوره قرار می‌گیرد. مخصوصاً انوری راه ابوالفرج را ادامه می‌دهد. این است که به ممدوح می‌گوید:

باد معلومت که این بنده به شعر بوالفرج

تا بدیدستم و نوعی داشتستم بس تمام

سرانجام کار به جایی می‌کشد که اشارات دست ابزار شاعران در ساختن تشبیه و استعاره و مضمون می‌شود. مثلاً حافظ در اشاره به کوچکی دهان معشوق می‌گوید:

بعد از اینم نبود شبایه در جوهر فرد

که دهان تو در این نکته خوش استدلالی است

بر سر اینکه جوهر فرد یا جزء لایتجزی (اتم) را باز هم می‌توان به اجزایی تقسیم کرد یا نه جوهر فرد ریزترین بخش قابل تصور است اختلاف بوده است. شاعر می‌گوید از کوچکی دهان تو - که کوچکتر از آن دیگر ممکن نیست - معلوم می‌شود که جوهر فرد راست است یعنی ذره‌یی که دیگر قابل انقسام نیست.

● آیا در آثار شاعران و شارحان بزرگ اشتباهاتی از جنبه اشارات دیده می‌شود نمونه‌هایی از آن را ذکر کنید.

○ بله، البته در شاعران خیلی کم است زیرا مطابق سنت‌های شعری پیش از خود عمل می‌کردند و با تلمیحات و اشارات و اشعار پیش از خود آشنا بودند. اما با این همه می‌توان نمونه‌هایی را نشان داد. مثلاً نظامی در لیلی و مجنون در رسیدن خزان گوید:

نرگس به جمازه بر نهد رخت

شمشاد درافتد از سر تخت

شاعر خیال کرده که نرگس گل بهار و تابستان است که در خزان و زمستان از بین می‌رود و حال آن که برعکس است.

اما در شارحان نمونه‌های متعدد دارد مخصوصاً در شارحان متأخر که گاهی جهت توضیح و تبیین مطلب از خود داستانی می‌ساختند. استاد مرحوم وحید دستگردی در این بیت نظامی:

مجنون چو سحای نامه را دید

جزنامه هر آنچه بود بدرید

سحا را سخا خوانده و شرحی نوشته است که طبعاً صحیح نیست. سخا بندی بود که به دور نامه می‌پیچیدند. □

جامعه‌شناسی است، چه به بسیاری از رسوم قدیم در این فرهنگ اشاره شده است مثلاً به مجرد اطلاق اجاره نمی‌دادند! صاحب خانه خودش در طبقه دوم می‌نشست و طبقه اول را اجاره می‌داد. مراسم عزاداری، مراسم کفن و دفن، وضع مکتب خانه‌ها و از این قبیل.

● وقتی به دیوان خاقانی نگاه می‌کنیم درمی‌یابیم که اشارات مسیحی در آثار خاقانی، شعر او را از حیث نوع تلمیح، در میان سایر شاعران شاخص کرده است. آیا در این باره در فرهنگ اشارات به آن پرداخته‌اید و چرا خاقانی از این نوع تلمیح بیشتر استفاده کرده است.

○ بله تلمیحات مسیحی در فرهنگ تلمیحات آمده است. اتفاقاً خاقانی در زمینه اشاره به طب و نجوم و فولکلور و آداب و رسوم هم بسیار غنی است که در فرهنگ اشارات حتی المقدور جمع‌آوری شده است. اما این که سؤال فرمودید چرا تلمیحات مسیحی در شعر خاقانی زیاد است باید عرض کنم که منطقه اژان یعنی بالای رود ارس (به منطقه پائین رود ارس آذربایجان می‌گفتند) همجوار با ارمنستان و امپراطوری روم شرقی بود که مسیحی بودند و لذا شاعران منطقه اژان با مسیحیت آشنا بودند. البته مسیحیت کلیسای شرقی با مسیحیت کلیسای غربی فرق‌های جالبی دارد که در مطاوی متون ادب فارسی به صورت اشاره، پراکنده است. در مورد خاقانی باید توجه داشت که مادرش یک زن مسیحی بود که بعداً مسلمان شد و او بی‌شک مسائلی از مسیحیت را به پسرش منتقل کرده بود.

● چرا در دوره مشروطیت گرایش به تلمیح کمتر دیده می‌شود آیا گرایش به ادبیات مردمی - که می‌بایست از زبانی ساده برخوردار باشد - علت آن است.

○ یکی از علل مهم همین است که گفتید. البته برخی از شاعران این دوره اصولاً آن احاطه و مایه را هم شاید نداشتند. اما مسأله مهم این است که ادبیات دوره مشروطه، ادبیات کاربردی است که هدف آن تماس با توده مردم و انتقال صریح مطلب بوده است. در تعریف بلاغت گفته‌اند که سخن گفتن به مقتضای حال مخاطب است. مخاطب توده مردم بودند که باید برای انقلاب آماده می‌شدند. حتی شاعران فاضلی هم که می‌توانستند از انواع تلمیح و اشاره و فنون ادبی استفاده کنند، در این میدان فداکاری کردند و از این امور به نفع روشن کردن مردم گذشتند.

● در فرهنگ اشارات به تلمیحاتی که در شعر نو بکار رفته است کمتر اشاره شده است. آیا درباره تلمیحات در شعر نو جداگانه تحقیق کرده‌اید.

○ فهم تلمیحات شعر نو زیاد برای مردم عصر ما دشوار نیست. البته هر سبکی تلمیحات خاصی هم دارد از جمله شعر نو. بنای فرهنگ تلمیحات و فرهنگ اشارات هر دو چنان که در مقدمه گفته‌ام بر اختصار بود و به دلایل مختلف از جمله قیمت کتاب ال‌ا‌هم فال‌ا‌هم کردم و همه یادداشت‌هایی را در این کتاب‌ها نیاوردم. در سال‌های اخیر یکی از شاگردان با ذوق و فاضل - آقای دکتر محمدی - به همان سبک فرهنگ تلمیحات، تلمیحات شعر نو را جمع‌آوری و منتشر کرد.

فرهنگ اشارات

ادبیات فارسی

(اساطیر، سنن، آداب، اعتقادات، علوم...)

جلد اول

۳-۲

دکتر سیروس شمیا

◀ توجه جدی به تلمیحات اسلامی از

قرن ششم به بعد است و لذا در آثار

شاعران و نویسندگان قرن ششم از قبیل

خاقانی و نظامی و انوری و بسیاری دیگر

تلمیحات اسلامی و اشاره به علوم

اسلامی به وفور دیده می‌شود و البته به

تلمیحات ایرانی هم توجه دارند.

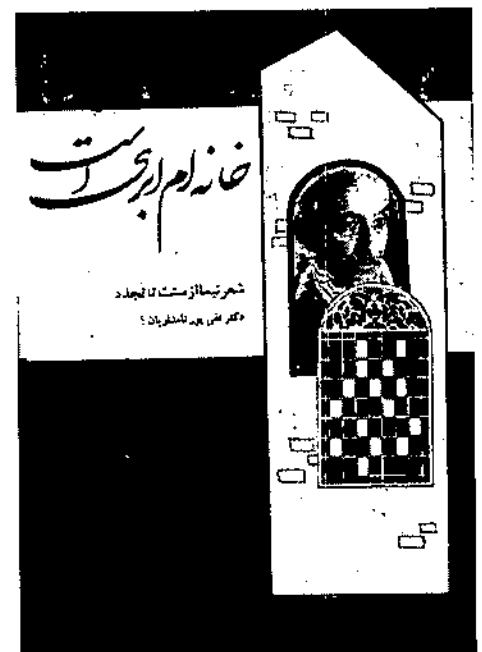
خانه ابری نیما

نگاهی به کتاب:

خانه ابری است، شعر نیما از سنت تا تجدید

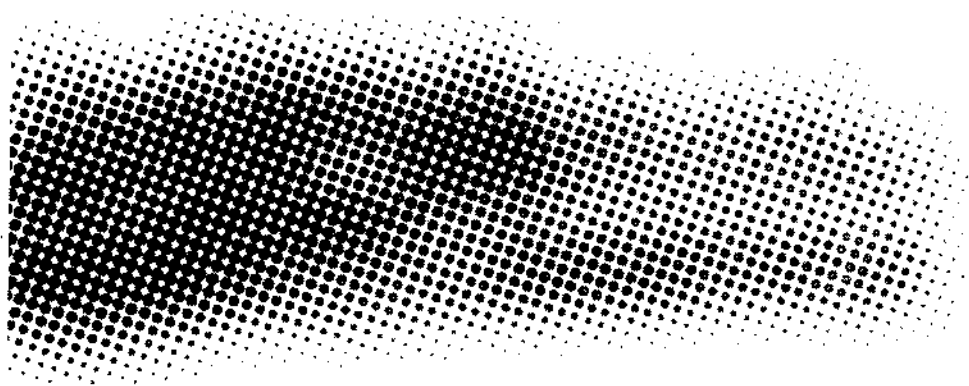
• دکتر محمد جعفر یاحقی

◀ نیمی از کششی که کتاب برای من داشت ناشی از دیدگاه متعادل و ناقدانه دکتر پورنامداریان بود و نیم دیگرش هم دقت و تأمل و حوصله او و لطفی که از شناخت بیشتر شعر و اندیشه نیما حس کرده بودم.

- دکتر تقی پورنامداریان
- تهران، سروش ۱۳۷۷
- با جلد شمیز: ۱۳۰۰۰ ریال
- با جلد گالینگور: ۱۶۵۰۰ ریال

شعر نیمایی امروز به آن مرحله از کمال و جاافتادگی و آزمودگی در مسیر نقد و نظرهای موافق و مخالف رسیده است، که دیگر بتوان با اطمینان و بی‌سودای نام و نان به بررسی و نقد علمی و تاریخی آن پرداخت. اگر این کار برای شعر نیمایی به‌طور کلی، به دلایلی که گفتم، شدنی و بایسته باشد برای خود نیما که قافله‌سالار است و زمان درازتری از تولد شعرش می‌گذرد شدنی‌تر و لازم‌تر خواهد بود، به‌ویژه که به دلیل پیش‌قدمی و شیخوخیت حرفه‌ای بیشتری هم در مورد او گفته‌اند، و به سخن دیگر در کوره نقد و نظرها پخته‌تر و آبدیده‌تر و جاگیرانه‌تر هم شده است. سخن از نیما، به‌ویژه برای جانبداران شعر وی و نواندیشان، البته از یک آفت بسیار مهم و نظریه‌گر و غلط‌انداز نیز بکلی برکنار نیست. این آفت همانا سرسپردگی و عصمت‌اندیشی و در یک کلام "کیش شخصیت"، یعنی آفت عمومی فرهنگ و جامعه ماست که جامعه‌شناسان ریشه آن را در تفکر ایلی حاکم بر تاریخ ایران می‌دانند.^(۱) به دلیل همین آفت است که بسیاری حرفها نگفته می‌ماند و شماری از نیاپیسته‌ها بایسته و ناممکن می‌شود. آنها که به نیما پرداخته‌اند اغلب به فرموده مولا علی (ع) یا "مبغض قال" بوده‌اند یا "محبّ قال" که گوش و دیده هر دو در مسیر حقیقت‌بینی کر و کور مانده است، بکُم عَمّی قَهْمٌ لَا یَعْقِلُونَ. والیمین والیسار مضله و طریق الوسطی هی الجاده. خانه ابری است، ریخته اندیشه و قلم ادبیات‌شناس فروتن و فرهیخته دکتر تقی پورنامداریان از آن معدودهایی است که به "طریقی وسطی" بسیار نزدیک شده است. دیری است در مورد نیما هرچه می‌بینم می‌خرم و می‌خوانم، از خریدن بسیاری زود پشیمان می‌شوم و برخی را در میانه خواندن به کناری می‌نهم تا فقط هنگام حاجت بدان مراجعه کنم، خانه ابری است از آنهایی بوده که به‌رغم سفر و مشغله و بی‌حوصلگی نخواستم یا نتوانستم به کناری بگذارم، حتی وقتی در میانه خواندن یکی از دانشجویانم - که کتاب را در کلاس آنها معرفی کرده بودم - خواست آن را از من به امانت بگیرد، دریغ آمد تمام ناخوانده به‌طور موقت کتاب را از بالینم دور کنم. نیمی از کششی که کتاب برای من داشت ناشی از دیدگاه متعادل و ناقدانه نویسنده بود و نیم دیگرش هم دقت و تأمل و حوصله او و لطفی که از شناخت بیشتر شعر و اندیشه نیما حس کرده بودم.

به دست نمی آورند.

نکته شایسته در این میحث آن که نویسنده با روش خاص خود هم از نامگذاری شعرها در تفسیر و تأویلها خوب سود برده و هم به تاریخ سرودن شعرها و انطباق آن با روزگار شاعر به نیکی بهره گرفته است. همین جا لازم است بر اهمیت این دو نکته در برخورد با شعر معاصر تأکید و اشاره کنم که این دو مشخصه یعنی نامگذاری شعرها (اعم از کوتاه و بلند) و به طور کلی ذکر تاریخ سروده شدن هر شعر، ساحت شعر و نقد معاصر را از ادبیات گذشته و سنتی فارسی ممتاز می کند و دوا بزار کارآمد برای نقد و تفسیر و تطبیق شعر معاصر در اختیار منتقد و مورخ قرار می دهد که برای آن بهایی نمی توان معین کرد. عنوان هر شعر، کلید فهم آن است و تاریخ آن علاوه بر این که در مسیر تکامل اندیشه شاعر مفید واقع می شود پنجره ای به تأویل و تفسیر تاریخی شعر می گشاید، که اگر نبود این پنجره به روی ناقد و خواننده بسته می ماند. ای کاش نویسنده خانم ابری است ملاک انتخاب خود را برای تفسیر و تأویل اشعار بمانند گزیده ها برمی شمرد و ما می دانستیم که مثلاً این اشعار به دلیل دشواری و نکته دار بودن برای تفسیر انتخاب شده است یا به علت شهرت و نیازی که همگان به فهم آنها دارند!

خانم ابری است جایگاه خود را نزد جویندگان و ناقدان ادب معاصر باز خواهد یافت. نویسنده پس از ویرایش جدید سفر در مه و برخی نقد و نظرهای پخته و حساب شده، که یکی از آخرینهایش مرور وی بر مجموعه های تازه انتشار شفیعی کدکنی بود،^(۱) اینک! این کتاب در صف مقدم ناقدان و ادب شناسان معاصر قرار می گیرد. با دانش و مایه ادبی و با فروتنی و اعتدالی که در وی سراغ داریم، اگر در تاس لغزنده تدریسهایی بی سرانجام و اندیشه نیفتد! انتظار می رود که باز هم کارهای شایسته ای از این دست و برتر از آن به خامه وی بر بساط کمر رونق کتاب بنشینند. که چنین باد! □

یادداشتها:

۱- رک: علی رضاقلی، جامعه شناسی نخبه کشی، تهران، نشر نی ۱۳۷۷، ص ۳۲ به بعد.

۲- تقی پورنامداریان، "سیری در هزاره دوم اهوی کوهی"، کیان ۴۲ (خرداد و تیر ۱۳۷۷) ص ۶۴ به بعد. □

آن آشنا می شود. در این فصل هم بسیاری از نکته ها در سرگذشت نیما و به عبارتی در سلوک شعری و کاروند او بر خواننده روشن می شود. "مسئله زبان در شعر نیما" بحثی کاملاً فنی و بدیع است، که هرچند عموماً از مصطلحات و برساخته های دیگران، به ویژه شفیعی کدکنی بسیار استفاده شده، با این حال رنگ و بو و حال و هوای خاص نویسنده را هم! که می رود به سبک و شیوه خاصی منتهی شود، در خود باز نموده است. این فصل البته ممکن است برای خواننده مبتدی و غیرادب دان، به دلیل ناآشنایی با مقوله های فنی کار، چندان دلپذیر نباشد. گرانیگاه کتاب بخش "مسئله معنی در شعر کهن و شعر آزاد نیما" است که هم از تازگی و کارآمدگی لازم برخوردار است و هم به برخی معضلات و گرفتگیهای شعر آزاد نیمایی پاسخ می دهد. کسانی که با شعر نیمایی کمتر مأنوسند عموماً در برخورد با آن دو مشکل دارند: به گوش ننشستن و بعد هم سردر نیاوردن. با بحثی دقیق و مقایسه ای که در این فصل از کتاب پیش کشیده شده است جوینده کنجکاو و جویا راز این دو مشکل را گشوده می بیند. بخصوص که نویسنده توانسته است با آوردن مثالهایی ملموس و معروف از شعر کهن آرام آرام خواننده را با نوع پیچیدگیهای شعر نیمایی و تغییراتی که در مسیر تحول اندیشه از قالب به معنی صورت گرفته آشنا کند. چنین بحثی، به ویژه با این مایه وقوف و وضوح، تا آن جا که من دیده ام در مورد گره گشایی و ارائه شیوه هایی برای فهم شعر نیمایی صورت نگرفته است.

فصل "گزیده ها" را نویسنده از آن رو آورده است تا خواننده کتاب که در طول مباحث به اشاره هایی به این اشعار برخورد می کند، اصل آن را برای خواندن و آزمودن در اختیار داشته باشد. بخش "تفسیر و تأویل شعرها"، هرچند کاری بدیع و بی نمونه نیست اما برای تکمیل مباحث پیشین و کمک به جویندگان فهم ادبیات معاصر بسیار سودمند است. در این بخش نویسنده با رمزگشایی و بسط موضوعات و اشارات مندرج در هر شعر به زندگی و روزگار شاعر قدم مهمی به سوی روشنیها، که عبارت باشد از فهم و تفهیم شعر نیمایی برداشته است. براساس این فصل از کتاب و یا با الهام از آن می توان فرهنگ اصطلاحات و رموزواره های شعر نیما را گردآورد، کاری که برخی شتابزده و بی توجه به چنین دریافته ها و شناخته هایی می کنند و کامیابی چندانی

برای خواننده این یادداشتها که احتمالاً از دور دستی بر آتش دارد، مروری بر مندرجات کتاب می تواند سودمند باشد و تصویری از آن را، هر چند مجمل و کلی پیش روی او بگذارد. کتاب غیر از مقدمه و نگاهی گذرا به زندگی نیما پوشیچ، سه فصل عمده و کارگشا دارد با عناوین "صورت و محتوا در شعرهای نیما"، "مسئله زبان در شعرهای نیما" و "مسئله معنی در شعر کهن و شعر آزاد نیما". و پس از آن در دو بخش جداگانه تحت عناوین "شعرهای برگزیده" و "تفسیر و تأویل شعرها" اشعار و قطعاتی از نیما با ملاکهای دوگانه عمق و اشتها برگزیده و نقل شده است. و بعد هم چند شعر را بدون این که ملاکی برای کار ذکر شود، به تفسیر و تأویل گرفته است. البته فصل بندی کتاب به گونه ای نیست که من بر شمرم. بلکه نویسنده با کم توجهی به شیوه تبویب و تأثیری که از این رهگذر می توانسته است بر خواننده کنجکاو و فنی و زیباشناس بگذارد، مقدمه و همه فصول و مطالب، حتی منابع و فهرستهای کتاب را هم پیایی به عنوان فصل شماره گذاشته و در نتیجه برای کتاب خود ده فصل تدارک دیده است. این سهل انگاری و کم توجهی نسبت به فصل بندی، صفحه آرای و اصول کتاب نویسی هر دیگر آثار نویسنده دانشمند کتاب هم دیده می شود، که به گمان ناقص بنده، با توجه به تجربه ناچیزی که در کار کتاب دارم، قدری به تمامیت و جامعیت کار مؤلفان. آسیب می رساند. این کتاب با رسالتی که دارد، می توانست بسیار زیباتر، آراسته تر و در نتیجه خواندنی تر از کار درآید، نگویید این جنبه های کار به ناشر مربوط می شود، می شود، اما اگر ناشر نکرد یا متوجه نبود تکلیف بر دوش نویسنده و آفرینشگر اثر باقی می ماند، درست مثل یک واجب کفایی، طرح کتاب هم از این قاعده بیرون نیست. نویسنده به لحاظ فنی و علمی ملزم است تا پایان کار با اثر خود باشد و گام به گام مراحل تولید و تولید آن را دنبال کند.

بحث مقدمه و آنچه در سرگذشت کاری نیما آمده است، هرچند در نگاه نخست مکرر می نماید از نکته ها و سودمندیهایی چند خالی نیست، بویژه برای خواننده ناآشنا یا کم آشنا که بالاخره می خواهد از این کتاب و کاری که نیما کرده است، طرفی بریند و یاری دیدگاهی به دست آورد. در مبحث بعد یعنی "صورت و محتوا در شعرهای نیما" خواننده قدم به قدم ابتدا با قطعات سنتی و بعد هم با شعرهای آزاد نیما و سیر کمالی و شکل گیری

روایت

نمونه ای از ادبیات پست مدرن

◀ ویژگی اساسی کتاب
تصویر زندگی مردمی است که
اگرچه در بین ما زیست
می‌کنند، اما کمتر از روحيات
و آرزوها و تمنيات آنها
باخبریم

● نجف دریابندری

رمان بیلی باتگیت اثر دکتر وف نمونه‌ای از ادبیات
پست مدرن است که بزودی با ترجمه شیوا و روان نجف
دریابندری و با همت انتشارات طرح نو منتشر می‌شود و
فرصت خوبی را برای خوانندگان ادبیات داستانی فراهم
خواهد کرد تا رمانی جذاب و پست مدرن را با ترجمه‌ای دقیق
و شیوا بخوانند.

در اینجا پیشگفتار مترجم محترم بر این کتاب از نظر
خوانندگان کتاب ماه می‌گذرد.

در بحث‌های مربوط به نظریه‌های نقد ادبی معمولاً
رمان نام نسترن^۱ به عنوان نمونه‌ای از ادبیات پست
مدرن مطرح می‌شود، از این رو که این رمان بازگشت
رندانه و شوخی آمیزی است به سنت‌ها و شگردهای
داستان‌سرایی گذشته. به گفته نویسنده این رمان،
اومبرتو اکو، پاسخ پست مدرنیسم به شورش مدرنیسم
در برابر گذشته این است که ما نمی‌توانیم گذشته را نابود
کنیم، چون از نابودی چیزی جز سکوت بر نمی‌خیزد؛ ما
باید گذشته را به جا بیاوریم و میراث‌های آن را به کار
ببریم، منتها نه با شیفتگی و ساده‌دلی رمانتیسم، بلکه با
رندی و شوخ طبعی پست مدرنیسم.

به نظر من بیلی باتگیت را هم می‌توان از بسیاری
جهات رمان پست مدرن نامید، زیرا که این رمان هم در
واقع بازگشت رندانه و شوخی آمیزی است به شیوه‌های
ادبیات گذشته - به داستان‌سرایی مارک تواین در
سرگذشت هکلری فین و زبان ویلیام فاکنر در بسیاری از
داستان‌هایش از یک طرف، و به رمان‌های گانگستری،
به ویژه پدرخوانده اثر ماریو پوزو، از طرف دیگر؛ بگذریم
از پایان شوخی آمیز سرگذشت بیلی که تام سایز مارک
تواین و حتی جزیره گنج رابرت لویی استیونسن را به
خاطر می‌آورد، یا تک‌گویی داچ شوئتس در بیمارستان
که ریشخند آشکاری است به صناعت بسیار تکرار شده
"جریان ذهن" در رمان‌های مدرن ملهم از فصل آخر
اولیس جیمز جویس. البته بیلی باتگیت را می‌توان به
صورت یک رمان سرگرم‌کننده ساده خواند و به
ریشه‌های آن در ادبیات گذشته اعتنایی نکرد، ولی اگر
بخواهیم آن را به عنوان یک اثر ادبی به جا بیاوریم و به
اصطلاح نظریه پردازان پست مدرنیسم به جنبه‌های "دو
وجهی" یا "چندوجهی" آن توجه کنیم، باید تصویری
هرچند به اجمال و تا آنجا که به خواننده این رمان کمک
می‌کند، از خاستگاه ادبی آن به دست بیاوریم.

اصطلاح "پست مدرن" را گویا نخستین بار مورخ
معروف انگلیسی آرنولد توینبی پس از جنگ جهانی
دوم به کار برده است، ولی منظور او دوره‌ای است هم‌راهِ
با شکست عقل و پریشانی اندیشه که از دهه ۱۸۷۰
آغاز می‌شود و تا امروز ادامه دارد و به نظر او واپسین دوره
تمدن غربی است. بنابراین دوره پست مدرن توینبی
جنبش مدرنیسم را هم که مربوط به نیمه اول قرن
بیستم است شامل می‌شود، و حال آن که پست
مدرنیسم، به معنایی که ما امروز از این اصطلاح
می‌فهمیم، واکنشی است در برابر مدرنیسم و طبعاً مؤخر
بر آن. همچنین، مدرنیته به معنای مورد نظر توینبی و
نویسندگان تاریخ تمدن به طور کلی به معنای دوران

درازی است که رنسانس ایتالیا و سپس انقلاب علمی
قرن هفدهم اروپای غربی و انقلاب صنعتی انگلستان و
جنبش روشن‌اندیشی قرن هجدهم فرانسه را در بر
می‌گیرد و اقتصاد سرمایه‌داری و ارزش‌های طبقه
متوسط در دامن آن پروراند می‌شوند، و حال آن که
مدرنیته زیبایی‌شناختی یا هنری، که از اواخر قرن
گذشته آغاز می‌شود و تا اواسط قرن حاضر ادامه دارد،
همیشه با نظام ارزش‌های طبقه متوسط سرچنگ
داشته و با حربه هنر "آوان گارد" برای ویران کردن این
نظام از زاویه چپ یا راست به مدرنیته تاریخی حمله
کرده است. در واقع پسوند "ایسم"، که در زبان‌های
اروپایی همیشه دلالت ضمنی بر نوعی ایمان یا اعتقاد
بی‌منطق دارد، در همین جدال میان دو مدرنیته تاریخی
و فرهنگی به مدرنیته اخیر چسبانده شد تا آن را به
صورت "مدرنیسم" مانند نوعی کیش نوپرستی افراطی و
غیرعقلانی نمایش دهد، اگرچه، چنان که در تاریخ
مکرر پیش آمده است، مدرنیست‌ها سپس این برچسب
را پذیرفتند و با کمال افتخار بر سینه زدند.

از لحاظ تاریخی، واکنش پست مدرن در برابر
مدرنیسم در نخستین روزها نه در عرصه ادبیات و نقد
ادبی و فلسفه بلکه در معماری ظاهر می‌شود، که در آن
همه مسائل نظری ناگزیر به صورت کاملاً منجز و
بیرونی یا "عمومی" در می‌آید. از این رو دعوای مدرن و
پست مدرن را شاید در زمینه معماری بهتر از هر جای
دیگری بتوان روشن کرد.

اگر بخواهیم انقلاب معماری مدرن را در آغاز قرن
در یک کلام خلاصه کنیم، باید بگوییم که این انقلاب با
طرد ورد عنصر "کیچ" (Kitsch) آغاز می‌شود، که عبارت
است از شکل ارزان بهای آثار هنری یا شبه‌هنری که
برای "مصرف" طبقه متوسط تقلید یا تکثیر می‌شود.
سرمشق اصلی کیچ ممکن است اثر والایی مانند
ونوس میلو یا داوود میکل آنز باشد، ولی کیچ ممکن است
تا حد تقلید ناشیانه‌ای از سرمشق خود پابین بیاید، و در
غالب موارد سرمشق کیچ چیزی جز یک کیچ دیگر
نیست. عنصر کیچ کار مثبتی در ساختمان انجام
نمی‌دهد و کارکرد آن کمابیش منحصر است به مرعوب
کردن بیننده و پدیدآوردن شأن و منزلت دروغین برای
صاحب ساختمان. طبقه متوسط می‌کوشد به واسطه
کیچ آیین هنروری و هنرپروری سلف خود، اشرافیت، را
تقلید کند؛ و این یکی از مواردی است که مدرنیته
فرهنگی - یا مدرنیسم - را در تعارض با مدرنیته
تاریخی قرار می‌دهد، زیرا که طبقه متوسط و نظام
ارزش‌های زیبایی‌شناختی او چنان که اشاره شد زائیده
و پرورده مدرنیته تاریخی هستند. لفظ کیچ ممکن است
برای بسیاری از ما غریب باشد، ولی خود کیچ در
فرهنگ ما چیز بیگانه‌ای نیست. گچ‌بری و آب طلا
کاری و انواع ستون‌ها و سردرهای غیرلازم یونانی و
رومی و طاق‌ها و نقش و نگارهای صفوی و مانند
این‌ها، که در معماری اخیر ما رواج فراوانی پیدا کرده
است، نمونه‌هایی از همین عنصر کیچ است که در پایان
قرن گذشته بر معماری اروپایی غلبه داشت و شورش
مدرنیسم را باعث شد.

کیچ به معنای وسیع‌تر کلمه منحصر به معماری و

پیکر سازی و سایر رشته‌های تجسمی یا سرشتی (پلاستیک) هم نیست، بلکه به ادبیات هم سرایت می‌کند؛ چنان‌که مثلاً هر شعر یا داستان مکرر و قالبی را می‌توان نوعی کیچ ادبی نامید. غزل‌ها و قصیده‌های بی‌شماری که شاعران متوسط و بد و بسیار بد در طول قرن‌ها برای مصرف "انجمن‌های ادبی" سروده‌اند چیزی جز کیچ نیستند. مقدار زیادی از آنچه به نام شعر نو منتشر می‌شود هم ناچار باید "کیچ مدرن" نامیده شود. به هر حال، معماران مدرنیست کیچ یا به طور کلی هرگونه عنصر تزئینی و غیرکارکردی (غیرفونکسیونل) را چه از لحاظ زیبایی‌شناختی و چه از لحاظ عقلی و اجتماعی فاسد و غیرقابل دفاع اعلام کردند. آرمان آن‌ها خلوص خط‌ها و حجم‌های هندسی و کارکردی بود، و طبعاً این آرمان را نه در میراث گذشته - که بر آن شوریده بودند - بلکه در مقدمات بی‌پایان علم و هنر آینده جست‌وجو می‌کردند. ساختمان‌هایی که به این ترتیب به دست مدرنیست‌ها به وجود می‌آمد می‌بایست نمونه زیبایی مجرد باشد و در عین حال برتری شهر و جامعه عقلانی آینده را هم بر خودبینی و خودنمایی کوتاه فکرات صاحبان کنونی ثروت و مکتب و نیز بر آشفتگی و بی‌منطقی فضای شهر و کوی و برزن آن‌ها نشان دهد.

روشن است که این برداشت رادیکال از زیبایی بار سنگینی از ایدئولوژی بر دوش دارد و می‌کوشد محیط زندگی انسان را به صورت نوعی فضای خالص و عاری از هرگونه ریخت و پاش و گوشه و کنار بی‌مصرف و غیرعقلانی درآورد. رادیکالیسم اجتماعی و سیاسی که از لحاظ تاریخی کمابیش به موازات مدرنیسم پیش می‌آید هرگز با مدرنیسم هنری هماهنگی کامل نداشته است، ولی وجوه مشترک آن‌ها اشتباه‌ناپذیر است: هر دو می‌خواهند برداشت انسان را از زندگی و زیبایی، و نتیجتاً محیط زندگی او را، از بیخ دیگرگون کنند و محاسبه و برنامه‌ریزی را به جای رشد اتفاقی و بی‌قاعده زندگی بنشانند. به این ترتیب مدرنیسم، با آن که ظاهراً از زیر هرگونه تعهد اجتماعی شانه خالی می‌کند، در واقع با نوعی "اوتوپسیسم"، یعنی آفرینش و پرستش جامعه آرمانی، آمیخته است. ساختمان‌ها و شهرک‌های بی‌شماری که در همه جای دنیا مطابق برنامه مدرنیسم ساخته شدند، و به ویژه شهرهای کاملی که آرمان‌های مدرنیستی را مجسم می‌کردند - چندین بار در هند، اسلام‌آباد در پاکستان، برزیلیا - در برزیل - این گرایش رادیکال را به خوبی نشان می‌دهند. مخالفت با این فضای "اوتوپسیستی" در میان معماران و برنامه‌ریزان و مردمان عادی رفته‌رفته به صورت واکنشی در برابر معماری مدرنیستی درآمد: به نظر این‌ها ساختمان یا شهر مدرنیستی، حتی در مواردی که تخیل کافی در آن به کار رفته و از شائبه شارلاتانیسم هم می‌گریزد، محیطی است ساده شده و فاقد حافظه یا خاطره، محیطی است خشک و سرد و بی‌عاطفه، که رشته پیوند آن با گذشته انسان بریده است، و از آن بفرنجی اندام‌وار (ارگانیک)ی که اقتضای طبیعت انسانی است و همیشه با محیط زندگی انسان همراه است در آن اثری به چشم نمی‌خورد. این فضای

عقلانی محض ملایم طبع انسان نیست و او را از خویشتن خویش دور می‌اندازد. با گسترش این واکنش بحران مدرنیسم آغاز می‌شود.

در این مرحله از بحث معمولاً گفته می‌شود که پست مدرنیسم راه بیرون آمدن از این بحران را به صورت بازگشت به تاریخ یا زنده کردن حافظه فرهنگی و هنری ارائه می‌کند. به این ترتیب این توهم پیش می‌آید که پیش از حل مسأله جنبشی به نام پست مدرنیسم به وجود آمده و آن راه حل را صورت‌بندی کرده است. واقعیت این است که راه حل ساخته و پرداخته‌ای در کار نبوده است؛ پس از آشکار شدن محدودیت‌های مدرنیسم هنرمندان، نخست در رشته معماری و سپس در سایر رشته‌ها، خود را آزاد دانستند که هر جا لازم باشد اصول خدشه‌ناپذیر مدرنیسم و آوان گاردیسم، از جمله منع بازگشت به گذشته و حفظ خلوص فضای هندسی، را زیر پا بگذارند و آثاری به وجود بیاورند که از لحاظ مذهب مدرنیسم نشانه رقص و ارتداد محسوب می‌شد. این جریان مربوط به سال‌های پس از جنگ جهانی دوم است و به این ترتیب جنبش مدرنیسم که در نیمه اول قرن بیستم بر همه زمینه‌های هنر فرمان می‌راند کیفیت امروزی بودن ("مدرنیته"، مدرنیستی) خود را از دست داد و امری مربوط به گذشته شناخته شد. آثاری که با پشت سر گذاشتن مدرنیسم به وجود آمدند نوعاً "پست مدرن" نامیده شدند. (به همین دلیل من گاهی وسوسه می‌شوم که ترکیب "پست مدرن" را به جای پست مدرن پیشنهاد کنم.)^۲

طبیعی است که وجوه مشخص آثار پست مدرن در آغاز کار دقیقاً شناخته نبود و حتی خود این اصطلاح محل ایراد و اعتراض بود، زیرا که "مدرن" در اصل لاتینی به معنای "امروزی" است و از این رو، به نظر کسانی که در امر ساختن اصطلاحات تازه سخت می‌گیرند، "پست مدرن" (پس یا پشت امروزی) نمی‌توانست معنای محصلی داشته باشد. اما با پدید آمدن نمونه‌های روزافزون هنر پست مدرن، در معماری و در سایر رشته‌های هنر، در پایان دهه ۱۹۶۰ پست مدرنیسم به عنوان جنبش هنری و فرهنگی نیمه دوم قرن بیستم جای خود را باز کرده بود.

ادعائنامه پست مدرنیسم بر ضد مدرنیسم را می‌توان به این صورت خلاصه کرد که مدرنیسم از گذشته به طور کلی رو برمی‌گرداند، همه سنت‌های دور و نزدیک را به یک صورت با هم جمع می‌زند و منسوخ اعلام می‌کند. زمینه کارش لوح‌ساده‌ای است که هر خطی یا یادگاری از روی آن به دقت پاک شده است. پس مدرنیسم در آفرینش اثر هنری بنا را نه بر میراث گذشته بلکه بر محاسبه محض یا تصادف محض می‌گذارد این برداشت از روی ساده‌بینی است. گذشته انتباری است از صورت‌های هنری و فرهنگی گوناگون که بسیاری از آن‌ها ممکن است مرده و منسوخ باشند، ولی هنرمند پست مدرن این صورت‌ها را بی‌مصرف نمی‌داند، بلکه آن‌ها را به عنوان مصالح کار در نظر می‌گیرد و از نو به کار می‌برد. گذشته فضایی است که در آن مسائل بفرنج آفرینش هنری بارها حل‌جی شده‌اند و تضادها و تعارض‌ها به راه حل‌های گوناگون رسیده‌اند. از

◀ در نظریه ادبی پست مدرنیسم نقش خواننده اهمیت خاصی پیدا می‌کند، زیرا تشخیص وجوهی که در هر اثری ممکن است وجود داشته باشد امری است مربوط به خواننده؛ هر چه بینش زیبایی‌شناختی خواننده نافذتر باشد، دامنه معنی اثر ادبی وسیع‌تر می‌شود.

◀ در مورد بیللی باتگیت باید گفت که نویسنده به صدای دو رگه عجیبی رسیده است که "دوبله کردن" آن آسان نیست. زیرا در جهش‌های مکرر بیللی به زبان ادبی خاص خود او برای مترجم مقدور نیست که لغزش‌های او را به صورت لغزش‌های فارسی درآورد یا کلیشه‌های فرسوده او را عیناً تقلید کند، بدون آنکه اعتماد خواننده از دست برود

این فضا نباید گریخت؛ اگر خود را به سلاح آگاهی و بینش پست مدرنیسم مجهز کنیم و به اعماق این انبار سربکشیم، برخلاف پندار مدرنیسم در تاریکی و پوسیدگی زمان گذشته سر به نیست نمی‌شویم، بلکه با دستی پر از غنائم "جالب" و "بامزه" به کارگاه مدرن خود برمی‌گردیم. وانگهی، از آنجا که خود مدرنیسم هم امری است مربوط به گذشته، دستاوردهای هنر مدرنیستی می‌تواند بخشی از این غنائم باشد. به ویژه در رشته معماری، مدرنیست‌های بزرگ اوایل قرن میراث فراوانی از راه‌حل‌های درخشان برای مسائل مربوط به ابعاد و ظرفیت و کارکرد فضا و روش‌های ساختمانی از خود باقی گذاشته‌اند که هیچ پست مدرنیستی از آن‌ها بی‌نیاز نیست. این نکته که در رشته معماری کاملاً آشکار است در سایر رشته‌های هنر شاید کمتر آشکار باشد، ولی به همین اندازه صدق می‌کند. اثر هنری پست مدرن غیرمدرن نیست، بلکه مدرن است به اضافه وجه دیگری که می‌تواند اشکال گوناگون سنت گذشته یا ملی یا محلی یا عامیانه باشد، یا حتی به شیوه‌های خاص تبلیغات و بازاریابی و بازرگانی مربوط شود. این کیفیت را نظریه پردازان پست مدرنیسم "دو وجهی" (double coded) یا "چندوجهی" (multiple coded) بودن اثر می‌نامند. به این ترتیب در نظریه ادبی پست مدرنیسم نقش خواننده اهمیت خاصی پیدا می‌کند، زیرا تشخیص وجهی که در هر اثری ممکن است وجود داشته باشد امری است مربوط به خواننده؛ هر چه بینش زیبایی‌شناختی خواننده نافذتر باشد، دامنه معنی اثر ادبی وسیع‌تر می‌شود.

از اینجا تا دهلیزهای تاریک‌تر نظریه پست مدرنیسم، یعنی آنچه در قاموس این جنبش "نامعین بودن معنی" (Undecidability of meaning) و "بازنمایی" (representation) واقعیت در ادبیات و "به خود راجع" (Self-referential) بودن اثر ادبی نامیده می‌شود راه درازی نیست؛ اگر خواننده است که با انتخاب وجه دریافت اثر یا تراز تأویل و تفسیر متن دامنه معنای اثر را معین می‌کند، پس معنی در خود اثر معین نیست و به همین دلیل چیزی را که مربوط به جهان بیرون از اثر باشد نمایش نمی‌دهد؛ اثر هنری به چیزی بیرون از خود رجوع نمی‌کند، بلکه به خود راجع است. این ملاحظات دامنه بحث پست مدرنیسم را گسترش می‌دهند و آن را به صورت برداشت دیگری از هنر و طرز نگاه تازه‌ای به هر نوع اثر هنری - پست مدرن یا غیر آن - در می‌آورند.

کیفیت نامعین بودن معنی در شعر همیشه تا حدی و به نحوی مشهود بوده است. ایهام که از صنایع متداول شعر کلاسیک فارسی است چیزی جز این نیست. به این بیت احمدخان دشتی توجه کنید:

این خط جاده‌ها که به صحرا نوشته‌اند

مردان رفته با قلم پا نوشته‌اند.

در این بیت معنای کلمه‌های "خط" و "نوشته‌اند" و "رفته" و "قلم" میان دو قطب نوسان می‌کند، و در نتیجه معنای بیت نامعین است و با تصمیم ما معین می‌شود؛ یا در واقع معین نمی‌شود، بلکه ما میان دو قطب معنی نوسان می‌کنیم و مانند کودکی که در تاب نشسته باشد از

این نوسان لذت می‌بریم؛ یعنی لذتی را که شاعر به هنگام ساختن این بیت از نوسان میان دو معنی برده است در خود تکرار می‌کنیم. چیزی که هست، شاعر غالباً این کیفیت را با عمد و آگاهی در شعر خود درج می‌کند، و حال آن‌که نویسنده نثر طبعاً از ایهام و ابهامی که از آن حاصل می‌شود، می‌پرهیزد. ولی آیا این پرهیز باعث می‌شود که معنی به همان کیفیتی که نویسنده در نوشته‌اش درج کرده است، یا گمان کرده است که درج می‌کند، معین شود؟ منظور نظریه‌سازان پست مدرنیسم این نیست که شاعر یا نویسنده باید در نوشته خود معنی را به حالت نامعین درآورد، یا به عبارت بهتر در امر نوشتن قید معنی را بزند (این اشتباهی است که پاره‌ای از شیفتگان رسم‌های تازه در مورد نظریه پست مدرنیسم می‌کنند)؛ منظور این است که معنی در هیچ نوشته‌ای ثابت نیست، زیرا معنی نوعی شیء نیست که شاعر یا نویسنده آن را یک بار برای همیشه بسازد و برجا بگذارد؛ معنی رویدادی است که هر بار که نوشته‌ای خوانده شود روی محور ارتباط نویسنده و خواننده روی می‌دهد، و چون یک سر این محور، که خواننده باشد، تغییر می‌کند (نه تنها از این خواننده تا آن خواننده، بلکه با تغییر وضع و حال یک خواننده هم) پس این رویداد هر بار ناگزیر رنگ دیگری به خود می‌گیرد. به این ترتیب فکر نامعین بودن معنی در نظریه پست مدرنیسم دستور یا "طرز تهیه" آثار پست مدرن نیست، بلکه ابزاری است برای شناخت و دریافت آثار هنری به طور کلی.

قدیم‌ترین شیوه رمان‌نویسی آن چیزی است که به اصطلاح اهل فن "سندجلی" نامیده می‌شود. خود نویسنده بیللی باتگیت در مقاله‌ای با عنوان "اسناد جعلی" به این موضوع پرداخته است؛ می‌گوید دن‌کیشوت به نظر بسیاری از منتقدان نخستین رمان بزرگ تاریخ ادبیات غرب است، اما سروانتس نویسنده این رمان، مدعی است که آنچه خواننده محترم در دست دارد چیزی نیست جز صورت تصحیح شده شرحی از یک سرگذشت واقعی به قلم یک مورخ عرب و او (سروانتس) آن نوشته را در بازار شهر تولدو به نیم "ریال" خریده است. سروانتس حتی برای محکم کاری اضافه می‌کند که فروشنده این دست‌نویس روی پوست از ارزش واقعی آن خبر نداشته، وگرنه خود او حاضر بوده است تا بیش از شش ریال بابت آن بپردازد. همچنین، رابینسون کروزو اثر دانیل دفو را عموماً به عنوان نخستین رمان در تاریخ ادبیات انگلیسی می‌شناسند؛ اما دفو خود را نه نویسنده بلکه مصحح این "تاریخ واقعی" می‌نامد و به خواننده اطمینان می‌دهد که هیچ اثری از تخیل در آن وجود ندارد. دفو در پیش‌گفتار رمان دیگرش، *مال فلدردز*، باز همین شگرد را به کار می‌برد و با اصرار تمام می‌گوید که این داستان نوشته خود او نیست بلکه خاطراتی است، بازمانده از یک زن بدنام، که از قضای روزگار به دست او رسیده و او فقط وظیفه تنظیم و تنقیح این خاطرات را برعهده گرفته است.

به این ترتیب ژانر ادبی رمان به صورت نوعی "سند جعلی" آغاز می‌شود؛ فرض بر این است که سندی از گذشته برجا مانده است و اکنون به کوشش شخصی که

ما او را به نام نویسنده می‌شناسیم به چاپ می‌رسد و هر کسی می‌تواند در برابر مبلغ مختصری نسخه‌ای از آن را دریافت کند. شاید در زمان سروانتس و دفو در میان خوانندگان آن‌ها کسانی بوده‌اند که این فرض را جدی می‌گرفته‌اند، ولی با گذشت زمان برای هیچ خواننده‌ای شکی باقی نمانده است که کار رمان‌نویس در واقع جعل همین سندی است که به ما ارائه می‌کند. تا اواخر قرن گذشته معمولاً جاعل سند تاریخیچه‌ای هم دربارهٔ چگونگی پیدا شدن سند و به چاپ رسیدن آن بیان می‌کرد، چنان که سروانتس و دفو بیان کرده‌اند. این تاریخیچه، که آن را اصطلاحاً "چارچوب" یا "قاب" (frame) سند می‌نامند، غالباً مقدمهٔ لازمی بر اصل سند شناخته می‌شد و در ساختن آن به اندازهٔ خود سند دقت و قریحه به کار می‌رفت.

امروز این صنعت "قاب‌سازی" از رونق افتاده است و سندهای جعلی عموماً بدون قاب در بازار عرضه می‌شوند، نه به این دلیل که فرض اساسی هنر رمان‌نویسی تغییر کرده باشد، بلکه چون دیگر کمابیش همهٔ خوانندگان این فرض را پذیرفته‌اند و تکرار آن ضروری به نظر نمی‌رسد. با این حال گاهی در ادبیات امروزی هم، از باب تفتن، به نمونه‌های جالبی از شگرد "قاب‌سازی" برمی‌خوریم. آخرین نمونهٔ برجستهٔ این کار همان رمان معروف نام نسترن است، که نویسنده آن را به عنوان یک سند بازمانده از قرون وسطی و در یک قاب بسیار "پرکار" به خواننده عرضه می‌کند.

در بیل باتگیت، دکتر وف سند جعلی خود را بدون قاب به بازار می‌آورد، اگرچه در فصل آخر کتاب سرانجام نوعی قاب هم برای این سند می‌سازد: راوی داستان در پایان سرگذشت خود به "مقام فعلی" اش اشاره می‌کند و می‌گوید: "حالا من در بزرگ‌سالی‌ام و چه کارهام و آیا در همان کسب و کار جتایی هستم یا نه، و این که کجا و چه جور زندگی می‌کنم، مطالبی است که باید پیش خودم بماند، چون اسم من تا حدی شهرت دارد، و خواننده طبعاً به این نتیجه می‌رسد که آنچه خوانده است باید خاطرات دوران نوجوانی یک سیاست‌مدار - یا جنایت‌کار - مشهور آمریکایی باشد که مانند دست‌نویس آن مورخ عرب یا خاطرات آن زن بدنام از گذشته بازمانده و دکتر وف آن را به شیوهٔ سروانتس و دفو "تصحیح و تنظیم" کرده است.

جعل یک چنین سندی - نوشتن یک چنین رمانی - طبعاً مسائلی برای نویسنده پیش می‌آورد که حل آن‌ها فرصت‌های تازه‌ای در اختیار او می‌گذارد. مقداری از این مسائل به تمایز میان قهرمان داستان (بیلی پانزده ساله) و نویسندهٔ سرگذشت (آن سیاست‌مدار یا جنایت‌کار مشهوری که سرگذشت بیلی را روی کاغذ می‌آورد) مربوط می‌شود. نویسندهٔ سرگذشت مدعی است که بیلی در دورهٔ دوم زندگی‌اش از ولگردی دست برمی‌دارد و در یکی از دانشگاه‌های معروف آمریکا تحصیل می‌کند، ولی خود سرگذشت مربوط به سال‌هایی است که بیلی پانزده سال بیشتر ندارد و در یکی از محله‌های فقیرنشین نیویورک میان بچه‌های ولگرد می‌لزد. زبان رمان ناگزیر میان دو دنیای این دو دوره نوسان می‌کند. البته پیداست که بیلی تحصیلات

دانشگاهی‌اش را زیاد جدی نگرفته است، یا این که نویسنده نمی‌خواهد ما آن را زیاد جدی بگیریم، زیرا در همهٔ مواردی که بیلی وسوسه می‌شود به زبان "ادبی" سخن بگوید - چیزی که برای او بسیار پیش می‌آید - در واقع فقط ساده‌دلی خود را نشان می‌دهد و زبانش از مدار قاعده و انضباط زبان ادبی خارج می‌شود. همهٔ این‌ها فرصت‌هایی است برای جعل‌کننده سند (نویسندهٔ رمان) که نویسندهٔ سرگذشت (بیلی سال‌خورده) را به ریشخند بگیرد. خواننده‌ای که این نکته را دریابد و "افاضات" بیلی را بیش از آن که باید جدی بگیرد در واقع رمان بیلی باتگیت را درست به جا نیاورده است. برای بیشتر کسانی که این رمان را در اصل امریکایی آن می‌خوانند این نکته کمابیش آشکار است، ولی آیا این مسئله در ترجمهٔ فارسی کتاب تا چه اندازه می‌تواند صدق کند؟

دکتر وف در گفت‌وگویی که در سال ۱۹۸۶ (سه سال پیش از انتشار بیلی باتگیت و به احتمال قوی در روزهای نوشتن این رمان) انجام داده است اشاره می‌کند که در نوشتن هر رمانی مسئلهٔ مهم برای او پیدا کردن "صدای" راوی یا راوی‌های داستان است. در مورد بیلی باتگیت باید گفت که نویسنده به صدای دو رگهٔ عجیبی رسیده است که "دوبله کردن" آن آسان نیست. زیرا در جهش‌های مکرر بیلی به زبان ادبی خاص خود او برای مترجم مقدور نیست که لغزش‌های او را به صورت لغزش‌های فارسی درآورد یا کلیشه‌های فرسودهٔ او را عیناً تقلید کند، بدون آن که اعتماد خواننده از دست برود. در چنین نوشته‌ای برای تشخیص درست از نادرست و هزل از جد ملاک قاطعی وجود ندارد و در نتیجه غرض اصلی، یعنی پروراندن آن صدایی که گاهی "عوضی" حرف می‌زند - کیفیتی که یکی از جنبه‌های گیرای شخصیت اوست - اصولاً حاصل نمی‌شود. بنابراین در بسیاری موارد ناگزیر باید لغزش‌های بیلی را نادیده گرفت یا آن‌ها را به نحوی درست و راست کرد. برای نشان دادن این مشکل بدون وارد شدن به دقایق ملال‌آور بحث لغوی گمان می‌کنم برای بیشتر خوانندگان یک اشاره کافی باشد.

"extreme uncton" اصطلاحی است مربوط به یکی از مناسک مسیحیت کاتولیک، یعنی مسح کردن پیشانی شخص محضر با روغن مقدس، که معمولاً آن را به "تذهین روحانی" ترجمه می‌کنند. اگر بیلی راست بگوید که پس از ماجراهای این کتاب دنبال تحصیلات دانشگاهی رفته است، باید گفت این اصطلاح در محافل دانشگاهی به گوش او خورده است، یا شاید هم آن را از زبان مادر کاتولیکش شنیده است، ولی به نظر می‌رسد که بیلی آن را به جای "extreme anxiety" (اضطراب شدید) به کار می‌برد و اسباب تفریح خاطر نویسندهٔ رمان و پاره‌ای از خوانندگان او را فراهم می‌کند. در عین حال، چون اشارهٔ بیلی به شخصی است که اسیر دست جنایتکاران است و مرگ از او فاصله‌ای ندارد، می‌توان آن اصطلاح کلیسایی را به معنای حقیقی کلمه هم گرفت. این نکته برای آن عده از خوانندگان انگلیسی زبان رمان که منظور نویسنده را در می‌یابند، طبعاً باعث تفریح خاطر است.

◀ گاه به نظر می‌رسد که افکار نویسنده سایهٔ سنگینی روی داستان انداخته است.

◀ هر چند "ادموند" در این رمان کوتاه به پیری هم می‌رسد، اما تصویری که از ایام کودکی وی می‌بینیم یک نقاشی تمام عیار است، در حالیکه ایام مربوط به پیری وی با یک طرح به تصویر درآمده است.

حکیم فردوسی بزرگترین شاعر ایران است و در دو قرن اخیر هزارها مقاله و صدها کتاب در ایران و جهان درباره زندگانی و شاهکار جاویدان او نوشته شده است. به تازگی کتابی به نام «شاهنامه و فردوسی، پژوهشی نو پیرامون حکیم ابوالقاسم فردوسی و سلطان محمود غزنوی» نوشته رکن الدین همایون فرخ منتشر گردیده که قابل تأمل است.

خواننده‌ای که تشنه آگاهی از احوال فردوسی و شاهنامه اوست، با شوق و هیجان به این «پژوهش نو» که این حجم زیاد و قیمت گزاف را دارد روی می‌آورد تا نکته‌های تازه‌ای درباره شخصیت شاعر و اندیشه‌های او و ارزشهای ادبی و هنری شاهنامه و بطور کلی آنچه شاهنامه را مشهور جهان و مایه افتخار ایرانیان کرده است بدست آورد.

متأسفانه در همان نگاه اول دچار حیرت می‌شود که می‌بیند مؤلف محترم حقایق مسلم را کنار نهاده و با دل و جرأت شگفت‌آوری حدسیات و فرضیات خود را بدون استناد به منابع و مدارک معتبر به صورت حقیقت عرضه کرده و افسانه‌های جدیدی بر آنچه امروز باطل گردیده افزوده است.

تاکنون حاصل تحقیقات فردوسی‌شناسان بزرگ این بوده است که فردوسی در سال ۳۲۹ قمری به دنیا آمده، در جوانی برخی داستانهای ملی را سروده، و آنگاه در حدود سال ۳۷۰ به نظم درآوردن شاهنامه مشغول ابومنصور محمدبن عبدالرزاق را آغاز کرده و در ۳۸۴ نخستین تدوین کتاب خود را به دست علاقه‌مندان سپرده، و بعدها در ایام پیری به منظور اینکه حمایت دربار مقتدری را پشتوانه انتشار وسیع‌تر کتاب خود قرار دهد، به خواست محمود غزنوی و اطرافیان او کتاب را به نام آن امیر کرده و در بیست و چند مورد ابیاتی در ستایش او سروده و بر شاهنامه افزوده و این تدوین دوم را در حدود سال ۴۰۰ به دربار محمود فرستاده، اما کتابش موردپسند آن امیر قرار نگرفته است.

این خلاصه تحقیقات دانشمندان ایرانی و خارجی است که در کتابهای تاریخ ادبیات و دائرةالمعارفها می‌خوانیم. مؤلف به جای پژوهش درباره فردوسی و شاهنامه، دفاع از محمود غزنوی و تجلیل از او را منظور نظر خود قرار داده و نوشته‌های همه محققان از جمله علامه قزوینی، سید حسن تقی‌زاده، محمد علی فروغی، عباس اقبال آشتیانی، دکتر ذبیح‌الله صفا، دکتر پرویز ناتل خانلری، مجتبی مینوی، محیط طباطبائی، دکتر خالقی مطلق، دکتر اسلامی ندوشن و دکتر محمد امین ریاحی و ده‌ها نفر دیگر را به گناه اینکه از محمود ستایش نکرده‌اند با زبان تند و گزنده‌ای مورد حمله قرار داده و مفهوم سخنش این است که دیگران یا قرمطی و مغرض و معاند بوده‌اند یا قریب قرمطی‌ها را خورده‌اند! همایون فرخ می‌گوید: «درباره فردوسی جز یک مشت دروغ که ساخته و پرداخته یک حزب سیاسی یک جمعیت سخی که معاند و دشمن سلطان محمود بوده‌اند هیچ تتبع و تحقیق ارزشمندی انجام نگرفته» ص ۱۷۳۰ - ۱۷۳۹

پژوهشی نو درباره

شاهنامه و فردوسی

● علی اصغر محمد خانی

■ شاهنامه و فردوسی

■ رکن‌الدین همایون فرخ

■ انتشارات اساطیر، ج ۲، ۱۸۲۸ ص، ۹۰۰۰۰ ریال ۱۳۷۷.

به علامه محمد قزوینی ایراد گرفته‌اند که چرا مقدمه شاهنامه ابومنصوری را قدیم‌ترین نمونه موجود نثر فارسی شناخته است در حالی که قدیم‌ترین کتاب فارسی ترجمه فقه حنفی است. کاش متن کامل ترجمه فارسی سوادالاعظم را که به تحقیق عبدالحی حبیبی جزو انتشارات بنیاد فرهنگ ایران چاپ شده دیده بودند و مقاله آن محقق افغانی را در مجله نیما (سال ۱۶ صفحات ۲۰۰-۱۹۳) خوانده بودند و معلوم‌شان می‌شد که فقه حنفی سی چهل سال بعد از مقدمه منشور شاهنامه ترجمه شده است.

«جاءعلان و دشمنان محمود در شاهنامه دستبرد زده‌اند و به جعل مطالب در آن برای اثبات داستان مجعول فردوسی و ظلم محمود به او اشعاری ساخته و به شاهنامه منضم ساختند» ص ۶۵۲

«دستگاه شگفت‌انگیز تبلیغاتی قرمطی‌ها و اسماعیلیه در محو آثار مربوط به سلطان محمود کوشا بوده‌اند که بیشتر آنچه را که می‌توانسته است شخصیت واقعی سلطان محمود را نشان بدهد محو و نابود ساختند» ص ۱۲۲۵

«معاندان و مخالفان سلطان محمود آثاری را که در ستایش او بوده مثل آثار ابونصر مشکان و ابوالفضل بیهقی از بین برده‌اند» ص ۱۱۱۵

معلوم می‌شود که مؤلف محترم شرح کشتار و غارت محمود و سوزاندن «پنجاه خروار دفتر روافض و باطنیان و فلاسفه» را در سال ۴۲۰ در ری در کتاب تاریخ ادبیات دکتر صفا (ج ۱ ص ۲۳۹-۲۳۶) به نقل از مجمل‌التواریخ و قصیده فرخی و سیاست‌نامه خواجه نظام‌الملک و فتحنامه محمود که به خلیفه بغداد فرستاده بوده خوانده‌اند، و تصور کرده‌اند که قرمطیان و روافض و فلاسفه هم مقابله به مثل کرده‌اند و کتابهایی را که در مدح محمود و فضائل و مآثر او بوده از گوشه و کنار یافته و سوزانیده‌اند!

همایون فرخ می‌نویسد:

«اصولاً هیچ‌گونه ارتباطی میان فردوسی و سلطان محمود وجود نداشته است ... اشعاری که در ستایش یا ذم و مدح سلطان محمود در شاهنامه آمده است ساخته و پرداخته مخالفان سلطان محمود بوده است و سروده فردوسی نیست» ص ۹۵۶

افسانه‌های مربوط به رابطه فردوسی و محمود پیش از این بارها مورد بحث محققان قرار گرفته و سره از ناسره باز شناخته شده است. آخرین و جامع‌ترین تحقیق کتاب «سرچشمه‌های فردوسی‌شناسی» مجموعه نوشته‌های کهن درباره فردوسی و شاهنامه و نقد آنها» از دکتر محمد امین ریاحی چاپ ۱۳۷۲ از

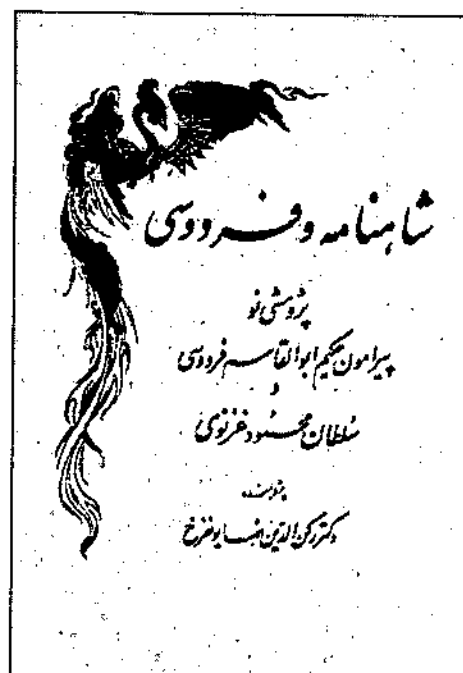
انتشارات موسسه مطالعات و تحقیقات فرهنگی (پژوهشگاه علوم انسانی) است. بنابراین اگر نکته‌های صحیحی در کتاب پژوهشی نو باشد به صورت دقیق‌تر پیش از این در آثار محققانی آمده که مورد حمله ایشان هستند.

مثلاً نوشته‌اند: «نظریه ما بر این استوار است که اصولاً و اساساً فردوسی هیچ‌گونه ارتباطی با سلطان محمود نداشته است و هنگامی که شاهنامه به پایان رسیده سلطان محمود هنوز کارهای نبوده است» ص ۱۷۲۵

این نظریه مطلب و پژوهشی نو نیست و پیش از ایشان دکتر ریاحی در (فردوسی، انتشارات طرح نو، ص ۱۱۶) به صورتی دقیق‌تر و روشن‌تر چنین آورده است: «فردوسی بیست سالی پیش از تخت‌نشینی محمود، هنگامی که پادشاه آینده کودکی ۹ یا ۱۰ ساله بوده سرودن داستانهای کهن را آغاز کرده بود، چند سال بعد با دست‌یابی به متن ابومنصوری آن را به نظم در آورده بود و در سال ۳۸۴ چهار پنج سال پیش از جلوس پادشاه غزنوی نخستین نسخه مدون کتاب را به پایان رسانیده بود»

آقای همایون فرخ ۲۶ صفحه (از ۴۷۶ تا ۵۰۲) در نقد نوشته‌های دکتر اسلامی ندوشن در دفاع از محمود نوشته‌اند خلاصه‌اش اینک: «دکتر اسلامی از یک تعصب شدید و موزیانه (!) علیه هر قدرت و سطوت هر پادشاه مقتدر و سلطان با سلطه‌ای رنج می‌برند و از این رهگذر موضوع داستان ساختگی و مجعول فردوسی و محمود را مستمسک و وسیله اعمال نظر و غرض خود برای تعرض و تاخت به یک سلطان مقتدری قرار داده‌اند» ص ۴۷۸

«دکتر اسلامی ندوشن چون عینک خاصی به چشم دارند و از زوایای مخصوص به داستان شاهنامه و محمود و فردوسی می‌نگرند در نتیجه پر بدیهی و طبیعی است آنچه را می‌نگرند وارونه و خلاف واقع و حقیقت ببینند»

نوشته‌های دکتر اسلامی درباره فردوسی و شاهنامه انعکاس احساسات هر فردوسی‌شناس ایران‌دوست پاک نهاد است و جز عشق به ایران و فردوسی و شاهنامه عینکی در چشم نویسنده نمی‌بینیم ولی باید از آقای همایون فرخ پرسید که ایشان چه عینک تعصبی در چشم دارند که به خاطر شیفتگی به «سلطان مقتدر» محمود غزنوی آن نوشته‌ها را ناشی از یک تعصب موزیانه می‌بینند و از آنها رنج می‌برند لابد از قدرت و سطوت چنگیز و تیمور هم لذت می‌برند. و اگر کسی حقایق جنایات آنان را بنویسد «عینک تعصب موزیانه» به چشم دارد.

آقای همایون فرخ! چه باعث شده است که شما به خاطر یک امیر بیرحم خونخوار اینهمه خشم و ناسزا را در حق محققان و دانشمندان روا می‌دارید!

آقای همایون فرخ هر جا مطلب کم آورده‌اند چیزهایی را به محققان دیگر نسبت داده و به جواب پرداخته‌اند. مثلاً در نقد مقاله‌ای از دکتر ریاحی که از هفتاد مقاله نقل کرده‌اند در صفحه ۱۷۲۳ می‌گویند: «دکتر ریاحی دیدار فردوسی با سلطان محمود را باور داشته‌اند» در حالی که در آن مقاله چنین عبارتی نیست. بر عکس، آن محقق پیش از ایشان در سرچشمه‌های فردوسی‌شناسی (ص ۷۸) نوشته است: «ما امروز اقامت فردوسی را در دربار محمود افسانه می‌شماریم و به قرائن مختلف اعتقاد داریم که او شاهنامه را در شهر خود در طوس سروده» و نیز در کتاب فردوسی (طرح نو، ۱۳۷۵، ص ۱۲۸) می‌گوید: «اصولاً سفر فردوسی به غزنه مورد تردید است بلکه به صورت قطعی می‌توان گفت که او خود به غزنه نرفته و شاهنامه را به وسیله کسی فرستاده است زیرا اگر فردوسی به چنین سفری رفته بود حادثه مهمی در زندگانی او به شمار می‌رفت و حتماً در شاهنامه به هر صورت اشاره‌ای به جلال و شکوه دربار محمود می‌کرد و نامی از درباریان او در شاهنامه می‌آورد. به همان سان که از همشهریان خود در طوس و امیرنصر و اسفراینی وزیر که در طوس قطعاً قبل از تصمیم فردوسی به تقدیم شاهنامه به محمود با او ملاقات کرده بوده یاد کرده است»

همایون فرخ جای دیگر می‌نویسد: «اینکه آقای دکتر امین ریاحی تدوین شاهنامه را به طور قطع در حدود سال ۳۷۰ دانسته‌اند مبتنی بر هیچ سند و مدرک و مأخذی نیست تنها یک حدس بی‌پایه است» ص ۱۷۲۷

صحیح این است که دکتر ریاحی و همه محققان قبل از او آغاز نظم شاهنامه ابومنصوری (نه پایان آن را) در ۳۷۰ دانسته و پایان آن را یک بار در ۳۸۴ و یک بار در ۴۰۰ دانسته‌اند.

مؤلف محترم نکته‌هایی خلاف آراء مستند معروف آورده و حکم خود را برای خوانندگان کافی دانسته و هیچ منبع و مدرک و دلیلی ذکر نکرده در نتیجه کتاب ایشان حاصل کشف و شهود و الهامات غیبی است - برای نمونه چند مورد را ذکر می‌کنیم:

۱- امروز مسلم گردیده که تاریخ پایان تدوین شاهنامه در ۳۸۴ و بار دوم در حدود ۴۰۰ بوده اما ایشان می‌نویسند: «چنانکه پیش از این هم متذکر شدیم در اصالت تاریخ ۳۱۶ برای پایان نظم شاهنامه نباید تردید داشت لیکن فعلاً بنا به مقتضیاتی سال ۳۸۴ را معتبر می‌دانیم» ص ۱۷۳۰

«چنانکه در فصول مختلف این تحقیق نشان داده‌ایم پایان یافتن شاهنامه جز سال ۳۱۶ طبق سروده فردوسی است و باید درباره آن سال به تتبع و تحقیق بیشتر و کامل‌تر و یافتن نسخه‌های کهن‌تر از نسخه‌های موجود فعلی بود، پرداخت و تا آن زمان از اظهار نظر درباره آن خودداری کرد» ص ۱۷۲۸

می‌پرسیم به چه دلیل؟ طبق کدام «سروده فردوسی»؟!؟

۲- مغایر با آن نوشته‌اند «سالروز تولد فردوسی را بنا به تحقیق دقیق سال ۳۳۱ دانسته‌ایم» ص ۱۷۲۷. پس آن سال ۳۱۶ که بارها برای پایان نظم شاهنامه آورده بودند کجا رفت؟! اما در صفحات ۱۷۰۲ - ۱۷۰۱ نوشته‌اند فردوسی در ۳۰۸ به دنیا آمده (!) معلوم می‌شود در ده سالگی سرودن شاهنامه را به پایان رسانیده است! ۳- همه محققان منبع اصلی فردوسی را شاهنامه ابومنصوری دانسته‌اند که نسخه آن به وسیله پسرش در اختیار فردوسی نهاده شده است. اما مؤلف، اجتهاد در مقابل نص کرده و بارها فرموده‌اند «فردوسی در سرودن شاهنامه نظر بر یک متن کهن دوره ساسانی داشته است نه بر شاهنامه منثور ابومنصوری» ص ۸۱۵

«فردوسی کتاب را از شاهنامه ابومنصوری به نظم در نیآورده بلکه از نامه خسروان تألیف سهل‌بن ماهان که به زبان پهلوی بوده (!) ترجمه و نظم کرده است» ص ۶۳۹

«فردوسی در سرودن شاهنامه نظر بر یک متن کهن دوره ساسانی داشته است نه بر شاهنامه منثور ابومنصوری» ص ۸۱۵

«منبع کار فردوسی شاهنامه ابومنصوری نبوده بلکه آن مهربان دوست کتابی را که در اختیار فردوسی قرار داده بوده به زبان پهلوی ساسانی بوده نه زبان فارسی دری» ص ۱۷۲۹

۴- «فردوسی شاهنامه را به نام نصر بن احمد آغاز کرده و به نام نوح بن منصور سامانی به پایان رسانیده است» ص ۱۰۳۹، ۱۰۵۰، ۱۰۷۸

حامی فردوسی «ابوالقاسم نوح بن منصور سامانی است» ص ۵۷۴، ۵۷۷

«این شخصیت را پادشاه سامانی نصر بن احمد شناخته‌ایم» ص ۵۷۵

مؤلف برای این اجتهاد در مقابل نص هیچ دلیلی نیآورده است.

۵- اکثر محققان زمان زردشت را در قرون هفتم و هشتم پیش از میلاد دانسته‌اند. اما مؤلف تولد زردشت را در ۸۲۸۴ پیش از میلاد نوشته‌اند (!) (ص ۸۱۲)

۶- در صفحه ۹۵۱ می‌نویسند: «دیگر از معاصران سلطان محمود، مجدود بن آدم سنایی است» در حالی

که به اتفاق نظر محققان، سنایی معروف در ۴۳۷ (۱۶) سال بعد از مرگ محمود) ولادت یافته و در ۵۲۵ (یک قرن بعد از مرگ محمود) درگذشته است. حالا از کجا سنایی را معاصر محمود شمرده‌اند فقط خود می‌دانند!

۷- به علامه محمد قزوینی ایراد گرفته‌اند که چرا مقدمه شاهنامه ابومنصوری را قدیم‌ترین نمونه موجود نثر فارسی شناخته است در حالی که قدیم‌ترین کتاب فارسی ترجمه فقه حنفی است. کاش متن کامل ترجمه فارسی سوادالاعظم را که به تحقیق عبدالحی حبیبی جزو انتشارات بنیاد فرهنگ ایران چاپ شده دیده بودند و مقاله آن محقق افغانی را در مجله یغما (سال ۱۶ صفحات ۲۰۰ - ۱۹۳) خوانده بودند و معلوم‌شان می‌شد که فقه حنفی سی چهل سال بعد از مقدمه منثور شاهنامه ترجمه شده است.

۸- مقدمه شاهنامه دستنویس فلورانس را از چاپ عکسی که ناقص است نقل کرده‌اند. کاش می‌دانستند که متن کامل آن مقدمه را دکتر ریاحی در یک دستنویس کهن در موزه طوپقاپوسرای استانبول یافته و یک بار در کتاب قافله سالار سخن (ص ۱۵۸ - ۱۲۷) و بار دوم در سرچشمه‌های فردوسی‌شناسی (ص ۲۸۷ - ۲۶۴) نقل و تجزیه و تحلیل کرده است. این هم که نوشته‌اند «علامه محمد قزوینی از آن به نام مقدمه اوسط یاد کرده است» صحیح نیست زیرا در حیات آن مرحوم هنوز این مقدمه کشف و شناخته نشده بود.

۹- مؤلف محترم که محمود غزنوی برای او انسانی آرمانی بوده، همان استبداد و خشونت محمودی را در سراسر کتاب خود به کار برده و نه تنها درباره معاصران با لحنی گزنده و مغایر با بحثهای تحقیقاتی نام برده درباره پیشینیان هم از کاربرد ناسزا و ناروا دریغ نکرده است. نظامی عروضی ادیب نهصد سال پیش را «کژ نهاد» نامیده و کتاب او را حاصل «کژاندیشی و کژنگری و کژپنداری و کژباوری» شمرده است (ص ۱۹)

فضل بن احمد اسفراینی دوست و حامی فردوسی را «مردی منقور و بدنام» شمرده است (ص ۱۷۳۵) و این را که اسفراینی زبان رسمی و اداری و مکاتبات را از عربی به فارسی برگردانید از بیسوادی او می‌دانند. جای شکرش باقی است که نگفته‌اند فردوسی هم چون سواد عربی نداشت ناچار شاهنامه را به فارسی سروده است. ۱۰- به قصد افزایش حجم کتاب مطالبی زائد و خارج از موضوع کار خود از اینجا و آنجا به تفصیل و اطناب نقل کرده‌اند از جمله شرح حال دقیقی، رودکی، ناصر خسرو و بحثهایی مربوط به جوامع الحکایات و عشق محمود به ایاز و زردشت و معنی دهقان را به عنوان نمونه ذکر می‌کنیم.

خلاصه آنکه کتاب مورد بحث مصداق صحیح «هیاهو برای هیچ» است و مؤلف محترم که روش خود را «اصول علمی آکادمیک» نامیده است، با تخطئه همه محققان و فردوسی‌شناسان و آوردن فرضیات و حدسیات بی‌دلیل و مدرک و بدون ذکر منابع و مأخذ، و با نقل مکررات و اطناب در عبارات، خواسته است حجم نامعهود کتاب را پشتوانه رواج بازار آن قرار دهد.

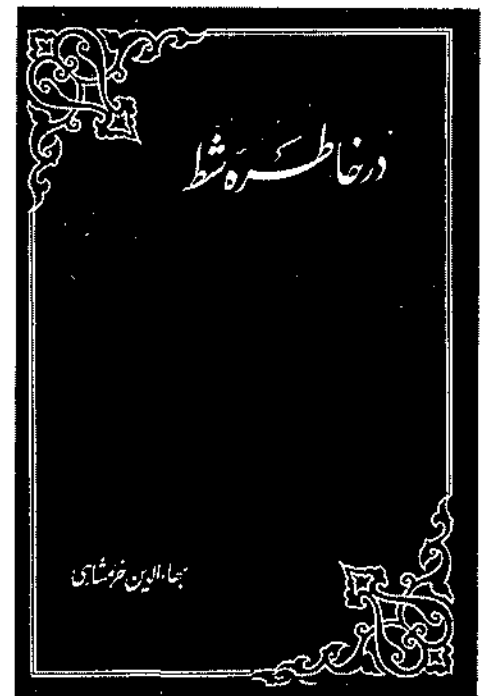
در جستجوی شعر

● کامیار عابدی

نگاهی به:

- در خاطره شط [مجموعه مقاله]، بهاءالدین خرمشاهی، جاویدان، ۱۳۷۶، ۸۱۱ ص.
- زمزمه زمانه [گزینهای از سرودههای شاعران معاصر]، محمدرضا مستجاب، نشر باز، ۱۳۷۷، ۱۶۸ ص.
- گزیده شعرها، عبدالله کوثری، آگه، ۱۳۷۶، ۲۶۲ ص.

سخن را با گفت‌وگو دربارهٔ مجموعه مقالات بهاءالدین خرمشاهی [متولد ۱۳۲۴، قزوین] آغاز می‌کنیم. هرچند به دلیل تنوع و دامنهٔ وسیع موضوعات این مجموعه [قرآن، حدیث، فلسفه، کلام، طنز، نشر، ادبیات] به ناگزیر، آنچه می‌نویسیم، تا حدی رنگ و بوی نقد و تحلیل مؤلف را به خود خواهد گرفت.

خرمشاهی مترجم و پژوهنده‌ای است که به گونه‌ای جدی و مستمر از سال‌های آغازین دههٔ ۱۳۵۰ کار خود را آغاز کرد. قلمرویی که در آغاز، بیش‌تر او را به خویش ربود، برگرداندن برخی متون ادبی و فکری از انگلیسی بود: *حزنی میسر* / ۱۳۵۱؛ *شیطان در بهشت* (با نازی عظیمیا) / ۱۳۵۲؛ *علم در تاریخ* (ج ۴) / ۱۳۵۴؛ *هایل و چند داستان دیگر* / ۱۳۵۶. و این کاری بود که بعدها نیز که گاه بدان توجه پیدا کرد: عرفان و فلسفه / ۱۳۵۸؛ *درد جاودانگی* / ۱۳۶۰؛ *علم و دین* / ۱۳۶۲؛ *اندیشه*

سیاسی در اسلام معاصر / ۱۳۶۲؛ *تاریخ فلسفه* (کاپلستون، ج ۷) / ۱۳۷۰؛ و سرانجام ترجمه‌ای از قرآن / ۱۳۷۴. گذشته از ترجمه‌های یادشده، که برخی از آن‌ها کارهای پراچ و ماندگاری است، و با نادیده‌گرفتن تألیف‌ها و ترجمه‌های حاشیه‌ای، ویرایش و تصحیح متون قدیم و جدید، و سردبیری یا دبیری مجموعه‌ها و سلسله انتشارات گونه‌گون، شاید بتوان گفت که خرمشاهی، این قلمزن پرتوان و بسیار پرکار، در دو زمینهٔ شناخت قرآن [فرهنگ موضوعی قرآن (با کامران فانی) / ۱۳۶۴؛ *تفسیر و تفسیر جدید* / ۱۳۶۵؛ *قرآن پژوهی* / ۱۳۷۲؛ *قرآن‌شناخت* / ۱۳۷۴] و حافظ‌شناسی [ذهن و زبان حافظ / ۱۳۶۱؛ *حافظ‌نامه* / ۱۳۶۶؛ *چهارده روایت* / ۱۳۶۶؛ *حافظ* / ۱۳۷۳] پژوهش‌های درخورتر و به سزاتری را به انجام رسانیده است. از این رو به نظر می‌آید که غالب کتابخوانان جدی یا نیمه جدی امروز، او را با یکی از این سه نوع ترجمه و تألیف می‌شناسند و به یاد می‌آورند.

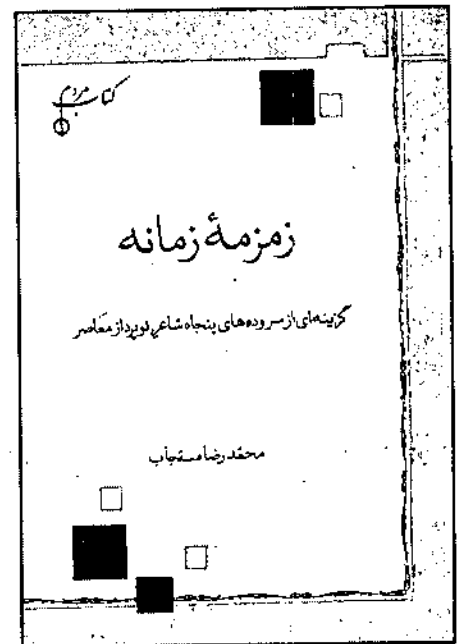
یکی از انتقادهایی که به مترجم «درد جاودانگی» وارد می‌شود و گاه زمزمه‌اش در گوشه کنار شنیده می‌شود، مربوط است به پرکاری و بسیارنویسی‌اش. این انتقاد، لابد، برپایهٔ «در بسیار، بد بسیار گیرند»، لزوم تأمل و تأتی در نوشتن و پژوهش را گوشزد می‌کند. در چشم‌اندازی وسیع‌تر، البته باید پذیرفت که حداقل برخی نوشته‌های خرمشاهی، گونه‌ای از اخوانیه‌نویسی منثور، و یا حاصل تأملات و نگاه‌های قلم‌اندازانه است. این نوع نوشته‌ها، بیش‌تر در میان علاقه‌مندان سنت‌گرای ادب و فرهنگ، طرفداران پرشوری دارد. با این حال نباید از این نکته هم غفلت ورزید که یکی از امتیازهای مهم این مؤلف، در سبک روان و شیوهٔ گفت‌وگو مانند نوشته‌هایش است. این موضوع، حتی در کارهای صرفاً پژوهشی وی هم جلوه‌ای قاطع دارد. افزون بر این توان و قدرت نویسندگی خرمشاهی، قابل نادیده‌گرفتن نیست. هرچند، در این زمینه هم گفته‌اند که بار واژگانی نثر او با اندکی [یا به زعم عده‌ای «بسیاری»] دلدادگی غیرروشنفکرانه به زبان عربی نیز همراه است. و این روشی است که برخی می‌پسندند و برخی نه. اما بی‌تردید این ویژگی، به لحاظ جلب لایه‌های وسیع‌تری از خوانندگان به پی‌گیری پیام و متن کاملاً به‌جا و موفق است.

گذشته از این، وی با شناخت نسبتاً کاملی که از مهم‌ترین مراجع و منابع موضوع مورد مطالعه‌اش دارد؛ تقریباً هیچ‌وقت خوانندگان آثارش را دست خالی

برنمی‌گرداند. و این، البته یکی از حسن‌های مهم کار اوست. اما هم‌چنان که گویا خود مؤلف هم در جایی به اشاره متذکر شده، در میان آثارش، تلاش‌های چندانی برای انجام پذیرفتن کاری به شیوهٔ کارهای دانشگاهی مغرب‌زمینیان نیز دیده نمی‌شود. یعنی عمدهٔ بحث و بررسی در جزئیات و فروع یک موضوع، که برای خوانندگان و علاقه‌مندان کم‌طاقت، چون صاحب این قلم، گاه بسیار ملال‌آور است. از این رو شاید بهتر باشد که بخشی از فعالیت‌های قلمی خرمشاهی را به دلیل کثرت نگاه‌ها و شیوهٔ نگارش‌ها، گونه‌ای از نوشته‌های دایرةالمعارف‌گون قلمداد کنیم. یعنی نوعی نوشته که در آن‌ها با استفاده از منابع قدیم و جدید و بهره‌گیری از نثری پرکشش و معقول، طیف نسبتاً وسیعی از خوانندگان معارف انسانی و دینی جلب شده‌اند. اما بی‌تردید برخی دیگر از نوشته‌های او، به‌ویژه آن‌چه دربارهٔ حافظ نوشته، از این مقوله دور و فارعند. چون خرمشاهی هم مانند چند تن از معاصران [نظیر محمود هومن، عبدالحسین زرین‌کوب، محمدهادی اسلامی ندوشن، منوچهر مرتضوی و عده‌ای دیگر] برای نشان دادن جهان‌نگری و بینش فکری - ادبی حافظ گام‌های با ارزشی را به جهان قلم مربوط ساخته است. به‌ویژه نخستین کتابش دربارهٔ حافظ [ذهن و زبان حافظ / ۱۳۶۱] توانست به تأثیری نسبتاً فراگیر در ذهنیت ادبی معاصر و حافظ‌دوستان دست پیدا کند [حافظ‌شناسی: خودشناسی، علی‌محمد حق‌شناس، نشر دانش، ص ۳، ش ۴، خرداد - تیر ۱۳۶۲، صص ۲۶-۳۶].

«در خاطره شط» مجموعه‌ای است بسیار مفضل و در موضوعاتی بسیار متنوع. در نگاهی دقیق، این پیشنهاد و آرزو جلوه‌ای در ذهن بعضی خوانندگان می‌یابد که ای کاش، این مجموعه، حداقل دو کتاب بود: کتابی از مقالات و نقدها و پژوهش‌ها دربارهٔ زمینه‌های دینی، کلامی، فلسفی و مانند آن‌ها. و کتابی دیگر شامل مقالات و نقدها و پژوهش‌های ادبی و نیمه - ادبی و یاد بزرگان تحقیق و پژوهش. ظاهراً در این صورت هم حجم کتاب این اندازه گران‌بار نمی‌بود، و هم بهای اثر، و نیز در این حالت، اکثر خوانندگان که غالباً تنها به یکی از این دو وجه یادشده توجه دارند، در انتخاب و تهیهٔ دچار وسواس نمی‌شوند.

در بخش ادبیات معاصر، نقد و بررسی آثار چند نویسندهٔ معاصر ایران آمده است: هوشنگ گلشیری، محمود دولت‌آبادی، احمد محمود، اسماعیل فصیح، جواد مجابی، قاتانه حاج‌سیدجواد. آن‌چه نویسنده دربارهٔ این چهره‌ها و آثارشان گفته، لابد بازتاب کتبی و بیش‌تر شفاهی کسانی که سیر داستان‌نویسی معاصر را دنبال می‌کنند، برخواهاندگیخت. هرچند نمی‌توان اشاره نکرد که خرمشاهی اصولاً تعلق خاطری به قلم و داستان‌های نویسندگانی چون دولت‌آبادی و احمد محمود دارد. یعنی کسانی که شکل اثر، محتوای آثارشان را هرگز در هم نریخته و آن‌ها را از وضوح پیام و اثر دور نساخته است. روحیهٔ محتواگرا و معناتطلب مؤلف مجموعه سبب شده که در کلیت، از بررسی و نقد و دنبال کردن شعر و شاعران معاصر دوری گزیند. در این کتاب تنها از برخی دفترهای شاعران معاصر [احمد شاملو، م.

«زمزمه زمانه» با عنوان فرعی «گزینه‌ای از سروده‌های پنجاه شاعر نوپرداز معاصر» منتخبی است ناکارآ، و نه چندان سودمند از شعر نو.

امید، سهراب سپهری، م. سرشک، م. آزاد و عبدالله کوثری] آن هم غالباً به اختصار بررسی‌هایی صورت پذیرفته است. می‌توان ویژگی‌های اساسی این بررسی‌ها را به صورت زیر دسته‌بندی کرد: الف - نگاهی کامل عیار به محتوا و پیام سروده‌ها، که گاه به بررسی روان‌شناسی شاعر، و دل‌مشغولی‌های او کشیده می‌شود. ب - اعتقاد اندک نویسنده به نقد فنی، حتی به شکلی کلی و کم‌رنگ، که سبب می‌گردد از جزئیات شعرها کم‌تر سخن بگوید و بیش‌تر خطوط کلی را مورد توجه قرار دهد. ج - بهره‌گرفتن از حش ادبی و شاعرانه و استفاده از تمثیل و نماد در هنگام گفت‌وگو از شعرها. د - نگرش عمیق به لایه‌های معنوی شعر، و در عین حال بازماندن از پیش‌زمینه‌هایی که شاعر با آن‌ها به شعر معطوف شده است. به هر روی از میان این بررسی‌ها آن‌چه که درباره «ابراهیم در آتش» شاملو نوشته شده، رشته‌های تأثیر حسی - محتوایی منتقد را از «شعر» نشان می‌دهد: «این دفتر هنوز ادامه اوج است. اوجی که از هوای تازه به این سو دیده‌ایم. شعر شاملو، سراسر جریحه و عصب است. کلمه‌ها جاف‌افاده و خوش نشسته و رام و آرام نیستند. مثل دو رشته سیم لختند که دائماً جرقه می‌پراکنند. شاملو دو مشت کلمه را مانند دو گله ابر پربار و پرباران به هم می‌کوبد و هرگز هیچ جای شعرش بی‌نبض و بی‌ضربان نیست. شعرها از دور دست حافظه جمعی مردم می‌آید و تاریخ مجروح و خونین و مالینی را به دنبال می‌کشد» [ص ۲۵۵]. این نقد در میان بررسی‌های خرمشاهی از شعر و ادب معاصر جای خاصی دارد. و خواهد داشت.

□ □ □

به اثر دوم می‌پردازیم: «زمزمه زمانه» با عنوان فرعی «گزینه‌ای از سروده‌های پنجاه شاعر نوپرداز معاصر»؛ منتخبی است ناکارآ، و نه چندان سودمند از شعر نو، به دلایل زیر: ۱- از همه شاعران، چه درجه یک و چه درجه چندم، تنها یک شعر انتخاب شده است. و معلوم است که برای نشان دادن ارزش‌های ادبی آن شاعران، به هیچ‌روی کفایت نمی‌کند. ۲- معیار ویژه‌ای در انتخاب شاعران رعایت نشده است. ۳- به جای ترتیب و نظم تاریخی [سال تولد شاعران] از تنظیم القابیی بهره برده شده است، که روشی است کاملاً غیرمفید، و به خواننده در شناسایی سیر تحول شعر نو، کمکی نمی‌رساند. ۴- درحالی‌که از شاعرانی با اهمیت بسیار متوسط و حتی پایین نام برده شده، و نمونه‌ای از سروده‌هایشان نقل شده، از این شاعران غفلت شده است: هوشنگ ایرانی، جعفر کوش‌آبادی، بیژن جلالی، کاظم سادات اشکوری، عمران صلاحی، و چند تن دیگر. نیز درحالی‌که از چند شاعر دهه ۱۳۶۰، یعنی شاعران جوان و نسل اخیر یاد شده، عده بسیاری از قلم افتاده‌اند. ۵- شرح حال‌ها بسیار کوتاه است، و گاه نادرست. و نام و نشان همه دفترهای شعر یک شاعر را هم دربر نمی‌گیرد.

نمونه‌هایی از نادرستی‌ها و کاستی‌های این مجموعه را می‌آوریم: نیما متوگد ۱۲۷۶ است نه ۱۲۷۴. «یادگار خون سرو» در سال ۱۳۶۰ چاپ شد نه سال ۱۳۶۲. «آینه‌های ناگهان» در سال ۱۳۷۳ چاپ شده نه

سال ۱۳۷۲. «رضا پراهنی» متوگد ۱۳۱۴ است نه ۱۳۳۱. نام و نشان و آثار «ضیاءالدین ترابی» ذکر نشده. «هم‌صدا با حلق اسماعیل» درست است نه «خلق اسماعیل». نام و نشان و آثار «محمّد حقوقی» نیامده. «نصرت رحمانی» در برخی منابع متوگد ۱۳۰۸ معرفی شده نه ۱۳۰۶. «ژهری» در «تنکابن» به دنیا آمده است. «زندگی خواب‌ها» درست است نه «زندگی خوب‌ها». «هشت کتاب» در سال ۱۳۵۵ [توزیع: ۱۳۵۶] نشر یافت نه سال ۱۳۳۰. چاپ اول «قطعه‌نامه» مربوط است به سال ۱۳۳۰. «اسماعیل شاهرودی» در سال ۱۳۶۰ درگذشت، نه ۱۳۵۹. «آینه‌ای برای صداهای» درست است نه «آینه‌ای». «احسان طبری» متوگد «ساری» است نه «رشت». «رباعی امروز» دفتر شعر «محمدرضا عبدالملکیان» نیست، بلکه برگزیده رباعیات چند شاعر معاصر است به انتخاب شاعر. «ایمان بیابوریم به آغاز فصل سرد» در سال ۱۳۵۳ نشر یافت نه ۱۳۵۴. و «توگدی دیگر» هم در سال ۱۳۴۲ و نه ۱۳۴۳ چاپ شد. «شمس لنگرودی» بنا به آگاهی «شعر نو از آغاز تا امروز» متوگد ۱۳۳۰ است. نام‌ونشان و آثار «ژیلا مساعد» یاد نشده. در میان دفترهای شعر «فرخ تمیمی» دفتری به نام «نقره و مرجان» و در میان دفترهای شعر «م. آزاد»، دفتری با عنوان «فصل خفتن» نمی‌شناسیم. «علی موسوی گرمارودی» متوگد ۱۳۱۸ است نه ۱۳۳۰. سال تولد م. آرم بنا به آگاهی «حقوقی» ۱۳۱۵ است. «جان‌های افتابی» در سال ۱۳۷۱ نشر یافته. «گلچین گیلانی» به سال ۱۲۸۸ در رشت به دنیا آمده، نه ۱۲۹۰. «مهر و کین» در تهران نشر یافته [بی تا] و نه به سال ۱۹۸۴ در لندن. نام دفتر دیگرش هم «نهفته» است نه «نهضت»، و به سال ۱۹۴۸ در لندن چاپ شده و نه به سال ۱۹۸۴.

□ □ □

و سرانجام می‌رسیم به دفتری از سروده‌های یک شاعر - مترجم معاصر: «عبدالله کوثری»، که درواقع منتخبی است از شعرهای چاپ شده [از پنجره به شهر هرم / ۱۳۵۲؛ با ۲۶ سوار سرخ / ۱۳۵۹] و شعرهای چاپ نشده او، از سال ۱۳۴۶ تا ۱۳۷۳.

سروده‌های این شاعر، در مجموع هراس‌ها و اضطراب‌ها و تنگناهای یک انسان شهری را در خود بازمی‌تاباند. هراس از لایه‌های بی‌تاب تمدن معاصر. یعنی تمدنی که مفاهیم و معانی کهن و دیرپای انسانی را آهسته ولی پی‌درپی در خویش می‌بلعد و جا را برای زیستن اذهان انسان‌گرا سخت اندک می‌سازد. از این رو بهره‌گرفتن از طبیعت، به شکلی فراگیر محلی از توجه و برجستگی نمی‌یابد. عشق هم پناهگاهی است نه همواره، و نه منتشر در تاروپود بنیادین شعر:

«در کوچه‌های بی‌حادثه

عطش

بر شیشه‌های داغ می‌بندد،

در کوچه‌های بی‌حادثه

عطش

تعلیق سرخ‌گونه خود را

از سیم‌های تبادور آغاز می‌کند»

«گشتیم»

و دست‌های خسته خود را

چون شاخه‌های لاغر پیچک‌ها

در هم فشردیم

اما که می‌دانست

که دهان تیره آن گودال ژرف

که در فضای خالی انگشتانمان

گسترده می‌شد

بر خودفریبی‌ما

رندانه لبخند می‌زد»

[صص ۷۲ - ۷۳]

اما باید توجه داشت که محتوای ذهن شاعر، غالباً در مقابل زبان شعرها مغلوب می‌شود. یعنی کلام از گسترش مفاهیم ناتوان است و نمی‌تواند راهی برای هماهنگی بوجود، استفاده از تمثیل هست. هم‌چنان که از نماد، اما همه این‌ها در کنار گستره صورت‌های خیال شاعر، که البته اندک نیست، برای اثربخشی به ذهن مخاطب و خواننده، نمی‌تواند جایگاه مهمی بیابد. ظاهراً توجه‌های لحظه‌به‌لحظه به زبان شعر رایج دهه ۱۳۴۰، در مثل م. امید و فروغ فرخزاد و بیش‌تر از همه ا. بامداد، پروبال سروده‌ها را به نحوی وسیع در خویش بسته است. از این میانه درنگ شاعر در زبان شاملو، و فضای شعرهای دوره دوم شاعری او بسیار وسیع است و پُر دامنه. اما ورود در ذهن و زبان سیاسی - اجتماعی و تغزل‌های «باستان‌گرایانه» شاملو و شاملویی، در شعرهای کوثری به عاطفه‌ای بس قابل دسترس تقلیل پیدا می‌کند. اما چون موقعیت‌های اندیشگی و حس شاعرانه دیگر است، حاصل هم چیز دیگری است:

«در اضطراب باران صبح‌گاه

گزمه‌های مست

نا قوس کهنه را

از فراز قله بلند نواختند

و شهر من

در رعشه‌های درد

چون زخمی ملتهب

بر پشته‌های خاک روید»

[ص ۹۴]

و یا این نمونه:

«تمامی نگاه تو

از درد من بود

ای ضمیر مشوش

و نشستنت

طرح غرابت غروب

وقتی که آخرین کلاغ

حاشیه ارغوانی را

روی به اندیشه تاریک باغ‌های تابستان

رها می‌کند»

[صص ۱۰۶ - ۱۰۷]

و وقتی که به شعرهای دهه ۱۳۵۰ می‌رسیم، خطی از امتداد منظومه «مسافر» شاعر گم‌شده در غبار فضیلت‌ها و تنهایی‌ها، سپهری را هم می‌توانیم ببینیم، ولی البته نه با غرور و همدلی: «من از هوای شگفت شرق

من از طنین ترانه

و هائی‌هوی بلند

من از ترنم بی‌تاب ساز در خلوت

و از نگاه آئیری چشمت‌های درتست

من از غبار طلایی شعر زنده شدم»

[ص ۱۴۹]

بی‌تردید بی‌مهری بسیار خواهد بود که بگوییم شاعر از شناسایی به‌جا و به‌کار کلمه‌ها و تعبیر تلقی نادرستی دارد. نه تنها نمی‌توان این سخن را گفت، بلکه حتی باید اشاره کرد که شاعر از همان آغاز شعرگویی حساسیت‌های زبانی و شعری را می‌شناسد. ولی در اوج توجه و اقبال به «شعر» و حتی در مرز دلدادگی به آن، توان از سرگذراندن زبان و حتی گاه ذهنیت شاعران درجه یک را ندارد. و مجذوب است در تلقی شخصی - اجتماعی بیش‌تر یک شاعر، یعنی شاعر «شکفتن در مه» و «مرثیه‌های خاک». و از این رهگذر است که جهان و انسان و پیرامون و شهر و عشق بر خواننده آشکار می‌شوند. تلقی شاعر از این‌ها را می‌گوییم. و حاصل چیست؟ و حاصل شعرهایی است که از تشخص کلامی - ذهنی، توان و ایده سرشاری را دریافت نکرده‌اند. و لاجرم از منفذی اندک به سوی چارچوبی وسیع‌تر از توان خود رها می‌شوند. و این هم نمونه‌اش:

«آه

دریغا

پرواز

تا طرح دور دست سپیدار

دریغا

ز زینه‌های ارزن

بر اطلس سبزه

و جرعه آبی خرد

از جام نیلوفر»

[ص ۲۲۲]

اگر بخواهیم افق‌هایی از توفیق را در سروده‌های این شاعر دنبال کنیم، البته ناگزیر از توجه به شعرهای کوتاه‌تر او هستیم، و بخش‌هایی از شعرهای بلند او، که می‌توانند جدا از کلیت شعر، به استقلال، جلوه‌ای بیابند. تنها در این موقعیت‌هاست که فرصتی برای شکستن درجه‌های یک‌نواخت ذهن و زبان شعر و شاعر به وجود می‌آید:

«با جنبشی در آینه آغاز می‌شود

و انتشار عطری از یادهای گریخته

بر قاب عکس‌های قدیمی،

آن‌گاه ...»

[ص ۲۶۰]

اما چنین نمونه‌هایی اندک‌شمارند. از این رو می‌اندیشیم که آیا این شعرها از آن شاعری نیست که در جریان سیل آسای دهه‌های ۵۰ - ۱۳۴۰، و فضای پرگوینده شعر معاصر، برای ره یافتن به اقلیم‌های تازه شعری از خود بی‌تابی و پایداری نشان نداد، و چون چنین بود اندک اندک از «شعر» فاصله گرفت [از سروده‌های بیست سال اخیر، تنها هشت قطعه در این منتخب آمده]، و به کاری دیگر که در آن توانایی‌هایی داشت، یعنی ترجمانی آثار فرنگی پرداخت؟ □

عزیده شعرها

عبدالله کوثری

اما چنین نمونه‌هایی اندک‌شمارند. از این رو می‌اندیشیم که آیا این شعرها از آن شاعری نیست که در جریان سیل آسای دهه‌های ۵۰ - ۱۳۴۰، و فضای پرگوینده شعر معاصر، برای ره یافتن به اقلیم‌های تازه شعری از خود بی‌تابی و پایداری نشان نداد، و چون چنین بود اندک اندک از «شعر» فاصله گرفت [از سروده‌های بیست سال اخیر، تنها هشت قطعه در این منتخب آمده]، و به کاری دیگر که در آن توانایی‌هایی داشت، یعنی ترجمانی آثار فرنگی پرداخت؟

و خود را بجای او قرار دهد و آنگاه بفهمد که آیا درک متن ترجمه شده برای خواننده ممکن است یا نه.

از همان آغاز پیدایش ترجمه مکتوب یا نوشتاری، همواره بحث بر سر این بوده است که وظیفه مترجم چیست و او برای انتقالی مفاهیم تا چه حد اجازه تعدیل دارد. کسانی در گذشته و نیز امروز بر این باورند که وظیفه مترجم این است که واژه به واژه مؤلف را به زبان دیگر ترجمه کند. اینان برای مترجم جز گشودن فرهنگ و یابش برابری برای آن، اختیاری قائل نیستند. شاید در آغاز این نوع ترجمه بویژه برای ترجمه کتابهای دینی - بخاطر حرمت و قدسیت آنها - توصیه شده باشد، اما اولاً، این نوع ترجمه تنها این عرصه را فرا نگرفته، بلکه عرصه‌های دیگری را نیز در نور دیده است و ثانیاً همچنان که یوجین نایدا نشان می‌دهد، حتی در این عرصه نیز، با ترجمه تحت‌اللفظی نمی‌توان، حرمت و قدسیت را محفوظ داشت. چه بسیار منتقدانی که مترجمان را بخاطر کوچکترین تخطئه از ترجمه تحت‌اللفظی، مورد تکفیر قرار دادند و داغ خیانت در امانت را به پیشانی آنها دادند.

اما با افزایش آگاهی و شناخت از جوامع مختلف زبانی و دریافت تفاوت فرهنگ‌ها و درک مردم از واژه‌های مختلف و نیز افزایش آگاهی زبان‌شناسان از ساختارهای گوناگون زبان‌های جهان، درستی و کارایی این نوع ترجمه، به چالش کشیده شد و مورد انتقاد قرار گرفت و امروزه بدون آنکه کاربرد محدود ترجمه تحت‌اللفظی نفی شود، دیگر کاریست عام این نظریه در ترجمه، منتفی است.

پس از آن یا در موازات این نظریه، نظریه دیگری مطرح شد که در آن، "جمله" بعنوان واحد ترجمه در نظر گرفته شد و به این سان دامنه اختیارات مترجم برای تعدیل و انطباق دو زبان مبدأ و مقصد، قدری گسترده‌تر شد، اما آنانی که عملاً و نه فقط در تئوری، درگیر کار ترجمه بوده و هستند، بخوبی می‌دانند که این دایره تا چه اندازه تنگ است و در بسیاری موارد، از انتقال مفهوم اصلی به خواننده اثر جلوگیری می‌کند.

در پاسخ به این ضرورت بود که زبان‌شناسان، در این یکی دو دهه اخیر، به این استنتاج رسیدند که حوزه بحث درباره زبان را - که ترجمه نیز در این دایره وسیع قرار می‌گیرد - نباید تنها در محدوده "جمله" نگاه داشت. در نتیجه، زبان‌شناسان واحد زبان و ترجمه را نه فقط جمله بلکه واحدی بزرگتر دانستند و از این زمان بود که زبان‌شناسی متن آغاز شد و کسانی همچون رولان بارت، فوکو و اکو در عرصه ادبی و فلسفی به تبیین آن همت گماردند. باری پرداختن به بحث‌های کم ارزش لغوی و برداشت سطحی و تحت‌اللفظی از ترجمه، از ناآشنایی به مباحث گفتمان نشان دارد که امروزه در دنیای زبان‌شناسی حضور سخت چشمگیر و پرتوان دارد. شاید بتوان گفت که در اثر فقدان یا کمی آگاهی در این عرصه، امروزه در بحث‌های مربوط به نقد ادبی و بویژه ترجمه در ایران، پرداختن به مسائل فصاحت به بهای کنار گذاشتن مباحث مربوط به بلاغت صورت

● خسرو باقری

آنهاست. در این نوع ترجمه، مترجم می‌کوشد تا بطور همزمان و به فاصله چند ثانیه، عملاً زبانی را به زبان دیگر برگردان کند. اگر دایره واژگانی گسترده انسان، معانی متفاوت واژگان در زبانهای مختلف و نیز تفاوت در ساختارهای زبانی زبان‌ها را در نظر بگیریم، به کار پس دشوار "مترجم همزمان" پی می‌بریم. بی‌سبب نیست که در هر کشوری، مترجمان همزمان زبده، بسیار اندکند و در کشورهای پشرفته جهان، مدارس ویژه‌ای را برای تربیت مترجمان همزمان، از همان آغاز کودکی تأسیس می‌کنند. اما به نظر می‌رسد که تنها یک عامل - اما عاملی بسیار مهم - به یاری مترجم همزمان می‌آید و او را تا حدودی در کار دشوارش یاری می‌دهد: عاملی که وجود آن در ترجمه نوشتاری یا کتبی تقریباً ناممکن است و آن عامل، چیزی است که ما امروزه به آن بافت می‌گوئیم. یعنی در ترجمه همزمان، بهر صورت گوینده (زبان مبدأ)، شنونده (زبان مقصد) و مترجم (عامل ارتباط) و کل فضا وجود دارد و این درست آن چیزی است که در ترجمه نوشتاری وجود ندارد. در ترجمه نوشتاری، مترجم خواننده اثر را نمی‌بیند و از حرکات او در نمی‌یابد که آیا ترجمه را درک کرده است یا نه. مترجم باید در دنیای ذهن خود خواننده را تصور کند

گفتمان و ترجمه

چشم اندازی تازه از جهان زبان و ترجمه

■ علی صلحجو

■ نشر مرکز، چاپ اول ۱۳۷۷، تهران، قیمت: ۵۹۰ تومان

"کلمه همه واقعیت را نمی‌رساند بلکه حقیقت در جهان خارج است و ما تنها از طریق آگاهی شخصی می‌توانیم به معنای کلمات پی ببریم نه از طریق کلمات. نایدا می‌گوید زبان حداکثر ۲۰ درصد اطلاع می‌دهد و بقیه باید از جاهای دیگر، یعنی از طریق بافت و کلام، حاصل شود نه از طریق زبان. نایدا معتقد است حتی مجله‌ای که مقاله‌ای در آن چاپ می‌شود، چنانچه معتبر باشد به آن مقاله حالتی می‌دهد که خواننده با دیدی خاص آن را می‌خواند. به عبارت دیگر، مجله بخشی از اطلاعاتی می‌شود که از مقاله صادر می‌شود."

از متن کتاب - صفحه ۲۰

از ترجمه سخن بسیار گفته شده است. انسان بنا بر ضرورت یا حس کنجکاوی، همواره می‌خواسته است تا از گفته‌های کسانی که زبان آنها را نمی‌دانسته، آگاه شود و این نیاز برای آگاهی از آراء و اندیشه‌های دیگران، احتمالاً سرمنشأ پیدایش ترجمه بوده است. میزان اطلاع ما از ترجمه‌های شفاهی مردم باستان بسیار اندک است؛ اما منطقی آدمی حکم می‌کند که آن را بسیار کهن و هم سال اولین همیاریهای قومیهای گوناگون انسانی بدانیم. این روند دیرینه سال، اکنون به پیدایش انواع ترجمه‌های شفاهی انجامیده است که بویژه "ترجمه همزمان" از دشوارترین و پیچیده‌ترین

کتاب ارزندهٔ «گفتمان و ترجمه» اثر ویراستار، مترجم و زبان‌شناس فرهیخته و با سابقهٔ کشور، علی صلحجو، همچنان که خود در مقدمه کتاب عنوان کرده‌اند، در واقع ادعای نام‌ای است علیه ترجمه تحت‌اللفظی و دفاعیه‌ای است از ترجمه‌های خوانایی که این روزها گاه تلاش می‌شود تا آنها را به بهانهٔ ترجمه‌های «غیر دقیق» از میدان برانند.

«گفتمان و ترجمه» در سه فصل به همراه مقدمه تهیه شده است. نویسنده در مقدمه، با اشاره به تجربهٔ خود در ترجمه و نیز مقایسهٔ متون ترجمه شده، به بیان این نکته می‌پردازد که برای کسی که در حوزهٔ ترجمه کار کرده باشد، بسیاری از قضاوتها دربارهٔ کم و کیف ترجمه‌ها سبک و سطحی جلوه می‌کند زیرا هیچ و خم‌هایی در این کار هست که تنها در جریان عمل می‌توان به آنها پی برد و نتیجه می‌گیرد که پیش از آنکه با تئوریهای مربوط به ترجمهٔ گفتمان آشنا شود، خود در عمل و به تجربهٔ شخصی دریافته است که ترجمه به معنی کامل و دقیق کلمه امکان‌پذیر نیست.

در فصل اول کتاب - «زبان در عمل» - نویسنده به نقد و بررسی آرای نوام چامسکی زبان‌شناس برجستهٔ آمریکایی می‌پردازد و می‌نویسد:

نوام چامسکی زبان را در موقعیتی ارمانی بررسی می‌کند. زبان در نظر او، موقعیت ارتباطی دو انسان است که بر زبان، تسلط کامل دارند و در جریان ارتباط به هیچ وجه حق دخل و تصرف در آن را ندارند، هیچ عامل مخفی نظیر سر و صدا و قطع موقت ارتباط در کار نیست و دو طرف از لحاظ اندامهای گویایی و شنوایی و تسلط بر زبان، چه در سطح واژگان و چه در سطح نحو در وضعیتی ایده‌آل قرار دارند... [در واقع] چامسکی زبان را در خلاء بررسی می‌کند و یکی از دلایل مهمی که همواره مانع از آن شده است که آندره مارتینه، زبان‌شناس برجستهٔ فرانسوی، به دنیای چامسکی نزدیک شود، همین نگاه مجرد و لاهوتی چامسکی به زبان است که با برداشت عینی و ناسوتی مارتینه از زبان مغایرت دارد.

نویسنده با ذکر این مثال که امروزه در تهران دست کم نود درصد مردم هنگامی که در تاکسی نشسته‌اند و به مقصد خود می‌رسند می‌گویند «مرسی» و راننده تاکسی بدون اینکه کمترین ابهامی در تعبیر این کلمه، و در حقیقت، جمله داشته باشد تاکسی را متوقف و مسافر را پیاده می‌کند. بنابراین، کلمه «مرسی» یا «متشکرم» در زبان فارسی امروز، در شرایطی خاص، معنای «تگه‌دارید» هم دارد، نتیجه می‌گیرد که چامسکی فقط به دستور می‌پردازد و به زبان به صورتی که در عمل، بین انسان‌ها مورد استفاده قرار می‌گیرد، کاری ندارد. اما می‌دانیم که دستور زبان واقعی، دستور زبانی است که هیچ اطلاعی، چه نحوی و چه معنایی از حوزه آن بیرون نیفتد و این درست همان نکته‌ای است که کسانی چون سرل و گرایس به آن پرداختند و با تفکیک قائل شدن بین توانش زبانی و توانش ارتباطی نشان دادند که توانش ارتباطی چیزی است جدا از توانش زبانی که تنها در نتیجهٔ تعامل زبانی در دنیای واقعی بوجود می‌آید. و از آنجا که معنی‌شناسی

◀ کتاب «گفتمان و ترجمه»، روح و جان بحث پیچیده و در عین حال بسیار ضروری گفتمان و ارتباط آن با ترجمه را به خواننده خود منتقل می‌کند.

◀ گفتمان را نباید با متن اشتباه گرفت. گفتمان مجموعهٔ عناصر، لوازم و شرایطی است که چنانچه گرد هم جمع آیند متن را به وجود می‌آورند. بنابراین، متن حاصل و نتیجهٔ گفتمان است.

چامسکی قادر به تحلیل چنین مواردی نبود، اینان بحث کاربردشناسی و تحلیل گفتمان را به میدان کشیدند.

نویسنده در تعریف گفتمان می‌نویسد: گفتمان عبارت است از چگونگی تولید و سامان گرفتن یک متن - چه کتبی و چه شفاهی - از جانب تولیدکننده و فرایند درک آن از جانب مخاطب، اما در عین حال تذکر می‌دهد که گفتمان را نباید با متن اشتباه گرفت. گفتمان مجموعهٔ عناصر، لوازم و شرایطی است که چنانچه گرد هم جمع آیند متن را به وجود می‌آورند. بنابراین، متن، حاصل و نتیجهٔ گفتمان است. به سخن دیگر، گفتمان فرایند و متن فرآوردهٔ آن است. گفتمان، پویا، و متن، ایستاست. در این فصل نویسنده ضمن اشاره به اینکه برای درک گفتمان، فهم مقولاتی مانند «توانش زبانی و توانش ارتباطی»، «پیش فرض»، «زمینهٔ قبلی»، «اصل همکاری» یا «شرایط چهارگانهٔ گرایس» و نیز «پیوند و پیوستگی» لازم است و پس از ارائهٔ مثالهایی در خور و تحلیل مطالب مورد بحث از هر یک از این مقولات تعریفی دقیق و جامع ارائه می‌کند.

در فصل دوم - «متن و فرهنگ» - نویسنده به تفاوت فرهنگ‌ها و متن‌های مختلف می‌پردازد و خاطر نشان می‌کند که مترجم باید این تفاوت‌های فرهنگی و متنی را دریابد و با لحاظ بعضی تعدیلات به خوانندهٔ اثر کمک کند که منظور نویسنده را درک کند تا امر تفهیم و تفاهم صورت بگیرد. در زبان فارسی وقتی می‌گوئیم «نویسنده، قلمش را برداشت»، لزومی ندارد معین کنیم که نویسندهٔ مزبور زن بوده یا مرد. اما زبان انگلیسی این آزادی را ندارد و الزاماً باید به اصطلاح موضع خودش را روشن کند که با زن طرف است یا مرد و در نتیجه بگوید: her pen یا his pen.

نویسنده در پایان این فصل با اشاره به اینکه ذکر این مثالها، دلیل دیگری است بر ناگزیری تغییر در ترجمه، خاطر نشان می‌کند که برای اینکه گفته یا نوشته‌ای، به صورت متن درآید، تعدیلات زبانی - بلاغی در جریان ترجمه اجباری است. چرا که گفتمانها در فرهنگ‌های متفاوت، بسته به درجهٔ دوری و نزدیکی آنها از هم، با یکدیگر تفاوت دارند... طیف تغییرات از نوشتن مقدمه‌ای جاندار و بلند تا تغییرات کوچک واژگانی را در بر می‌گیرد و این بسته به نوع اثر و همچنین سطح مخاطب است که چه میزان از این تعدیلات لازم شود. اما تقریباً به طور قطع می‌توان گفت که نادر است مطلبی بدون هیچ‌گونه جرح و تعدیل از زبانی به زبان دیگر برگردد.

در فصل آخر - «گفتمانها تا چه حد می‌توانند به یکدیگر نزدیک شوند» - نویسنده به مسألهٔ مهم اثرگذاری گفتمانهای زبانی روی یکدیگر می‌پردازد و ضمن بیان این حقیقت مهم زبانی که فرهنگ برتر، و در حقیقت فرهنگ قریتر، گفتمانش نیز قویتر است و در بدهستان‌های فرهنگی خواه ناخواه، غلبه با اوست و نیز با اشاره به کاستی‌های بزرگ در متن‌نویسی زبان فارسی و در نتیجه آمادگی آن برای پذیرش نظام گفتمان انگلیسی، می‌نویسد: در عرصهٔ گفتمان، نگارشی نیز وضع همین‌گونه بوده است. ما در نوشته‌های خود از نقطه‌گذاری استفاده نمی‌کردیم، یا مفهوم پاراگراف آشنا نبودیم، از نظام ارجاع دهی و به خصوص ارجاع درونی در داخل یک نوشته خبر نداشتیم، فهرست مندرجات نمی‌دادیم، صفحهٔ حقوق نداشتیم، کتابنامهٔ اقبایی نداشتیم، فهرست راهنما و انواع

مقدمه‌ای بر زیبایی‌شناسی نثر معاصر

● محمد مهیار

زمانی ابوالفضل بیهقی گفته بود که هیچ نبشته‌ای نیست به یک بار خواندن نیارزد؛ اما این سخن با توجه به محدودیت وقت و گستردگی آثار مکتوب و غث و سمین آنها، امروز چندان معتبر نیست. پس بهتر است در انتخاب نوشته‌ها و متون، برای مطالعه و گزینش آنها، حتی‌المقدور از آرای منتقدان ادبی و کتاب‌شناسان بهره گرفت.

نویسندگان توجه کنیم که چگونه سخن را آغاز می‌کنند و چگونه از تنگنای کلام گذر می‌کنند.

پس باید با چشمی نکته‌یاب و گوش‌ی نکته‌سنج، پیوسته چشم و گوش خود را به نسیم ملایم و طنین خوشاهنگ کلمات و جملات و عبارات بسپاریم، اما باید توجه داشته باشیم که خواندن بسیار از نوشته‌ها ذهن و زبان ما را به تباهی می‌کشد، زیرا خواندن آثاری که از نظر ساخت و زبان سست و کم‌مایه باشد ذهن نویسنده را دچار رخوت و زبان وی را ناتوان می‌کند، بنابراین در انتخاب آثار، برای مطالعه، باید جانب احتیاط را فرو نگذاشت؛ زمانی ابوالفضل بیهقی گفته بود که هیچ نبشته‌ای نیست به یک بار خواندن نیارزد؛ اما این سخن با توجه به محدودیت وقت و گستردگی آثار مکتوب و غث و سمین آنها، امروز چندان معتبر نیست. پس بهتر است در انتخاب نوشته‌ها و متون، برای مطالعه و گزینش آنها، حتی‌المقدور از آرای منتقدان ادبی و کتاب‌شناسان بهره گرفت.

به طور کلی اگر آثار مورد مطالعه را به چهار دسته نظم و نثر کهن و معاصر تقسیم کنیم، لازم است که غالب مطالعات ما، صرف مطالعه نثر معاصر شود، اگر چه گاهی نثر پیشینیان هم، خصوصاً آثار قرن‌های چهارم تا هفتم، می‌تواند راهگشای نویسندگی باشد، آثاری از قبیل تاریخ بیهقی، اسرارالتوحید، کیمیای سعادت، قابوس‌نامه، مرصادالعباد و گلستان سعدی؛ اما باید به این نکته توجه داشت که نثر معاصر دارای انعطاف و امکاناتی است که توان و گنجایش مسائل و مقولات

آنچه آدمی را از سایر موجودات متمایز می‌کند اندیشه است و اندیشه‌ها مرغانی تیز پروازند که اگر به کمند سخن گرفتار نیایند آدمی از حاصل تفکرات خود چیز یاد در دست نخواهد داشت.

اگر به گذشته‌های دور تاریخ نگاه کنیم، در آن سایه روشنی‌های تودرتوی قرن‌ها، چه بسیار گنجینه‌های تجارب پدران ما، برای ما به ودیعه نهاده شده است که اگر قدرت قلم و هنر نویسندگی آنان نبود، هرگز به دست ما نمی‌رسید؛ چه بسا متفکران و اندیشمندیانی که در گذشته بوده‌اند اما به دلیل آنکه دست به قلم نبرده و آثار فکری خود را ننوشتند، امروز ما از آنان جز نامی مبهم چیزی در دست نداریم. پس خلاف نیست اگر بگوییم حلقه اتصال نسلیها و تار و پود بساط اجتماع و شیرازه کتاب هستی، نویسندگی است؛ چه اگر انتقال تجربه نبود زندگی اجتماعی، مفهومی، آنگونه که امروز دارد پیدا نمی‌کرد. و انتقال تجربه جز از راه قلم امکان پذیر نیست.

نوشتن هنر است، اما نه از آن دست هنرها که خاص طبقه‌ای معین و گروهی مشخص باشد، هر کسی اندیشه‌ای داشته باشد یا به نظریه‌ای دست یافته باشد و یا در زندگی تجربه‌ای اندوخته باشد، نیازمند به آموختن هنر والای نویسندگی است.

نویسندگی هنری است که بر چهار اصل پشتکار، علاقه، کسب تجربه، و نیروی ابتکار، استوار است.

۱ - پشتکار: پشتکار، به مفهوم تداوم در نویسندگی است، اینکه پیوسته بنویسیم و نوشتن را جزو عادات سرشتی خود درآوریم، سیاه مشق پشتکار می‌تواند نوشتن یادداشتهای روزانه، حسب حال، سفرنامه، خلاصه کردن کتاب یا مقاله و گلچین مطالب مورد مطالعه باشد؛ مهم آن است که پیوسته بنویسیم.

۲ - علاقه: با دلبستگی به نوشتن، ذوق نویسندگی پرورش می‌یابد، اصولاً دلبستگی به نویسندگی و یا هر امر دیگری، به تدریج در انسان به وجود می‌آید، هر چه بیشتر در امری پیش برویم و مایه‌ای ببندوزیم، علاقه و دل‌نهادگی ما به آن امر بیشتر می‌شود، و هر چه دلبستگی بیشتر بشود، موفقیت در آن امر افزون‌تر می‌گردد.

۳ - کسب تجربه: از راه مطالعه آثار نویسندگان، خصوصاً نثرنویسان موفق معاصر، می‌توان به تجربه خود افزود و از آنها بهره‌ها برد، اینکه به فراز و فرود نثر

راهنماهای دیگر نداشتیم. وقتی می‌خواستیم مطلبی را برجسته نشان دهیم از حروف سیاه استفاده نمی‌کردیم. نام کتابها را با حروف ایرانیک چاپ نمی‌کردیم و در مقدمه‌هایی که بر کتابها مان می‌نوشتیم از همسر و فرزندان خود تشکر نمی‌کردیم و در ابتدا و انتهای مقالاتمان "چکیده" و نتیجه‌گیری نمی‌دادیم. اکنون همه این کارها را می‌کنیم و در آینده احتمالاً برخی از افراد آدرس را در پشت پاکت نامه از جزء به کل خواهند نوشت.

راستی که علم - که ترجمه نیز در محدوده آن قرار می‌گیرد - همواره از ناسیونالیسم فرهنگی و بیگانه ستیزی کناره می‌گیرد و آنچه امروزه تحت عنوان "نثر معیار" مطرح شده - و در واقع باید به گفتمان معیار ارتقا یابد - شاید در ماهیت خود، نوعی پاسخگویی به این ضرورت است. چرا که عاملی که تعدیلات گفتمانی را در ترجمه توجیه می‌کند، نفس و ماهیت خود ارتباط است نه چیز دیگر و اگر ما به هنگام مطالعه یک ترجمه "بوی شدید ترجمه" را احساس می‌کنیم، دلیل آن همان در نظر نگرفتن گفتمانهای مختلف است و در نتیجه بکار نبستن تعدیلهای لازم.

اما آیا این نوع ترجمه، یعنی ترجمه‌ای که در آن واحد ترجمه، نه تنها واژه و نه تنها جمله، بلکه چیزی فراتر از آن‌ها یعنی گفتمان است، ترجمه‌ای "امین" نیز هست؟ نویسنده پس از کنکاش و تحلیلی ژرف و دقیق خاطر نشان می‌کند که: معنی درست دقت و امانت این نیست که کلمه‌ای نباید از متن مبدأ ترجمه نشده باقی بماند و یا کلماتی در متن مقصد وارد شود که نتوان معادلی مشخص برای آنها در متن مبدأ یافت... بورخس زمانی به مترجم آثار خود نورمن توماس دی جوانی توصیه کرد چیزی را بنویسد که او می‌خواسته بگوید نه آن چیزی را که گفته است.

کتاب "گفتمان و ترجمه"، روح و جان بحث پیچیده و در عین حال بسیار ضروری "گفتمان و ارتباط آن با ترجمه" را به خواننده خود منتقل می‌کند. بیان ساده و شیوای این اثر که از اشراف نویسنده بر موضوع خبر می‌دهد، از ویژگیهای برجسته این اثر است که در نتیجه آن، درک این بحث بغرنج برای بسیاری از علاقمندان و دانشجویان ممکن می‌شود. در واقع نویسنده موفق شده که این مفهوم مهم زبانی را برای خواننده ایرانی بومی و قابل درک نماید. در نتیجه ما نیز با بیان نویسنده در پایان کتاب موافقیم که: غرض، تعریف از این کتاب نیست، بلکه منظور تأیید راهی است که فروغی‌ها، صدیقی‌ها، خانلری‌ها، آریان‌پورها، آری‌پورها، مصاحب‌ها و باطنی‌ها، که این همه در عرصه علم و ادب ایران تأثیر گذارده‌اند، رفته‌اند.

نگارنده، مطالعه دقیق و با حوصله این اثر را به زبان‌شناسان، مترجمان و همه دوستداران زبان و فرهنگ، توصیه می‌کند. خواننده جدی این کتاب پس از یکبار مطالعه، خود را محتاج مطالعه دوباره آن احساس خواهد کرد. کوتاه سخن آنکه به "گفتمان و ترجمه" چشم‌انداز تازه‌ای را از جهان رازناک و شگفت‌انگیز زبان در ترجمه، در برابر نگاه خواننده خود می‌گسترده.

پیچیده ذهنی و عینی دنیای معاصر را دارد و می تواند آنها را تبیین و توجیه کند، که از نثر کهن ساخته نیست؛ اما به هر حال از نثر گذشتگان برای ملاحظه سخن خود و هر چه هنری تر کردن نوشته و گفته خود می توان بهره برد، خصوصاً که امروز در نوشته های هنری، صناعی از قبیل باستانگرایی Archaism مطرح است که جز با توغل و غور رسی در متون گذشته حاصل نمی شود.

و اما درباره نثر معاصر، بهتر است ابتدا مبدأ معاصر را مشخص کنیم، نثر فارسی بعد از فراز و فرودها و اُفت و خیزهای دوره مشروطه و قبل از آن، از سال ۱۳۰۰ شمسی به بعد تکاملی منظم و مداوم داشته است، در این مدت نویسندگان توانا و مترجمین زبردستی ظهور کرده اند که به نوبه خود نثر فارسی را تعالی بخشیده اند، از سویی وجود فرهنگستان های اول و دوم و سوم در محافظت از سلامت نثر فارسی و زبان معیار دخیل بوده اند، تا جایی که امروز بعد از گذشت سه ربع قرن به جرأت می توان گفت که نثر معاصر فارسی یکی از نثرهای زیبا و توانای جهان است، البته نمی گوییم یکی از زیباترین گسترده و پرکاربرد؛ این نکته را بسیاری از مترجمین و محققینی که با چند زبان آشنایی دارند اذعان می کنند.

از سویی اگر نثر فارسی معاصر در ایران را با نثر فارسی متداول در سرزمین های فارسی زبان مجاور بسنجیم این تکامل و تعالی را مشهودتر ملاحظه می کنیم؛ زیرا نثر معاصر فارسی در این مرز و بوم بر اثر تماس مستمر با زبانها و آرا و اندیشه های گوناگون و ترجمه آثار معتبر جهانی و انتقال تجربیات زبان شناسی به آن و استمداد از جلوه های زیبایی شناسی و اصول و ضوابط نقد ادبی جدید به تکامل و تحوّل زاید الوصفی دست یافته است. در مسیر این تحول و تکامل، نثر فارسی تبلور یافته و تراش خورده و همچون ظرفی زیبا و شفاف به دست ما رسیده است تا بتوانیم اندیشه های فلسفی، علمی و ادبی و هنری را محتوای آن قرار دهیم. البته گذشته از موارد فوق این نکته قابل عنایت است که نثر معاصر به شاخه های متعددی تقسیم می شود، مثل نثر علمی، ادبی، مطبوعاتی و داستانی و غیره اما عموماً از نظر فرم (ساخت) که بیشتر در این گفتار مدنظر ماست، نثر فارسی به سه دسته هنری، نیمه هنری و ساده قابل تقسیم است، نثر هنری در خدمت آثاری در حوزه سفرنامه، حسب حال، داستان و نقد ادبی و مقالاتی از این دست قرار می گیرد و نثر نیمه هنری شامل نثر آثار تاریخی، دینی، جامعه شناسی و زبان شناسی و فلسفی است و نثر ساده بیشتر به منظور نوشتن مسائل علوم باستانشناسی، جغرافیا و کتابشناسی و دیگر علوم به خدمت گرفته می شود.

هر یک از این انواع چندگانه نثر ویژگیهایی دارد که شرح و بسط آن نیازمند به مجالی فراخ تر است و در حوصله این گفتار نمی گنجد، مثلاً آنچه در نثر علمی محور قرار می گیرد صراحت و آشکاری و بلاغت و رسایی سخن است، بدون آنکه به رابطه کلمات از دیدگاه زیبایی شناختی توجه شود، بدون آنکه به آهنگ کلمات و واژه ها و صامت ها و مصوتهای واژه و ترتیب قرار گرفتن آنها در کنار هم عنایت شود، در حالی که نثر

علاوه بر مسائل فوق آشنایی با موازین زیبایی شناسی و نقد ادبی و معرفت به اصول زبان شناسی از شرایطی است که نویسنده امروز باید داشته باشد، چون این شاخه ها از شناخت، ابزار کار نثر نویس معاصر است، گاهی دقت و احاطه در ظرایف این معارف، نویسنده را توانا می کند که اثری ماندگار و هنری خلق کند که بتوان بر آن نام شاهکار جاودان نهاد.

مطبوعاتی، نثری است ساده و کم پیرایه که از دقت چندانی برخوردار نیست. اما در نثر هنری و ادبی بررسی زبان شناسانه ای که روشن کند چه صامتهایی در کنار هم باعث زیبایی کلام می شود و یا چه مصوتهایی با چه صامتهایی بهتر است کنار هم قرار بگیرد و نیز اینکه ذات زبان فارسی چه صامتها و مصوتهایی را در کنار هم تحقّل می کند و عنایت به دیگر مسائل زیبایی شناسی نثر معاصر لازم به نظر می رسد. که البته در اینجا سخن ما درباره نوع اخیر، یعنی نثر ادبی و یا هنری است.

گذشته از نثر معاصرین و گذشتگان، از مطالعه شعر کهن و معاصر هم، برای تحکیم قدرت نویسندگی، نباید غافل بود؛ زیرا چه بسا با آوردن یک مصراع یا بیت در نوشته خود به آن روح و نفّس تازه می بخشیم.

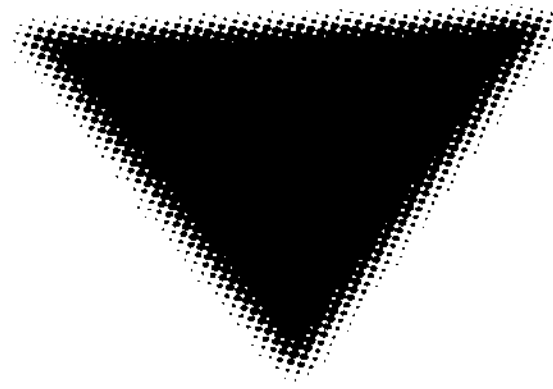
۴- نیروی ابتکار و تخیل و خلاقیت:

پشتکار و علاقه و بهره گیری از تجارب دیگران، یعنی سه اصل پیشین، فرد را به مرحله نویسندگی می رساند، اما قبول خاطر و حسن سخن امری است که به نیروی ابتکار و قدرت تخیل و خلاقیت نویسنده بستگی دارد، هر چند این عوامل تا حدودی فطری است اما به کمک پشتکار و علاقه و بهره گیری از تجارب، این نیرو تشحیذ می شود و تبلور می یابد؛ اصولاً ذهن نویسنده در حکم صافی ای است که جریان سیال اندیشه از آن می گذرد و در نهایت هر بافت ذهنی، سازه ذهنی و ویژه ای پدید می آید، و یا به تعبیر دیگر هر نویسنده تصویر جهان را از بافت در هم تنیده ذهن خود گذر می دهد و با زبان خود بیان می کند و یا بر قلم می آورد، بنابراین، این مرحله از نویسندگی حساس ترین و ظریف ترین فراز نوشتن است که نویسنده را تا به پایه خالق اثر برمی کشد، در این مرحله باید اندیشه مجال پرواز داشته باشد و تخیل قدرت جولان، به همین دلیل است که نویسندگان هنگام نوشتن به فراغتِ بال و آسودگی حال و محیطی آرام و دور از جنجال و اضطراب نیازمندند؛ این مطلب امری نیست که امروز به آن دست یافته باشیم، پیشینیان ما هم به آن وقوف کامل داشته اند. نظامی عروضی در

چهارمقاله، در فصل دبیری می گوید: هر صنعت که تعلق به تفکر دارد صاحب صنعت باید که فارغ بال و مرقه باشد، که اگر به خلاف این بُود سپاه فکر او متلاشی شود و بر هدف صواب به جمع نیاید؛ زیرا که جز به جمعیت خاطر به چنان کلمات باز نتوان خورد، آورده اند که یکی از دبیران خلفاء بنی عباس به والی مصر نامه می نوشت و خاطر جمع کرده بود و در بحر فکرت غرق شده، و سخن می پرداخت چون کُر ثمین و ماء معین، ناگاه کنیزک درآمد و گفت «آرد نماد» دبیر چنان شوریده طبع و پریشان خاطر گشت که سیاحت سخن از دست بداد و بدان صفت متغیر شد که در نامه بنوشت که آرد نماد. با دنباله داستان کاری نداریم، اما این دست آثار عمق توجه گذشتگان ما را به هنر نویسندگی می رساند.

علاوه بر مسائل فوق آشنایی با موازین زیبایی شناسی و نقد ادبی و معرفت به اصول زبان شناسی از شرایطی است که نویسنده امروز باید داشته باشد، چون این شاخه ها از شناخت، ابزار کار نثر نویس معاصر است، گاهی دقت و احاطه در ظرایف این معارف، نویسنده را توانا می کند که اثری ماندگار و هنری خلق کند که بتوان بر آن نام شاهکار جاودان نهاد.

در نقد ادبی معاصر، خصوصاً در آرای شکل گرایان که رهبری نقد ادبی معاصر جهان را عهده دارند، توجه به ساخت نثر و بافت کلام و زیبایی ها و ظرایف آن بسیار اهمیت دارد و بر این باورند که زیبایی نثر در مصالح و ادوات آن است و فخامت و استواری آن در پیچیدگی و شکل آن؛ در حوزه نثر هنری گاهی به کاربردن یک ویرگول به جای واو عطف، باعث زیباتر شدن بافت جمله می شود، و یا گاهی آوردن صفتی هنری و یا آرایه ای ادبی و یا واژه های خوش طنین در جمله، آهنگ کلام را گوش نواز تر می کند، و یا عنایت به این نکته که عموماً توجه خواننده و شنونده بر قسمت آغاز و پایان جمله است و تأثیر این دو قسمت جمله، معمولاً بیشتر از میان جمله بر شنونده است، در سلامت و سلاست نثر تأثیر به سزایی دارد، توجه به تمام اینها و موارد مشابه آن، می رساند که هر چه حوزه معرفت و شناخت نویسنده در این زمینه ها بیشتر باشد، در کار خود موفق تر است، و به قولی برای زیستن با هنر، به بینش هنری محتاجیم؛ در باپ زیبایی شناسی نثر معاصر، توجه به اینکه از کدام یک از آرایه ها و صنایع ادبی می توان بهره برد تا نثری فخیم و آراسته خلق کنیم، ضروری به نظر می رسد. زیرا نویسندگان نثرهای هنری از آرایه هایی از قبیل واج آرایسی Alliteration باستانگرایی Archaism، بیان نقیضی یا پارادوکس، Paradox، آشنایی زدایی Difamiliarization، تشخیص یا تشخص، Personification و بسیاری از صنایع دیگر که مشترک بین شعر و نثر هنری است بهره های فراوان می برند به عنوان مثال می توان از نویسندگانی چون عبدالحسین زرین کوب، محمدعلی اسلامی ندوشن، محمود دولت آبادی، پرویز ناتل خانلری، غلامحسین یوسفی نام برد که در جای جای نوشته های خود از صنایع ادبی و آرای حوزه هنری بهره برده اند. □

هویت

وادی وارد شده و با توجه به شناخت عمیقی که از انسان داشته‌اند، مکونات درونی و هویت بشر را در پرتو شخصیتها مطرح و در بستر داستان درشت‌نمایی کرده‌اند. تبحر نویسنده در اسالیب مختلف بیان، ساختارهای نحوی زبان و شیوه‌های داستان‌پردازی از جمله آرایش صحنه‌ها، استفاده از حالت تعلیق، چالش و کنش گاه باعث شده تا مسائل مطروحه بهتر و دقیق‌تر ارزیابی گردد. هویت، نوشته میلان کوندرا نیز در چنین قلمروی قرار می‌گیرد. نویسنده بیش از آنکه به مباحث سیاسی، اجتماعی و فلسفی بپردازد سعی داشته تا به درون انسان نقبی بزند و به ژرفای وجود شخصیت‌های داستانی خود دسترسی پیدا کند و به قیاس برخیزد. در این داستان هدف صرفاً روایت یک حادثه اصلی و چند حادثه فرعی نیست، بلکه داستان به عنوان وسیله‌ای است در دستان نویسنده، برای مطرح کردن موقعیت انسان در جامعه، زوایای نامشخص درون و بیان ناگفته‌ها... به همین دلیل محور اصلی این داستان حادثه نیست. مضمون، درونمایه و طرح مباحث اجتماعی، فلسفی و روانشناسی اسکلت اصلی را تشکیل می‌دهد. طرح داستان بسیار ساده قاب بندی شده است. شانتال زنی است که فرزند خود را از دست داده و از همسرش جداگشته است. او با مردی بنام ژان مارک آشنا می‌شود. آنها از جامعه‌ای که در آن زندگی می‌کنند بیزار هستند و مدام به نقد و بررسی آن می‌پردازند.

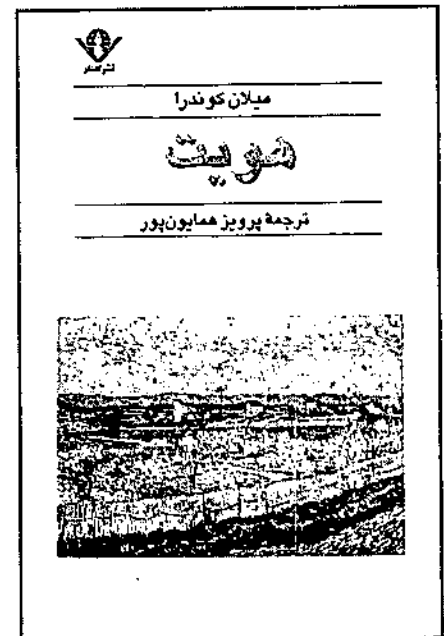
دیدگاه نویسنده که نشأت گرفته از اندیشه نیچه است در پس کلام این دو شخصیت مطرح می‌شود. ژان مارک بسیار به شانتال وابسته است. شانتال روزی می‌گوید که دیگر مردها به او توجه ندارند. ژان مارک برای رهایی شانتال از این تفکر زائد اقدام به نوشتن نامه‌های بی‌نام و نشان می‌کند. نامه‌ها در شانتال تأثیر می‌گذارند و به تدریج مثمر‌تر واقع می‌شوند. واکنشهای او به نامه‌ها باعث می‌شود تا ژان مارک درباره هویت او تردید کند. شانتال به جستجوی فرد ناشناس مشغول می‌شود و عاقبت درمی‌یابد که ژان مارک چنین کاری را می‌کرده است. وی که از زیر ذره‌بین قرار گرفتن بیزار بوده و در داستان به کرات به این نکته اشاره شده به این نتیجه می‌رسد که ژان مارک نیز مراقب او است و به همین دلیل طغیان می‌کند و فضای شوم و سنگینی (عنصر حالت تعلیق در آن صحنه‌ها به شدت مورد استفاده قرار گرفته) بر داستان حاکم می‌شود. در حقیقت بن مایه اندیشه مستتر در داستان به عدم شناخت انسانها یو یکدیگر مربوط می‌شود. انسانهایی که مدعی هستند یکدیگر را می‌شناسند و همدیگر را دوست دارند، به اشتباه دست به کنشهای نامعقول می‌زنند که باعث رویدادهایی می‌شود که پایان خوشی ندارد. در هویت راوی داستان از همه چیز مطلع است. او به راحتی به ذهن شانتال وارد می‌شود و بعد از آن بلافاصله ذهنیت ژان مارک را مطرح می‌سازد. استفاده از زاویه دید دانای کل این امکان را به نویسنده داده است که در زمانهای مقتضی تأثیر کلام هر یک از شخصیتها را در دیگری مورد ارزیابی قرار دهد. کاری که ما عملاً قادر به انجام آن نیستیم. انسانها اگر

- هویت
- میلان کوندرا
- ترجمه پرویز همایون پور
- نشر گفتار
- چاپ اول، ۱۳۷۷
- ۱۶۹ ص
- ۶۵۰۰ ریال

من اتاری را، می‌کنم دانه، به دل می‌گویم:
خوب بود این مردم، دانه‌های دلشان پیدا بود

سهراب سپهری

نقش زندگی، مرگ و انسانی که در این میان بی‌نصیب از هوشیاری، ادراک و تعقل نیست؛ انسانی که می‌تواند داده‌های مهم محیط را تمییز دهد، تحلیل و تجربه کند، به تقابل برخیزد و گاه دگرگون شود دیرگاهی است که از مباحث فیلسوفان، انسان‌شناسان، روانشناسان و رفتارگرایان محسوب می‌شود. در راستای تحقق این امر، بررسی خصایص رویه و واکنشهای بیرونی انسان بسیار سهل‌تر از کنشهای درونی است. دنیای درون در نظر متخصصان همچنان شگفت‌انگیز، مبهم و ناشناخته است. پیامبران خودشناسی را همسان خداشناسی می‌دانند^(۱) و فیلسوفان در این باب جملات بیشماری گفته‌اند.^(۲) داستان نویسان برجسته نیز در این

● کامران پارسی نژاد

می توانستند به درستی و به دقت راوی این داستان، مکنونات ذهنی خود و دیگران را دریابند هیچگاه درباره افراد به اشتباه نمی افتادند و قضاوت نادرست نمی کردند. یقیناً اگر شانتال می دانست که چرا و به چه دلیل ژان مارک چنین اقدامی را کرده، هرگز از دست او ناراحت نمی شد.

در بسیاری از داستانهای کوندرا، رد پای نیچه و تأثیر عقاید او در نویسنده به خوبی قابل تشخیص است. نیچه نوک شمشیر خود را بیشتر متوجه مسیحیت و انجیل کرده است. طبق نظر او عنصر اخلاق وسیله ای برای سرکوب غرایز بشری است. او معتقد است کسانی که به تعالیم مسیح گوش می دهند ساده لوحانی هستند که تحت سیطره کشیشان قرار دارند. میلان کوندرا به طور غیرمستقیم و با شوگردهای داستانی که می داند، قصد دارد اندیشه های نیچه را در لابه لای داستان پنهان سازد. او از یک سو از جامعه کنونی بیزار است و می توان گفت اولین کسی است که بر ضد مدرنیته سخن گفته است و از سوی دیگر معتقد است که افراد تخبه باید بر ضعفا حکومت کنند و افراد ضعیف محکوم به فنا هستند. او فرد بیماری بود، به همین دلیل ما شاهد افکار ضد و نقیضی از او هستیم.

اصولاً عشق ورزیدن و دوست داشتن و محبت از اصولی ترین پیامهای حضرت مسیح به شمار می آید. کوندرا موضوع عشق و دوستی را مطرح می کند و معتقد است در جامعه کنونی دوستی وجود ندارد. کوندرا به شکل زیرکانه و کمی مبهم دیدگاه ضد مذهبی نیچه را چاشنی داستان می کند. در این بخش خواننده در نمی یابد که منظور نویسنده این است که در حال حاضر دوستی ها و محبت بین افراد به مقوله هم آغوشی تبدیل شده است یا از نظر نویسنده محبت و دوست داشتن چیزی جز عشقبازی و هم آغوشی نیست.

"ما برای چه زندگی می کنیم؟ خانم عزیز من، تورات از ما می خواهد که در پی درک مفهوم زندگی باشیم. کتاب مقدس می خواهد که ما زاد و ولد کنیم. باید خوب بفهمید که مفهوم یکدیگر را دوست داشته باشید با زاد و ولد کنید تعیین می شود. بنابراین، این، یکدیگر را دوست داشته باشید به هیچ وجه عشق نوع دوستانه، همدلانه، معنوی یا پرشور احساساتی معنی نمی دهد بلکه خیلی به سادگی عشقبازی کنید! جفت گیری کنید! معنی می دهد... زندگی انسان باید بر پایه آن و فقط بر پایه آن تعریف شود بقیه همه حرف مفت است."

(ص ۱۴۵)

شانتال در دنباله چنین سخنانی به تصدیق می پردازد و معتقد است که "عشق به صورت ستایش متقابل دو فرد... دیگر وجود ندارد" و منکر عشق می شود. نویسنده برای اطمینان بیشتر در صفحه ۱۴۷ دوباره این موضوع را پیش می کشد و با طنز مقوله جفت گیری را دنبال می کند.

در صفحه ۶۳ و ۶۴ نیز رد پای نیچه در هویت نمایان می شود. در این بخش از داستان، کوندرا بسیار ظریف عمل کرده است و تنها به آتش و خاکستر، که نیچه بخشی از فلسفه خود را بر آن بنا کرده است، به عنوان مرگ مطلق و راه نجات اشاره ای دارد.

"جسم ما تنها به مدد آتش خاکسترکننده، می تواند از چنگ آنان بگریزد. این یگانه مرگ مطلق است. و من هیچ گونه مرگ دیگری نمی خواهم. ژان مارک من مرگ مطلق می خواهم." (ص ۶۴)

در اساطیر، داستان ققنوس پرنده غول پیکری مطرح است که از تخم بزرگی در میان آتش بیرون می آید. دوره حیات این جانور افسانه ای حدود ده هزار سال و به قولی هزار سال است. ققنوس هنگامی که زمان مرگ خود را احساس می کند هیزم خشک فراهم می آورد و برای خود لانه ای می سازد. آواز زیبا سر می دهد و در مقابل سایر پرندگان به بال زدن مشغول می شود تا آنکه هیزم ها آتش می گیرد و از خاکستر او تخم جدیدی حاصل می شود. ققنوس جدید باز دوباره رشد می کند تا در پایان زندگی خود را به آتش زند. درست همانند نوع مرگی که شانتال طلب می کند. این داستان تفسیری نمادین از یک عقیده فلسفه ای است که نیچه نیز به آن معتقد است.

ققنوس نمادی از این جهان است. این جهان از آتش که همان عنصر اولیه محسوب می شود بیرون آمده و طبق نظم خاصی توسعه می یابد. بعد از ده هزار سال دنیا طبق نظر این دسته از فیلسوفان آتش می گیرد و دوباره دنیای جدیدی از دل آتش قبلی بیرون می آید و دوباره همان اعمال از سر گرفته می شود. نیچه معتقد است (۳) "همه چیز صورت هستی می گیرد و همه چیز باز می گردد. هیچ رهایی و گریزی امکان ندارد." در هویت نیز به کرات به مسئله جبر و اراده قدرتی "که نیچه از آن سخن می گوید اشاره می شود.

"چگونه می توان باور کرد که کسی که رو به روی ماست موجودی آزاد، مستقل و ارباب خودش هست؟" (ص ۶۹)

شانتال معتقد است برای رها شدن از جبر و فشار جامعه باید به مرگ مطلق رسید و تنها راه رسیدن سوختن در آتش است. نیچه: "این دنیا، دنیای اراده قدرت است و دیگر هیچ و خود شما هم این اراده قدرت هستید و دیگر هیچ"

به طور کلی در داستان نوعی بدبینی به جهان و نظام هستی وجود دارد. همه چیز از دریچه چشمان تنگ نظر و بدبین توصیف می شود و مدام شعار نمی توان به این جهان دل بست از زاویه دید نیچه ای مطرح می شود. شانتال جهان را حقیر می شمارد و قصد دارد دل از تعلقات آن برکند چرا که چیزی ندارد تا در جهان امانت بگذارد. از نظر او مرگ فرزند، هدیه ای وحشتناک از طبیعت به انسان است. هدیه جهان چیزی جز مرگ نیست. از نظر شانتال و حتی ژان مارک مرگ پایان همه چیز است. در حالی که مرگ در فلسفه الهی پایان زندگی نیست. شخصیت های داستان حتی به تغییراتی که در جهان صورت می پذیرد دید خوشی ندارند و معتقدند باید به مقابله برخاست و جلوی تغییرات را گرفت. در صورتی که در چند صفحه قبل تر همان شخصیت می گوید که انسان قادر نیست جهان را تغییر دهد و آن را هرگز تغییر نخواهد داد!

"انسان قادر نیست جهان را تغییر دهد... از دیدگاه علوم... انسان حق ندارد آنچه را خداوند آفریده است

تغییر دهد. این ممنوعیت را باید تا آخر پذیرفت." (ص ۱۴۱)

"من هم فکر می کنم که همه تغییرات بدفرجامند. وظیفه ماست که از این جهان در برابر تغییرات حفاظت کنیم. افسوس که جهان نمی تواند سرعت دیوانه وار تغییراتش را متوقف سازد..." (ص ۱۴۳)

چنین تناقض هایی در فلسفه نیچه هم دیده می شود. او فردی بیمار بود و این مسئله بر افکار و نظرات او بی تأثیر نبوده است. مخصوصاً در اواخر عمر او دچار هیجانات شدید می شد. در هویت، جامعه قرن حاضر زشت و نازیبا توصیف شده است. از معیارهای گذشته خبری نیست. شانتال و ژان مارک از جامعه ای که در آن زندگی می کنند ناراضی هستند و از نحوه شکل گیری و تحولاتی که در جهان رخ می دهد احساس بیزاری می کنند. این دو برای رهایی از چنگال جامعه ای که معیارهای گذشته را از دست داده به یکدیگر پناه می برند و سعی دارند تا گم کرده های خود را به نوعی جبران کنند. در حقیقت آنها محصول جامعه غرب هستند. افرادی که گرایشات مذهبی ندارند و در گردابی بزرگ غوطه ورنند. شانتال و ژان مارک به خاطر از دست رفتن معیار دوستی ها بسیار ناراحت هستند. شخصیت پردازی کوندرا با شیوه شخصیت پردازی پائولو کوئیلو بسیار متفاوت است. در تمامی داستانهای کوئیلو شخصیت ها دین باور هستند و در رویارویی با مشکلات و موانع کمتر دچار دردر می شوند. در صورتیکه در این داستان پیام اصلی مسیح به تمسخر گرفته شده است.

"می بینید، کسی که دوستش دارید ناپدید می شود و شما هرگز نخواهید فهمید که بر سر او چه آمده است (ص ۱۵) در این صفحه به طور کاملاً غیرمستقیم به از دست رفتن دوستی ها اشاره دارد. نویسنده در صفحه ۵۹ کتاب علناً این قضیه را دوباره طرح می کند و مسئله نظارت همگانی را با چند مثال درشت نمایی می کند. "چگونه ممکن است کسی از دست نظارت همگانی رها شود" (ص ۱۵)

در داستان به این نکته که هویت انسانها شناسایی می شود و کاملاً انسانها تحت کنترل هستند مدام اشاره می شود. در چنین اوضاعی بسیاری از این کنترل ها احساس خفقان می کنند و بسیاری اصلاً متوجه قضیه نمی شوند. شانتال و ژان مارک متوجه این مسئله شده اند و از این مسئله بسیار ناراحت هستند. "متوجه هستی حتی در شکم مادر که می گویند مقدس است در امان نیستی. از تو قیلم برمی دارند و جاسوسان را می کنند، می خواهند همه کارهایت را ببینند..." (ص ۶۳) پیش از این مضمون انسانهایی که مدام تحت کنترل هستند توسط جورج اورول نیز مطرح شده است. اورول در رمان مشهور ۱۹۸۴ خود، چهره زشت و گریه جامعه ای را به تصویر می کشد که مردم در آنجا در عذاب هستند. در داستان هویت، نویسنده تأکید فراوانی بر این مسئله دارد و دلایل زیادی را مطرح می سازد:

تشریح استخوان های باقیمانده از انسان برای شناسایی هویت او (ص ۶۳)
ماجرای وفات انیشتن و جنازه او (ص ۶۴)

نویسنده بر این باور است که انسانها به صورت کلیشه‌ای زندگی می‌کنند و در طول روزها و سالهای متمادی کارهای مشابه و کسل‌کننده می‌کنند. اصولاً انجام کارهای تکراری که بر پایه عادت وضع شده‌اند قدرت خلاقیت افراد را از میان می‌برد و انسان را به موجودات ماشینی مبدل می‌سازد. انسانهایی که بتدریج از فکر خود استفاده نمی‌کنند و آماده پذیرش همه چیز هستند. در جامعه مدرنیته‌ای که کوندرا به تصویر کشیده است حتی پدران نیز تغییر کرده‌اند و اقتدار پدرانه خود را از دست داده‌اند. مسئله فرزند سالاری و مصائب آن در داستان مطرح می‌شود. شانتال مردان را به تمسخر پایا می‌نامد و آنها را به درختان کودکان تشبیه می‌سازد. (ترجمه عبارت درختان کودکان ملموس نیست)

مردان از خود پایا ساخته‌اند. آنها نه پدر که فقط پایا هستند یعنی پدران بدون اقتدار* (ص ۲۴)

طرح چنین مباحثی ممکن است در کتب فلسفی و اجتماعی بسیار پیچیده و یا خسته کننده به نظر رسند. اما مسائل فلسفی اجتماعی در قالب داستان و با زبان ساده‌ای که کوندرا در ارائه آن انتخاب کرده نه تنها خسته کننده نیست بلکه به راحتی قابل درک است. هدف کوندرا استفاده از قالب‌های پیچیده و زبان خشک و ثقیل که بعضی از نویسندگان معاصر استفاده می‌کنند نیست. او از جریان سیال ذهن و ایجاد پیچیدگی در ارائه مطلب استفاده نکرده است. در عوض مطالب با توجه به قانون علی و پشت سرهم از زبان راوی بیان می‌شود و برخی از اطلاعات از طریق گفتگوی شخصیت‌ها مشخص می‌شود. به طور مثال در داستان، با فراغت خیال درباره مقوله "لحظه جادویی" صحبت شده است. طرح چنین مباحثی اثر را کمی از داستان و قالب‌های داستانی دور می‌کند. با اینحال نویسنده برای کار خود دلیل دارد. ژان مارک معتقد است که در جامعه امروز فقط یکبار فرصت انتخاب وجود دارد و راه بازگشت نیست. ژان مارک هرگز آن لحظه جادویی را که انسان حرفه‌اش را برمی‌گزیند دست کم نمی‌گیرد. چون به خوبی می‌داند که زندگی بی‌اندازه کوتاه است و این انتخاب نباید جبران‌ناپذیر باشد...

مسلماً منظور نویسنده در این صحنه اعتراض به جامعه نیست. از نظر نویسنده کوتاه بودن عمر فرصتی به انسان نخواهد داد تا راه دیگری را تجربه کند. در اینجا نویسنده بسیار یک سو و خشک به قضیه نگاه کرده است. بازی با کلمات خواننده را وادار می‌کند تا بدون چون و چرا به پیام نویسنده توجه و آن را قبول کند. (زندگی کوتاه نمی‌تواند دلیل چنین سخنی باشد). زندگی شاید کوتاه به نظر برسد اما آنچنان کوتاه نیست که اگر شخصی تصمیم گرفت حرفه‌اش را تغییر دهد و به دنبال علایقش برود نتواند. بسیاری از انسانها چندین بار طعم شکست را چشیده‌اند و هر بار به کار جدیدی روی آورده‌اند.

برخی از انسانها در اقدامی انقلابی حرفه قبلی را کنار گذاشتند و به علایق مورد نظر خود روی آوردند و برخی در اثر مرور زمان علایقشان تغییر کرده است. نمی‌توان چنین قاطعانه گفت که هر کس فقط یکبار

فرصت انتخاب دارد. چنین دیدگاهی انسانهایی را که به اشتباه وارد جریان شغلی مورد علاقه‌شان نشدند ناامید می‌کند و به آنها می‌قبولاند که جز تحمل و زجر کشیدن راه دیگری ندارند. بسیاری از نویسندگان، شاعران و هنرمندان قبل از روی آوردن به حرفه‌های مورد علاقه خود به کارهای دیگری مشغول بودند. در واقع مطرح شدن چنین بینشی همان یک سو نگریستن آنهم با دیدی منفی و ناامیدانه به جهان هستی است. خداوند متعال در قبال خطاهای بشر راه نجاتی قرار داده است. اصولاً فلسفه هستی بر آزمایش و خطا نهفته شده است. البته در تعالیم اسلام بر این مسئله بسیار تأکید شده است که انسان حق ندارد محرمات الهی را بیازماید. در حقیقت تفاوت اصلی آزادی انسان در دین و فلسفه لیبرالیسم غرب در همین جا نهفته شده است. همه چیز را نمی‌توان امتحان کرد. در اینجا نقش انبیاء بیشتر از همه جا مشخص می‌شود. از این رو انسانی که کوندرا خالق آن است دچار مشکلات بسیار می‌شود و در پایان داستان تا لب مرز نیستی پیش می‌رود. تأکید بر مسئله ملالت و افسردگی روح از موارد دیگری است که منعکس کننده درون شخصیت‌های اصلی این داستان است. در هویت ملالت بر سه قسم تقسیم شده است.

انفعالی، فعال و سرکش. ژان مارک که چنین تقسیم‌بندی را می‌کند در مورد ملالت انفعالی به اشتباه می‌افتد و دختری را که می‌رقصد از این نوع می‌داند و شخصی را که در حال بادباز هوا کردن است جزء ملالت‌های فعال می‌پندارد. در حالی که میان این دو واکنش تفاوتی نیست. ملالت انفعالی زمانی رخ می‌دهد که شخص به طور مثال در گوشه‌ای افتاده باشد و هیچ واکنشی جز غصه خوردن نداشته باشد. به غیر از این مسئله تفسیر حرکات افراد پیرامون خود بدون دلیل کار اشتباهی است. در داستان هیچ دلیلی درباره ملالت افراد ذکر نشده است.

چه بسا دختری که در حال رقص است واقعاً از سرخوشحالی می‌رقصد و دنیا را بسیار زیبا می‌بیند. تأکید و پافشاری بر عناصر منفی‌گرایی نسبت به همه چیز تأثیر ناخوشایندی در ذهن خواننده ایجاد می‌کند. تأثیری عمیق و غیرمستقیم، آنچنان که خواننده خود نیز متوجه آن نخواهد شد. و در پایان داستان با توجه به کلیه مسائل مختلفی که نویسنده مطرح کرده مسئله وهم و خیال مطرح می‌شود.

در چه لحظه مشخصی امر واقعی به وهم و خیال و واقعیت به رویا مبدل شده است (ص ۱۶۸)

گویی چنان می‌اندیشد که تمام هستی آنچه گفته شده حقیقت ندارد و جز وهم و خیال بیش نیست؛ و حداقل اگر واقعیت هم وجود داشته باشد با خیال مرز مشترکی دارد که انسان قدرت تشخیص بین آنها را ندارد. چنین تفسیری از حقیقت محض جهان جای بحث دقیق دارد و از حوصله این بحث خارج است. همانطور که قبلاً اشاره شد. نویسنده بسیار مهارت دارد او به عمد پایان داستان را گنگ و مبهم تمام می‌کند تا ذهن خواننده ناخواسته کنجکاو شود. کنجکاوی باعث می‌شود تا گیرنده‌های مغزی انسان به شدت فعالیت کنند. نویسنده در پایان داستان مسئله توهم و خیال را

مطرح می‌کند و معتقد است که مرز بین واقعیت و خیال بسیار اندک است. خواننده بلافاصله منظور نویسنده را در نمی‌یابد. او در جستجوی آن است که بفهمد وقایع پایان حقیقت دارد یا خیر. در حالی که با پیام منفی‌گرایانه نویسنده مواجه می‌شود. آیا تمام حوادث ذکر شده تخیلات قهرمان داستان بوده یا هم حقیقت داشته است.

در چه لحظه مشخصی امر واقعی به وهم و خیال و واقعیت به رویا مبدل شده است (ص ۱۶۸) شک کردن به حوادث روی داده در جهان به نوعی حکایت از فلسفه پوچ‌گرایی است. دین محوری و دین‌باوری چنین عوارض ناخوشایندی را در انسان بوجود نمی‌آورد. متأسفانه در جریان روشنفکری که در کشورهای جهان سوم بوجود آمده مسئله دین‌باوری نشانه کم‌خردی و دگماتیسم است. روشنفکران غرب زده خود را موجودات استثنائی می‌دانند، موجوداتی که همه چیز می‌دانند و جزء بهترین‌ها هستند!

*چرا اولیاء الهی اندوه ندارند؟ در قرآن کریم آمده است که آگاه باشید همانا بر اولیاء خداوند نه بیمی می‌رود و نه اندوهی دارند... (۴) آنها برای همین در برابر حوادث بیرون، عکس‌العین‌هایی نشان می‌دهند که با عکس‌العمل دیگران قرباتی ندارد... (۵)

داستان در نظر خواننده بسیار ملموس و باورپذیر است. حتی در بخش‌هایی که نویسنده سفسطه می‌کند و عقاید خود را القا می‌کند خواننده قانع می‌شود. اسکلت‌بندی و ساختمان داستان در عین حال که بسیار ساده طراحی شده است فاقد نقص است و این خبر از چیره‌دستی نویسنده دارد. او بر تمامی عناصر و سازه‌های داستانی مسلط است و از هنر داستان‌نویسی به عنوان ابزار نظام فکری خود بهره برده است. پس از طرح مباحث فلسفی، اجتماعی و روانشناسی مهمترین عنصری که به جدیت روی آن کار شده عنصر شخصیت است. تشخیص بین شخصیت اصلی در این داستان کار بسیار مشکلی است چرا که راوی به دفعات تقریباً مساوی به هر دو شخصیت پرداخته و دیدگاهها و واکنشهای آن را مشخص ساخته است. با اینحال چون گذشته شانتال به دقت و ریزبینی خاصی مطرح شده و هم اوست که در پایان داستان دچار کشمکش عظیمی می‌گردد می‌توان او را به عنوان شخصیت اصلی داستان معرفی کرد. شانتال زنی که تنها فرزندش را از دست داده از تنهایی و تنها بودن بیزار است. او برای اینکه به زندگی ادامه دهد به دنبال شخصی است تا به او تکیه کند. او تشنه توجه دیگران است. شانتال تنهایی را دوست ندارد، حتی از تنها غذا خوردن بدش می‌آید (ص ۱۵). او با توجه به مشکلات و مصائب سختی که پشت سرگذاشته قادر به خودکشی کردن نیست. در داستان اشاره‌ای به ترسو بودن شانتال نشده است. تنها به این موضوع اشاره شده که شانتال خودکشی را خیانت و فقدان شکیبایی می‌داند (ص ۱۶) او که گمشده‌ای دارد بسیار دوست دارد مورد توجه هم واقع شود و از پیری می‌ترسد. او انسان بیماری نیست که مدام به روابط با جنس مخالف بیندیشد بلکه در جستجوی همان گم‌گشته خود است. انسانی که در چهارچوب اعتقادات خود

جایی برای ایمان نمی‌گذارد اینچنین سرگردان و بلا تکلیف در جستجوی محبت و توجه دیگران است. او در چنان گردابی دست و پا می‌زند که قادر نیست از خواسته‌های خود دفاع کند و قدرت مبارزه ندارد. اما براحتی احساسات و اندوه خود را نشان می‌دهد. شانتال معتقد است که دو چهره دارد ولی نمی‌تواند در آن واحد هر دو را داشته باشد. (ص ۳۹). در داستان خواننده با شانتالی آشنا است که تحت تأثیر مرگ فرزند قرار دارد. از گذشته او به درستی اطلاعات دقیقی داده نشده است. به همین دلیل کلیه واکنشها و رفتارهای او باید تحت تأثیر این واقعه باشد. او نسبت به موضوع مرگ بسیار می‌اندیشد (ص ۴۲) و از زیر نظر گرفتاش بیزار است. چرا که در گذشته خانواده همسرش او را تحت نظارت داشته‌اند. به همین دلیل وقتی درمی‌یابد نامه‌ها از طرف ژان مارک نوشته شده است ناراحت می‌شود. نویسنده در اینجا با مهارت هرچه تمامتر انسان وامانده‌ای را به تصویر کشیده است که برای ادامه زندگی قصد دارد به خود بقبولاند که از مرگ فرزند خوشحال است چرا که از این طریق با ژان مارک آشنا شده است. (ص ۵۲).

ظاهراً ژان مارک از موضع قوی‌تری برخوردار است، چون شانتال مسن‌تر از اوست. دلیلی که راوی در این مرحله ارائه می‌دهد دقیق نیست چرا که در پایان داستان مشخص می‌شود که ژان مارک بیشتر از شانتال به او نیازمند است. ژان مارک مدام می‌گوید که کوچکترین خطایی را نمی‌بخشد و برای همیشه از افراد خطا کار جدا می‌شود (ص ۲۰) در عین حال که می‌ترسد مبدا شانتال را از دست دهد. برای ژان مارک "شانتال تنها پیوند عاطفی او با جهان است" (ص ۹۱) پس طبیعی است که ژان مارک با چنین شخصیتی که از او ترسیم شده است اقدام به نوشتن نامه کند. در حقیقت واکنشها و گفتگوهای این دو شخصیت با هم بر پایه قانون علت و معلولی است و نویسنده به درستی از این قانون در شکل‌گیری شخصیت‌های خود استفاده کرده است. داستان در ابتدای راه فاقد حالت تعلیق است. تنها در پایان داستان نویسنده به شدت از این عنصر استفاده کرده است، آنچنان که نفس خواننده را بند آورده و می‌آورد او را به حال خود رها نمی‌کند. لازم به تذکر است که فقدان حالت تعلیق در اوایل داستان از جذابیت کار نکاسته و این هنر داستان‌نویس است که چنین از عناصر داستان استفاده می‌نماید.

داستان هویت به عمد از بخش‌های بسیار کوچک تشکیل شده است. کوتاه بودن بخشها به راوی این امکان را می‌دهد تا به سرعت در مکان‌های مختلف حضور یابد و با ابعاد مختلف این دو شخصیت را مطرح سازد. نمایش ذهنیت شانتال و ژان مارک پس از جدایی از هم تنها با چنین شیوه‌ای میسر است چرا که نویسنده بلافاصله پس از مطرح کردن ذهن شانتال به سراغ ذهن ژان مارک می‌رود. چنین حرکتی باعث می‌شود تا خواننده به درستی به علت واکنشهای این دو تن در آن لحظه سرنوشت‌ساز (یعنی لحظه چهل و اندو) پی ببرد. در واقع صحنه کشمکش شانتال و متخیر بودن ژان مارک نقطه اوج داستان است. پس از چنین مرحله‌ای

داستان سیر نزولی خود را طی می‌کند تا به پایان خود نزدیک شود. همچنین مباحث فلسفی و اجتماعی مطرح شده در اثر و عدم وجود حالت تعلیق در اوایل داستان مطلب می‌کند تا هر صحنه کوتاه طراحی شود. نویسنده با کمک چنین شیوه‌ای نه تنها به مقاصد اصلی خود می‌رسد بلکه داستان را از حالت کسالت درمی‌آورد و این امکان را به خواننده می‌دهد تا دمی به تفکر درباره مقولات ذکر شده بپردازد.

کوندرا در کار ساخت ماجراها از عنصر فضا سازی استفاده قابل توجهی نکرده است. مکانها به درستی توصیف نشده است. شخصیتها گویی بی‌حرکت در مقابل هم ایستاده‌اند و با هم سخن می‌گویند. در چنین داستانی که هدف طرح مسائل اجتماعی و فلسفی است نویسنده بر آن است تا از توصیف محیط پیرامون شخصیتها و صحنه پردازی خودداری ورزد.

استفاده از رنگ، توصیف محیط و نشان دادن حرکات و عکس‌العمل‌های شخصیتها می‌تواند انعکاس خوبی در ذهن خواننده ایجاد کند و داستان را بیشتر به قالب‌های اصلی خود نزدیک کند. در صورتیکه نویسنده این اثر بر این باور است که باید حداکثر استفاده را از صفحات کتاب برای توصیف و مطرح کردن مسائل اجتماعی و عقیدتی کرد. هویت داستان نسبتاً کوتاهی است. به همین دلیل شاید در چنین موقعیت خاص تصمیم نویسنده در عدم فضا سازی و آرایش صحنه منطقی جلوه کند هر چند که فضا سازی یکی از ارکان مهم داستان محسوب می‌شود.

نویسنده از نماد استفاده نکرده است. تنها در یک مورد به طور غیر مستقیم با مطرح کردن گم شدن انسانها به فقدان دوست اشاره دارد و در یک مورد خاص تونلی که از میان دریای مانس گذشته و دو کشور انگلیس و فرانسه را به هم مرتبط ساخته است توصیف و ذهن شانتال را به دریای مانس تشبیه می‌کند. شانتال برای درک حقیقت و بررسی حوادث رخ داده باید سفری حیاتی به درون خود کند همچون قطاری که در دل تونلی فرو می‌رود. صدایی از بلندگو اعلام کرد که تا چند ثانیه دیگر قطار به زیر دریا خواهد رفت. شانتال به واقع، سوراخی گرد و سیاه را دید که قطار به سان مار وارد آن می‌شد. (ص ۱۴۶)

هویت، به غیر از نکاتی که از جنبه فلسفی و اجتماعی درباره آن مطرح شد، ایراد تکنیکی آنچنانی ندارد. چند ایراد کوچک در داستان و ترجمه آن دیده شده که به آن اشاره می‌شود. به طور مثال در صفحه ۱۲، حرکت شانتال به سوی پیشخدمت غیر منطقی و تصنعی به نظر می‌رسد.

نویسنده قصد دارد شانتال را در موقعیتی قرار دهد تا ناخواسته به سخنان پیشخدمت گوش دهد در صورتیکه طرح چنین حرکتی از سوی شانتال کمی دور از ذهن است. ایراد دیگری که به داستان وارد است به ترجمه داستان مربوط می‌شود. در صفحه ۱۶ در پاراگرافی قرار گرفتن چندین ضمیر پشت سرهم ایراد دارد. خواننده در این قسمت دچار سردرگمی می‌شود که کدام ضمیر به کدام شخص مربوط می‌باشد.

"... همراه با خواهر سلطه جو و پرتوانش، و زن

جدیدش او را هرگز ندیده است، با اینهمه در رویا درباره هویتش تردید داشت. او در پایان به شانتال... (ص ۱۶) در بخشی از داستان جمله‌ای مبهم و گنگ دیده می‌شود. خواننده به درستی به منظور نویسنده پی نمی‌برد. ظاهراً مترجم مقصود نویسنده را دریافته است اما از واژگان مناسب استفاده نکرده است. "به یاد داری که تصور جسمی زیبا که ماشین ترشح کننده باشد، همواره آرام می‌داد" (ص ۲۲) "ماشین ترشح کننده" واژه‌ای نامناسب و گنگ است، چون خواننده منظور اصلی نویسنده را در نمی‌یابد.

هویت از نظر ماجرا روان است و کمبود عناصر داستان در آن احساس نمی‌شود و ساختمانی متجانس دارد. ظاهراً نام هویت به این دلیل انتخاب شده است: شانتال در جستجوی مردی است که برایش نامه می‌نویسد. در داستان چندین بار اشاره شده که شانتال در جستجوی شناسایی هویت این مرد است.

در صورتیکه هدف نویسنده از چنین نامی هویت تمام انسانهایی است که در زمانه ما زندگی می‌کنند. حاکمان جامعه در صدد شناسایی هویت انسانها هستند و "حتی در رحم مادران انسانها شناسایی می‌شوند". در ضمن در اواخر داستان نویسنده می‌خواهد بگوید که شناسایی هویت انسانها کار بسیار مشکلی است. شانتال گمان می‌کند که ژان مارک را به خوبی می‌شناسد. ژان مارک نیز چنین تصویری دارد. در لحظه برخورد این دو تن، ذهنیت هر یک به طور جداگانه مشخص می‌شود. خواننده داستان براحتی در می‌یابد که این دو تن از یکدیگر چقدر دور هستند و هویت هر یک را نتوانستند شناسایی کنند. چون هر یک در قضاوتشان درباره دیگری دچار اشتباه می‌شوند. در پایان اشاره مجدد به این نکته خالی از لطف نیست. "هویت" گاه مباحث ارزشمندی را ذکر می‌کند و گاه دارای مضمون ناب انسانی نیست. نویسنده در زمینه مطرح کردن درون انسانها بسیار موفق بوده و ظرف وجودی شخصیت‌های خود را به دقت بررسی و ارزیابی کرده است. عموماً خلق داستانهایی که یک یا دو شخصیت بیش ندارند و از ساختمانی قوی و مستحکم برخوردارند کاری است بزرگ و سخت چون در چنین مواردی تمام وزن داستان بر شانه شخصیت‌های داستانی خواهد افتاد. مترجم نیز در بکارگیری واژه‌ها هنرمندانه عمل کرده و پرهیز از اسراف نموده و این به دلیل آشنایی مترجم با ساختار روایی داستانهای میلان کوندرا و اندیشه‌های او است.

پانویشت:

(۱) حضرت محقق (ص) می‌فرماید: "هر کس که خود را شناخت خدای خود را شناخته است"

(۲) ارسطو: "انسان دنیایی از عجایب است"

... اشتیل: "انسان ترکیب عجیبی است و در عین ناچیزی خود را برتر از همه می‌شمارد"

(۳) فلاسفه بزرگ، آندره کرسون، کاظم عمادی، جلد سوم، (۵۴۰ ص).

(۴) سوره یونس، آیه ۶۲

(۵) اوصاف پارسیان، عبدالکریم سروش، مؤسسه فرهنگی صراط. (ص ۸۴).

□

همسر خویش، دست به خودسوزی در کنار جسد بیجان وی می‌زده است.

در عشقنامه حسن دهلوی، عاشق پس از چهارده سال راز و نیاز و تحمل خفت و خواری، سرانجام با پافشاری بسیار موفق می‌شود که دل معشوق را نرم کند و برای وصال با وی، قراری بگذارد. در همان روزها ناگهان معشوق تب کرده و بیمار می‌شود. در عرض چند روز زار و نزار می‌شود و وصیت می‌کند که پس از مرگش او را در میان آتشی از هیزم افکنند تا دود دل ناکامش به آسمان‌ها رود. پس از درگذشت وی، عاشق از شنیدن این خبر جانگداز، مدهوش می‌شود. در هنگام سوزاندن جسد زن، به رغم پافشاری اطرافیان، مرد خود را در آتش می‌افکند و در کنار معشوقش به وصالی ابدی می‌رسد. مثنوی با این بیت آغاز می‌شود:

«دلا تا چند این آسایش خاک

به پائی یادکن از حضرت پاک ...»
و پس از شرح داستان که با بیانی دلکش همراه است، در سرانجام می‌گوید:

«... محبت لوح بود و عشق خانه

از آن نامش نهادم عشق نامه

نمودم اندرین چندان تفکر

سواد یکشبه بود این همه فُر

به سال هفصد این فُر شد نموده

دوشنبه غرّه ذوالحجه بوده

چو در نظم آمد این ابیات دلکش

شعر دم حاصل آمد ششصد و شش

نه از خود کردم این افسانه منظوم

که مشهود است این قصه در آن بوم ...

نمونه‌هایی از ستی‌نامه‌های پس از حسن عبارت است از:

اهلی شیرازی (۹۴۲ ق) در مثنوی سحر حلال

نوعی خبوشانی (۱۰۱۹ ق) در مثنوی سوز و گداز

بزمی دهلوی (۱۰۷۳ ق) در مثنوی پدماوت

وارسته هندی (قرن دوازدهم) در مثنوی ستی نامه

مجرم کشمیری (۱۲۷۳ ق) در مثنوی ستی نامه

به جز کسانی که در این باره داستانی پرداخته‌اند، بسیاری از

شاعران فارسی، این کار را ستوده‌اند و آن را نشانه وفاداری

همسر به جفت خویش دانسته‌اند. از جمله امیر خسرو:

«... خسروا در عشقبازی کم زهندو زن مباحش

کز برای مرده سوزد، زنده جان خویش را

جان فدای دوست کن، کم زن هندو نه‌ای

کز وفای شوی در آتش بسوزد خویش را»

البته اشاره امیر خسرو به گونه دیگر ستی کردن است. حسن

دهلوی همچنین دارای اثر ارزشمندی به نثر است که «فوائد

الفوائد» نام دارد و شامل گفتار و تقریرات پیر طریقتش،

نظام‌الدین اولیاء است که از سال ۷۰۷ تا ۷۲۲ به رشته تحریر

کشیده است.

حسن دهلوی از معاصرین حافظ و بسیار مورد توجه وی بوده

است. چنانکه خواجه گوید:

«... شکرشکن شوند همه طوطیان هند

زین قند پارسی که به بنگاله می‌رود

طی مکان ببین و زمان در سلوک شعر

کاین طفل یک شبه، ره یک ساله می‌رود ...»

نگاهی بر آثار حسن دهلوی سجزی و تأثیر سعدی هندوستان بر حافظ

● حمیدرضا قلیچ خانی

«این طرز شیوه حسن است، ارنه پیش ازین چندین شکر به

عرصه هندوستان نبود»

یکی از بزرگان شعر و ادب فارسی که مورد کم مهری ما

ایرانیان قرار گرفته است، حسن دهلوی سجزی (۶۵۳-۷۳۸ ق)

است. وی در بدایون به دنیا آمده و از دوستان بسیار نزدیک امیر

خسرو دهلوی بوده است. اینکه وی را «سعدی هندوستان»

نامیده‌اند، ارادات فراوان و شباهت سبک غزلیات وی به شیخ

شیراز است. چنانکه گوید:

حسن گلی زگلستان سعدی آورده است

که اهل دل همه گلچین آن گلستانند

در خم معنی حسن را شیرۀ نور یخت عشق

شیرۀ از خمخانه مستی که در شیراز بود

دیوان حسن در سال ۱۳۵۲ ق در حیدرآباد دکن تصحیح و

چاپ شده است و نیز در سال ۱۹۹۰ میلادی، یکی از نسخه‌های

خطی دیوانش، عیناً در دوشنبه تاجیکستان چاپ را به زیور خود

آراسته است. متأسفانه آثار گرانبهادر این شاعر و عارف ارجمند،

تنها به جهت نبودن چاپی انتقادی، به شکلی تقریباً ناشناخته

باقی مانده است. تا اینکه به یاری پروردگار پس از چند سال

تلاش و صرف وقت در مقابله و تصحیح دیوانش، با استفاده از دو

نسخه چاپی یاد شده و پنج نسخه خطی دیگر، به دست این

حقیر و با همکاری آقای سید احمد بهشتی، از سوی انتشارات

روزنه به زیر چاپ رفت و امیدوارم بزودی به دست ادب دوستان

برسد.

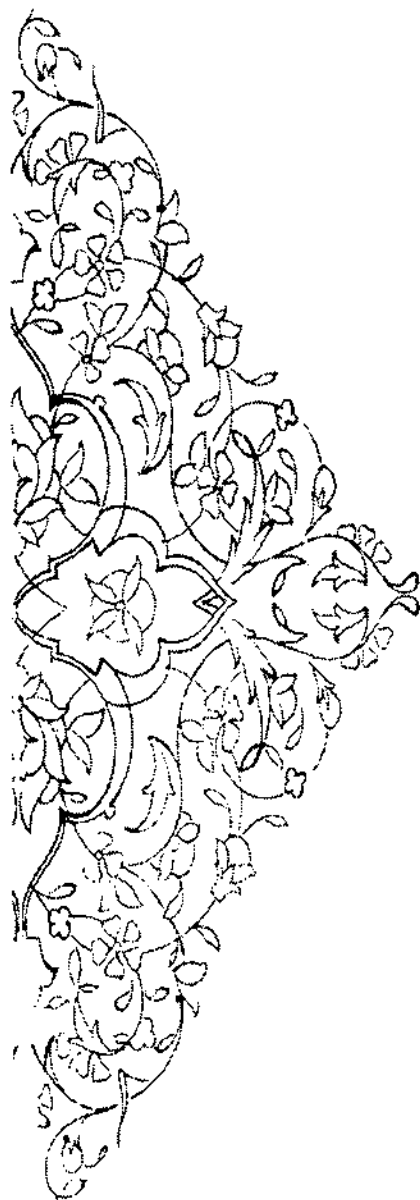
به جز غزل که قالب غالب اشعار وی است، یکی از ابتکارات

و خدمات وی به ادبیات فارسی که تاکنون ناشناخته مانده،

پرداختن به موضوع «ستی satī» است. مثنوی «عشقنامه»

نخستین ستی‌نامه فارسی به شمار می‌رود. ستی کردن از جمله

رسوم هندیان بوده است به این قرار که: زن یا مرد در سوگ

به یقین لقب «طوطی» از لقب‌های دوره زندگی حسن بوده، چرا که خود در قصیده‌ای گوید:
چرا که طوطی باغ لطافت است لقب
شده ز مایده شکر دوست شکرچین

و در جای دیگر گوید:

منم حسن که شدم طوطی سخنگویت

تویی که هم شکر و هم شکرستان منی
ممکن است بیت دوم شعر مذکور از حافظ بر این نکته اشارت داشته باشد که حسن از میانسالان و به قولی پنبجاه سالگی شعر و شاعری را می‌آغازد و وارد حلقه اهل تصوف می‌شود. هرچند که در عالم واقعیت چنین اتفاقاتی - خصوصاً بدون زمینه‌ای مناسب - بعید به نظر می‌رسد، اما چنانکه گذشت، کتاب فوائدالنفواد از سال ۷۰۷ ق آغاز می‌شود و نیز هیچ یک از تاریخهای موجود در قصاید وی به پیش از سال ۷۰۰ که حدود پنبجاه سالگی وی است، دلالت نمی‌کنند. در تأثیرپذیری حافظ از حسن نمونه‌ای چند را شاهد می‌آوریم:

حسن: در موسمی که سنگ ز لاله نشان گرفت

داغی چو لاله بر دل خونین نشانده‌ایم

حافظ: چون لاله می‌بین و قدح در میان کار

این داغ بین که بر دل خونین نهاده‌ایم

حسن: و گر از زمزمه عشق تو در نفخه صور

نیم بانگی شنوم، رقص کتان برخیزم

حافظ: بر سر تربت من با می و مطرب بنشین

تا به بوی زلف و رقص کتان برخیزم

حسن: باغبانا کجی و راستی من منگر

هم بر آن شکل که می‌پروری ام می‌یالم

حافظ: من اگر خارم و گر گل، چمن آرایی هست

که از آن دست که می‌پروردم می‌رویم

مکن درین چمن سرزنش به خود روی

چنانکه پرورش می‌دهند، می‌رویم

حسن: دل فدای دوست کردم، جان به هم

جان خوش است الحق ولی جانان به هم

نیکوان هستند لیکن آن تو راست

خط و خالی بوالعجب با آن به هم

حافظ: دردم از یار است و درمان نیز هم

دل فدای او شد و جان نیز هم

این که می‌گویند آن خوشتر ز حسن

یار ما این دارد و آن نیز هم

حسن: هزار بار همی مُردم از فراق ولیک

فرا امید وصال تو داشته است صبور

حافظ: مرا امید وصال تو زنده می‌دارد

و گر نه هر دم از هجر تست بیم هلاک

حسن: بیا که بوسه خویان شهر شاه تویی

چو غنچه در صف گل صاحب کلاه تویی

حافظ: تویی که بز سر خویان کشوری چون تاج

سزد اگر همه دلبران دهند باج

حسن: هم یار به دست آمد هم کار فراهم شد

المنه لله که این هم شد و آن هم شد

حافظ: دیدار شد میسر و یوس و کنار هم

از بخت شکر دارم و از روزگار هم

حسن: چندین چه می‌کنند ز نالیدم عجب
گر کوه از فراق بنالد عجب نیست
حافظ: گرسنگ از این حدیث بنالد عجب مدار
صاحب‌لان حکایت دل خوش ادا کنند

حسن: راهی دراز و منزل مقصود ناپدید

نی رهبری نه قافله پیدا، کجا روم

حافظ: گرچه منزل بس خطرناک است و مقصد بس بعید

هیچ راهی نیست کان را نیست پایان غم مخور

حسن: گله‌ها همه باز آمد، وقت است که بازایی

جان بی تو نمی‌یابد، چندین چه همی پایی

حافظ: ای پادشه خویان داد از غم تنهایی

دل بی تو به جان آمد، وقت است که بازایی

حسن: بُود گهی که سر گیسوی تو باز کنم

برای وصل تو از وی شبی دراز کنم

حافظ: معاشران گره از زلف یار باز کنید

شبی خوش است بدین وصله‌اش دراز کنید

حسن: ای نقش خوب از تو شکایت نمی‌کنم

بر ما هر آنچه می‌رود از نقشبند پوست

حافظ: چه جای شکر و شکایت ز نقش نیک و بد است

چو بر صحیفه هستی رقم نخواهد ماند

حسن: اندر غم توام سروسامان چه حاجت است

چون دردم از تو باشد، درمان چه حاجت است

حافظ: خلوت گزیده را به تماشا چه حاجت است

چون کوی دوست هست به صحرا چه حاجت است

این چند نمونه تنها برخی از تأثیرات ترکیبی و مضمونی

حسن بر حافظ است. تأثیرات فراوان دیگر با مقابله دیوان این دو

بزرگوار آشکار خواهد شد. همچنین آوردن بیت مدحی پس از

بیت تخلص نیز که پیش از حافظ، کم نظیر است، در آثار حسن

بسیار دیده می‌شود. نکته دیگر در دیوان حسن، سرشاری ایهام و

ایهام‌های تناسب است. از سویی این آرایه ادبی نیز از

ویژگی‌های بارز سبک حافظ است. با این گمان که رشته درهم

تنیده ایهام‌های حافظ، سرشته‌ای در آثار حسن دارد، سخن را

با ذکر شواهدی (تنها از حسن) زیور و پایان می‌دهم.

- عندلیب اربشنوه یک داستانم از هزار

روز و شب این داستان خواند نه دستان دگر

- تو را خوبی چو ملک کی قیاد است

به نزد هر گدایی کی نشینی

- پیش رویت که زهره را ماند

ماند میزان نیکوان بی‌سنگ

- چشمم از خون جگر در آشناست

با تو می‌گویم نه با بیگانه‌ای

- وه چه شیرین آمد از فرهاد، جان دادن به عشق

تا قیامت بعد از آن برنام شیرین زیستن

- هر که میرد صوفیان گویند کاو در پرده شد

من به هر پرده که یاشم با نوای تو خوشم

- هزار گرچه لقب کرده‌اند بلبل را

حضور شاه نفس بر هزار بر بندد

- کار عشاق بی‌نوازش تو

کج بمانده‌ست راست همچون چنگ

عاشقان تو زخمها خورده

هم به سوی تو می‌کنند اهنگ

پی‌نوشت‌ها

۱ - دکتر امیرحسین عابدی، بدون آگاهی از مثنوی عشقنامه، در مقدمه کتاب سوز و گداز (صفحه ۱۸) می‌نویسد: «اما نوعی خبوشانی و مجرم کشمیری تنها کسانی هستند که در زمینه سنی اثری مستقل و واقعی پرداخته‌اند.»

منابع:

دیوان حسن دهلوی - به اهتمام مسعود علی محوی، حیدرآباد دکن، ۱۳۵۲ قمری؛ سوز و گداز (نوعی خبوشانی) - به تصحیح دکتر امیرحسین عابدی، بنیاد فرهنگ ایران؛ ۱۳۴۸ فواید الفواید (حسن دهلوی) - به تصحیح محمد لطیف ملک، به کوشش دکتر محسن کیانی، روزنه، ۱۳۷۶؛ غ منظومه‌های فارسی - دکتر محمدعلی خزانه دارلو، روزنه، ۱۳۷۵ غ

مَدخلی بر

جامعه شناخت نقد ادبی

دکتر سید محمد دامادی
استاد زبان و ادبیات فارسی

بر اساس یک طبقه‌بندی مردم بر دو دسته‌اند: آن‌ها که می‌فهمند و آن‌ها که نمی‌دانند اما می‌خواهند بدانند و بفهمند همواره گروه سومی نیز وجود داشته است که نمی‌دانسته‌اند اما ادعای دانایی داشته و می‌پنداشتند که می‌فهمند و می‌دانند و به جرأت می‌توان گفت گروه اخیر یعنی «مذعیان و متظاهران به دانایی» خطرناک‌ترین افراد و در واقع اشخاص قلابی و به یک تعبیر «آرقه‌ها» را تشکیل می‌دهند. با این گروه اخیر حرف زدن و بحث کردن و کارکردن از آن رو عبث و بی‌فایده است که یک پارچه زبان‌اند و دو گوش آن‌ها گم شده و از کار افتاده است و من این امید را در سر می‌پرورانم که در میان خوانندگان این مقال از گروه سوم کسی نباشد.

هرچند به عبارتی دقیق می‌توان گفت که ما نقاد کم داریم اما از سوی دیگر هم باید توجه داشت و گفت آثار ادبی و هنری و فرهنگی کنونی همین نقادان را لازم دارد و چه بسا از سر آن‌ها هم زیاد باشد.

مسئله است که بدون در نظر گرفتن شرایط اجتماعی و فرهنگی از مجرد نقد ادبی و یا نقد ادبی مجرد سخن گفتن، خطا و بی‌حاصل است. منظور از شرایط اجتماعی و فرهنگی نیز موقعیتی است که در آن مردم مسایل ادبی و هنری را از زندگی روزمره و اشتغالات ذهنی خود جدا ندانند و شعر و ادب و فرهنگ کاربردی و مظاهر گوناگون آن را جزو نیازهای اولیه خویش به شمار آورند به مطالعه کتاب به شیوه‌ی علمی خو گرفته باشند و گمشده خویش را در آثار جاویدان علمی و ادبی و فرهنگی بجویند. به تماشای تأثیر علاقه‌مند باشند و از شنیدن آوا و نوای خوش لذت برند مطالعه کتاب نیز بر اساس انتخاب و رعایت اصل اولویت و اهمیت و آگاهی بر کیفیت کاربرد مطالب و یادداشت بر داشتن نکات و دقایق مهم و عمده و اساسی و طبقه‌بندی آن‌ها صورت پذیرد و چنین کاری اگر نه برای عموم لااقل برای طبقه درس خوانده و با سواد تکلیف شاق و وظیفه دشوار به شمار نیاید. نوجوانان از سر خودنمایی و یا با هدف ادعا به تحصیل مدارک عاری از

ادراک آن هم به منظورهایی از قبیل ارتزاق و یا اشتغال نپردازند و بدانند و مطمئن باشند هرگاه در طلب معرفت صادق باشند و از تعبیر لطیف صاحب کلیل و دمنه در باب بروزیه طیب غافل نمانند آنجا که می‌گوید «مقصود کشاورز از پراکندن تخم دانه باشد اما کاه که غلف ستور است به تبع آن حاصل آید.» و به هر حال وسیله را با هدف اشتباه نکنند و با اخلاص به طی طریق کسب دانش و معرفت برآیند و با اراده‌ی راسخ در صدد احراز کمالات علمی و اخلاقی و انسانی پردازند و بدون تردید بی‌اجر نمی‌مانند و بیکار نمی‌شوند و قدر می‌بینند و بر صدر می‌نشینند.

این قبیل افراد در قلمرو کارهایی علمی و فرهنگی منتظر اقدامات عاجل دولت نمی‌مانند زیرا به خوبی می‌دانند که ادب و فرهنگ نیز چون از آن همگان است هر یک از افراد برای خود در ساختن و پرداختن و نیز انتقال سرمایه‌های علمی و ادبی و فرهنگی به نسل‌های بعدی بعدی و سبقت و مسوولیت قایل است و بنا بر روش و منش و ذوق و سلیقه ویژه‌ی که دارد به تلاش و کوشش پرداخته، در راه تحقق مقاصد علمی و دستیابی به معرفت مطلوب تا آنجا که می‌تواند از پای نمی‌نشیند و البته باید از یاد نبرد که رسیدن به این مایه و پایه از «دانایی فرهنگی» مستلزم حصول مقدمات و پیش‌بینی‌ها و انجام کارهایی بسیار است.

از سوی دیگر برای پدید آمدن یک جو سالم ادبی و فرهنگی در سایه شناخت واقعیت‌ها و دریافت درست مردم از یکدیگر به منظور عمومیت یافتن و شمول فرهنگی مطلوب، وجود پیوند معنوی و ارتباطات تنگاتنگ فکری مستقیم و بی‌واسطه میان نویسندگان و نقاد و هنرمند با مردم کمال ضرورت را دارد تا بدون حضور و دخالت بوالفضولان تفاهم متقابل نسبی از لحاظ معیار فرهنگی در میان مردم جامعه برقرار گردد زیرا هرگاه ارتباط میان هنرمند و شاعر و نویسنده با مردم ضعیف و بسست بوده ملاحظه گردیده که ادب و فرهنگ و هنر تأثیر و کارایی مطلوب را نداشته است. جای تعجب نیست که در روزگاری که ما بدون دارا

بودن پشتوانه و از روی ضرورت در مقاطع زمانی اخیر که به اقتباس و تقلید پرداخته‌ایم و محض مثال همان طور که ماشین لازم داشته و وارد کرده‌ایم به شعر نو و سبک‌های ادبی و هنری و اپرا و باله و تئاتر و نقاشی نیز اجازه ورود داده‌ایم اما فاقد فرهنگ و مهارت‌هایی بوده‌ایم که هنرهایی چون شعر و معماری و مظاهر فرهنگ وارداتی را بومی و از آن خود ما کند. در مورد شعر نیز که با سابقه بیش از هزار سال هنوز کور سویی می‌زند و آب و رنگی دارد، در اثر عدم ارتباط با مردم امروزه روز به تنگی نفس گرفتار آمده است و تردید نیست که مظاهر هنری جدا از حیات معنوی و بدون پیوند با بینش عام جایگاه استوار به خاطر فقدان فرهنگ در برگیرنده و فرا رونده‌ی که زندگی را روشنایی و فروغ بخشد - ندارد زیرا هنر نتوانسته است از زندگی تغذیه کند و زندگی نیز به هنر مجال ظهور و فرصت بروز نداده است و جنبه‌ی صوری قضایای فرهنگی بر عمق و ژرفا و حقیقت و معنای حقیقی آن غلبه یافته است و در این میان نقاد نیز به شیوه مرضیه و معمول آگهی‌های تجارتنی در حمایت از صنایع داخلی رفتار کرده، جوانان را دلالت و پهران را استمالت می‌کند و با میانسالان برخورد گونه‌ی کجدار و مریز دارد و چه بسا همچون حافظ «در لباس فقر کار اهل دولت می‌کند» که البته این کار، دیگر «نقد» نیست بل که «نمایش» و «بازی» است و ژنود نیز در فرهنگ لغات نمایش را خوب ترجمه کرده و نوشته‌اند گاهی به معنی تظاهر است و بازی گاهی به معنی کاری بی‌هدف اما سرگرم کننده یعنی تظاهر می‌کنیم که شاعر و نویسنده داریم، همان طور که ارتباط معنوی و پیوند فرهنگی با دیگران داریم ولی به خوبی می‌دانیم که در یک جامعه زنده و بارور و بالنده شاعر و هنرمند و نویسنده و مردم همه طبقات جامعه در کنار یکدیگر کار می‌کنند و از هم الهام می‌گیرند و بر یکدیگر تأثیر مطلوب می‌بخشند و در طی زمان نیز حرفه خود را ارتقاء و اعتلا می‌بخشند و همه دانایی و توانایی‌ها با یکدیگر پیوندی جدایی ناپذیر خواهد داشت افزون بر آن که این آثار ادبی و هنری و فرهنگی است که چون نیازمند نقد است نقاد را می‌پروراند و نقاد بنابر اظهار کارشناسان نقد، تنها نظر موافق و یا مخالف خود را همراه با دلایل و براین نسبت به آنچه به وجود آمده و حضور خود را در فرهنگ جاری تثبیت کرده است - اعلام می‌دارد از این رو نقاد جز در مواردی معدود هیچ‌گاه خلاق و آفرینشگر آثار ادبی و فرهنگی نبوده است و این فرهنگ زنده و پویا است که در بطن خود هنرهای گوناگون را می‌پروراند و شاعران و نویسندگان و هنرمندانند که به خلق و ابداع آثار ادبی و فرهنگی می‌پردازند.

بدون تردید هر یک از مسایلی از قبیل بی‌تفاوتی عاقله و بی‌علاقگی آشکار به ادب و فرهنگ، حضور مذعیان استعداد در کار نویسندگی و شاعری، بوروکراسی کور و فاقد اهداف فرهنگی که ریشه در کاسیکاری و فرصت طلبی و بی‌مرامی دارد و نظایر آن کافیت تا ریشه نقد ادبی را از بیخ و بن برکنده و بخشکاند و ادب و فرهنگ را در نطفه خفه سازد و اگر

کرد.

اکنون این پرسش پیش می‌آید که با کدام زمینه پذیرش فرهنگی از سوی مردم و شاعران و نویسندگان و با کدام حمایت از سوی مسؤولان رسانه‌های گروهی و کدام سعه صدر از سوی کسانی که مورد انتقاد واقع می‌شوند می‌توان گفت که نقاد داریم و یا نداریم؟ و اگر داریم آیا به وظیفه خود یا آگاهی عمل می‌کنند و یا نه؟ چرا هر روز خط مشی خود را تغییر می‌دهند؟ چرا حقایق ادبی و فرهنگی را نمی‌بینند و نمی‌نویسند؟ همه این پرسش‌ها به خاطر آنست که پرسشگر هنوز واقعیت‌های دوروبر خود را نمی‌شناسد.

در جامعه‌یی که علامه مادرزاد بسیار می‌توان یافت دیگر کسی به حرف نقاد و سخن سنج و درد آشنای امور ادبی و فرهنگی گوش فرا نمی‌دهد و ملاحظه می‌شود که در جوار معدود نقادان معتبر و متخصص، کم‌مایگان و بی‌مایگان بسیار نیز که به سودای نام و نان دست خود را در رسانه‌های گروهی بند کرده و در نقاد و پوشش نویسنده و نقاد هنری، خرده حساب‌های خویش را با این و آن تسویه می‌کنند و به این و آن نان قرض می‌دهند و جبهه‌گیری کاذب می‌کنند و ژانزخایی و هرزه‌درایی را پیشه ساخته، عفاف سخن را به کلی نادیده انگاشته، نسبت به افراد هتک حرمت روا می‌دارند در واقع شاغلان نان به مزدی هستند که در جوار آن‌ها نویسندگان بی‌مایه و بی‌دانش و تماشاگران و خوانندگان بی‌هدف نیز بسیار نشسته‌اند و کار نقد ادبی به معنای علمی کلمه نیز برنامه و هدفی مشخص نداشته است که دنبال کند و سابقه و روال و روندی هم در ادبیات فارسی نداشته است و اگر هم بوده جنبه گاهگاهی و بی‌سرانجام و در یک کلمه نافرجام داشته است از این رو نقد ادبی در فرهنگ جاری ما جا نیفتاده است و ملاحظه می‌شود هر کسی هر چه در طاقچه خانه ذهنش داشته است و در این شبه بازار آشفته عرضه کرده است بیشتر برای جور کردن جنس بوده است تا انجام یک وظیفه خطیر فرهنگی و در این گیر و دار بالعیان می‌توان دید که منتقد پا در هواست و فقط انگیزه نوشتن و سخن گفتن او را بدین کار و می‌دارد حاصل کار او نیز در حلقه‌یی از بیم‌ها و امیدها و جنگ‌ها و گریزها خلاصه می‌شود.

با این مقدمات پیدا است که نقاد آرمان‌گرا و استوار سالی چند مقاومت می‌کند آنگاه خسته شده و از این که می‌بیند ادب و هنر و فرهنگ جایگاهی ندارد و پیشرفت آدمیان در سایه کسب و کاری که با ادب و فرهنگ پیوند خورده است یا ممکن نیست و یا با دشواری‌های فراوان روبه‌رو است، با سرخوردگی کارش را رها می‌کند و راه به‌دیهی دیگر می‌برد و یا آن که چون کارش دشمن تراشی و اشاعه بدبینی است چه بسا عذرش را خواسته و یا آن‌که با اوضاع و احوال روزگار خود را دمساز و سازگار می‌سازد و کسانی که از این شرایط آگاه نیستند شاید چنین پندارند که همه چیز درست است اما واقعیت اینست که نقاد و هنرمند از اظهار نبوغ طبیعی و ابراز استعداد خدادادی‌اش خودداری ورزیده است. □

نیکولای کاپوستا / اوکراین
NICKOLAJ KAPUSTA/UKRAINE

خوانندگان داشته باشد در واقع عتابی است با شاعران و نویسندگان و کارگردانان. روزنامه‌ها و مجله‌ها نیز به تجربه دریافته‌اند که شاعران و نویسندگان ما طاقبت انتقاد را خواه بجا و یا نابجا ندارند و چه بسا به نویسندگان خود توصیه می‌کنند که ملایم‌تر عمل کنند! و در این میان بسیار آدم‌ها را می‌توان یافت که بی‌رحمانه‌ترین انتقادهای را از کار دیگران کرده‌اند اما کوچکترین انتقادی را نسبت به خود تاب نیاورده‌اند.

با این مقدمات دیگر جای تعجب نیست که نقد در نشریه‌ها و رسانه‌های گروهی به دور از تعارف، از احترام و اعتبار چندانی برخوردار نیست و در رده‌بندی امتیازات دم در است و شما نیز هیچ کس را به عنوان نقد نویس نمی‌توانید بیابید که حرفه‌یی باشد و توانسته باشد بماند و به کار انتقاد ادامه دهد و نقادی که در میان مردمی به سر می‌برد که محور شخصیت آن‌ها بر پستوانه‌های حسّی و عاطفی بنا نهاده شده است احساس می‌کند که در نشریه‌ها یا در حکم «زینت‌المجالس» است یا دشمن تراش که در میانگین نهایی و جمع‌بندی کل شاعران و نویسندگان و هنرمندان به چشم بغض و عناد بر او می‌نگرند و در میان مخاطبان ادب و هنر نیز محلی از اعراب ندارد و اگر در این میان «شانه‌ها آسوده از بار خرد» نکرده باشد پس از چندی سر خویش می‌گیرد و خود را به جایی می‌افکند که هرچند با مردم پیوند و ارتباط ندارد اما از این امتیاز حد اقل برخوردار است که دیگر دست‌آزی به کاری بی‌ربط و عاری از مصلحت بینی مانند نقد نیز از همه سو برایش نگرانی به بار نمی‌آورد. در غیر این صورت و هر گاه که بی‌محایا و بی‌ملاحظه روا دارد که به نقادی ادامه دهد پس از اندک زمانی که دلیرانه حرف‌ها را بر زبان قلم جاری ساخت می‌بیند که مشتی هجاگوی مفت‌تری برای خویش تدارک دیده است و اگر تعارف و مجامله هم در نوشته‌اش باشد و اندکی ملاحظه در کارش راه یابد خواهد دید که رندان دیگر باقلا هم بارش نخواهند

شعر و یا نقاشی و یا خوشنویسی محض مثال ملاحظه می‌شود که رشد نسبی دارد از آن جهت است که یک کار فردی است که منفردانه انجام می‌گیرد برای نمونه هر گاه تماشاگری کنج‌کاو معماری پریشان شهر تهران را بنگرد ملاحظه می‌کند که از همه جای جهان تقلیدی نمونه وار در آن هست اما در مجموع ناساز و ناهماهنگ و بی‌اندام و در یک کلام زشت است و چه به‌ترکه چنین نبود.

مقصود آن که در یک شرایط فرهنگی که در آن عدم ارتباط مهم‌ترین عامل ایستایی مشهود به شمار می‌رود همه چیز شکل نارسا و معیوبی خواهد داشت و کوشش‌های فردی در یک جمع بندی کلی اگر هباً و هدر نرود که می‌رود حداقل تحریف می‌شود و به نتیجه نمی‌رسد و در این میان نقاد ادبی باید یکسره تق بزند و مؤمنانه برای رسیدن به شرایط فرهنگی به‌تر کار کرده، مبارزه کند و آگاهی‌های خود را با شاعران و هنرمندان و نویسندگان در میان نهد و از چند و چون کار آن‌ها با ایشان سخن بگوید و در صورت امکان راه حل پیشنهاد کرده مردم را از آنچه به ایشان عرضه و ارائه می‌شود آگاه ساخته، دید آن‌ها را اعتلا بخشد، داور بی‌سجده‌تری به آنان ببخشد تا مردم از قبول و پذیرش آثار موسمی و گذرا که جنبه فصلی دارد دست بردارند و به آثار جاویدان ادبی و فرهنگی نیز که نقشی پایدار در فکر و استعداد مردم دارد بیشتر توجه کنند زیرا اغلب مردم به خوبی نمی‌دانند که چه آثاری را دوست دارند و یا باید چه آثاری را در جوی که به هر حال افسون تبلیغ و تلقین غلبه دارد - دوست بدارند و آنان نیز که در چنین آشفته بازار فرهنگی دست به تألیف آثار و سرودن اشعار و ارائه و عرضه آن به مردم کوچه و بازار می‌کنند و تحویل خلق الله می‌دهند چه بسا که هر روز سازی بزنند که برای ارواح حال و آینده مردم جامعه نه تنها سودمند نباشد بل که زیان‌بخش نیز بوده باشد و در این رهگذر ملاحظه می‌شود که نقدها بیشتر از آن که روی خطاب با

تازه‌ها و طرفه‌ها

● پرویز فارسیجانی

- جبران خلیل جبران
- ترجمه مسعود انصاری
- انتشارات جامی
- چاپ اول ۱۳۷۶

چندان دیرپا می‌دهد. جبران، گاه به سراغ پیامبر می‌رود تا آرامش یابد و گاه به فرشته‌ای خیالی که سرشار و مشحون از جلوه دیگر عالم هستی است، متوسل می‌شود، و به مدینه‌ای می‌اندیشد که باید با کشتی در هوایی مه‌آلود به آن برسد و به راستی مدینه فاضله او کجاست؟ و از چه راهی باید به آن رسید؟ و آیا جبران، عاقبت به آرزویش دست یافت؟...

به راستی اگر خوانندگان کنجکاو، مایل باشند به پاسخ این سئوالات دست یابند، می‌بایست تمامی آثار او را با دقت مطالعه نمایند. آثاری چون: پیامبر - که تا کنون به هفت قلم در ایران ترجمه شده است - باغ پیامبر، طوفانها، پیشتاز، سرگردان، ارواح سرکش، اشکی و لبخنی، بالهای شکسته، خدایان زمین، مجنون، عیسی پسر انسان، ماسه و کف، عروسان مرغزار، تازه‌ها و طرفه‌ها و... که بیشتر آنها به زبان فارسی نیز ترجمه شده است. بی‌تردید، نسل جوان و علاقمند امروز و حتی اساتید و پژوهشگران ادبی و فلسفی، اگر با اندیشه‌های وی آشنا شوند، لحن و محتوای تراوشات جبران را تحسین خواهند نمود و ای بسا موجب نقد و تحلیل راه و روش ادبی و اندیشه او شوند، چیزی که متأسفانه بسیار جای آن در محافل علمی و دانشگاهی ما، خالی به نظر می‌رسد. به راستی چرا نسل امروز ما، به میزانی که با آثار غربی آشنا هستند و به آن توصیه می‌شوند، از آثار شرقی و از جمله ادیبان معاصر عرب چون جبران خلیل جبران بیگانه و دورند؟

کتاب تازه‌ها و طرفه‌ها که ترجمه کتاب‌های لطائف و طرائف و ارواح‌المتبرده است و به تازگی انتشار یافته است، گرچه برخی از بخش‌های کتاب ارواح سرکش قبلاً به همت مترجمی دیگر ترجمه و منتشر شده بود ولی این بار متن کامل آن به زبان فارسی ترجمه شده است. در بخش اول کتاب - تازه‌ها و طرفه‌ها که به عنوان اسم کتاب نیز انتخاب شده است - به مجموعه‌ای از نگاشته‌های متفرقه جبران خلیل جبران برمی‌خوریم که هر یک به پهانه و هدفی در کوتاه‌ترین شکل - که در قسمتی از این مجموعه به جملات قصار او منتهی می‌شود - و متنوع نگاشته شده است. «کشتی‌ای در مه» از جمله زیباترین بیان عشق راستین و معنوی در آثار اوست. قطعه «پوستها و مغزها» به تقابل ظاهر و باطن آدم‌های روزگار به شیواترین شکل می‌پردازد و از اتفاق

از تلاش‌های ستودنی سال‌های اخیر در عرصه فرهنگ، ترجمه آثار برجسته نویسندگان معاصر جهان عرب در کشورمان می‌باشد. گرچه این تلاش محدود به ترجمه برخی آثار ادبی است، ولی امید می‌رود ضمن شتاب روزافزون، دایره آن در دیگر موضوعات علمی و فرهنگی به سویی باشد که در اطلاع‌یابی از جریان‌های فکری، معرفتی و سیاسی و اجتماعی آنان به روز باشیم. کتاب «تازه‌ها و طرفه‌ها» که اخیراً توسط مسعود انصاری ترجمه شد، و از جمله آثار نویسنده و ادیب توانا و پرکار معاصر عرب، جبران خلیل جبران است. جبران خلیل جبران، شاعر، نویسنده و نقاش مشهور لبنانی است که در سال ۱۸۸۳ در شهر بصری لبنان به دنیا آمد و در سال ۱۹۳۱ در شهر نیویورک در سن ۴۸ سالگی با به جا گذاشتن آثاری در زمینه شعر، داستان و مقاله‌های فلسفی، عرفانی به دو زبان عربی و انگلیسی که همه به زبان‌های مهم جهان ترجمه و منتشر شده است، درگذشت. برخی او را نویسنده و شاعری ژرف‌نگر که گاه در آراء و عقاید گوناگونش دارای تناقض است می‌دانند و برخی چون «غالی شگری» چنین تعبیر می‌کنند: «بزرگترین دستاورد خلاق او، زندگیش بود که به رغم کوتاه بودن، ابعاد خصوصی و اجتماعی آن را نمی‌شد از هم تفکیک کرد، نظرات وی درباره مقام زن، ازدواج و روحانیت صرفاً دیدگاه‌های تئوریکی نبود که در نوشته‌ها و نقاشی‌هایش بیان شده باشد، بلکه دیدگاه‌های عملی او درباره زندگی، عشق و مذهب را منعکس می‌کرد.*» اما واقعیت این است که روح آثار وی با تمام ویژگی‌های رمانتیک روزگارش، روحی عارفانه و خداجو و کمال طلب است. او در پرتو نورانی این روح که گاه کم‌فروغ و گاه پرفروغ و زمانی در عالم خیال و خارج از هستی انسان امروزی و گاه سرکش و عصیانگر و بی‌تاب و یا خموش و آرام و خسته می‌نمود، در جستجوی حقیقت و جوهری است که لحظه‌ای او را آسوده نمی‌گذارد و در لابه‌لای نگاهش، کلامش، قلمش به جستجوی اوست و آن حقیقت هستی است. اما وصول به این حقیقت چندان آسان و سهل به نظرش نمی‌رسد، او در این مسیر، به بن‌بست‌های نامردمی و ضعف‌های انسانی برمی‌خورد و زشتی روح ظالمان و ریاکاران را مانعی می‌بیند که همچون اندوهی تلخ بر جان و روان وی می‌خراشد و به آثارش رنگ بدبینی و یاسی نه

*** به راستی چرا نسل امروز ما به میزانی که
با آثار غربی آشنا هستند و به آن توصیه می‌شوند، از آثار شرقی و از جمله ادیبان
معاصر عرب چون خلیل جبران بیگانه و دورند؟**

آن، به نتیجه‌ای می‌رسد که آدمی را از نکته سنجی جبران متحیر می‌سازد، نگاه به دین و هنر و اخلاق و تعاریف و تعبیر وی از آن بسیار زیباست. «مراحل هفتگانه» بیانگر مراحل فراق و اندوه درون متلاطم اوست.

«لبنانتان شما را و لبنان مرا» از عمیق‌ترین قطعات نویسنده کتاب است که در آن تعلق وی به طبیعت بی‌ریای مردم لبنان و گریز او از انسان‌هایی که از «هویت خویش» فاصله گرفتند به زیبایی و صریح، پیداست. قطعه «کمال» پاسخ اوست به چگونگی وصول انسان به کمال واقعی و قلّه آن قطعات «ابن سینا و قصیده او» و «غزالی» و «جرجی زیدان» و «ابن فارض» بیان ارزش‌های علمی و شخصیتی عالمانی است که ذهن او را بیشتر مشغول کرده است و بیان گله‌مندی و شکوه وی از جهان شرق است که نسبت به آنان روا داشته و می‌دارند.

جبران، در «آینده زبان عربی» مصاحبه‌ای با خود نموده که انتظاراتش را از آن زبان و جهان معاصر به ویژه عرب صریح و روشن، به تفصیل و با قالبی زیبا، بیان می‌نماید که مطالعه آن را به ادیبان و علاقمندان و شرقی‌گرایان توصیه می‌کنم. در قطعه «روزگار نو» بحث از دو اندیشه در مشرق زمین است؛ اندیشه‌ای دیرین (سنتی) و اندیشه‌ای نوین (تجدد) است که شرایط پیروزی اندیشه موفق را در روزگار امروز بیان می‌کند «ارم ستوندار» یا ارم ذات‌العماد از جمله نمایشواره یا داستان‌های کوتاه و جذابی است که برگرفته از قرآن و کلام پیامبر اکرم (ص) پیرامون قوم عاد و شداد حاکم آن دوران است، که با توجه به مسیحی بودن جبران، زیبا تر می‌نماید. کتاب «ارواح سرکش» - بخش دوم کتاب - همانطور که از عنوان آن هویداست، ماجرای جان‌هایی است که علیه هنجارها و قوانین ستمکارانه اجتماعی سر به شورش برداشته و با آن به مخالفت برخاسته‌اند، این کتاب بیانگر ستیز جدی اندیشه‌های جبران، با بحران‌های سیاسی از جمله سرمایه‌داری فئودالیزم سیاسی و سنت‌های محرف دینی است. داستان «ورده‌آلهانی» درباره‌ی زندگی دختری جوان پاک و دوراندیشی است که با مردی ثروتمند که با او تفاوت سنی زیادی دارد بالاچار از دواج می‌کند و پس از آن عاشق جوانی می‌شود که برای رسیدن به عشق خویش:

برخلاف سنت مرسوم، شوهر را ترک گفته و به محبوب خویش می‌پیوندد. قصه‌های دیگر چون «فریاد گورها»، «جمله گاه عروس» و «خلیل کافر» حکایت‌های هدفمند و زیبایی است که نقش دین مسیح پرداخته کشیشان، فئودالیزم و بدعت‌های آنان است که اوج سنت ستیزی نویسنده را به تصویر می‌کشد.

در خاتمه لازم است نکاتی را که توجه به آن ضروری به نظر می‌رسد به خوانندگان محترم یادآوری نمایم:

۱- توانمندی قلم مترجم که دارای سوابق ترجمه عربی به فارسی می‌باشد در ترجمه کتاب کاملاً مشهود است گرچه در برخی از موارد ذیل جای تأمل و تعجب دارد.

الف - گنگ بودن ترجمه برخی از اصطلاحات و جملات که بعضاً هنگام تطبیق با متن عربی آن مشهود می‌شود. مانند «...زمین و پیامدهای آن...» (ص ۶۴) که درباره آگوستین و کتاب مشهور وی «اعتراقات» می‌باشد که تعبیر «پیامدهای آن» کاملاً با مفاهیم فلسفی و فکری بیگانه است و رسا نمی‌باشد.

جمله «اینای کنیسه آنان را در میان مردمان قرون وسطی در معبد روح مطلق از استوانه‌ها می‌شمارند...» (ص ۶۵) گنگ بودن «معبد روح مطلق» کاملاً مشهود است. و یا جمله «افسار اسبش را به ریشه درختی می‌بندد» (مگر می‌شود به ریشه بست) (ص ۹۱)

ب - نداشتن دقت وافی و کافی در معادل یابی و واژه‌گزینی و در برخی موارد ارائه دقیق و روشن مفاهیم اصطلاحات.

ج - ترجمه غلط و حتی در برخی موارد ترجمه نشدن اعلام و اماکن است، از جمله: ویلیام بلایک که ویلیام بلیک می‌باشد، آگوستینوس که آگوستین است، فلورنسای ایتالیا که فلورانس ایتالیا می‌باشد و یا کنیسه را به جای کلیسا ترجمه نموده که جای دقت و حوصله بیشتری داشت.

د - ترجمه نامناسب و غیردقیق برخی از ابیات قصیده نفسیه ابن سینا که با مقایسه آن با ترجمه مؤلف محترم کتاب «دانشوران» که قصیده را کامل و گویا ترجمه نموده است، به وضوح می‌توان دریافت.

ه - نبود پاورقی در تبیین و تشریح برخی از اسامی، اماکن و اشخاص مانند غزالی، آگوستین، جرجی زیدان،

*** یکی از مواردی که**

می‌بایست مترجم محترم دقت بیشتری

می‌کرد ترجمه غلط و حتی در

برخی موارد ترجمه

نشدن اعلام و اماکن است از جمله:

ویلیام بلایک که ویلیام بلیک صحیح است،

آگو سطینوس که آگوستین است،

فلورنسای ایتالیا که

فلورانس ایتالیا می‌باشد و...

براونن، گوته، تشرلی و اسپینوزا و کلیسای فلورانس ایتالیا و...

و - عدم اشاره به ترجمه کتاب «ارواح سرکش» به گونه‌ای در عنوان یا روی جلد کتاب.

ز - عدم اشاره مترجم به ترجمه نشدن برخی از جملات و اشعار دوبیتی از متن اصلی کتاب در مقدمه کتاب.

در پایان توفیق بیش از پیش مترجم محترم را در تداوم این تلاش و همت خوب ناشر در ارائه آثار برجسته نویسندگان معاصر عرب را آرزو مند و مطالعه این اثر را به دوستداران ادبیات عرب توصیه می‌کنم. □

• پانویست:

* مجله پیام یونسکو، س ۱۵، ش ۳ (آبان ۱۳۶۲)، ص ۲۵

نقدی بر

«اسنادی از مشاهیر ادب معاصر ایران»

● مؤده کمالی فرد

شناخت شخصیت‌های ادبی و موقعیت اجتماعی و سیاسی آنان، آشنایان، دوستان و اطرافیان آنها از مهم‌ترین مباحث و مطالبی است که محققان و پژوهشگران را در رفع ابهام‌های تاریخی و مشکلات شعری یاری می‌بخشد. شاید یکی از عللی که تذکره و تذکره‌نویسی، از گذشته دور تا کنون در ادب فارسی جایگاه ویژه‌ای داشته است، همین نکته باشد. کتاب‌های تاریخ ادبیات هم با توجه به اطلاعات زیادی که در مورد افراد و شخصیت‌های ادبی و موقعیت سیاسی و اجتماعی دوره آنان می‌دهند، اهمیت بسیار زیادی برای محققان دارند. اما هنگام تحقیق درباره ادیبان معاصر، این منابع جزء منابع دست دوم محسوب می‌شوند.

آثار نویسندگان و شاعران مانند: کتاب‌ها، اشعار، مقاله‌ها، نامه‌ها و سایر نوشته‌های آنها را می‌توان از منابع دست اول محسوب کرد. از سایر منابع دست اول، اسناد، عکس‌ها و مدارکی مشابه را می‌توان نام برد. خوشبختانه سازمان‌هایی در ایران وجود دارند که چنین مدارکی را نگهداری و حفاظت می‌کنند و با پاسخگویی به مراجعین و محققین، بسیاری از مشکلات آنها را حل

می‌نمایند (از جمله سازمان اسناد ملی ایران)، اما مراجعه به این سازمان‌ها و دستیابی به تمام مدارک و اسناد کار دشواری است. یکی از اقدامات بسیار خوب سازمان اسناد ملی ایران، بازنویسی و چاپ اسنادی است که راهگشای بسیاری از محققان خواهد بود.

کتاب «اسنادی از مشاهیر ادب معاصر ایران» که قرار است در ۴ جلد چاپ شود و تاکنون دو جلد آن منتشر شده است، دلیلی بر این اقدام بسیار خوب سازمان اسناد ملی می‌باشد. آقای علی میرانصاری این کتاب را گردآوری کرده و پژوهشکده اسناد سازمان اسناد ملی ایران ناشر آن است. جلد اول این کتاب در زمستان ۱۳۷۶ منتشر شد و با قیمت ۱۸۰۰ تومان در اختیار علاقه‌مندان قرار گرفت. این کتاب بیش از ۶۸۰ صفحه دارد و ۱۳ تن از ادیبان معاصر را مورد بررسی قرار داده است. پیشگفتاری در ۶ صفحه از آقای سید حسن شهرستانی (رئیس سازمان اسناد ملی ایران) در مورد ادبیات مشروطه در ابتدای کتاب چاپ شده است. و پس از آن مقدمه گردآورنده و پژوهشگر در ۵ صفحه در معرفی کتاب و منابع دیگری که ما را در مطالعه درباره ادبیات معاصر ایران کمک می‌کند آمده است. سپس متن کتاب که شامل ۱۳ بخش (علی محمد آزاد، حسین ادیب السلطنه سمعی، ... ادیب‌الممالک فرهانی، پروین اعتصامی، یوسف اعتصامی...) می‌شود در ۶۳۰ صفحه تنظیم شده است. در پایان کتاب فهرست منابع و فهرست اعلام آمده است که یکی از محاسن کتاب محسوب می‌شود. در هر کدام از ۱۳ بخش کتاب چند قسمت وجود دارد: ۱- عکس فرد مورد نظر ۲- زندگینامه وی ۳- آثار او ۴- اسناد ۵- منابع تحقیق ۶- نمونه اسناد و گاه تعدادی عکس.

مهم‌ترین و بزرگترین ارزشی که این کتاب برای یک محقق دارد همچنان‌که قبلاً گفته شد در دسترس گذاشتن اسنادی است که همگان را امکان دستیابی به آنها نبوده است. این اسناد به محقق کمک می‌کند تا از منابع دست اول، بسیاری از مطالب را استخراج کند. تاکنون کتابی که اسنادی با ارزش محتوایی بسیار زیاد را در بر داشته باشد، مانند کتاب مذکور، دیده نشده است. البته اسنادی به صورت پراکنده در بعضی کتاب‌ها چاپ شده است، مانند «زندگینامه رجال و مشاهیر ایران» از آقای حسن مرسوند که در سال ۱۳۶۹ در تهران چاپ شده است و یا در بعضی مقالات در نشریات مثل «چند سند تاریخی درباره پروین اعتصامی» از آقای علی کریمیان در مجله ادبیستان (فروردین ۱۳۷۳) شماره ۵۲، صفحه ۲۴-۲۵، اما جای خالی چنین کتابی را هرگز پر نمی‌کرد و به این کتاب و امثال آن احساس نیاز شدید می‌شد.

از دیگر محاسن کتاب، منابعی است که جهت تحقیق معرفی می‌نماید و این خود برای یک محقق ارزش بسیار دارد.

چندی پیش در نظر داشتم مقاله‌ای درباره خانم پروین اعتصامی بنویسم، در این زمینه مطالب تکراری بسیار خوانده و شنیده بودم. آنچه بیشتر توجه مرا جلب کرده بود، خدمت چندماهه پروین اعتصامی در سمت کتابداری کتابخانه دانشسرای عالی بود. در همین

هنگام این کتاب به دستم رسید. در نگاه اول آن را بسیار سودمند یافتیم و همان‌طور که قبلاً اشاره شد محاسن زیادی در این زمینه در کتاب مشاهده کردم. اما در نگاهی دقیق‌تر متوجه اشتباهات و نواقص متعددی در کتاب مذکور شدم. وقتی که نشریه «کتاب ماه» ادبیات شماره ۲ به دستم رسید، مصاحبه‌ای که با آقای میرانصاری انجام شده بود را در نشریه خواندم. ایشان به معرفی کتاب مذکور پرداخته بودند. بر خود لازم دیدم نواقص و اشتباهات متعددی را که در کتاب دیده می‌شود یادآوری کنم تا در مجلدات بعدی این اشتباهات تکرار نگردد. تنها یک بخش از ۱۳ بخش کتاب را بررسی می‌کنیم. بخش پنجم صفحه ۱۲۹ - ۱۸۲ که مربوط به زندگینامه و اسناد و خانم پروین اعتصامی است. اولین قسمت زندگینامه ایشان است.

اولین نکته علامت‌های اختصاری کتاب است که در هیچ جای کتاب درباره آنها توضیح داده نشده است. مثلاً در صفحه ۱۳۱ سطر دوم به علامت «د» بر می‌خوریم که نمی‌دانیم چه مفهومی دارد. نکته دیگر درباره زیرنویس‌هاست. مسلماً زیرنویس جهت اطلاع بیشتر خواننده نوشته می‌شود، اما اگر زیرنویس خود اشتباه باشد چه باید کرد؟

در صفحه ۱۳۲ کتاب زیرنویس شماره (۲) نام مدرسه خانم اعتصامی را IRAN BETHEAL نوشته است و در متن هم «ایران بیت آل» آمده است. هنگامی که به سند مراجعه کردم متوجه شدم این کلمه "IRAN BETHEAL" است که اگر بخواهیم فارسی آن را بنویسیم «ایران بیت آل» درست است نه «بیت آل» (هرچند که مهر گواهی فارغ‌التحصیلی خانم اعتصامی هم به صورت «بیت آل» آمده است و البته می‌دانیم بیت آل در زبان عبری معنای خانه خدا را می‌دهد).

در صفحه ۱۳۳ زیرنویس شماره ۱، نام خانوادگی خانم سرور مهکامه را قید نکرده است و محصل را از قلم انداخته است و ظاهر مطلب چنین القاء می‌کند که نام خانوادگی ایشان مهکامه است. در متن زندگینامه هم در صفحه ۱۳۳ محصل را در پراکنش قرار داده است. از سوی دیگر نشانی مقاله هم که در زیرنویس آمده است (به صورت ارجاعی) اشتباه است.

نکته مهمی در زندگینامه خانم اعتصامی وجود دارد که بسیار مشتاقم پاسخی درباره آن بشنوم و آن سال مهاجرت خانم اعتصامی از تبریز به تهران است. در تمامی منابع که تاکنون دیده‌ام سال هجرت آقای یوسف اعتصامی ۱۲۸۷ شمسی و سال مهاجرت خانم پروین اعتصامی به همراه خانواده‌اش ۱۲۹۱ شمسی قید شده است. این دو تاریخ با هم مغایرت دارد مگر این که بپذیریم پروین چند سالی را پس از پدرش در تبریز به سر برده و سپس به تهران آمده است.

از قسمت زندگینامه و آثار خانم اعتصامی که بگذریم به قسمت اسناد می‌رسیم. نکاتی چند قابل تذکر است:

۱- سندی که در صفحه ۱۳۵ چاپ شده است و عنوان آن رونوشت شناسنامه می‌باشد دارای زیرنویسی است که توضیح می‌دهد لقب اعتصام الملک حذف گردیده است. خوشبختانه در صفحه ۱۷۰ کپی سند چاپ

شده است وقتی به گپی سند مراجعه کردم دیدم دارای زیرنویس و حاشیه است. اما در بازنویسی حاشیه نیامده است. و اگر سندی بدون حاشیه چاپ شود، می توان ناقص محسوب کرد. متأسفانه این مطلب در هیچ کدام از سندها رعایت نگردیده است.

۲- سندی که در صفحه ۱۳۶ چاپ شده است گواهی دیپلم خانم اعتصامی است. گپی سند در صفحه ۱۷۱ آمده است. چند نکته در مورد این سند باید گفت: الف) نوشته مهر در بازنویسی سند ذکر نگردیده است. (تا دختران ما مانند سنگهای زاویه باشند) ب) نام خانم مکهزی به صورت مکهتری آمده است. ج) تاریخ فارغ التحصیلی خانم اعتصامی ۱۸ ژوئن ۱۹۹۳ آمده است اما در گواهی دیپلم به زبان انگلیسی در صفحه ۱۷۱ کتاب، ۱۸ ژوئن ۱۹۲۴ ذکر شده است. هنگامی که تاریخ را تطبیق دادم دانستم ۱۹۲۴ میلادی درست است. حال اگر رونوشت سند چاپ نشده بود، تغییر تاریخ فارغ التحصیلی خانم اعتصامی بسیاری از خواننده ها را به اشتباه می انداخت. (د) زیرنویسی که در صفحه ۱۳۶ چاپ شده است بدون ذکر منبع و مأخذ است.

۳- زیرنویسی که در صفحه ۱۲۷ کتاب درج شده است نشانی غلط دارد. گردآورنده، خواننده را به مجله تلاش سال ۱۳۴۹ شماره ۲۶ صفحات ۷۰-۷۵ ارجاع می دهد. وقتی به مجله تلاش مراجعه کردم دیدم صفحات ۷۰-۷۵ اشتباه است و باید ۷۵-۸۰ ذکر گردد.

۴- زیرنویسی که بر سند شماره ۱۰ در صفحه ۱۵۰ کتاب آمده است دقیقاً مشخص نیست مربوط به چه کسی است گردآورنده کتاب یا آقای فضل الله گرکانی. نکته مهمتر تاریخ سند است که به جای دوم خرداد ۱۳۱۵، دوم مرداد ۱۳۱۵ قید شده است.

۵- اسنادی که با شماره های ۱۶-۱۹ در صفحات ۱۵۶-۱۵۹ کتاب آمده است عنوان «استخدام در کتابخانه دانشسرای عالی» را دارد در حالی که محتوای اسناد مربوط به استعفای ایشان (خانم اعتصامی) می شود نه استخدام.

۶- از محتوای سندی که در صفحه ۱۵۶ کتاب چاپ شده است بر می آید که خانم اعتصامی از تاریخ فروردین ۱۳۱۶ بر سر کار خود حاضر نشده است. ولی زیرنویس صفحه ۱۵۶ چنین است: «پیش از این در تاریخ ۱۳۱۵/۱۲/۲، رئیس دفتر دانشسرای عالی (مهردوی) طی نامه ای به پروین نوشته بود: طبق دستور ریاست لازم است علت غیبت خود را فوراً توسط مستخدم اطلاع دهید و در هر صورت بعد از ظهر در دانشسرای عالی حضور به هم رسانید.» متأسفانه این تاریخ (۱۳۱۵/۱۲/۲) با تاریخ اول فروردین ۱۳۱۶ مطابقت ندارد و خواننده را به فکر می اندازد که آیا هر دو تاریخ مربوط به کناره گیری ایشان از خدمت است یا خیر؟

۷- مقایسه ای بین رونوشت سند شماره ۱۴ (صفحه ۱۵۴) با گپی سند در صفحه ۱۷۷ ما را متوجه چند نکته می کند. الف) یادداشت کنار سند بازنویسی نشده است. ب) علاوه بر یادداشت کنار سند ۵ امضا در پای سند دیده می شود که دو تا از آنها تاریخ ۱۳۱۵/۵/۲۱ را دارد و دو تای دیگر تاریخ ۱۳۱۵/۵/۲۱ و

امضای پنجم که دستور تشکیل دوسیه را می دهد ۱۳۱۵/۵/۲۶. ولی در بازنویسی سند تنها یک امضا دیده می شود معاون اداره تقاعد کشوری که تاریخ ۱۳۱۵/۵/۲۱ را دارد. و نام هیچ کدام از افرادی که سند را امضاء کرده اند ذکر نگردیده است. در پایان این مبحث درباره اسناد باید گفت نکته مهم در بازنویسی اسناد رعایت امانت است و امانتداری مستلزم دقت کافی است.

قسمت بعدی این بخش مربوط به منابع تحقیق در مورد خانم پروین اعتصامی است. متأسفانه این قسمت نیز اشتباه و غلط دارد که ذکر تمام آنها کلام را طولانی می کند. گردآورنده کتاب ۸۴ منبع تحقیق را نام برده است که به گفته او «اصلی ترین منابع که درباره زندگی و آثار هر یک از ادیبان موجود می باشد، با ذکر مشخصات کتابشناسی هر کدام آمده است.» (صفحه هجده کتاب) حال اگر از این ۸۴ منبع، بیش از نیمی از آنها اشتباه معرفی شده باشد به آقای میرانصاری چه می توان گفت؟

نمونه هایی از این اشتباهات که در ذیل آورده می شود به همان ترتیبی است که از صفحه ۱۶۴ به بعد در کتاب ذکر گردیده است.

۱- کتابی که به نام «از صبا تا نیما» از آقای یحیی آربن پور معرفی شده است «از نیما تا روزگار ما» نام دارد.

۲- آدرس مقاله ای از م. آزاد به نام «اختر چرخ ادب» که در کتاب درج گردیده اشتباه است. در کتاب روزنامه اطلاعات (۱۶ فروردین ۱۳۵۲) ذکر گردیده است، اما مقاله در روزنامه کیهان به همان تاریخ چاپ شده است.

۳- مقاله ای که از آقای محمد علی اسلامی ندوشن مندرج در کتاب نوشته های بی سرنوشت معرفی کرده اند، اطلاعات کتاب شناختی اشتباه دارد.

۴- مقاله ای که آقای امیر اسماعیلی نوشته اند و در مجله تلاش خرداد ماه ۱۳۵۷ چاپ شده است «زنی که مردانه به مبارزه با زشتی ها برخاست» نام دارد نه «پروین اعتصامی» و در ضمن مقاله در صفحات ۱۵-۱۸ مجله درج شده است نه در صفحه ۵۱

۵- یکی دیگر از منابع تحقیق مصاحبه ای است که با خانم سرور مهکامه محمص انجام شده است و با عنوان «دیوان پروین اعتصامی و نیما یوشیج» در روزنامه اطلاعات ۶ بهمن ۱۳۴۹ چاپ شده است و مصاحبه گر آقای محمد علی جمالزاده می باشد؟! در نگاه اول متوجه شدم محمد علی جمالزاده نمی تواند چنین مصاحبه ای انجام داده باشد. با مراجعه به منبع متوجه شدم عنوان مقاله اشتباه چاپ شده است و مقاله «در کنار پروین اعتصامی و نیما یوشیج» نام دارد و دوم این که در زیر گزارش نوشته شده گزارش از م.ج. حال من نمی دانم چگونه م.ج. به محمد علی جمالزاده تبدیل شده است.

۶- نکته بعدی دو کتاب و یک مقاله است که نویسنده آنها کوروش حائری معرفی شده است در حالی که نام اصلی ایشان سید هادی و تخلص ایشان کوروش می باشد.

۷- مقاله ای که خانم فروغ حکمت در مجله ایران و امریکا سال اول (۱۳۲۵) شماره ۹ چاپ کرده است:

«قصاید پروین» نام دارد نه «پروین اعتصامی و دیوان او»

۸- مقاله ای دیگر به نام «پروین از دیدگاه یک زن» نوشته خانم فریده خاکی را نام برده اند که در روزنامه اطلاعات (۱۳۲۳): ج ۱، ص ۶۵-۸۲ چاپ شده است؟؟؟ اولاً روزنامه اطلاعات جلدی نیست، ثانیاً در ۸۲ صفحه چاپ نمی شود و ثالثاً اصلاً چنین مقاله ای در روزنامه اطلاعات چاپ نشده است.

۹- مقاله ای به نام «هدیه فکر و شعر یا دیوان پروین اعتصامی» از آقای عبدالعلی دستغیب ذکر شده است، که نشانی مقاله اشتباه است. این مقاله در مجله پیام نوین سال ۱۳۳۸ شماره ۶ چاپ شده است نه در سال ۱۳۳۴. (اصلاً پیام نوین در سال ۱۳۳۴ هنوز وجود نداشت)

۱۰- اشتباه دیگر مربوط به مقاله آقای ناصرالدین شاه حسینی است. اولاً عنوان مقاله «اخلاقی نویسنده شاعر» نام دارد در حالی که در کتاب «اخلاقی نوین» ذکر شده است و ثانیاً در سال ۱۳۵۲ چاپ شده است نه در سال ۱۳۵۳.

۱۱- مقاله دیگر آقای عبدالعلی دستغیب با عنوان «پروین اعتصامی» در مجله دریا سال ۱۳۴۱ شماره دوم صفحات ۱۳۳-۱۴۵ چاپ شده است نه در شماره اول صفحات ۱۳۳-۱۳۵.

۱۲- اشتباهات دیگر این قسمت بسیار است که ذکر همه آنها طولانی خواهد شد بنابراین فقط آخرین مورد را یاد می کنم. گردآورنده کتاب مطلبی را با عنوان «خواهرم پروین» به آقای غلامحسین یوسفی نسبت داده اند در حالی که این مطلب نوشته ابوالفتح اعتصامی برادر پروین می باشد.

از این گونه اشتباهات که بگذریم منابع و مراجع دیگری هست که گردآورنده آنها را ذکر نکرده است، گویا از آنها اطلاعی نداشته است. از جمله:

۱- مقاله «چند سند تاریخی درباره پروین اعتصامی» آقای علی کریمان، ادبستان، (فروردین ۱۳۷۳) ش ۵۲ ص ۲۴-۲۵.

۲- «گذری بر زندگی و اشعار پروین اعتصامی» ح.ج. حجتی، شکوفه، سال اول، شماره ۲ (۱۳۷۳) ص ۴۲-۴۳.

۳- «مقدمه دیوان پروین اعتصامی» نوشته خانم سیمین دانشور. تهران: انجمن خوشنویسان، ۱۳۷۳.

۴- «زندگی نامه رجال و مشاهیر ایران» (۱۲۹۹-۱۳۲۰). تهران: الهام، ۱۳۶۹. ج ۱. ص ۲۰۵.

۵- «پروین ستاره آسمان ادب ایران» محمد جواد شریعت. اصفهان، ۱۳۶۶. ص: ۲۰-۲۳ و ۴۷

در پایان باید ذکر کرد اگر از اشتباهات و نواقص کتاب (هر چند بسیار فاحش هستند) بگذریم، جایگاه این کتاب در بین منابع و مأخذ تحقیقاتی کشور ما بسیار خالی بود و این اقدام اولین گام در این زمینه محسوب می شود. با دقت و حوصله بیشتر و همچنین رعایت اصل امانتداری می توان جلدهای بعدی این کتاب را بدون چنین اشتباهاتی چاپ کرد و به این ترتیب مهمترین منابع تحقیق، خود عاری از اشتباه و خطا به جامعه محققین عرضه شود. □

زن‌ها شبیه هم می‌خندند!

● محمد عزیزی

■ حسن فرهنگی

■ حوزه هنری سازمان تبلیغات اسلامی (گاراگاه قصه و رمان)
■ چاپ اول: ۱۳۷۷ - ۲۲۸ صفحه - ۶۰۰۰ ریال

«ماه منیر را به دارالمجانین که بردیم، برگشتی نیم‌تاج گفت که عاشق عطا بوده و من حال و حوصله‌اش را نداشتم تا ببرسم کی بوده عطای نیم‌تاج؟ اصلاً باور نکردم که نیم‌تاج هم روزی عاشق بوده، فقط نگاهش کردم و خندیدم. مادر مثل آقای دبیری که آن قدر دوستش داشتم، دیوانه شده بود و من حالم گرفته بود. نیم‌تاج دید ساکت هستم، گفت: «خیلی بچه بودی که آمدید خانه من.» (ص ۹)

برتو، اگر مادرم اینجا بود با دست‌های خودش خفته می‌کرد.» (ص ۲۲۳)

حرکت داستان از لحاظ محتوایی، حرکت تازه‌ای نیست. همان حرف و حدیث‌های معمولی از کردستان، تیر و تفنگ، برف و کوه و سرما و آدم‌هایی در لباس کردی یا سیبل‌های چخماقی از بناگوش در رفته و قلب‌های سنگی:

«مرد کُرد شال را از جلو صورتش کشید. سیبل‌های چخماقی بلند می‌داشت. دماغی عقابی و کشیده با چشم‌های دریده. توی یک دستش اسلحه بود و دست دیگرش را گذاشته بود روی کمرش. آمد نزدیک تر. یقه‌ستوان بردی را گرفت. بلندش کرد و کوبیدش به درخت. ستوان نمی‌توانست عکس العملی نشان بدهد. مرد داد زد سرش: اینجا چه غلطی می‌کردید؟» (ص ۱۱۱)

از این لحاظ در سراسر این داستان هیچ دریچه‌ای تازه‌ای به روی خواننده باز نمی‌شود.

زبان و بیان داستان هم، گرچه گاهی خالی از لطف نیست، اما در مجموع از هماهنگی، انسجام و یکدستی لازم بی‌بهره است.

«گفتم، مادر چرا بردی اصلاً گریه نکرد؟ گفت باور نمی‌کرد. همه این گونه‌اند. اول نمی‌توانند گریه کنند. ولی، سادات گریه کرده بود.» (ص ۶۳)

«پا گذاشتم داخل حیاط. نمی‌توانستم راه بروم. تکیه دادم به ته نیا. گفت: همان هستی که دیروز به اسیری رفتی؟» (ص ۶۷)

«سروان گفت: حالا فردا هم برو باهاش صحبت بکن. سعی کن بفروستی برو تهران.» (ص ۹۷)

«خورشید که خونین می‌رود، یک عالم غم به دل آدم سرزیر می‌شود. انگار عاشورا است. انگار دشت کربلاست! دلگیرترین لحظه، همان غروب غربت است!» (ص ۹۹)

«ولی کسانی هم که آن بالا هستند که مرگ حقشان نیست، به اسیری رفته‌اند.» (ص ۱۰۰)

«جعبه زیاد هم سنگین نبود. برداشتم و آورد توی خوابگاه.» (ص ۱۰۴)

«عبدالله مثل مرغ نیم بسمل شده بود.» (ص ۲۲۴)

«صدای پردیا بود. سرم را بلند کردم و هقی زدم زیر گریه. انگار تمام بودنم را گریه می‌کردم.» (ص ۲۲۶)

اندک تأملی در عبارات و جملات فوق ناهمگونی زبان نویسنده را در این داستان مشخص می‌کند. استفاده از «به اسیری رفتن» به جای «اسیر شدن» و «مرغ نیم بسمل» به جای «مرغ سرکنده» تقلید از زبان نگاهی به او کرد و آیدین حرفش را بلغور کرد.

نمی‌دانم جناب دکتر! جناب سروان بهتر می‌دانند. ستوان گفت: مسأله امنیتی است آقای دکتر!

دکتر با صدای بلند خندید. آن قدر بلند می‌خندید که از چشم‌هایش آب زد بیرون. آیدین هم می‌خندید و ستوان مثل مار به خودش می‌پیچید.

نه جانم! دکتر پناهی از آن آدم‌هایی نیست که فکر می‌کنید. خیالتان راحت باشد...

دکتر خندید و آرام با کف دستش زد به کتف ستوان. ها! واسه چی می‌ترسی جناب سروان! زیاد به مسأله امنیتی حساس نباش جانم!

«زن‌ها شبیه هم می‌خندند» نخستین ژمان حسن فرهنگی با جملات فوق شروع می‌شود. و این شروع در خواننده توقع خاصی را بر می‌انگیزد. توقعی که متأسفانه در طول رمان پاسخ چندان شایسته‌ای به آن داده نمی‌شود.

این رمان در هفت روایت نوشته شده است. روایت اول، سوم، پنجم و هفتم از قول «فرخون»، روایت دوم از قول «نیم‌تاج» و روایت چهارم و ششم از زبان نویسنده به عنوان دانای کل، نقل شده است. و همین مسأله فراز و فرودی در داستان به وجود آورده و به یکدستی آن لطمه‌ای جدی زده است

در میان این روایت‌ها، هرگاه «فرخون» شروع به صحبت می‌کند، نویسنده نسبتاً موفق است. حتی در روایت نیم‌تاج. اما وقتی از زبان «دانای کل» حرف می‌زند، سخت ضعیف و ناموفق می‌شود. این ضعیف به ویژه در روایت چهارم که طولانی‌ترین بخش کتاب هم هست (حدود ۷۰ صفحه) نمایان‌تر است.

«فرخون» به عنوان محور اصلی داستان، پس از آنکه مادرش «ماه منیر» را به دارالمجانین می‌سپارد، به اصرار نیم‌تاج برای پیدا کردن دایی‌اش «عطا» راهی کردستان می‌شود. به کردستان که می‌رسد، متوجه می‌شود که دایی‌اش «توی بانه برای خودش اسم و رسمی دارد. [اما نمی‌دانست] که اسم و رسمش از این نوع اسم و رسمش از این نوع اسم و رسم‌هاست! حس می‌کرد [که دایی‌اش عطا] بالای سرش ایستاده و با دولولش می‌کوبد به سرش [سر فرخون]. سرش سنگین شده بود.» (ص ۵۵)

«فرخون» در کردستان با دوستان دوران کودکی‌اش، آیدین و ستوان بردیا دیدار می‌کند. حتی پدر و برادرش را هم... که از وجود آنها کاملاً بی‌خبر بوده است، در آن‌جا می‌بیند. با دختری به نام ته نیا آشنا می‌شود و با صحنه‌هایی برخورد می‌کند که کم کم او را تغییر می‌دهد.

«قلبم درد گرفت. گفت شما نسبتی با میرشمسی دارید؟ به عطا فحش دادم. عطا را نفرین کردم. گفت لابد گم کرده‌ی مادرت هم اینجا است! داد زدم: عطا لعنت

ستوان از اتاق رفت بیرون و آیدین پشت سرش پا به ایوان گذاشت.

ستوان گفت: یک ارتشی از هیچ چیز نمی ترسد دکتر! (صص ۱۳۶-۱۳۷)

این ضعف شخصیت پردازی در ترسیم چهره و رفتار عطا - به ویژه پس از اسارت دختر خوانده اش ته نیا - که از شخصیت های محوری این داستان است، نمود خاصی دارد. همچنین است در رفتار و گفتار ستوان بردیا. رفتار بردیا بعد از مرگ آیدین هیچ شباهتی به رفتار یک ارتشی - به قول خودش «ترس» - و عادت کرده به مرگ و خونریزی در صحنه جنگ ندارد، بلکه بیشتر شبیه رفتار یک نوجوان احساساتی شاعر مسلک است:

«بردیا توی اتاق دور خودش می چرخید و می گفت این همه زحمت کشیدیم و آدم برفی مان آب شد و دوباره می رفت جلو آینه می ایستاد. سروان آمد داخل اتاق. ستوان بردیا هنوز دور خودش می چرخید. سروان تغییر حال ستوان را که دید گفت:

- دوباره چی شده بردیا؟

- خاک توی سر من.

- چرا؟

- که این قدر خر هستم.

سروان هیچ وقت او را نا آرام ندیده بود. در یک هفته اخیر آن قدر تعادلش را از دست داده بود که انگار بردیای دیگری بود.» (ص ۱۴۸)

نحوه بازجویی ستوان بردیا از جوان مجروح کُرد (ژیان) بیشتر به یک بازی کودکانه شبیه است تا یک بازجویی دقیق و حساب شده:

«ستوان روی تخت نشست. مرد ابروهایش توی هم بود.

- من ستوان بردیا هستم.

- خوشبختم.

- خوش ندارید خودتان را معرفی کنید؟

- نه!

ستوان بلند شد توی اتاق راه رفت.

- هر طور میلتان است.

با گلدانی که روی طاقچه گذاشته بودند ور رفت. مانده بود که از چه دری وارد شود. قیافه مرد نشان می داد که آدم سمجی است. قیافه جذاب و زیبایی داشت اما ابروهایش که توی هم بود، او را آدمی سمج نشان می داد.

- وقتی توی آن گودال پیدایت کردیم بیهوش بودی. شانس آوردی که آن سگ همراهت بود...» (ص ۱۵۱)

حرف ها و حرکات فالگیر هم غیرمنطقی و ساختگی است به ویژه شعار دادنش:

«نسلی را می بینم که در خون شناورند». و یا «این سید که به ایران حکومت می کند، ...» (ص ۱۰۷)

در بین آدم های مختلف «زن ها شبیه هم می خندند». تنها دو سه شخصیت اند که تا حدودی طبیعی و پذیرفتنی اند. ماه منیر، نیمتاج و مخصوصاً دکتر میرشمس پدر بزرگ «فرخون» که فردی آزادی خواه، مشروطه طلب و از دوستان ستارخان است. بی نقص ترین شخصیت این رمان همان دکتر

میرشمس است که پرهیب او از ابتدای رمان تا انتهای آن حس می شود و بر خواننده تأثیری مثبت می گذارد. ماه منیر، نیمتاج و فرخون هم تا حدودی باورکردنی و پذیرفتنی اند.

نکته ای که نمی توان از ذکر آن گذشت این است که نویسنده حداقل در دو مورد به تأکید آمدن عطا را به کردستان ناشی از قتل یک و حتی «چند تا قزاق - ص ۶۰» می داند:

«دکتر میرشمس رفته بود تا با ستارخان همدست شود، با باقرخان همدست شود. همان موقع، عطا هم زده بود یک بلشویک را کشته بود، یک قزاق را؛ نمی دانم شاید هم یکی از پاسبان های خودمان را کشته بود.

دکتر میرشمس که بابابزرگم [بابابزرگ فرخون] باشد، گفته بود فرار کند، بیاید کردستان.» (ص ۲۱۴)

و به یقین چنین مسأله ای از لحاظ تاریخ حوادث مشروطه و کردستان غلط است.

زیرا اگر عطا در هنگام قتل قزاق مثلاً بیست ساله باشد و حوادث این رمان مربوط به حدود سال ۱۳۶۰ باشد، عطا در زمان وقوع این حوادث باید پیرمردی ۹۵ ساله باشد نه مردی میان سال یعنی حداکثر حدود ۵۰ ساله.

این عدم دقت از طرف نویسنده، ویراستار و ناشر البته به هیچ وجه توجیه شدنی نیست.

گرچه برخورد «ته نیا» با سرباز، مادری که جلو پاسگاه مدام اسپند دود می کند، خودکشی آقای دبیری از فرط «آپولوژدگی» یا فشار و حدت عقل، خنده های بی ریشه دکتر پناهی، گریه های کودکانه ی عطا بر سر جنازه دختر خوانده اش از جمله نقاط ضعف «زن ها شبیه هم می خندند» است با این همه در یک ارزیابی کلی کاری که «حسن فرهنگی» در این رمان انجام داده است، کاری ارزنده و هنرمندانه است. رمان او - برخلاف بسیاری از کارهای کلیشه ای - شروع قوی و خوبی دارد. در فصل دوم حتی بهتر از فصل اول پیش رفته است اما در اواسط کار - به ویژه در فصل های چهارم و ششم - رو به ضعف و سستی گذاشته است ولی خوشبختانه در فصل آخر دوباره نقطه ی قوت خود را پیدا کرده و به پایانی پذیرفتنی، تأثیرگذار و نسبتاً محکم دست یافته است. و در تحلیل نهایی اگر از حوادث پرداخت نشده کردستان در این رمان بگذریم، باید گفت: «زن ها شبیه هم می خندند» داستان زن همیشه مظلوم شرقی است که با «دولول» بر سرش می کوبند و او برای زیستن مجبور است با «دلی خونین» و چشمی پر اشک همواره رو به دیگران لبی خندان داشته باشد. خنده ای که به گریه طعنه می زند:

«آمده ام بینم این زن را چه کسی بدبخت کرد. کی بود که با قنداق اسحله اش کوبید به سرش تا مادام العمر بخندد.»

قوت کار حسن فرهنگی در تصویر بعضی از لحظه های تنهایی و بازگشت به گذشته ها و خواب و خیال های «فرخون»، نثر نسبتاً راحت و صمیمی و گاه تصویرسازی های تازه و دلنشین وی نشانه ی دل بستن به کار خوب او در این رمان و نیز کارهای خوبترش در آینده است. □

ادوارد سایپر و زبان

پانزدهم بهمن ماه سال جاری، چهارم فوریه ۱۹۹۹ مقارن با پنجاهمین سال درگذشت ادوارد سایپر، زبانشناس بلند آوازه آمریکایی و یکی از قتل شامخ زبانشناسی ساختگراست. این مختصر در بزرگداشت یاد آن دانشمند فرزانه و به بهانه انتشار ترجمه اثر جاویدانش «زبان»، به خامه توانای دکتر علی محمد حق شناس ارائه می شود.

ادوارد سایپر برای علاقمندان زبانشناسی نامی شناست. تقریباً تمامی آشنایان با زبانشناسی، نام او را همزاد و همبسته زبان شناسی ساختگرای آمریکایی می دانند. سایپر و نظریات او تا مدتها سلطه ای همه جانبه و فراگیر در اندیشه های زبانشناختی داشت و فقط ظهور زبانشناسی زایشی در ششمین دهه قرن بیستم توانست اندکی از اهمیت و چشمگیری نظرات وی بکاهد.

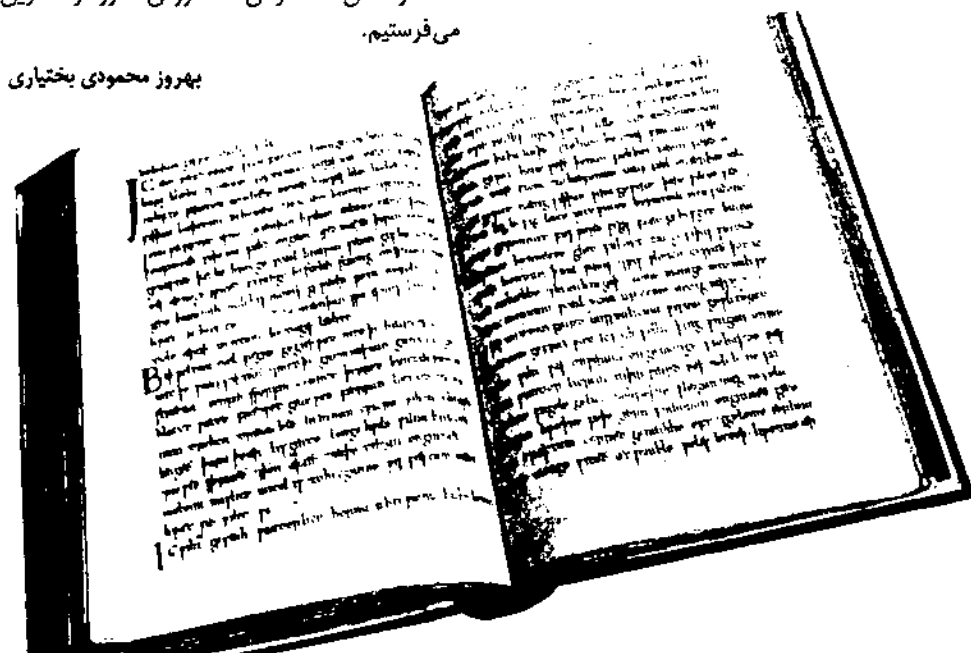
سایپر در بیست و ششم ژانویه ۱۸۸۱ در شلوگ - هولشتاین آلمان دنیا آمد و پس از ۵۸ سال تلاش پربار و پرمهر، در چهارم فوریه ۱۹۳۹ در نیوهون در ایالت کانه تیکت درگذشت. سایپر در دانشگاه کلمبیا، مردم شناسی را تحصیل کرد. در سال ۱۹۲۵ به تدریس در دانشگاه شیکاگو مشغول شد و پس از آن، در سال ۱۹۳۱، با سمت استادی کرسی مردم شناسی و زبانشناسی به دانشگاه ییل رفت و تا زمان درگذشتش در آن مکان به تدریس و پژوهش پرداخت. بیشترین تاثیر اندیشگانی را استادش فرانس بواس در هنگام تحصیل در کلمبیا بر وی نهاد، که نهایتاً راه سایپر را از مردم شناسی حرف به مطالعات زبانشناختی کشاند. بواس، که می توان به راحتی وی را سردمدار مکتب زبانشناسی «توصیف گرای» آمریکایی دانست، شوق بسیاری به مطالعه زبانهای بومی سرخپوستان آمریکا داشت و

می کنند. از نظر او مطالعه زبان هنگامی امکان پذیر است که صورت زبان در کنار نقش ارتباطی آن قرار گیرد. در واقع از نظرگاه وی، تمامی زبانها ابزار ارتباطی هستند و تنها عاملی که زبانها را از دیگر نظامهای نشانه ای ممتاز می سازد، غنای صوری آنهاست.

سایپر دیدگاههای علمی خود را در باب زبان در سال ۱۹۲۱ در اثر سترگش، زبان فراهم آورده است و در این کتاب زبان را به مثابه نظامی نشانه ای، متشکل از مجموعه ای از نظامهای بهم پیوسته بررسی کرده است. به نقشهای ارتباطی، جنبه های زیبایی شناختی و آفرینشهای ادبی در قلمرو زبان پرداخته است، و در مجموع اثری را پدید آورده است که از زمان خودش، بسیار پیشروتر است و مطالعه آن - پس از گذشت ۷۷ سال و دگرگونیهای گسترده در دانش زبان - هنوز می تواند ذهن پویندگان راه زبانشناسی را انباشته از جرقه های علمی کند. از سایپر کتاب دیگری نیز بنام نوشته های برگزیده در باب زبان، فرهنگ و شخصیت (۱۹۳۴) وجود دارد که البته چون ماه، تحت الشعاع فروغ خورشید گونه کتاب زبان است.

اما اکنون ... که به برکت گسترش آگاهی عمومی نسبت به دانش زبانشناسی، آثار کلاسیک این رشته یکی پس از دیگری به فارسی ترجمه و به بازار عرضه می شوند، «زبان» سایپر نیز به قلم توانای استاد بی بدیل زبانشناسی، دکتر علی محمد حق شناس، به فارسی برگردانده شده است. دانش عمیق مترجم فاضل نسبت به مکاتب زبانشناسی و توان مثال زدنی وی در برابریابی فارسی برای واژگان فنی این رشته، در کنار محتوای عمیق و پرمغز کتاب، در مجموع اثری بسیار خواندنی و آموزنده را پدید آورده است. دکتر حق شناس، استادی است که به اعتقاد این شاگرد نوپا، زبانشناسی را چون شعر می سرايد و می آراید، کمالینکه ترجمه وزینش از تاریخ زبانشناسی رویینتر چنین است. اما نشر «زبان» - بحق - بیشتر میل به نشر آثار آموزشی استاد - مانند آواشناسی (۱۳۵۶) - دارد. واژه نامه فارسی انگلیسی و انگلیسی فارسی انتهای کتاب، کمکی ارزشمند به خواننده در فراگیری معادلهای نوین برای واژگان فنی زبانشناسی است، که می تواند در ترجمه های دیگر، دستگیر مترجمین دیگر شود. زحمات استاد را در برگردان این شاهکار کلاسیک می ستاییم و بر همت ناشر دانش گستر آن - سروش - درود و آفرین می فرستیم.

بهروز محمودی بختیاری

تفسیر مابعدالطبیعه ارسطو

تلخیص مابعدالطبیعه لابن رشد

حقیقه رقم له
الدكتور عثمان امين
أساتذة الفلسفة بكلية الآداب
جامعة القاهرة

■ ابن رشد
■ تصحيح: عثمان امين
■ انتشارات حکمت

■ چاپ اول - ۱۳۷۷: ۱۶۵ + ۱۷۳۸ صفحه
■ ۱۰۰۰ نسخه، ۴ جلد، ۱۰۰۰۰ تومان

ارسطویی معرفی می‌کند و فلاسفه‌ای از قرون وسطی و جهان اسلام را وام‌دار او می‌گرداند.

دکتر عثمان امین تلخیص و تفسیر مابعدالطبیعه را در چهار مجلد عرضه داشته است:

۱- تلخیص مابعدالطبیعه که شامل یک مقدمه و چهارمقاله بوده و به بحث از غرض و منفعت مابعدالطبیعه - اصطلاحاتی که اهل مابعدالطبیعه به کار می‌برند - مطالب مابعدالطبیعه - لواحق عمومی ما بعدالطبیعه و مبادی جوهر و بحث از محرک اول پرداخته است.

۲- جلد اول تفسیر مابعدالطبیعه تا مقاله‌ی چهارم از کتاب ارسطو.

۳- جلد دوم از مقاله‌ی پنجم تا مقاله‌ی نهم.

۴- جلد سوم از مقاله‌ی دهم تا آخر مابعدالطبیعه‌ی ارسطو.

مصحح کتاب در پایان تفسیر و متن مابعدالطبیعه، فهرست‌های عمومی، به تفکیک مقالات متن مابعدالطبیعه و تفسیر آن، مصطلحات فلسفی به صورت القیابی و تعاریف آن‌ها را در ۳۱۸ صفحه آورده که از محسنات چاپ حاضر تفسیر مابعدالطبیعه‌ی ارسطو می‌باشد. دکتر عثمان امین برای تصحیح این کتاب همانطور که خود در مقدمه یادآور شده، در طول ده سال آن را بر پایه پنج نسخه ارائه نموده است:

۱- نسخه‌ی خطی کتابخانه‌ی دارالکتب مصر
۲- نسخه‌ی چاپی مصطفی قیانی در قاهره (بدون تاریخ چاپ)

۳- نسخه‌ی چاپی کارلوس کوپروس در مادرید به سال ۱۹۹۱ میلادی

۴- نسخه‌ی خطی کتابخانه‌ی تیموریه، تحریر شده به سال ۹۳۷ هجری

۵- نسخه‌ی چاپی دائرةالمعارف عثمانی - حیدر آباد دکن به سال ۱۹۴۷ میلادی. چاپ مصحح این کتاب به سال ۱۹۵۸ میلادی در قاهره انجام گرفته و ظاهراً چاپ افسست حاضر از سوی انتشارات حکمت بدون درج نام مصحح، صورت پذیرفته است. □

فلسفه در دوره‌ی اسلامی، سرنوشتی دوگانه داشته است. در شرق جهان اسلام، بعد از استقرار مشرب نوافلاطونی - مشایی ابن سینا، اندیشه‌های فلسفی در اثر ضربات متشرعان و متصوفه‌ای چون غزالی و فخر رازی به سمت عرفان و کلام تمایل پیدا نمود و سر از حکمت دینی صدرالدین شیرازی درآورد؛ اما در غرب جهان اسلامی، خصوصاً آندلس، فلسفه‌ی یونان و آرا و اندیشه‌های افلاطون و ارسطو بر پایه‌ی ترجمه‌های قرون سوم و چهارم، به دست ابن باجه و ابن طفیل، معرفتی مستقل از انگاره‌های دینی به خود اختصاص داد و با ادغام اصول اعتقادی اسلام، به قرآنی استدلالی از دین دست یافت؛ در استمرار سنت فلسفی مکتب آندلس، ابن رشد به شرح افکار ارسطو اهتمام ورزید و بر خلاف شرق اسلامی، پایه‌گذار گسترش فلسفه‌ی یونانی در میان فلاسفه‌ی اسکولاستیک اروپایی شد.

ابوالولید محمد بن احمد بن محمد بن رشد به سال ۵۲۰ قمری در شهر قرطبه متولد شد. تحصیلات ابتدایی را در نزد پدرش آموخته و برای تکمیل معلومات خود در علوم مختلف نزد بزرگانی چون ابوالقاسم ابن بشکوال و ابو مروان و ابوجعفر بن هارون التجالی حاضر شده است.

ابن رشد بعد از یک بیماری به سال ۵۹۵ قمری درگذشت و حاصل عمر ۷۵ ساله‌ی او نزدیک به ۱۶۰ اثر در موضوعات گوناگون می‌باشد. اما آن چه بیشتر نام این رشد را در جهان ماندگار گردانید، همان شروح و تلخیص‌های وی از آثار ارسطو بوده که در این میان تفسیر مابعدالطبیعه از جایگاه خاصی برخوردار است. ابن رشد به لحاظ احترامی که به ارسطو قایل بود، خود را ملزم دانسته که فقط به شرح سخنان او اقدام نماید و نظام فکری او متأثر از اندیشه‌های ارسطویی است. ابن رشد در تفسیر خود بر مابعدالطبیعه، اندیشه‌های فلسفی را با انگاره‌های دینی اسلام درهم آمیخته و به قرآنی عقلانی از شریعت یافته است؛ پی‌ریزی نظام جهان‌شناسی و علم النفس فلسفی - در قالب عقلانیت دینی از مسائلی است که ابن رشد را در مقام فیلسوفی

نیم نگاهی به

کتاب آب آتش فروز

محمد فرهنگ

عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد سراب

این کتاب گزیده‌ای از کتاب ده هزار بیتی حدیقة الحقیقة سنایی می‌باشد که توسط آقای دکتر رضا اشرف‌زاده به وسیله انتشارات جامی در سال ۷۴ چاپ گردیده است.

علت نوشتن این وجیزه ناچیز این بود که روزی از روزهای سرد زمستان گذرم به کتابفروشی ارگ تبریز افتاد از پشت ویتترین کتابی به نام آب آتش فروز دیدم از حرارت این آتش برافروخته احساس گرمی کرده و سر از پا نشناخته و از خوشحالی در پوست نگنجیده و طبل شادی در زدم که بالاخره صبح دولت دمید و گزیده‌ای از این کتاب حجیم به چاپ رسید. کتاب را خریده و در داخل اتوبوس شروع به مطالعه این کتاب کردم به این امید که علی‌التهایه گزیده‌ای از این کتاب چاپ شد.

آنچه انتظار می‌رفت این بود کتابی که از کل حدیقة الحقیقة چاپ می‌شود کتابی باشد که آن مجموعه در واقع شناسنامه و شناسای شاعر باشد. ولی متأسفانه گزینشی که از کتاب حدیقة الحقیقة توسط آقای دکتر اشرف‌زاده انجام گردیده فاقد آن خصوصیات است که ما در کل مجموعه ده هزار بیتی حدیقة با آن مواجه هستیم و در حدی نیست که دانشجوین رشته ادبیات فارسی را ارضاء کند و بتوانند از آن استفاده کنند. مولوی به خاطر احترام زیادی که به سنایی قایل بود در اشعارش از وی با تکریم یاد می‌کند.

در تعظیم سنایی به وسیله مولوی تذکره‌نویسان ابیاتی را از وی نقل کرده‌اند:

عطار روح بود و سنایی دو چشم او

ما از پی سنایی و عطار آمدیم^۱

و نیز در غزلیاتش گوید:

اگر عطار عاشق بد، سنایی شاه و فائق بد

نه اینم من، نه آنم من که گم کردم سر و پا را^۲

تکریم فوق‌العاده‌ای که مولوی از سنایی دارد و با توجه به اینکه تأثیر حدیقة الحقیقة در مثنوی مولوی محسوس است^۳ و به قول استاد دکتر زرین‌کوب آثار سنایی نوعی کتاب بالینی تلقی می‌شده است که در رشد اندیشه و افکار مولوی تأثیر بسزایی نیز گذاشته است، با این مقدمه کتاب حاضر بازگو کننده و گویای شخصیت، اندیشه و افکار این شاعر سترگ قرن ششم - که شعرهای وی سرآغاز و جرقه‌ای در ادبیات عرفانی بوده - نیست. حدیقای که واقعاً حدیقه گرانبهای از حکمت، مباحث دینی، اخلاقی و عرفانی است.

کسلی: مخفف که سلونی می‌باشد که اشاره دارد به کلام گهربار حضرت امیرالمؤمنین علی (ع) در نهج البلاغه شریف:

«أَيُّهَا النَّاسُ سَلُونِي قَبْلَ أَنْ تَفْقِدُونِي»

(خطبه ۱۸۹)

- در صفحه ۱۱۵ بیت ۳۰۱ در مورد «آیه الکبری» آورده‌اند:

برگرفته است از آیه شریفه «فَارَاهُ الْآيَةَ الْكُبْرَى» (نازعات/۲۰)

در حالیکه بیت اشاره دارد به آیه شریفه: «لَقَدْ رَأَى مِنْ آيَاتِ رَبِّهِ الْكُبْرَى» (نجم: ۱۸/۵۳)

و نیز اشاره دارد به آیه شریفه: «سُبْحَانَ الَّذِي أَسْرَى بِعَبْدِهِ لَيْلًا مِنَ الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ إِلَى الْمَسْجِدِ الْأَقْصَى الَّذِي بَارَكْنَا خَلْقَهُ لِيُرِيَهُ مِنْ آيَاتِنَا إِنَّهُ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ» (اسری: ۱/۱۷)

چه، بیت در وصف معراج پیامبر است حال آنکه آیه ۲۰ سوره نازعات اشاره به معجزه حضرت موسی دارد.

- در صفحه ۱۱۵ بیت ۳۰۲ بیت بدین صورت نقل شده است،

یافته جای خواجه عقبی

قبه قرب لیلۃ القربی

در حالی که عبارت باید بدون اضافه بدین صورت باشد:

یافته جای خواجه عقبی

قبه قرب، لیلۃ القربی

و معنای بیت بدین صورت است:

خواجه و سرور آخرین (پیامبر) در شب معراج در قبه قرب (مقام قرب الهی) جای یافته است.

- در صفحه ۱۲۸ بیت ۴۴۳ کدر به معنای تاریکی و سیاهی ضبط شده است در حالیکه کدر صفت و به معنای تیره و مکدر بوده و کدر به آن معنایی که نوشته شده درست است.

- در صفحه ۱۲۸ بیت ۴۴۴ معنی نشده است در حالی که ضرورت معنی کردن بیت دیده می‌شود.

حجت ایزد است در گردن

خواندن علم و کار ناکردن

این بیت را به دو صورت می‌توان خواند و معنی کرد: یکی به صورت اضافی «کار ناکردن» که در این صورت معنای بیت چنین است:

خواندن و یاد گرفتن علم [انجام ندادن] کار ناکردنی و قبیح، حجت خداوند بر گردن آدمی است. [زیرا انسان عالم، به جهت متصف بودن به علم، دیگر دنبال کارهای ناکردنی و ناروا نمی‌رود.]

و دیگر این که «کار ناکردن» بدون اضافه و بیت به صورت سؤالی خوانده شود:

آیا خواندن علم و عامل نبودن و عمل نکردن به آن حجت خداوند در گردن آدمی است؟

[آیا خداوند چنین دستوری به انسان داده است؟] که در این صورت بیت به صورت استفهام انکاری است.

- صفحه ۱۴۸ بیت ۶۷۸

به مکافات آن شوم مشغول

تا که از سر برون کنی توفضول

متأسفانه در کشور ما لااقل در رشته ادبیات فارسی یک سنت بدی حاکم و جاری است که این حتی در قشر تحصیل کرده‌های ما نیز رخنه پیدا کرده و آن راحت طلبی دانشجویان، بل خود است!

گزینش‌هایی که از کتاب‌ها انجام می‌پذیرد معمولاً معرف اثر، شخصیت و اندیشه مؤلف نبوده و نیست.

این یک اصل است که هرگاه خواستار ارتقاء سطح کیفی تعلیمات جامعه باشیم باید حداقل از مطرح کردن مسائل پیش پا افتاده اجتناب کنیم و مسائلی که واقعاً شایسته مطرح کردن است مطرح شود بلکه باید سطح مسائل مطروحه را بالا برده تا به استناد آیه و تعبیر قرآنی «تعالوا» سطح معلومات جامعه را بالا کشیم. در اینجا تنها به طرح چند مطلب در مورد این کتاب می‌پردازیم.

در این گزیده، از ابتدای کتاب حدیقة الحقیقة - که در واقع بهترین و فصیح‌ترین ابیات حدیقه و گویای اندیشه شاعر و اوج شاعری وی است - تنها به ابیاتی چند بسنده شده است.

در عنوان و تیتیر متن بعضی جایها عین عنوان آمده و در بعضی جایها با عوض کردن عنوان و تیتیر. برای نمونه در صفحه ۳۲ این کتاب آمده است: «کوران و احوال فیل» که انتظار می‌رفت که آیه قرآن^۴ که در اوّل متن مذکور است و در واقع کل حکایت در تفسیر و توضیح و تبیین این آیه بوده مطرح می‌شد.

در صفحه ۳۵ در حکایت «تمثیل در بیداری» بیتی آمده است:

نه بپرسید کاهلی ز علی

چون شنید از زبان دل کسلی

که بگو ای امیر جان افروز

که شب تیره به بود یا روز؟

که در توضیح این بیت آمده است:

دل کسل: آن که دلش از شور و حال خالی است. دل مرده، دل افسرده.

معنایی که برای این لغت مطرح شده در واقع گویای بیت و متن نبوده و هیچگونه معنایی نوشته نشده، چه، هیچ محمل معنایی نمی‌توان بر آن فرض کرد!

در حالی که عبارت باید بدین گونه باشد:

نه بپرسید کاهلی ز علی

چون شنید از زبان دل، کسلی

با گادامر در لحظه‌های هستی

• شیوا کاویانی

هایدگر در جلسه‌های سخنرانی آموزشی او در دانشگاه حضور می‌یافت. در خارج از آلمان در کشورهای گوناگون، از جمله انگلیس و آمریکا، درس داده و سخنرانی‌های بسیار نموده است. کتاب مشهور او حقیقت و روش *Wahrheit und Method* (۱۹۶۰)، اثر پایه‌ای هرمنوتیک فلسفی در دانشگاه‌ها و در دنیای فلسفه‌ی پس از جنگ است. در سال ۱۹۹۵ آخرین و دهمین جلد از مجموعه‌ی آثار خود را به چاپ رساند که در برگزیده‌ی آثار فلسفی، هرمنوتیک، اخلاق، فلسفه‌ی یونان و فلسفه‌ی نو، زیباشناسی، و شعر می‌باشد. جشن نامه گادامر نیز در جشن ۹۰ سالگی او در آلمان به چاپ رسید که به انگلیسی هم ترجمه شده.

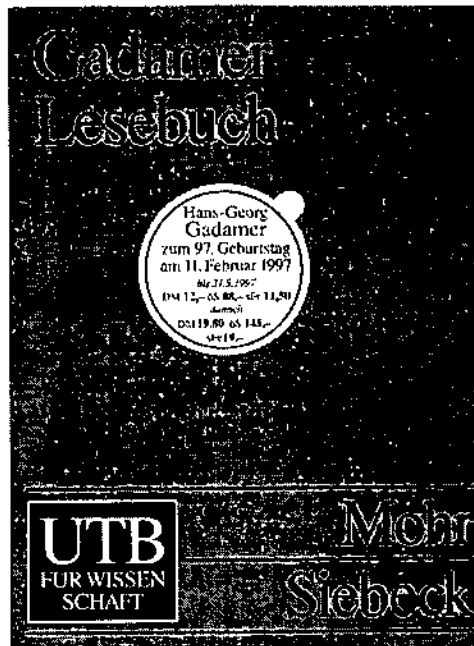
کتاب مطالعه یا کتاب درسی *Lesebuch* گادامر که با پیشگفتار ژان گروندین و کارنامه‌ی زندگی خود نوشت گادامر به تازگی، ۱۹۹۷، به چاپ رسیده، در برگزیده‌ی چهار بخش اصلی است:

(الف) هرمنوتیک

۱. هرمنوتیک کلاسیک و فلسفی (۱۹۶۸)
 ۲. مسایل کلی هرمنوتیک (۱۹۶۶)
 ۳. زبان و فهم (۱۹۷۰)
 ۴. درباره امکان فلسفه اخلاق (۱۹۶۳)
 ۵. از واژه تا مفهوم (۱۹۹۵)
- (ب) زیباشناسی
۱. زیباشناسی و هرمنوتیک (۱۹۶۴)
 ۲. حقیقت واژه‌ها (۱۹۷۱)
 ۳. متن و تفسیر (۱۹۸۳)
 ۴. واژه و تصویر (۱۹۹۲)
- (ج) فلسفه و تاریخ آن

۱. فلسفه یونانی و اندیشه‌ی مدرن (۱۹۷۸)
 ۲. افلاطون همچون تمثیل‌گر (تصویرگر) (۱۹۸۸)
 ۳. میراث هگل (۱۹۸۰)
 ۴. هایدگر و زبان متافیزیک (۱۹۶۸)
 ۵. هرمنوتیک و تمایز هستی‌شناسانه (۱۹۸۹)
- (د) گادامر و مسأله‌ی گفتار
۱. بازنگری گفت‌وگو (گفتار) در آثار کلی (۱۹۹۶)
- پی‌گفتار (پس‌گفتار)
فهرست نام‌ها
فهرست اصطلاح‌ها

در سفر آخری که سال گذشته به ۸ کشور جهان برای سخنرانی در کنگره‌ها و دانشگاه‌های گوناگون به ویژه در دانشگاه‌های آلمان داشتیم، فرصتی پیش آمد که از نزدیک با دانشمندان، ایران‌شناسان نامدار و آخرین نسل بازمانده‌ی فیلسوفان هستی‌گرای آلمان، فیلسوف و دانشمند برجسته، گادامر، هم‌گفت‌وگوهای اندیشمندانه داشته باشیم که به زودی در یک کتاب چاپ خواهد شد. در گفت‌وگوی صمیمانه و ژرف با گادامر در خانه‌اش، موضوع‌های مهم فلسفی، زبان و جهان کنونی و مهم‌تر از همه، جایگاه فیلسوف در زمانه‌ی خود؛ و جنگ دوم، مورد بحث قرار گرفت. □

Gadamer, Hans Georg: *Gadamer Lesebuch*. hrsg. von Jean Grondin. - Tübingen: Mohr 1997.

با انقلاب سوم کپرنیکی نیچه، فلسفه‌ی پس از کانت که با انقلاب کپرنیکی دوم او دچار دگرگونی‌های اساسی در عقل‌گرایی و تجربه‌گرایی محض به عنوان بنیادهای شناخت و نیز شناخت‌شناسی، مقوله‌ی زمان؛ فلسفه اخلاق و زیبایی‌شناسی شده بود، به جهشی نو دست یافت. پیامد انقلاب فلسفی نیچه، نه تنها فلسفه همچون فیزیک کپرنیکی به معنای راستین خود ره یافت و بر هنجار هستی ژرف پویش آغاز نهاد که نقد بنیادی مدرنیته، دانش‌شناسی: فلسفه‌ی اخلاق، هنر و زیباشناسی؛ ایدئولوژی مذهبی؛ سیاست و علم تاریخ و جامعه‌شناسی با درنگ‌های گوناگون نیچه در این زمینه‌ها، به گهر هستی‌گرایی خود با رهیافتی فرازجویانه و نقاد درآمد. در این رهگذار، فلسفه و هنر و در یک کلام، تمامی زمینه‌های دانش انسانی از اندیشه‌های نیچه تأثیر پذیرفت. از میان فیلسوفان هستی‌گرا با آن‌که هایدگر سامان اندیشگی خود را بر جهان بینی نیچه استوار کرد، اما در این ره پویی به گهر راستین آن دست نیافت و به راهی دیگر رفت. گادامر در جایگاه فیلسوف هستی‌گرا و فرازجو، با دریافت نگرش ژرف نیچه و به گفته‌ی او، هم‌کودک زمان خود شد و هم چیره بر آن و رها از کژاندیشی‌های درنگ نایافته.

هانس گئورگ گادامر در سال ۱۹۰۰ در شهر مایورک آلمان زاده شد. دکترای فلسفه‌ی خود را به سال ۱۹۲۲ با پاول ناتپ و رساله‌ی استادی خود را با مارتین هایدگر گذراند؛ مدتی تا سال ۱۹۲۹ به آموزش خصوصی پرداخت. از سال ۱۹۳۹ با عنوان پروفیسور در دانشگاه لایپزیگ؛ از سال ۱۹۴۷ تا ۱۹۴۹ در دانشگاه فرانکفورت؛ و از سال ۱۹۴۹ تا ۱۹۶۸، زمان بازنشستگی، در دانشگاه معروف هایدلبرگ تدریس کرد. جالب این‌که، خود

کلمه «فضول» را به فتح اول ضبط و معنای آن را به صورت «کسی که به چیزهای زاید و لایعنی اشتغال کند» ضبط کرده‌اند.

در حالیکه «فضول» در این بیت به ضم اول بوده و به معنای یاوه‌گویی می‌باشد.

ص ۱۴۹ بیت ۶۹۰

نور خواهی به دست موسی وار

دست در گرد جیب خویش بر آر

در مورد این بیت مرقوم فرموده‌اند:

بیت اشاره دارد به آیه شریفه «وَنَزَّغْ يَدَهُ فَإِذَا هِيَ بَيْضَاءُ لِلتَّاطَرِينَ» (اعراف: ۱۰۸/۷)

در حالی که اگر بخواهیم دقیقاً اشاره و تلمیح بیت را بگوئیم بیت اشاره دارد به آیه شریفه: «وَأَذْجَلْ يَدَكَ فَيَجِيْبُكَ تَخْرُجُ بَيْضَاءَ مِنْ غَيْرِ سَوْءٍ» (نمل: ۱۲/۲۷) و نیز اشاره دارد به آیه شریفه ۳۲ از سوره قصص.

صفحه ۱۶۲ بیت ۸۹۷

نوح را عمر جمله ده صد بود

حرص و امید او بر آن آسود

در توضیحات این بیت به جای «نوح را عمر» ، به صورت «عمر را نوح» ضبط شده که غلط چاپی بوده و مرقوم فرموده‌اند که:

در قرآن مجید مدت بودن او در نبوت پیش از طوفان ۹۵۰ سال ذکر شده است:

«قُلَيْبٌ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ أَوْ يَزِيدُونَ» (الصافات/ ۱۴۷) که در این صورت آیه ۱۴ سوره عنکبوت و آیه ۱۴۷ سوره صافات با هم درآمخته شده و به صورت غلط چاپ شده است و درست آن بدین صورت است:

«قُلَيْبٌ فِيهِمْ أَلْفَ سَنَةٍ إِلَّا خَمْسِينَ عَامًا» (عنکبوت: ۱۴/۲۹)

صفحه ۱۶۳ بیت ۹۱۹

گرچه روده چون زخم شانه؟

بر ره سیل چون گیم خانه؟

آقای دکتر اشرف زاده «گرچه روده» را به معنای «کلاف نخ در هم رفته» ضبط کرده‌اند. در حالیکه کلمه روده ورود به معنای مرغ یا گوسفندی است که همه پر و موی او را کاملاً کنده و به روغن بریان کرده باشند و نیز به معنای درخت برگ ریخته می‌باشد. و گرچه روده به معنای گربه‌ای است که موهایش ریخته شده باشد. آنچه در این جا ذکر شد صرفاً برای کامل تر شدن اثری است که انجام آن در واقع یک اقدام مهم و جدی بوده است. توفیقات روز افزون مؤلف فاضل را در ارائه آثار پر بارتر از ایزد متعال خواهیم دید. □

پ.نوشته:

۱- این بیت معروف را قاضی نورالله شوشتری در مجالس المؤمنین به نام مولانا ذکر کرده است.

۲- کلیات شمس، استاد فروزانفر، ص ۷۳۹.

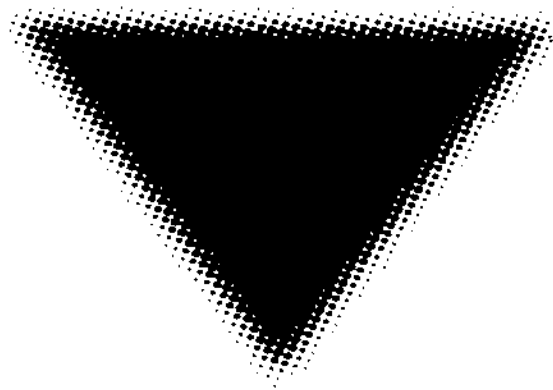
۳- ترک چوشتی که دم من نیم خام

از حکیم غزنوی بشنو تمام

در الهی نامه گوید شرح این

آن حکیم غیب و فخر لغارین

۴- «و من کان فی هذه اعمی فهو فی الآخرة اعمی و اضل صبیلاً» (السر: ۳۳/۱۷)

دانشنامه خیامی

● علیرضا ذکاوتی قراگوزلو

- رساله فی الاحتیال لمعرفة مقدارى الذهب والفضة فى جسم مرکب منهما
- ترجمة خطبة الغراء ابن سینا
- رسالة فى الکیون و التکلیف
- ضرورة التضاد فى العالم و الجبر و البقاء
- رسالة الضیاء العقلی فى موضوع العلم الکلی
- رساله در علم کلیات وجود
- رساله فی الوجود
- رساله جواباً لثلاث مسائل
- رساله در کشف حقیقت نوروز
- سروده‌ها

اینک بعضی نکات:

الف- علاوه بر رسالات فوق عمر خیام، رسالات دیگری تحت عنوان مختصر فی الطبیعیات ولوازم الامکنه و مشکلات الحساب داشته است که نشانی از آنها در دست نیست.

ب- تحقیق درباره رباعیات (از سال ۵۷۲ تا ۷۵۰ ه. ق.) کامل نیست چرا که به نسخه رائف (۶۹۰ ه. ق.) و نیز رباعیاتی که در جنگ کتابخانه لا اسماعیل و کتابخانه‌های دیگر ترکیه وجود داشت توجه نشده است (رک: مقاله سید علی میر افضلی در مجله معارف مرکز نشر دانشگاهی درباره رباعیات خیام).

ج- از تحقیقات معاصران، خصوصاً نکاتی که مرحوم محیط طباطبایی درباره تقویم جلالی ذکر کرده قابل توجه است و به آن اشاره‌ای نکرده‌اند.

البته، حسن سلیقه گردآورنده محترم و اینکه چاپ مجموعه آثار خیام یکجا در دسترس نسل معاصر قرار می‌گیرد جای تقدیر و تشکر دارد.

به لحاظ استفاده خوانندگان عباراتی از ترجمه بعضی رسالات نقل می‌گردد:

تحقیق و تحصیل علوم با براهین حقیقی بر آنان که طالب نجات و سعادت ابدی هستند فرض است خصوصاً آنچه کلی است و قوانینی که بدانها تحقیق معاد و اثبات بقای نفس و تحصیل اوصاف واجب الوجود، تعالی، و ملائکه و ترتیب آفرینش و اثبات نبوت سید مطاع بین خلق و آنچه به فرمان خداوند تعالی، به قدر طاقت انسانی بدانها امر و آنچه از آنها نهی فرموده است می‌شود.

اما جزئیات علوم غیر مضبوط و اسباب آن بینهایت است و با این عقلهای انسانی قابل احاطه نیست و جز به حس و خیال و توهم قابل دریافت نمی‌باشد (ص ۱۱۳)

کسانی که به کاوش در آثار و افکار عمر خیام دانشمند و فیلسوف و شاعر معروف علاقه‌مندند دوست دارند که تمام آثار او را یکجا در اختیار داشته باشند. البته پیش از این محمدلوی عباسی کوشش شایان توجهی در این راه کرده بود اما سألهاست که آن مجموعه نایاب است و جز در کتابخانه‌ها یافت نمی‌شود. آقای رضا زاده ملک در این مجموعه علاوه بر گردآوری اکثر آثار مسلم خیام کوشیده‌اند برای رسالات عربی از ترجمه‌های موجود نیز هر چه هست نقل کنند ضمن آنکه در مقدمه رساله اطلاعاتی که درباره آن رساله به دست آورده‌اند از لحاظ خوانندگان می‌گذرد.

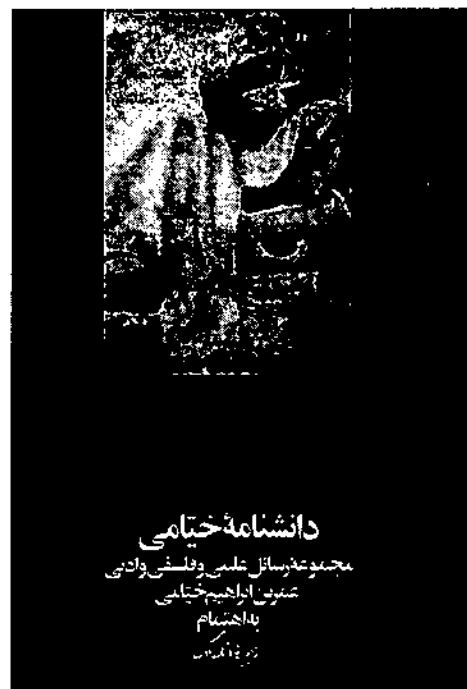
رسالات و آثار چاپ شده عمر خیام در این مجموعه به شرح زیر است:

- القول علی اجتناس الذی بالاربعة (بخشی از رساله موسیقی خیام)
- رساله فی شرح ما اشکل من مصادرات کتاب اقلیدس
- رساله فی قسمة ربع الدایره
- رساله فی البراهین علی مسائل الجبر و المقابله

■ به اهتمام رحیم ملک‌زاده

صدای معاصر، ۱۳۷۷، ۴۸۳ ص.

■ علم و هنر

دانشنامه خیامی

مجموعه رسائل علمی و فلسفی و ادبی
تألیف: علیرضا ذکاوتی قراگوزلو
پیشگام

این از مقدمه شرح ما اشکل من مصافرات اقلیدس است و در حدود ۴۷۰ هـ. ق یعنی حدود ۳۱ سالگی خیام نوشته شده. این عبارت در عین آنکه بیانگر یک نظرگاه رسمی است کنجکاوی خاص خیام را بویژه در جمله اخیر نشان می‌دهد.

در همین مقدمه می‌خوانیم:

... اما آنچه به هندسه مربوط می‌شود... فایدهت این جزء از حکمت ورزیدگی و تند شدن خاطر و عادت نفس به اشمئزاز از آنچه که آن را برهانی نیست می‌باشد (ص ۱۱۳)

اگر به یاد بیاوریم که غزالی تعلیم هندسه را بد می‌دانند دقیقاً از همین لحاظ که ذهن را عادت به استدلال استوار می‌دهد و این انتظار را به وجود می‌آورد که دلایل معتقدات دینی هم می‌بایست به همان استحکام باشد، متوجه اقتباس غزالی از این دیدگاه خیامی یا به هر حال از این دیدگاه حکمای شرع که البته مطلب را گرفته و در غیر مورد خود بکار برده است. چنانکه تقسیم طالبان شناخت حق به چهار گروه متکلمان، فلاسفه، اسماعیلی، و اهل تصوف (ص ۳۸۹) را هم غزالی از خیام گرفته و در المنقذ من الضلال آورده است.

در مقدمه رساله جبر و مقابله می‌خوانیم:

ما در روزگاری زندگی می‌کنیم که از اهل علم عده کمی با هزاران محنت باقی مانده‌اند که در صدد آن هستند که غفلت‌های زمان را فرصت جسته به تحقیق در علم و پایدار کردن آن بپردازند و بیشتر حکیم نمایان زمان ما حق را جامه باطل می‌پوشانند و از حدّ ریا و تظاهر به دانایی قدمی فراتر نمی‌گذارند و آنچه را که می‌دانند جز در راه خواسته‌های تن خود عرضه نمی‌دارند و اگر ببینند که کسی جهد در جستن حق و عرضه داشتن راستی و ترک باطل و خودنمایی و خدعه دارد او را خوار می‌شمرند و تمسخر می‌کنند. در هر حال خدا یار و پناه همگان است (ص ۲۴۳).

در این عبارت فکر عمیق و دریافت دقیق خیام از روحیه زمان و طرز زندگی عالم نمایان آشکار است و درست همان فیلسوف گوینده رباعیات اصیل است که دارد حرف می‌زند.

در ترجمه خطبه الغراء ابن سینا که باز از آثار جوانی خیام است عبارتی می‌خوانیم که در دوران پختگی فکرش نیز در رباعیات اصیل همان سخن را بیان

می‌کند، و آن نفی غرض از ایزد متعال است:

بباید دانستن کی ایزد عز و علا را در هیچ چیز غرض نبوذ کی غرض از عجز و نقصان صاحب غرض باشد (۳۱۶)

عین این مضمون را در رساله کون و تکلیف نیز

می‌بینیم:

هیچ موجودی نیست که از مطلب «ایا هست این چیز؟» ... خالی باشد ... ولی ممکن است بعضی موجودات اشیاء از لمیت (چرایی) خالی باشد و آن عبارت از اشیاء واجب است (۳۳۶). در همین رساله وقتی قدری مطلب پیشتر می‌رود می‌نویسد:

همانگونه که لمیت [چرایی] را به ذات واجب الوجود راه نیست به وجود وی نیز راهی نخواهد یافت و هیچ یک از اوصاف باری چرایی ندارد (۳۳۸).

و این همان فضای فکری رباعیات اصیل خیامی است. با این که رساله باز هم از کارهای جوانی خیام است (۴۷۳ ق) بعلاوه او می‌کوشد که پاسخی رسمی به سؤال کننده - که یک قاضی است - بدهد، آنجا که می‌خواهد نظریه امکان اشرف را بیان کند چنین عبارت دو پهلویی می‌نویسد و فی الواقع بطور غیر مستقیم می‌رساند که نظریه فلوطینی فیض و حدود مشائیان اسلامی استحکام قطعی ندارد و می‌شود تصور کرد که پذیرفتن آن ناشی از ضعف نفس باشد نه قوت کلام به خودی خود.

از مشکل‌ترین مسائل ... مسأله تفاوت موجودات در درجه شرافت می‌باشد. بدان در این مسأله، بسیاری دچار حیرت شده‌اند تا آنجا که فرزانه و خردمندی را نتوان یافت که در این باب با تحجیر دست و گریبان نباشد و شاید من و معلم من افضل المتأخرین شیخ الرئیس بوعلی سینا بیشتر در این مسأله امعان نظر کردیم و در نتیجه بحث به جایی رسیدیم که نفوس خود را قانع کرده‌ایم و این قناعت یا به واسطه ضعف نفس ما بوده است که به چیز رکیک باطل که ظاهری آراسته دارد قانع شده‌ایم و یا به واسطه قوت کلام در نفس خویش می‌باشد که ما را به اقناع وادار کرده است (۳۳۸)

در دنباله مطالب این رساله که خیام «تکلیف» را توجیه می‌نماید غالباً سخن از خواص مصلحت‌گرایانه تکلیف است نه تأکید بر حقانیت نفس الامری آن.

پس از اوامر و نواهی الهی و نبوی راجع به طاعات سه منفعت می‌توان تحصیل کرد:

یکی آنکه به وسیله طاعت، نفس را ریاضت می‌دهیم تا به امساک در شهوات معتاد شود و بتواند از ازدیاد قوه غضبی ... جلوگیری نماید.

دوم آنکه نفس به تأمل در امور الهی و احوال معاد... عادت کند تا بدین وسیله بر عبادات مواظبت نماید و در غرور نیفتد و بتواند در ملکوت تفکر نماید...

شوم به واسطه آیات و تهدیدات و وعده‌ها و وعیدها که برای اجرای احکام قوانین و سنن عادلانه لازم است شارع شرع مردم را تذکار دهد و به این واسطه اصول عدالت و تعاون را میان آنها اجرا کند (۳۴۱/۳۴۲)

اینکه گفته‌اند خیام به تمام مسائل و معماهای مطرح شده در رباعیات منسوب به او در رسالات پاسخ روشن داده، حرف مسامحه‌آمیزی است. مثلاً به معضل تضاد و شر در رساله کون و تکلیف (ص ۳۳۹) و رساله ضرورة التضاد... (۳۵۹) پاسخی داده که در نجات بوعلی و دیگر کتب مشائیان شبیه آن مطالب موجود است. و ظاهراً هر دو رساله در پاسخ یک قاضی و عالم شرعی (امام) با نفوذ است. خیام به عنوان یک مدرس برجسته و صاحب‌نظر در فلسفه مشاء که تالی تلو بوعلی شمرده می‌شد یک جواب رسمی از دیدگاه فلسفه مشائی داده نه اینکه لزوماً معتقد او همین باشد. در همین رساله ضرورة التضاد... به مسأله جبر نیز پاسخ می‌دهد و آن را فی الجملة می‌پذیرد به شرط آنکه به هذیان و خرافه منجر نشود (۳۶۰) و این همان نظر گاهی است که در رباعیات اصیل بیان شده است.

رساله جوابا لثلاث مسائل خیام که ظاهراً اولین بار است به صورت نسخه عکسی چاپ می‌شود شایسته تأمل بسیار است. اجمالاً اشاره می‌کنیم که در این رساله مسأله بقای نفس شخصی بعد از مرگ و نیز مسأله ذرات بینهایت (که بر خلاف نظر مشائیان است چون آنها ذرات ذیمقراطیسی را قبول نداشتند) مطرح شده است (ص ۴۱۶) که اینها هم از مسائل عمده رباعیات اصیل خیامی است. □

گفتگو با

فیروز زنوزی جلالی

داستان نویس و منتقد

■ به تازگی مجموعه داستان کوتاهی به نام «سیاه بمبک» از شما چاپ شده است، در مورد این مجموعه برایمان بگوئید، آیا داستان‌ها درونمایه مشترکی دارند و یا هدف خاصی در کنار هم قرار گرفته‌اند؟

□ مجموعه داستان سیاه بمبک ششمین مجموعه داستانی من است، که پس از وقفه‌ای نسبتاً طولانی، - نسبت به چاپ آخرین مجموعه داستان‌هایم - در سال جاری منتشر شده است، البته به استثنای مجموعه داستان «اسکاد روی ماز ۵۴۳» که شامل داستان‌های جنگ بود و فیلم‌نامه «آینه و مرداب» که فیلم آن را نیز ساخته‌ام. درونمایه داستان‌های سیاه بمبک به هم ارتباطی ندارند و بنا به عادت معمول صرفاً داستان‌هایی را شامل می‌شوند که طی سال‌های گذشته نوشته‌ام و یکی از آنها را بازنویسی کرده‌ام. خود داستان سیاه بمبک تجربه تازه‌ای بود داستان را حدود هشت بار بازنویسی نمودم، پنج بار اول زاویه دید دانای کل بود و سه بار آخر، زاویه دید اول شخص مفرد. چنانچه داستان ذهنیت شوریده صیادی جنوبی است

گرایش من به ناگفته‌های درونی است

فیروز زنوزی جلالی اول آبان سال ۱۳۲۹ در شهرستان خرم‌آباد به دنیا آمد. در سال ۱۳۴۸ به استخدام نیروی دریایی درآمد. و با درجه‌ی ناخدا یکی از آن جانکاره گرفت. اولین داستان خود را در مجله فردوسی با نام «یک لحظه پیش نیست» چاپ کرد. وی در جنگ حق علیه باطل شرکت جست و تجارب نابی در این زمینه بدست آورد. تجاربی که در کار داستان‌نویسی او بسیارثمر واقع شد. زنوزی در سال ۱۳۶۷ اولین مجموعه داستان خود را با نام «سال‌های سرد» به چاپ رساند. از آثاری که تا به حال از او به چاپ رسیده است می‌توان به «خاک و خاکستر»، «روزی که خورشید سوخت»، «مردی با کفش‌های قهوه‌ای»، «آینه و مرداب»، «اسکاد روی ماز ۵۴۳» و «سیاه بمبک» اشاره کرد. زنوزی همگام با داستان‌نویسی به خلق آثاری در زمینه فیلم‌نامه، نمایشنامه و نقد ادبی نیز روی آورده است. آخرین نقد او درباره کتاب «مدار صفر درجه» اثر احمد محمود است که در مجله نیسان به چاپ رسید.

که دچار توهم شده است و آشفتگی‌های ذهنی‌اش را واگویه می‌کند و در پایان داستان به تحولی شگرف می‌رسد.

تجربه تازه را از این نظر گفتم چرا که صیاد جنوبی است و طبعاً بازگویی ذهنیات وی، ویژگی‌های بومی، مسائل صید، اصطلاحات، و زبان خاص وی را می‌خواست که جست‌وجوی بسیاری را می‌طلبید تا به واقع ماندنی کار لطمه‌ای وارد نشود. داستان فتاح نیز در همین مجموعه مشکلات خاص خودش را داشت چهار شخصیت حاضر در مکان و فضای واحدی بودند، که هر کدام می‌بایستی ذهنیات خاص خودشان و دلمشغولی‌هایشان را داشته باشند. ذبح یک گوسفند که وجهی نمادین داشت و گفت‌وگو از فردی غایب که باید ملموس می‌شد. در مجموع از این دو کار بسیار راضی هستم چرا که تقریباً چیز زائدی در آنها وجود ندارد. داستان حضور نیز از آخرین داستان‌هایی است که نوشته‌ام و جزو داستان‌های جنگ محسوب می‌شود داستان ارتفاع نیز داستان جنگ است و «اسکادر روی ماز ۵۴۳» نیز بازنویسی شده داستانی به همین نام است که در مجموعه داستان نخست «سال‌های سرد» منتشر شده بود. امیر ارسلان و کرسی بی‌بی طوخی آخرین کار این مجموعه است که خاطره داستان است. داستان‌های سیاه بمبک، فتاح، و حضور دارای آبسکون فشرده‌ای هستند که به راحتی قابل تبدیل به داستان بلند و یا رمان می‌باشند، راستش را بخواهید اخیراً بیشتر از گذشته احساس می‌کنم قالب داستان کوتاه برایم بسیار تنگ است.

■ وضعیت ادبیات داستانی را در سال‌های گذشته و سال‌های اخیر چگونه می‌بینید؟

□ ادبیات داستانی ما پس از گذشت بیست سال، دوران خامی و احساس زدگی را پشت سر نهاده است و اکنون به مرحله بلوغ رسیده است! پس از گذشت سال‌ها تجربه و احساس نویسی در سال‌های اخیر کارها وارد مرحله عقلانی احساسی نویسی شده است و گاه و بیگاه به کارهای بسیار پخته و گاه چشم‌گیری برخورد می‌کنیم که آینده‌ای امیدوار کننده را نوید می‌دهد. طوری که می‌توان گفت، حتی، در حال حاضر - با یک بررسی

اجماع - می‌توان به آثار درخور اعتنایی اشاره کرد که با آثار نویسندگان یکنه دنیا، از منظر خود لاف برابری می‌زنند (البته با اندکی اغماض) از نظر کمیت نیز بازار نگارشی و انتشار رمان در سال‌های اخیر بیش از گذشته داغ است (رمان‌های در دست چاپ و چاپ نشده را نیز لحاظ نموده‌ام)

هر چند در این میان عده‌ای دست به کتاب سازی می‌زنند و یا رمان‌های سطحی حادثه‌ای و مهرورزانه و یا مثلاً اجتماعی و... می‌نویسند که جز تلف کردن وقت و پول دیگران واقعاً ثمری ندارند.

هستند نویسندگانی که پرنویسی و شتابزده‌نویسی می‌کنند و انتشار آثار آنان به جای اشتیاق برایشان نتیجه معکوسی دارد. برای طزد یک نویسنده از جامعه هنری هیچ ضربه‌ای بالاتر از چاپ و انتشار آثار سست و بی‌در و پیکر او نیست! در سایر عرصه‌های جانبی ادبیات اعم از تحلیل آثار نویسندگان معاصر، نقد و نظر ساختاری آثار آنان، و تدوین کتاب‌های سودمندی درباره عناصر مهم داستان و رمان، نمایه‌های داستان‌های کوتاه، رمان‌ها، افسانه‌ها و... نیز گام‌های در خور تأملی برداشته شده و می‌شود، هر چند در این زمینه هنوز که هنوز است جای کار بسیار دارد. □

■ شما در آثار تان گرایش به عنصر شخصیت و گاه جریان سیال ذهن نشان می‌دهید، در این راستا چه توضیحی دارید؟

□ هر نویسنده‌ای ویژگی خاص خودش را دارد. پاره‌ای به بازگویی اتفاقات، بدون دخالت نویسنده، اهمیت می‌دهند و برای عده‌ای ماجرا اصل است. تصور من این است که نویسنده در هر اثر، اعم از داستان کوتاه و یا رمان، باید حرف تازه‌ای برای گفتن داشته باشد و یا چشم‌انداز جدیدی را برای خواننده باز نماید. و چنانچه واقعاً نویسنده‌ای نتواند به این مهم دست یابد نباید بیهوده وقت خودش و یا مردم را تلف کند و بهتر است به دنبال کار دیگری برود. نوشتن از مسائل سطحی و پیش گفته و نخ نما شده، چه از نظر طرح و موضوع، و چه از نظر توصیف و نماد واقعاً چه ضرورتی دارد؟ رنگ زدن در و پنجره‌های بید زده و پوسیده چه جاذبیتی دارد؟ هیچ‌کس بهتر از خود نویسنده به این امر واقف نیست که چه کاری را دارد تحویل جامعه می‌دهد. نویسنده‌ای که حرفی

برای گفتن ندارد و نمی‌خواهد، و یا نمی‌تواند به خواننده چیز تازه‌ای بدهد و به فکر و اندیشه وادارش نماید، اصلاً چرا می‌نویسد! داستان و رمان خوب آن رمان و داستانی است که خواننده وقتی آن را خواند با خودش بگوید: خوب شد که خواندمش! همین جا مطلب را کمی روشن تر نمایم تا برای پاره‌ای سوء تفاهم نشود، و خیال نکنند که چون نویسنده‌ای این چنین گفته است، بنابراین تهیه عناصر داستان و رمان را در خدمت ایده خود گرفته است و بنابراین کارهای او شعاری‌اند. چرا که از ایده به موضوع رسیده است! و یا بگویند چون گفته است: من در داستان‌هایم یک سری حرف‌های کلی دارم که باید زده شود و اصلاً موجودیت داستان‌ها به خاطر بیان این حرف‌هاست، بنابراین نتیجه بگیرند که از همین رو، همه چیز - از حرکت و شخصیت پردازی گرفته تا فضا سازی و حس انگیزی - از دست می‌رود تا داستان بیانگر یک تر عقیقتی گردد. بهانه‌جویی‌هایی از این دست در نزد اهل نظر پذیرفته نیست چرا که آنان واقفند که هر نویسنده‌ای به هر حال با ایدئولوژی و جهان‌بینی خاص خود پشت اثر ایستاده است و طرح و توطئه رمان و داستان او به همان سمت و سویی میل می‌کند که با ایده و جهان بینی او سرسازگاری داشته باشد. کدام داستان و یا رمان را می‌توان یافت که گسترده شده‌ی حرف‌های کلی نویسنده‌اش نباشد؟ هر داستانی نقطه نظر نویسنده‌اش را منتقل می‌نماید. انگیزه‌ای را در پس‌پشت خود دارد. حال گاه این نظر و انگیزه تیره و تار است و گاه روشن. گاه نومید کننده است و گاه امیدوار کننده. نظرها و ایده‌ها، گاه رنگ و بوی سیاسی به خود می‌گیرند، یا مسائل اجتماعی را شفاف می‌کنند، گاه گوشه‌ای از کاستی‌های روحی فردی، یا جمع و جمعیتی را بیان می‌نمایند. در پی هر اثری نویسنده‌ای در صدد انتقال حرف و ایده مخصوص به خود است. حال گاه نویسنده‌ای سست قلم نمی‌تواند ایده‌اش را در ساختمان اثر خوب جاسازی نماید و کارش سر به شعار می‌زند. و گاه نویسنده‌ای با قلم پخته، ایده‌اش را در درز و روزنه‌های ساختمان اثر کارسازی می‌نماید، طوری که پیام و ایده کاملاً در اثر نشست کرده است. در نوع اول ایده‌ها در داستان‌ها بسیار زمخت و آزار دهنده و به اصطلاح شعاری و غیر هنرمندانه است و در نوع دوم بسیار ظریف و دل پذیر و هنرمندانه است و

ایده‌ها در ریزیابی‌های کار تنیده شده‌اند. کافی است مروری بر آثار برتر جهان بنمائیم تا صدق این گفته بر ما معلوم شود از «جنگ و صلح» نولتوی گرفته تا «برادران کارامازوف» داستایفسکی، «جنایت و مکافات» این و «آنا کارنینا»ی آن. «دن کیشوت» سروانتس، تا سلسله رمان‌های به هم پیوسته امیل زولا که سیرزاد و ولد خانواده‌ی روگن است. از «دن آرام» تا «زمین نوآباد» شوپن و «دکتر ژوواگو»ی بورسی پاسترناک. و حتی متأخرترینشان «خانواده تیبو» اثر روزه مارتین دوگار. آثار کامو را در نظر بگیرید: «طاعون» یا «بیگانه» اش را و یا دیوار - استفراف ژان پل سارتر را... آیا می‌توان گفت که در این آثار اندیشه و فکر و یا ایده خاص نویسندگان لحاظ نشده‌اند؟ بگذریم! بلی، عرض می‌کردم که همیشه تلاش من این بوده است که در ذهنیت شخصیت داستانم رسوخ کنم و او را بکاو! پزیرگترین امتیاز یک اثر در آن است که نویسنده توانسته باشد لایه‌ای از هزار توی روان و جان بشری را بشکافد. و از همین روست که دلمشغولی من در کارها بیشتر متوجه شخصیت‌های اثر است. انسان علی‌رغم پیشرفت‌های عدیده مادی‌اش هنوز چون سرزمین بکر و دست نخورده است که دستیابی به سرّ ضمیر او بسیار جای کار دارد. ویکی از مهمترین ویژگی‌های نویسنده در این است که بتواند گوشه‌ای از تاریکی‌های روح بشر را روشن نماید.

□

■ شنیده‌ایم که جلد اول رمان «مخلوق» به پایان رسیده است. انگیزه اصلی شما از نوشتن چنین رمان بلندی چه بوده است؟ این رمان به نظر شما دارای چه ویژگی‌هایی است؟ □ - بلی! سرانجام پس از حدود چهار سال کار دست‌نویس اول رمان بلند مخلوق، و اخیراً بازنویسی جلد اول آن به پایان رسیده است و این روزها سرگرم آخرین بازبینی جلد اول هستم. رمان مخلوق نیز پی‌آمد گرایش من به ناگفته‌های درونی و شخصیت اثر است. در این رمان با نویسنده‌ای عصبی و خام دست و قلم روبرو هستیم که قصد دارد در مورد شخصیت زن داستان، داستانی بنویسد. زن از نویسنده می‌خواهد که به او چشمان سبزی بدهد و نویسنده مخالف خواسته‌ی اوست. اصرار زن (مخلوق) بر خواسته‌اش و امتناع نویسنده (خالق)، باعث افت و خیزها و بروز داستان‌ها و ماجراهای مختلفی در رمان می‌گردد. بافت

این رمان بر پایه چهارده داستان شکل گرفته است که ضمن استقلال کامل هر داستان، در مجموع وقتی در رمان به دنبال یکدیگر قرار می‌گیرند شاکله رمان را شکل می‌دهند. موقعیت اولیه اثر، یک موقعیت و فضای اثر لامکان و لازمان است. نویسنده به زعم خودش جهان را به تصویر می‌کشد، و برای گوشمالی شخصیت طاغی‌اش (مخلوق) او را به عقاب‌های سختی گرفتار می‌کند. مخاطرات گوناگونی است. سال‌ها پیش تصور می‌کردم حجم این رمان حداکثر بالغ بر چهارصد صفحه شود ولیکن هنگام بازنویسی و پیشرفت کار به کرانه‌های نامعلومی برده شدم، اکنون - هر چند نه باز با اطمینان کامل - فکر می‌کنم در مجموع کل رمان بالغ بر هزار و دویست صفحه شود. جلد اول این رمان به گونه‌ای است که برای خودش دارای استقلال کاملی است. مسئله خالق و مخلوق و سرنوشت بشری و باید‌ها و نبایدها، گفته‌ها و درخواست‌های یک مخلوق، اعتراضات وی به مقدراتش، فصل‌های مختلف این رمان را شکل می‌دهند. امیدوارم بتوانم فارغ از مسائل حاشیه‌ای و مغل‌بی‌وقفه کار بازنویسی جلد دوم رمان را به پایان برسانم. همان‌طور که قبلاً اشاره کردم کندوکاو در درونیات بشر و شخصیت‌ها از گرایش‌های عمده‌ی نوشتن است برای من! و فکر می‌کنم رمان مخلوق بستر بسیار مناسبی است که به مخلوق در معنای کلی و بشری آن نظر شده باشد، بالخصوص از پیشرفت کار هر چند کند و بطئی پیش می‌رود، بسیار راضی هستم. که صد البته رضایت نویسنده در یک کار فقط شرط نیست و باید منتظر باشیم و نظر خوانندگان کار را بدانیم!

■ اخیراً نویسندگان و ناشران گرایش زیادی به خلق و چاپ داستان‌های زندگی شخصیت‌های ادبی، علمی و سیاسی تحت عنوان مفاخر ایران دارند، این گونه داستان‌ها چه ویژگی‌هایی باید داشته باشند، آیا شما تمایلی به تجربه در این وادی دارید؟

□ پرداختن به داستان زندگی شخصیت‌های گوناگون، با توجه به اهمیت آنها، در تاریخ کشور ما کاری بسیار خوب و ارزنده است. مشروط بر این‌که نویسندگان این گونه آثار به اهمیت کارشان و خطرات ساده‌انگاری نوشتن زندگی‌نامه آنها آگاهی داشته باشند. نویسندگان

این گونه آثار باید با باریک بینی نقطه‌های درخشان زندگی نامه شخصیت‌ها را شناسائی کنند و بدانند در کجا باید از خمیرمایه تخیل خود در کار استفاده کنند و آن را ورز بدهند، نویسنده باید علاوه بر شناخت کامل شخصیت ویژگی‌های خاص بومی، جغرافیا، زبان و... بسیاری از ملزومات کارش را شناسایی کرده باشد، و با دست پر به میدان بیاید در غیر این صورت او به تکرار بسیار گفته‌های مکرر تاریخ دست می‌زند و کاری بی‌روح به وجود می‌آورد. دریافت نقطه‌های داستانی کار و میزان پررنگ نمودن این نقاط از اهمیت بسزایی برخوردار است. البته نگارش چنین داستان‌هایی محدودیت‌هایی نیز دارد. چرا که نویسنده نمی‌تواند طرح و توطئه‌هایی خارج از آنچه که در اختیار اوست دراندازد. و به معنای دیگر در محدودیت زندگانی آن شخصیت اسیر است. شخصاً تاکنون چند پیشنهاد در مورد نوشتن زندگی‌نامه چند شخصیت دریافت داشته‌ام که متأسفانه به علت حجم قراردادهای و به تأخیر افتادن آنها، آنها را نپذیرفته‌ام. دو رمان مخلوق و در جست‌وجوی خورشید که رمانی چهار جلدی است و دست‌نویس اول کل کار و بازنویسی دو جلد اول آن به پایان رسیده است. دو مانع عمده بودند!

■ معمولاً نویسندگان تحت تأثیر گذشته و محیط آن دوران هستند تا چه میزان در آثارشان از گذشته مخصوصاً دوران کودکی و زمانی که در نیروی دریایی بوده‌اید تأثیر گرفته‌اید؟

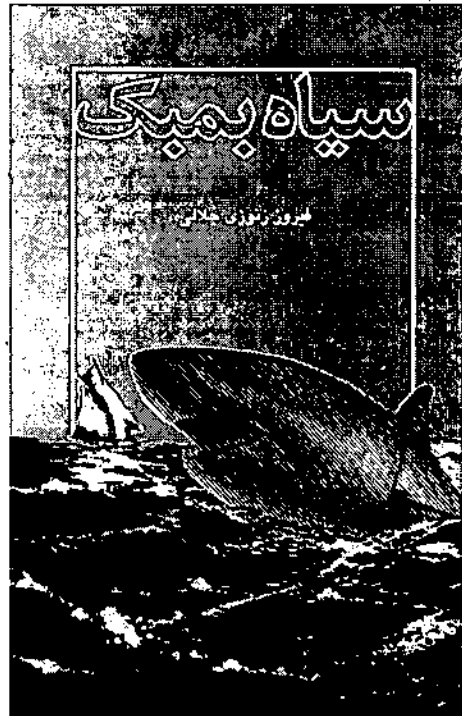
□ تأثیرپذیری از محیط و دوران کودکی و... امری اجتناب‌ناپذیر است، منتها غالباً خود نویسنده به روشنی نمی‌تواند معلوم کند که تا چه میزان از آنها تأثیر پذیرفته است. شاید پیدا کردن میزان تأثیرپذیری نویسنده از شرایط محیط و... به منتقدان مربوط شود. واقعش این است که نویسنده هنگام نوشتن (با این‌که طرح قبلی‌ای ممکن است داشته باشد) گاه آن چنان غرق در کارش می‌شود که تبدیل می‌شود به یک مشاهده‌گر و تندنویس که چیزهای گوناگون و ناگهانی و ناخواسته‌ای را می‌بیند و به سرعت آنها را روی کاغذ منتقل می‌کند این حالت غیر قابل تعریف است. بسیار بسیار درونی است طوری که بسا اوقات خود نویسنده نیز

از رخدادها گفته‌ها و موقعیت‌های غیرقابل پیش‌بینی جا می‌خورد. انگار در یک حالت شهودی خاصی است. تصور می‌کنم آن تأثیراتی که مقصود شماست درست در همین نازک روحی‌ها و حالت‌های غیرارادی خودی می‌نمایند. یعنی درست همان جایی که نویسنده خودش تبدیل به ابزار شده است. در یک حالت بی‌خبری محض! البته پاسخ به سؤال شما یک وجه ظاهری هم دارد و آن این است که نویسنده در کارهایش جای پای کودکی‌ها و یا موارد محیطی و شغلی‌اش را پیدا کند. در مورد نیروی دریایی، در رمان در جست‌وجوی خورشید از رویدادهای خرمشهر و مشاهداتم در جنگ سود پرده‌ام... هر چند مسئله ناو و دریا چیز دیگری است و برای آن نیز طرح رمانی را از سال‌ها پیش کنار گذاشته دارم که امیدوارم روزی بتوانم به آن بپردازم! □

■ انگیزه اصلی شما از نوشتن فیلمنامه چه بوده است؟
□ بیشتر پر کردن چاله چوله‌های مادی. متأسفانه مشکلات غیرقابل پیش‌بینی تصادف و... در چند سال اخیر باعث شد که کارهای جدی خود را علی‌رغم میلم کنار بگذارم و فیلمنامه بنویسم. البته در بین آنها هستند فیلمنامه‌هایی که ساختار هنری داشته‌اند و چند برابر سایر فیلمنامه‌های تجاری روی آنها زحمت کشیده‌ام ولی متأسفانه در این عرصه، علیرغم گفته مسئولان، بازار فیلمنامه‌های هنری حتی در سازمان‌هایی که با هدف احیای امور هنری به وجود آمده‌اند بسیار کساد است و از آنها استقبال نمی‌کنند. کاری که گیشه را در نظر نداشته باشد، هر چند هنری، محکوم به سرگردانی و... است. □

■ به نظر شما نویسندگان با چه مشکلات عدیده‌ای مواجه هستند و برای رهایی از این مشکلات چه راه‌حلی را پیشنهاد می‌کنید؟

□ بر اهل نظر پوشیده نیست که نوشتن اثری هنری که از جان نویسنده برآید و دقت نظرها و وسواس‌های لازم در آن لحاظ شده باشد رنج سالیان را می‌طلبد، فراغت و راحتی ذهن را، آرامش خاص خودش را می‌خواهد. نویسنده‌ای که همواره یک پایش به زنجیر مادیات و دغدغه‌های زمینی وصل باشد، طبعاً نمی‌تواند آن‌گونه که باید و شاید به عالم فرا زمینی خویش، آن‌گونه که باید دست یابد. تا زمانی که نویسنده درگیر و دار مسائل روزمره خود است، امید چندانی به

انتشار آثار در خور اعتنا ندارد.

بسیار همت می‌خواهد که نویسنده زنجیرکش مادیات نشود و به دور از ضروریات ناگزیر زندگی بتواند در محراب قلم خویش آن‌گونه که می‌خواهد و باید تنها باشد. وی ناگزیر می‌شود برای گذران زندگی گاه علی‌رغم میلش دست به نوشتن کارهای کوششی بزند و از جوشش دور بماند. بر مسؤولین امر است که در این باره فکری عاجل کنند. بسیار ناگوار است چاپ ۳۰۰۰-۲۰۰۰ نسخه در کشوری با این پیشینه فرهنگی و ۷۰-۶۰ میلیون جمعیت. در ترکمنستان که به تنهایی برابر استان مازندران کشور ماست تیراژ یک کتاب ۳۰/۰۰۰ نسخه است و در این جا تا این حد نازل! هنوز رنج قلم از آن نویسنده است و بیشترین سود از آن ناشر. حتی گاه دیده شده که پاره‌ای از ناشران به علت آگاهی از وضع وخیم مالی نویسنده چاپ‌های بعدی آثارش را تا حد اشک‌انگیز ۵٪ معامله کرده‌اند! بی‌رو درباستی باید گفت که نویسندگان از جمله اقشاری هستند که با وجود اهمیت کارشان، ظلم مضاعفی به آنان از این نظر می‌شود. به نظر من اصلاح است که وزارت ارشاد اسلامی فکر عاجلی در این میان بنماید و با دعوت از نویسندگان و ناشران صاحب نظر طرح مقبول و پذیرفته‌ای در اندازد که به اصطلاح نه سیخ بسوزد و نه کباب! □

■ خودتان از چه داستان‌هایی که تا به حال نوشته‌اید راضی هستید؟

□ رضایت کامل که هیچ‌وقت حاصل نمی‌شود، ولی در میان داستان‌هاییم داستان‌های روزی که خورشید سوخت - صیاد و توفان - مسوده - شکلات - مردی با کفش‌های قهوه‌ای - سیاه بمیک - فتاح - کلمه شربی را می‌پسندم، و البته برای رمان مخلوق حساب دیگری باز کرده‌ام!

■ چند اثر از نویسندگان ایرانی و چند اثر از نویسندگان خارجی که بیشتر شما را تحت تأثیر قرار داده‌اند نام ببرید!
□ پاسخ به قسمت اول سؤال شما از چند نظر، اندکی مشکل است. نخست ملاحظات بایسته (!) دوم، میزان دقت نظر بایسته و شایسته‌ای که باید به کار بیاید (!) سوم: از قلم افتادن کتاب‌هایی که به دلیل مشغله‌ی زیاد نتوانسته‌ام آنها را بخوانم.

و... به همین دلایل نه نامی از کتابی می‌برم و نه نویسنده‌ای تنها باید بگویم، بسیاری از نویسندگان

نویسنده‌ای که حرفی برای گفتن ندارد و نمی‌خواهد، و یا نمی‌تواند به خواننده چیز تازه‌ای بدهد و به فکر اندیشه وادارش نماید، اصلاً چرا می‌نویسد؟

◀ پس از حدود چهار سال کار، دست‌نویس اول رمان "مخلوق" و اخیراً بازنویسی جلد اول آن به پایان رسیده است و این روزها سرگرم آخرین بازبینی جلد اول هستم.

ولی در مورد نویسندگان خارجی، در یک ارزیابی شتابزده می‌توانم از: «دعوت به مراسم گردن زنی» از نابوکف «باقیمانده روز» از ایشی کورو «سلول» از هورست بینک - «امروز را دریاب» از سلاو نوام بیرم □

□ خود نقد و ماهیت نقد اصولاً با روحیه ما شرقی
جماعت ناسازگار است. از این روی کمتر کسی خوش
می‌دارد که در این وادی پا گذارد. و یا اگر پا گذاشت، پس
از گذشت مدتی، و مشاهده تبعات بایسته آن (!) عطای
کار را به لقایش می‌بخشد؛ ما اصولاً اهل تعریف و
تمجید و بزرگ‌نمایی محسنات و معایب یکدیگریم.
تبادل در زندگانی ما غالباً جای ندارد. یا دوست دوستیم
یا دشمن دشمن. عرصه‌ی نقد ولی آورده‌گاه تبادل و
تناسب است. منقد می‌باید بدور از احساس زدگی و
منصفانه و با داشتن یک «چشم سوم» آثار را محک
بزند و با استناد به متن اثر ابرار نظر کند. منتقد باید بتواند
بر خود احساس غالب آید و از زائده‌های خوش آمد و
خوش نیامد شخصی‌اش پرهیز کند، البته رسیدن به این
مرحله به خود سازی نیازمند است و درست به همین
علت است که در کشور ما به محدود نقدهایی
بر می‌خوریم که از خوی بکر و سالمی برخوردار باشند و از
شیطانک خط و خط کشی دوری گزیده باشند. پاره‌ای از
نویسندگان خود و هم گامان خویش را علامه دهر
می‌دانند و باقی را که با ایدئولوژی و خط و ربطشان
ناسازگارند و یا از رویشان خوششان نمی‌آید بالکل
منکر می‌شوند و یا اگر مجبور باشند تحت عنوان
«صدسال داستان‌نویسی» به ادبیات داستانی معاصر
کتابتی به نگارند به ناچار گفته و ناگفته‌ای را از
نویسنده‌ی مطرود عنوان می‌کنند و شتابزده قضایا را درز
می‌گیرند؛ در یک جمله چوپ تفکیر را بر سر او می‌کوبند
و حجت را تمام می‌کنند. چهل و اندی نویسنده را در

چند صفحه شهید می‌کنند و باقی هزار و سیصد صفحه را به صرف به به و چه چه و تحلیل آثار همراهان و هم مسلکان خود قرار می‌دهند! از گاه گاه می‌سازند و دهها صفحه را به نمونه‌های مشعشع یاران اختصاص می‌دهند! و دلشان را خوش می‌دارند که - قله‌ی قاف صدسال داستان‌نویسی ایران را فتح نموده‌اند. چه اصراری است که خودسوزی و روح سوزی می‌کنند و قلم مطهر را در مانداب بی‌عدالتی ملوث می‌کنند، معلوم نیست؟ چه اصراری دارند که کمر ناتوان را زیر عنوان صد سال داستان‌نویسی معاصر خرد کنند، مشخص نیست؟! عرصه‌ی نقد عرصه‌ی سلامت نفس است. سلامت روح می‌خواهد تا آدمی بتواند رنج سیاه مشق (!) نویسی‌های اهل قلم را بشناسد و خود را متعهد به آن بداند که اگر قرار شد در چنین آوردگاه مقدس و مهیبی پای گذارد، ملزم شود که جز به جز آثار نویسندگان معاصر را بخواند و شخصاً درباره آنها تفحص و تحقیق کند، بیهوده نیست که گاه اهل قلمی ده پانزده سال از عمر خویش را صرف تدوین اثری می‌نماید.

گذشته از سلامت نفس منقد باید دارای دانش بایسته و شایسته‌ای باشد. «چشم سومش» همیشه باید بینا، بیدار و هوشیار باشد. به ابزار کارش کاملاً آشنا باشد و اگر نگوییم دانشش باید بالاتر از نویسنده باشد باید که به حتم کمتر از او نباشد. بتواند، همپای نویسنده به قله‌ی داستان صعود کند!

رمز نگاه نویسنده را بشناسد و خط تأثر و تالم و شادی و فرح را در چهره‌اش بخواند. و حتی او را به خویشتن خویش آگاه کند، پرده از جلوی چشمان نویسنده کنار بزند تا او بتواند روح پرهنگی آدم‌های داستان‌ش را بهتر ببیند. اجزای نامتناسب شخصیت‌هایش را به او نشان بدهد و روحیات نامتجانس آدم‌های داستان‌هایش را برایش تحلیل کند. نمونه‌اش منقد مشهور روس بلنسکی: او بود که داستایوفسکی را متوجه قسمت‌های شاخص شاهکارش نمود. نمونه دیگرش نابوکوف، که با ریزبینی و هوشمندی تمام و با آن «چشم سوم» توانست بسیاری از رمز و ابهام‌های در هاله مانده آثار نویسندگان بزرگ جهان را نمایان کند (و تنها هم اوست که در عرصه‌ی رمان و داستان انصافاً نویسنده‌ای است بسیار چیره دست‌تر از بسیاری از نویسندگان جهان). چگونه ممکن

است منقد یارای صعود به قله اثر نویسنده را نداشته باشد ولی بتواند چشم انداز وی را تفسیر کند! آقا، در مقابل این همه باید و نباید در کشور ما متأسفانه بسیاری از چند کتاب خوانندگان به خود اجازه می‌دهند که در مورد آثار بسیاری از نویسندگان اظهار نظر نمایند و دچار توهّم منقدی شوند!

ظاهراً «در» این عرصه، با سخاوت برای هر از راه رسیده‌ای باز است و او می‌تواند با هر بضاعت اندک و سائلانه‌ای به حریم نویسنده‌ی خاکستر نشین وارد شود و هر آنچه را که می‌بیند با ذهن ناتوان خویش تفسیر کند! و همچنان که برای نویسنده امروزه فقط دانش محدود و قابل کسب ادبیات داستانی کافی نیست، منقد هم باید که به اصول کاربردی نقد چه از نظر زیباشناسی، فرم‌شناسی، روان‌شناسی، جامعه‌شناسی، فلسفه، تاریخ و ... کاملاً آشنا باشد. بافت کلیه آثار نویسندگان را نمی‌توان با یک معیار محدود و معلوم اندازه گرفت. هر نویسنده‌ای دنیای کوچکی است، برای وارد شدن بدین دنیاها، گدھا و کلیدهای خاصی لازم است. پاره‌ای از منقدان نیز معیارهایی خارج از اثر را در نقدشان اصل می‌کنند که خطاست! ساختمان یک اثر را باید در محدوده همان اثر ارزیابی نمود. از صفحه‌ی اول تا آخر. مینا قرار دادن خوش آمد و نیامده شخصی منقد و اندازه گرفتن میزان دوری و یا نزدیکی خط و ربط شخصی‌اش با اثر خطاست، معیارهای کاربردی نقد نباید دچار علایق و سلاقی شخصی منقد شوند، چون در این صورت ما به تعداد منقدان، نقدهای متفاوت و متناقضی خواهیم داشت که دچار آشفتگی است. اصول کاربردی نقد مثل فرمول‌های ریاضی است! هیچ منقدی نمی‌تواند فرمول خاص خودش را وضع کند. مگر این که کاملاً بتواند بر اساس اصول دقیق ریاضی آن را به اثبات برساند. اولین معرف نقد ناسالم کلی گویی‌ها، تعاریف خارج از قواره داستان و بازی با کلمات فخیسانه است، کسانی که نقصی در اندام خویش ندارند با شهادت تمام زیر آفتاب می‌ایستند و کسانی که از نقص خویش باخبرند، روی در پشت ابر پنهان می‌کنند (!) آوردگاه نقد، آوردگاه آفتاب است و از همین روست که کمتر کسی طاقت ماندگاری زیر خورشید حقیقت را دارد!

□

همه هم «ویس» و هم «پردیس» هستیم

گفت و گو با فریده رازی نویسندهٔ رمان «من و ویس»

۱. عطارپور

فریده رازی محقق، داستان نویس و مترجم است و تا کنون مجموعه داستان عطر مه آلود شانگه (۱۳۵۵)، رمان کوتاه عذاب روز (۱۳۵۷)، ترجمه های زندگی کیست اثر برین کلارک (۱۳۵۷) و آمادوس اثر پیتر شفر (۱۳۷۱) و نیز فرهنگ عربی در فارسی محاصر (۱۳۶۶) و کتابشناسی مانی (۱۳۷۳) از وی منتشر شده است.

آخرین کتاب رازی که یکی - دو ماهی پیش عرضه شد رمان کوتاه من و ویس (۱۳۷۷) نام دارد. این داستان به شیوهٔ «جریان سیال ذهن» نوشته شده و در آن خاطره و وقایع دور و نزدیک و درگیری های شخصی بی نظم و بریده بریده در ذهن زنده می شود، طوری که طی چند ساعت روایت شورانگیز و در عین حال ناکام عشقی چندین ساله جان می گیرد و از ذهن و زبان گزارشگر می گذرد. او در این «گزارش» نشان می دهد که درگیر چه تضاد عمیقی است. از یک طرف مانند «ویس» افسانه ای عاشق و آزاد است و از سوی دیگر مانند «پردیس» در قید و بند و محظورات می باشد و داستان در واقع درگیری این دو شخصیت و نیروست که با هم و در کنار هم در تن واحد گزارشگر درگیری دایمی دارند. با فریده رازی دربارهٔ این اثر گفت و گویی داشته ایم که می خوانید:

○ اولین چیزی که خواننده من و ویس به آن برخورد می کند نثر شاعرانه آن است، طوری که اساساً بعضی قسمتها شعر است آیا این حسن یک اثر داستانی است؟

● به نظرم پیروی نکردن از آنچه یک عرف است خودش خلأ نیست. دوست ندارم کاری را بکنم که همه کرده اند. البته موضوع خودنمایی واژه ها نیست من سعی می کنم زیبا بنویسم.

○ به عنوان نمونه به ص ۴۶ دقت کنید: «این صداها، یا هر صدایی، جایی در فضا باقی خواهد ماند. یک روز که روز بلندی است بازگو خواهند شد. صدا درصد خواهد پیچید و همه خواهند شنید. هر واژه ای، هر گزری، هر حرکتی صدایی دارد، حتی ظلم هم صدایی دارد که پژواک آن در زمان باقی خواهد ماند. نباید گذاشت که ذرات پلیدی به هم پیوند بخورند و بزیایند. باید زیر خاک پنهان شان کرد به گونه ای که هرگز سبز نشوند». به نظرم اینها بیشتر به حوزه شعر مربوط می شود؟

● من خوشحالم که اینطور فکر می کنید و شعری در این نوشته ها احساس می کنید. بخصوص اینکه ما

خیالپردازانه است؟

● درست است. فکر می کنم همان طور که دوگانگی شخصیت داریم دوگانگی لفظی هم داریم. گاه هوای مه آلود و پاییزی را در نظر می آوریم و بیان می کنیم و گاه از کلمات عادی و حتی خشن و زشت برای بیان افکارمان استفاده می کنیم. ما همیشه شاعرانه حرف نمی زنیم، چنانچه همیشه هم «رنال» و «عادی» حرف نمی زنیم. این چیزی است که در هر انسانی هست.

○ گاهی در کتاب، افکار تان را صریح و مستقیم بیان می کنید؟
● دلم می خواست خودم باشم، روش خودم را داشته باشم. من این جور می بیشتر می پسندم، ضمن این که به نظرم واقعیت هم این است که گاهی افراد به بیان مستقیم و بی پرده افکار و احساساتشان می پردازند...

○ یعنی ما در داستان شما بیشتر با شخصیت پردازی روبرو هستیم یا با احساسات...؟

● بیشتر با احساسات و اندیشه روبرو هستیم. من دوست ندارم داستانی بنویسم و آخرش کسی خوشبخت بشود یا بدبخت بشود و داستان تمام شود. دوست دارم کاری بکنم که خواننده بیشتر فکر کند، دیگران را بیشتر درک کند، احساساتش پرورش یابد، یا دست کم قدرت درک دیگران را بیشتر از پیش به دست آورد. شاید برای همین است که خیلی ها می گویند که آثارم سخت است. من هم سعی ندارم برای این که بر تعداد خوانندگان کتاب هایم اضافه کنم آنها را ساده بکنم. چه خوانندگان خودشان اقبال نشان بدهند چه ندهند. من نمی توانم به خودم و خوانندگان آثارم دروغ بگویم.

○ آیا نوسان بین ویس و پردیس مختص به خانم هاست؟
● نه، همه انسان ها چنین دوگانگی و نوسانی را دارند.

○ چطور شد شیوه جریان سیال ذهن را برای داستان انتخاب کردید؟

● من حساب و کتاب نکردم که چطور بنویسم. احساسی در من به شدت رشد کرد. درصدد بازگویی آن بودم. آن احساس خودش قالب خودش را پیدا کرد. یک احساس چندگانه بود. یک جنگ دایمی بین احساساتم بود و غالباً به صورت گفت و گو می خودم با خودم در زندگی عادی ام بروز می کرد.

○ شما هم آثار تحقیقی و هم داستان و رمان دارید، تعلق ذهنی شما بیشتر به کدام سوست.

● ببینید در من یک چندگانگی است. من این را با تمام وجودم حس می کنم. در غالب زمینه ها این طور است. منظورم این است که من هم به کارهای تحقیقی علاقه مند هستم و هم به کارهای هنری و داستانی علاقه دارم. ولی اگر بخواهم دقیق تر بگویم این که عشق اصلی من داستان است.

○ چقدر رمان و داستان می خوانید؟

● من بیشتر رمان ها و داستان هایی که به سببی مشهور می شوند یا دوستی، اهل فنی تعریف شان را می کند می خوانم. روی هم رفته می توانم بگویم زیاد می خوانم.

○ الان چه کارهایی را در دست نوشتن دارید؟

● یک تقالی رو حوضی است که در کل، کارش تمام شده و روی یک رمان کوتاه هم کار می کنم.

ایرانیها اساساً گرایش زیادی به شعر داریم.

○ علت توجه تان به این نوع نگارش شعر گونه چه بوده؟

● من وقتی می نویسم هیچ دلیل خاصی برای نثر و نوشته ام ندارم، جز اینکه احساس می کنم دوست شان دارم، جز اینکه احساس می کنم دوست دارم این جور بنویسم. فقط آنچه از درون و عشقم می جوشد بازگو می کنم و می نویسم و فکر می کنم اگر ما با احساسمان صادق باشیم، خودسانسوری نکنیم، خود همین ادبیات ما را خیلی پیش می برد.

○ رابطه عشق و شعر را چطور می بینید؟

● این دو آمیخته هستند. بدون عشق شعری وجود ندارد، اساساً هنر وجود ندارد. عشق پایه خلأیت و همه زیبایی هاست.

○ آیا توجه و رویکرد شما به نثر شاعرانه از توجه و رویکرد شما به عشق نیست؟

● ممکن است شما برای این نثر توجیهی پیدا کرده اید. واقعاً بعید نیست.

○ چرا از میان تمامی معشوقه های تاریخی و ادبی ما روی «ویس» تکیه داشته اید؟

● شخصیتی را که فخرالدین اسعد گرگانی از «ویس» ترسیم می کند بسیار قوی و در عین حال بسیار عاشق و آزاد است. این شخصیت به قدری آزاد و قوی است که در نظر من مانند یک الگو بوده... بخصوص اینکه شما می دانید داستان «ویس و رامین» از کهن ترین و عاشقانه ترین آثار ایرانی است. اینها باعث نوعی علاقه و کشش از طرف من به ویس شده بود.

○ راوی داستان شما بیشتر «ویس» است یا «پردیس» است؟

● هر انسانی یک چندگانگی در وجودش دارد. این تضادها و چندگانگی ها در همه است و غالب اوقات هم با هم در جنگ و ستیز هستند و خیلی از مسایل ما در واقع کشمکش همین نیروهاست و اینکه گاهی با خودمان حرف می زنیم از همین جاست، گفت و گوی این نیروهاست.

○ در این کشمکش کدامیک غالب است؟

● «ویس» غالب است.

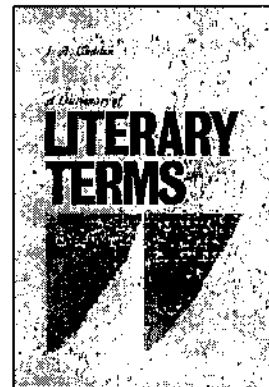
○ پس چرا اول شخص و راوی «پردیس» است؟

● پردیس حضور بیشتری دارد، ولی در درون پنهان است، از درون غلبه می کند و نهایتاً برنده است.

○ تصاویر کتاب گاه بسیار «رنال» و واقعی است و گاه کاملاً

1- A Dictionary Of Literary Terms.

J.A. Cuddon - هم‌دان: فن‌آوران - ۷۵۶ ص - وزیری (شمیز) - ۱۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

در «فرهنگ اصطلاحات ادبی» بیش از ۲۰۰۰ اصطلاح ادبی به ترتیب حروف الفبا گردآمده است. نگارنده در این اثر مکاتب، نهضت‌ها، انواع و دوره‌های ادبی را در سراسر جهان معرفی می‌کند. ذیل هر مدخل، علاوه بر شرح واژه، ریشه لاتین آن ذکر می‌گردد. در صورت معرفی اشخاص، سبک یا نمونه‌ای از شعر سراینده نیز بیان می‌شود. در فرهنگ حاضر اصطلاحات دوازده زبان خارجی فراهم آمده است.

فن نگارش و بیان، و مجموعه‌های ادبی

۲- آیین سخنرانی: چگونه سخن گفتن و طریقه نفوذ در مردم.

دیل کارنگی: مترجم: جهانگیر افخمی - تهران: آرم‌تان - ۳۷۶ ص - رقی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شایک: ۹۶۴-۵۵۶۰-۱۴-۴ نویسنده در کتاب حاضر، ابتدا شیوه‌های تهیه متن سخنرانی را به دست می‌دهد: سپس در این رهگذر راه‌های اعتماد به نفس و چگونگی تقویت حافظه را بیان می‌کند. مباحث دیگر کتاب بدین قرار است: شیوه سخنرانی بدون یادداشت، طریق آغاز و ختم سخنرانی، کسب موفقیت از راه نظم و سخنرانی. هدف اصلی مولف، به دست دادن شیوه‌هایی است که

آیین سخنرانی

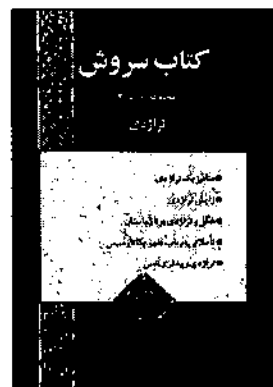
و طریقه نفوذ در مردم

خوانندگان از طریق آن بتوانند افراد با نفوذ و مهم را تحت تاثیر سخنان خود قرار دهند و سایرین را نیز مجذوب خود سازند.

۳- تراژدی.

تهران: سروش - ۳۱۶ ص - وزیری (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Tragedy شایک: ۹۶۴-۴۳۵-۰۳۶-۷

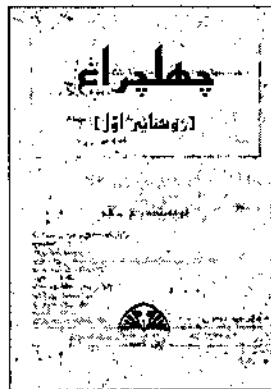

کتاب حاضر مشتمل بر مقالاتی است که طی آن تراژدی و جایگاه آن در متون و صحنه‌های نمایش بررسی شده است. این مجموعه در سه بخش اصلی، «ترجمه»، «تالیف»، «گفتگو» فراهم آمده است. این مجموعه با دیباچه‌ای آغاز می‌شود که در آن نویسنده از تاریخچه و سیر تحول آن سخن به میان آورده است. عناوین اصلی کتاب عبارت‌اند از: متافیزیک تراژدی، زایش تراژدی، هگل و تراژدی یونان باستان، تاملاتی در باب مفهوم کاتارسیس، تراژدی و بیداری نفس.

۴- چهلچراغ (روشنایی اول).

ع.ف. - تهران: گوهر منظوم - ۱۴۴ ص - رقی (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شایک: ۹۶۴-۵۵۹۵-۲۰-۷ در این کتاب، نویسنده ذیل چهل قفل کوشیده است، امید، اراده، توکل، پشت‌کار و ویژگی‌های پسندیده دیگر را در خواننده تقویت کند. برخی

فصل‌های کتاب عبارت‌اند از: «برکت حرکت»، «آفتاب گردان»، «جستجو»، «امانتی»، «لذت برتر»، «نگاه سنج» و سوغات سفر. این مطالب به نثر نگاشته شده است.

۵- راهنمای نگارش و ویرایش: با تجدیدنظر کلی.

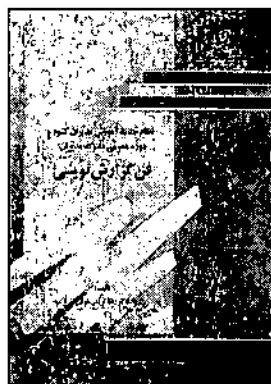
محمدجعفر یساحقی، محمد مهدی ناصح - مشهد: آستان قدس رضوی، شرکت به‌نشر - ۱۸۴ ص - وزیری (شمیز) - ۵۲۰۰ ریال - چاپ پانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: A Guide To Writing And Editing شایک: ۹۶۴-۹۰۵۷۶-۲-۳

۶- فن نگارش نویسی.

رضا کریمی شرقی - تهران: مرکز آموزش مدیریت دولتی - ۱۱۶ ص - رحلی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شایک: ۹۶۴-۶۵۱۷-۴۴-۷

نویسنده، کتاب حاضر را طی هشت فصل، به منظور آموزش مدیران کشور در زمینه تهیه و تنظیم گزارش‌های گوناگون اداری، اجتماعی، تحقیقاتی و

همانند آن، تدوین نموده است. در فصل اول، ذیل عنوان «گزارش نویسی چیست» معانی لغوی و اصطلاحی گزارش و تعاریف و حوزه آن معین شده است. در فصل دوم، مراحل چهارگانه گزارش‌نویسی بیان شده است. آراستن گزارش، تعریف بند یا پاراگراف، نحوه نگارش، نشانه‌گذاری و اهمیت آن در نگارش، اقسام گزارش، طبقه‌بندی گزارش‌ها و انواع گزارش، به ترتیب عناوین فصل‌های سوم تا هشتم را تشکیل می‌دهند.

۷- فن نگارش برای: رادیو، صحنه، فیلم و تلویزیون.

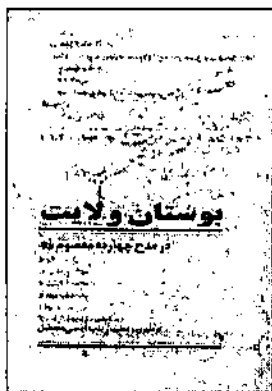
روشن صمدی - تهران: نگاه - ۲۶۴ ص - رقی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شایک: ۹۶۴-۶۱۷۴-۸۲-۵

نویسنده در این اثر بر آن است شیوه‌ها و اسلوب نگارش هنرهای نمایشی را به خوانندگان عرضه نماید. نگارنده معتقد است: «شخصیت‌پردازی، قهرمان‌پروری، ضد قهرمان‌سازی و در کنار هم قراردادن رویداد و ماجراهای پنداری گوناگون، باید براساس بیان ویژه‌ای در خدمت به متن به کار گرفته شود». وی به همین منظور می‌کوشد «بیانی ویژه» برای نوشتن هنرهای نمایشی همچون صحنه، رادیو، تلویزیون و فیلم به دست دهد. کتاب متضمن پنج بخش است که برخی از مباحث هر بخش بدین قرار است: بخش نخست: شکل‌های نمایش، کار نمایش، تخیل و طرح، اوج، شخصیت‌پردازی، زمان و مکان، گام و ریتم، گسترش متن: بخش دوم: نمایش‌نامه‌نویسی رادیویی، نمایش‌نامه نمونه گاندی: بخش سوم: نمایش‌نامه‌نویسی صحنه، سن‌بندی و چگونگی آن: بخش چهارم: فیلم و تلویزیون، شیوه و شگردهای نمایشی، زوایای دوربین، نماهای ویژه توصیفی و زمان‌بندی در تلویزیون: بخش پنجم: تنوع ساخت برنامه‌های رادیو و تلویزیون، دلایل رد یا پذیرش، و سانسور.

(کالینگور) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۵۶۶-۱۰-۳

این کتاب که درباره چهارده معصوم نوشته شده متشکل از یک مقدمه و چهارده باب است. مقدمه کتاب در نعت خداوند بلند مرتبه است و هر باب درباره یکی از معصومین به رشته تحریر درآمده است. در این کتاب، چهارده حدیث از هر معصوم نقل شده، سپس در مدح آنان، اشعاری از شعرای مختلف درج گردیده است.

۱۸- درر المصائب: در مرثی و مدائح پیامبر و آل طاهرینش علیه السلام. شاعر: علی سراقاز - قم: حبیب - ۱۶۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - ۱۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۶۲-۴-۸

شعر فارسی قرن ۴ ق.

ABU.21

۱۹- جامعه‌شناسی خودکامگی: تحلیل جامعه‌شناختی ضحاک ماردوش. علی رضاقی - تهران: نشر نی - ۲۴۴ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۲۳۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۲۰-۱۸-X

چاپ اول

۲۰- داستانهای نامورانه باستان شاهنامه فردوسی: پادشاهی منوچهر. به اهتمام: محمد دبیرسیاقی - تهران: قطره - ۱۵۸ ص. - جلد سوم - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۱۰-۱۵-۳

چاپ اول

۲۱- داستانهای نامورانه باستان شاهنامه فردوسی: پادشاهی نوذر - زو - گرشاسب - کیکاوود. به اهتمام: محمد دبیرسیاقی - تهران: قطره - ۱۵۸ ص. - جلد سوم - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۱۰-۱۵-۳

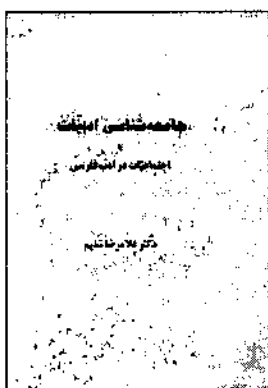
پارسی، از جمله دکتر محمد جواد شریعت، استاد عباس زریاب خوبی، استاد علی‌اصغر فقیهی. در این گفت و شنودها، مباحثی درباره آموزش زبان فارسی و نقش تجربه‌های آموزشی در حفظ و نگهداری از گنجینه فرهنگ فارسی مطرح شده است. آمیخته‌شدن مسئله آموزش با دانش‌هایی چون: روان‌شناسی، زبان‌شناسی و تعلیم و تربیت و ورود واژه‌های بیگانه به این زبان، از مباحث دیگر کتاب به شمار می‌آید.

دوره‌های خاص ادبی

ABU.90

چاپ اول

۱۶- جامعه‌شناسی ادبیات، یا، اجتماعیات در ادب فارسی. غلامرضا سلیم - تهران: توس - ۱۸۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۷۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۱۵۰-۵۰۴-X

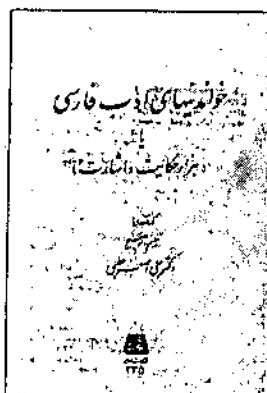
در این کتاب، ابتدا چگونگی تحول زبان فارسی، وضع اجتماعی و زندگی شعرا و نویسندگان و تاثیر محیط بر آثار و اندیشه‌های آنان بررسی می‌شود. سپس از تاثیر مباحث اجتماعی در شاهنامه فردوسی، گلستان و بوستان، چهار مقاله، اخلاق ناصری و کیمیای سعادت سخن به میان می‌آید. نگارنده همچنین نکاتی درباره شاعرانی چون مولانا، نظامی، حافظ، عبید زاکانی، جامی، صائب، بهار، ناصر خسرو و پروین اعتصامی بیان می‌کند.

اشعار مذهبی، عرفانی، اخلاقی

ABU.5

چاپ اول

۱۷- بوستان ولایت: در مدح چهارده معصوم (ع). گردآورنده: زینب ایسی‌محصل - قم: پارسایان - ۴۹۲ ص. - وزیری

از مایه‌های طنز و هزل برخوردارند. گفتنی است برخی داستان‌ها ریشه یابی و نقد و بررسی شده است. عناوین کتاب به ترتیب حروف الفبا تنظیم گشته، ضمن آن که شرح بعضی از واژه‌ها و ترکیبات، و منابع و مآخذ در پایان هر صفحه آمده است. صفحات پایانی به فهرست موضوعی داستان‌ها و حکایات اختصاص دارد.

۱۴- فارسی عمومی شامل: ادبیات پیش دانشگاه، ادبیات دانشگاهی: متون نظم و نثر مهدی ماحوزی - تهران: اساطیر - ۵۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۴۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۵۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۱۷-۷

تاریخ، توصیف، نقد و بررسی

ABU.9

چاپ اول

۱۵- سکه صاحب عبار: گفت و گوهایی صمیمانه با برخی از استادان ادب فارسی. به اهتمام: جعفر ربانی - تهران: سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی. انتشارات مدرسه - ۱۸۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۷۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۶۰-۴۴۴-۹

این کتاب، گفت و شنودی است با برخی از استادان صاحب نظر ادب

در این مجموعه، داستان‌هایی کوتاه از نویسندگان مشهور جهان همراه با شرح حال آنان گرد آمده است. برخی از این داستان‌ها عبارت‌اند از: «اردوگاه سرخپوستان ارزنست هینگوی»، «معبدی در مریخ ویلیام سامرات»، «ژاپنی‌های نامریی گراهام گرین»، «دو قرص نان و هنری»، «توفان مک نایت هالمر»، «جنگ لویی جی پیراندلو»، «خطری بیخ گوش شمع آلن - ای - مک فارلن»، «قلب رسواگر ادگار آلن پو» و «بیرمرد / گی دویاسان».

۱۰- هنر زمان.

سیلان کوندرا: مترجم: پرویز همایون‌پور - تهران: گفتار - ۲۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۱۱۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: L'Art Du Roman شابک: ۹۶۴-۵۵۷۰-۴۴-۱

بررسی و تمرین

ABU.76

۱۱- ادبیات فارسی: راهنمای دبیران، دانش‌آموزان دبیرستانها و داوطلبان کنکور عمومی و اختصاصی علی سلطانی‌گودرهمزی - تهران: مبتکران - ۵۲۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۷۰۰۰ ریال - چاپ بیست و یکم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۹۳-۲۷-X

چاپ اول

۱۲- پیک کنکور ایران: کنکور مکاتباتی ادبیات فارسی: ویژه تمامی رشته‌ها. جواد افخمی‌عقدا - تهران: فرهنگ سازان - ۲۳۲ ص. - پالتویی (شمیز) - ۲۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۳۳۰-۸۴-۶

مجموعه‌ها و جنگها

ABU.8

چاپ اول

۱۳- خواندنیهای ادب فارسی، یا، (هزار حکایت و اشارت). گردآورنده: علی‌اصغر حلبی - تهران: اساطیر - ۶۱۲ ص. - وزیری (کالینگور) - ۳۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۵۰-۹

۸- فنون آموزش داستان کوتاه (گروه جوان). مترجم: رضا فرد - تهران: امیرکبیر - ۲۰۸ ص. - جلد اول - وزیری (شمیز) - ۶۷۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۶۹-۷

چاپ اول

کتاب حاضر، مجموعه ۲۱ مقاله از نویسندگان داستان کوتاه است که از کتاب دوجلدی «The Hand Book Of Short Story Writing» به فارسی برگردانده شده است. موضوع اصلی این کتاب، شیوه نگارش داستان کوتاه است که در مقاله اول ماهیت داستان کوتاه و هنر نویسندگی تشریح شده است. در مقاله دوم، اجزای داستان کوتاه معرفی گردیده است. هر یک از مقالات بعدی به بررسی یکی از اجزای داستان کوتاه و رهنمودهایی درباره آن به اختصاص دارد.

چاپ اول

۹- معبدی در مریخ: مجموعه داستان. مترجم: محسن عسگری - تهران: جاده ابریشم - ۹۶ ص. - رقی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۳۴۰-۰۸-۷

به اهتمام: محمد دبیرسیاقی
تهران: قطره، ۱۱۶ ص. - جلد
چهارم، - رقی (شمیز)، ۲۸۰۰ ریال.
- چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۱۵-۳

چاپ اول

۲۲- داستانهای نامورانه
بایستان شاهنامه فردوسی:
پادشاهی کیکاووس، رفتن او به
مازندران و هفتخان رستم.
به اهتمام: محمد دبیرسیاقی
تهران: قطره، ۱۰۰ ص. - جلد پنجم
- رقی (شمیز)، ۳۲۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۱۵-۳

۲۳- رزم‌نامه‌ی رستم و
اسفندیار از شاهنامه فردوسی.
گردآورنده: جعفر شعار، حسن انوری.
تهران: قطره، ۲۹۶ ص. - وزیر
(شمیز)، ۹۵۰۰ ریال. - چاپ
نوزدهم / ۳۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Epic Story Of Rostam And
Esfandiyar

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۰۰۱-۶

چاپ اول

۲۴- شاهنامه شاهنامه نیست!
مجموعه مقالات: نقد و پژوهش
در زندگی و منظومه فردوسی.
غلامرضا فرهنگ‌فروتن، تهران:
آزاد، ۲۰۰ ص. - وزیر (شمیز)،
۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۹۹-۰۰۳-۰

این اثر مجموعه مقالاتی است درباره
نقد و پژوهش در زندگی و منظومه
فردوسی، همچنین تحقیقی است
درباره بازتاب حکمت و فلسفه و
عربان در اشعار حماسی و
اسطوره‌های جهانی. در این مقاله‌ها
دیدگاه‌های متفاوت محققان و صاحب
نظران درباره اندیشه و تفکر فردوسی،
مسائل نژادی در شاهنامه، سیستم
حکومت مرکزی ایران در زمان

فردوسی، جنگ‌های شاهنامه، و
داستان‌های عاشقانه بیان شده است.
۲۵- غمنامه رستم و سهراب از
شاهنامه فردوسی.
گردآورنده: جعفر شعار، حسن انوری.
تهران: قطره، ۲۲۶ ص. - وزیر
(شمیز)، ۷۵۰۰ ریال. - چاپ
نوزدهم / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Tragedy Of Rostam And Sohrab

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۰۰۱-۸

شعر فارسی قرن ۵ ق.

۸۵۱.۲۲

۲۶- تصویرها و شادیه‌ها: گزیده
اشعار منوچهری دامغانی.
به اهتمام: محمد دبیرسیاقی.
تهران: سخن، ۴۲۲ ص. - رقی
(شمیز)، ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ سوم
/ ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Selections From The Poems Of
Manoochehri - E Damghani

شابک: ۹۶۴-۵۹۸۲-۷۲-X

چاپ اول

۲۷- دوبیتی‌های ابوسعید
ابوالخیر.
ابوسعید ابوالخیر: نقاش: صادق
صندوقی: خطاط: عباس
مستوفی‌الممالکی. تهران: آتیه
هنر، ۱۸۴ ص. - وزیر (گالینگور)،
۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۴۲-۷۰-۰

۲۸- رباعیات حکیم عمر خیام:
با ترجمه به زبانهای عربی -
اردو، انگلیسی، فرانسه، آلمانی.
عمر بن ابراهیم خیام: مقدمه:
امیرعباس مجذوب‌صفا: خطاط:
عباس منظوری. تهران: اقبال،
۱۶۰ ص. - جیبی (سلفون)، ۴۵۰۰
ریال. - چاپ هفتم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Rubaiyat Of Omar Khayyam

شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۲۲۴-۸

۲۹- رباعیات حکیم عمر خیام:
دیوان شعر باباطاهر عریان
همدانی.

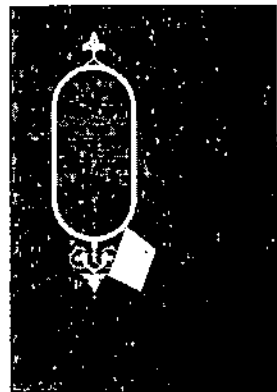
عمر بن ابراهیم خیام، باباطاهر:
خطاط: عباس منظوری، منوچهر
آدمیت. تهران: اقبال، ۸۴ ص. -
جیبی (سلفون)، ۳۵۰۰ ریال. - چاپ
پنجم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۲۲۵-۶

۳۰- گزیده اشعار مسعود سعد
سلیمان.

گردآورنده: توفیق هاشم‌پورسبحانی: به
اهتمام: حمید لسان. تهران: قطره،
۱۷۰ ص. - وزیر (شمیز)، ۶۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Gozide-Ye Ashar E Masud E
Sad E Salman

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۸۴-۹

چاپ اول

در این مجموعه، ابتدا عصر شاعر و محیط
زندگانی وی بررسی می‌شود آن گاه گرد
آورنده، اطلاعاتی درباره زندگی
و ویژگی‌های شعر او به دست می‌دهد. در
بخشی از کتاب، دیدگاه‌های بزرگان ادب
پارسی درباره شعر «مسعود سعد» نقل شده
است. این گزیده، شامل بیست قصیده،
چند غزل و رباعی است و با شرح و اژه‌ها،
ترکیبات و اصطلاحات، همچنین اسامی
افراد همراه است.

۳۱- گزیده اشعار ناصر خسرو.
ناصر خسرو: گردآورنده: جعفر شعار.
تهران: قطره، ۳۷۲ ص. - وزیر (شمیز)،
۸۵۰۰ ریال. - چاپ هفدهم / ۵۵۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:
Cozide-Ye Kasayede Naser E
Khosraw

شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۲۶-۱

شعر فارسی قرن ۶ ق.

۸۵۱.۲۲

۳۲- گنجور پنج گنج: گزیده
اشعار نظامی گنجوی.

گردآورنده: عبدالحمید آیتی. تهران:
سخن، ۳۴۴ ص. - رقی (شمیز)،
۱۱۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Poems By Nezami

شابک: ۹۶۴-۵۹۸۲-۷۰-۲

شعر فارسی قرن ۷ ق

۸۵۱.۳۱

۳۳- آیات مثنوی.

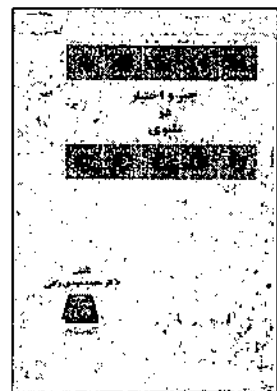
محمود درگاهی. تهران: امیر کبیر،
۱۹۲ ص. - وزیر (شمیز)، ۵۰۰۰
ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۲۰۳-۸

چاپ اول

۳۴- باغ سبز عشق: گزیده
مثنوی.
تسویه و تنظیم: محمدعلی
اسلامی‌نوشن. تهران: یزدان،
۹۶۰ ص. - وزیر (گالینگور)،
۴۰۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۴۵-۰۰۳-۲

چاپ اول

۳۵- جبر و اختیار در مثنوی.
محمد مهدی رکنی. تهران: اساطیر،
۱۳۶ ص. - رقی (شمیز)، ۴۸۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۶۰-۰۰۶-۶

نویسنده این کتاب بر آن است، مفهوم
«جبر و اختیار» را از دیدگاه مولوی
تبیین نماید. وی برای این منظور
ابتدا به نقش و تأثیر «جبر و اختیار»
در آثار بزرگان ادب فارسی از جمله
فردوسی، ناصر خسرو، خیام و سعدی،
ابن سینا، حافظ و شیخ محمود
شبستری اشاره می‌کند. سپس با
استاد تنی چند از پارسی‌گویان نامور،
گزارشی نقدآمیز از آرای آنان در
خصوص موضوع جبر و اختیار به دست
می‌دهد. نویسنده معتقد است از آن‌جا
که اندوخته علمی اغلب شاعران از
مبنای اعتقادی (شعریان متأثر است از
همین‌رو، در شعر پارسی گرایشی به
جبر بیشتر است. وی در این اثر، مولانا
را روشنگر حدود جبر و اختیار معرفی
کرده و او را بیشتر اختیاری می‌داند.

۳۶- شمس تبریزی.
محمدعلی موحّد. تهران: طرح نو،
۲۲۶ ص. - رقی (شمیز)، ۷۰۰۰
ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Shams-E Tabrizi

شابک: ۹۶۴-۵۶۲۵-۱۰-۶

۳۷- گزیده غزلیات سعدی.
گردآورنده: حسن انوری. تهران: قطره،
۳۱۸ ص. - وزیر (شمیز)، ۱۱۰۰۰ ریال.
- چاپ ششم / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Gozide-Ye Ghazaliyat-E Sa'di

شابک: ۹۶۴-۳۴۱-۰۱۹-۶

۳۸- گزیده قصاید سعدی.
گردآورنده: جعفر شعار: مقدمه: حسن
انوری. تهران: علمی، ۲۶۴ ص. -
وزیر (شمیز)، ۱۱۰۰۰ ریال. -
چاپ ششم / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Gozide-Ye Kasayede E Sa'di

شابک: ۹۶۴-۴۰۵-۰۴۶-۰

شعر فارسی قرن ۸ ق

۸۵۱.۲۲

چاپ اول

۳۹- برگزیده و شرح آثار عبید
زاکانی.
عبیدالله عبیدزاکانی: به اهتمام:
ولی‌الله درویشان. تهران: فرزاد روز،
۱۳۴ ص. - رقی (شمیز)، ۶۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۳۸-۵۷-۸

چاپ اول

۴۰- دیوان حافظ.
شمس‌الدین محمد حافظ. تهران: قائم
نویسن، ۳۴۰ ص. - جیبی (سلفون)،
۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۱۷۱-۹-۹

۴۱- دیوان حافظ شیرازی.
شمس‌الدین محمد حافظ: مصحح:
قاسم غنی، محمد قزوینی: خطاط:
فاتح عزت‌پور، مقدمه: مرتضی
مطهری. تهران: ساحل، ۴۵۰ ص.
- جیبی (سلفون)، ۴۰۰۰ ریال. -
چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۵-۰۰۱-۱

۴۲- دیوان خواجه شمس‌الدین
محمد حافظ شیرازی با استفاده
از نسخه تصحیح شده محمد
قزوینی و دکتر قاسم غنی.
مقدمه: اسماعیل خدابنده: خطاط:
عباس منظوری. تبریز: اقبال،
۳۷۴ ص. - جیبی (سلفون)، ۲۵۰۰۰
ریال. - چاپ هفدهم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۰۶-۰۱۴-۸

شعر فارسی قرن ۱۰ ق

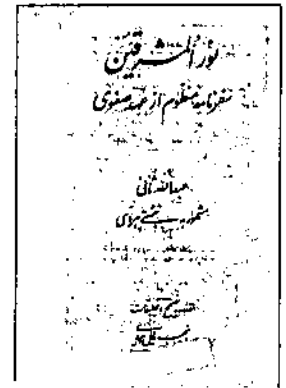
۸۵۱.۴

۴۳- نورالمشرّقین: سفرنامه
منظوم از عهد صفوی.

عبدالله بهشتی هروی: مصحح: نجیب
مایل هروی - مشهد: آستان قدس
رضوی. بنیاد پژوهشهای اسلامی -
۳۵۶ ص. - رقی (شمیز) - ۷۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Nur-UI Mashriqayn
شابک: ۹۶۴-۴۴۴-۱۱۴-۱

چاپ اول

نورالمشرقین، مثنوی‌ای است متضمن
۱۷۹۱ بیت که سراینده در آن،
شهرهای شرقی و مرکزی ایران و
هندوستان را - اعم از مشهد مقدس،
سبزوار و کشمیر وصف می‌کند. گفتنی
است قبل از توصیف، ناظم، رسول
اکرم (ص) و ائمه اطهار را مدح گفته و
در پی منقبت‌ها یک یا چند معجزه
منسوب به ائمه را بر مبنای «الخرایج و
الحرایج» قطب‌الدین راوندی یا یکی
از شروح آن، بیان نموده است.

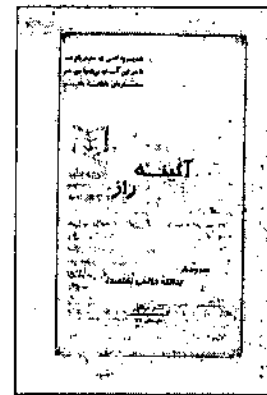
شعر فارسی قرن ۱۴

۴۴- پروین اعتصامی:
شاعره‌ای از تبار روشنیها.
احمد دانشگر: ویراستار: علی
سالیانی، مریم دانشگر - تهران:
حافظ نوین - ۶۲۰ ص. - وزیری
(گالینگور) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ
دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۸-۰۲۸-۰

شعر فارسی (از)
سال ۱۳۲۰ -

چاپ اول

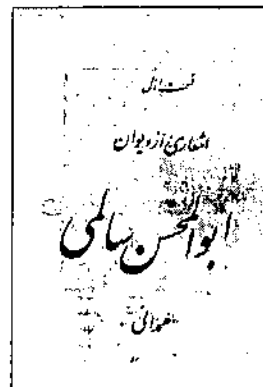
۴۵- آئینه راز:
شاعر: جاتی (قاصد) یدالله - تهران:
میتاق - ۶۴ ص. - رقی (شمیز) -
۱۹۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۳۱۴-۶-۹
در این مجموعه، ۳۳ قطعه شعر گرد
آمده است. عناوین برخی از آن‌ها

بدین قرار است: نشان دوست، به
دنبال پرستوی مهاجر، وعده‌گه یار،
افسانه عشق، رقص با نسیم، ستاره
عشق و عشق در قالب وهم، اشعار این
مجموعه در قالب نو (نیمایی) و
کلاسیک (بیشتر غزل و قصیده)
سروده شده است.

چاپ اول

۴۶- اشعاری از دیوان
ابوالحسن سالمی همدانی.
به اهتمام: عباس زندی - تهران:
بهجو - ۲۵۴ ص. - جلد اول - رقی
(گالینگور) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول
/ ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۴۶۴-۶-۶

این کتاب متشکل از دو بخش است:
در بخش اول، گزیده‌ای از اشعار
«ابوالحسن سالمی» که در قالب
مثنوی سروده شده گرد آمده است
برخی از این اشعار عبارت اند از: ادب،
رمز احدیت، اشک فراق و عشق پاک،
در بخش دیگر کتاب گزیده‌ای از
غزل‌های «بدیع همدانی» آمده است.

چاپ اول

۴۷- باران‌زای ابی:
شاعر: نوروز باهنر - تهران: انتشارات
تهران - ۴۸ ص. - رقی (شمیز) -
۲۲۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۵۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۶۰-۹-۶۰-۷

در این دفتر، شانزده قطعه شعر نو گرد
آمده است که برخی از آن‌ها عبارت‌اند
از: باران، پروازها، از اندوه ابر، طالع،
برای چه و طرحی از دلتنگی. در
مقدمه شاعر از تغییر و تحول شعر
نیمایی و شعر سپید، همچنین ارتباط
آن دو با یکدیگر و پیدایش
شاخه‌های شعر نو سخن به میان آورده
است.

۴۸- پروانه‌ات خواهم ماند.

شاعر: مریم حیدرزاده - تهران:
دارینوش - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز)،
۶۵۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۳۰۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:
I Would Remain Your Butterfly
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۳-۲

چاپ اول

۴۹- پیش شما خدا همین
جاست.
شاعر: نازنین بهادری - تهران:
جویبار - ۷۲ ص. - رقی (شمیز) -
۲۸۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۴۵-۰۰۸-۸

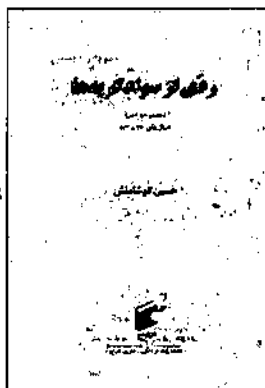
در این دفتر، اشعاری از شاعر نوسازی
معاصر نازنین بهادری گرد آمده است.
عناوین برخی از آن‌ها بدین قرار
است: مسافر، بیره کوچک خدا،
نمی‌دانستم، رویا، نفس کیوتر، سال
سفید، مهاجر، و بیماری.

۵۰- حرفی از جنس زمان:
تاملی در شعر انقلاب اسلامی.
اکبر میرجعفری: مقدمه: محمدرضا
سسنگری: ویراستار: افسانه
حجتی طباطبایی - شیراز: قو - ۳۴۲
ص. - رقی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۲۳۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۴۱۲-۰۰۰-۹

۵۱- دیوان سنا: مجموعه اشعار
استاد علامه جلال‌الدین همایی.
به اهتمام: ماهدخت‌بانو همایی -
تهران: هما - ۲۸۰ ص. - وزیری
(شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ سوم
/ ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۷۱-۶۸-۰

چاپ اول

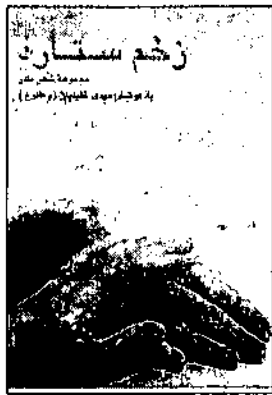
۵۲- ردی از سواد گریه‌ها
(مجموعه شعر) (سالهای ۷۶ -
۷۴).
شاعر: حسین کوشامتش - تهران:
نارنج - ۵۶ ص. - رقی (شمیز) -
۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۲-۴۴-۹

چاپ اول

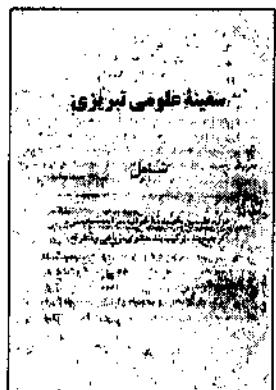
۵۳- زخم ستاره: مجموعه شعر
مادر.
به اهتمام: مهدی خلیلیان - تهران:
هماهنگ - ۷۲ ص. - رقی (شمیز) -
۲۲۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۳۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۱۹-۶-۱

«زخم ستاره» برگزیده‌ای از اشعار
شاعران معاصر، از جمله: علی
باقرزاده، عباس باقری، شهریار،
محمدحسین بهجتی، و هند و پارس
که در بزرگداشت مادر و مقام والای او
به نظم درآمده است.

چاپ اول

۵۴- سلفینه علومى تبریزی
شامل: غزل، تضمین، قصیده،
خوانیه.
شاعر: محمدحسین کتابچی تبریزی.
تهران: سنا - ۵۸۸ ص. - وزیری
(شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول
/ ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۲۶-۱۰-۳

دفتر حاضر متضمن چندین غزل،
تضمین، قصیده، خوانیه، مرابعه،
مخمس، ترجیع بند، ترکیب بند،
مثنوی، رباعی و اشعار متفرقه است.
کتاب شامل مقدمه‌ای (است که در آن،
ضمن معرفی آثار «علومى»، شعر او با
اشعار سرایندگان بزرگ پارسی‌گوی،
چون حافظ و فردوسی مقایسه شده
است. بخش پایانی کتاب حاوی
فهرستی از مطالب و اشعار کتاب و
کشف‌الایات، غزلیات است.

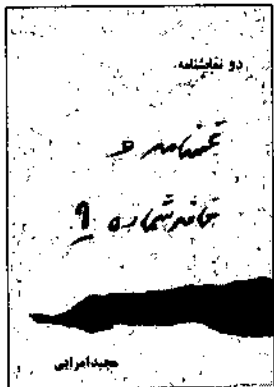
چاپ اول

۵۵- سمت نور کجاست؟
شاعر: احمد محیط - تهران: فکرروز،
۱۳۶ ص. - رقی (شمیز) - ۵۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۱۱۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۳۳-۰۱۷-۰
دفتر حاضر متضمن سی و دو قطعه
شعر نو است که عناوین برخی از آن‌ها
بدین قرار است: شعر، شاعر، حکایت
ریگ، پدر، شاعر، چارسوق، پرواز،

پلاک ۹

مجید امرانی - تهران: پیک فرهنگ.
- ۴۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۸۰۰
ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۸۸-۳۴-۶

چاپ اول

کتاب حاضر، متضمن دو نمایش نامه است. نویسنده نمایش نامه اول را براساس تراژدی «رستم و سهراب» به رشته تحریر درآورده و در نمایش نامه دوم که «خانه شماره ۹» عنوان گرفته است از فضای داستان های کهن خارج شده و زندگی انسان های امروزی را به تصویر کشیده است؛ انسان هایی که مات و مبهوت و سرگردان، به هر چیز جنگ می زنند و برای ارضای خود، هیچ محدودیتی قابل نیستند.

داستان فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

۸۵۳۶۲

۶۵ باغ مارشال

حسن کریم پور - تهران: اوحدی - ۳۴۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۶-۱۰-X

۶۶ بامداد خمار

فستانه (پروین) حاج سیدجواد: ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: پیکان - ۳۴۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۴۵۰۰ ریال - چاپ شانزدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۲۹-۸۵-۹

۶۷ بر بال فریب

زهر (تابش) تابش: ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: البرز - ۱۵۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۰۲۵-X

۶۸ بغضی که با اینه گره خورد

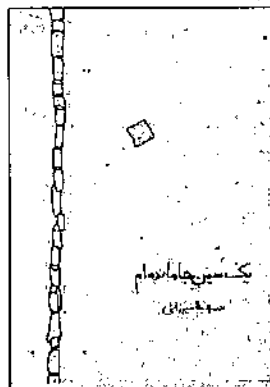
حمیدرضا گودرزی - تهران: آذرخش - ۲۴۰ ص. - جیبی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.

که عناوین برخی از آن ها بدین قرار است: باد و باران، کیمیا، آتش پنهان، گل خشکیده، خوشه اشک، قصه، راز، فریاد و تشنه در آب.

چاپ اول

۶۲ یک سین جا ماند هام
شاعر: سهیلا میرزایی - تهران: همگامان چاپ - ۴۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۹۴۳-۱-۲

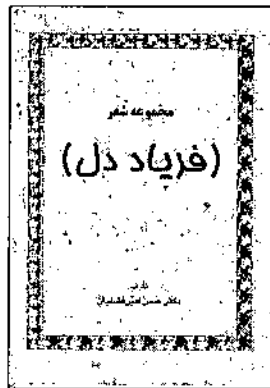
مجموعه حاضر متضمن ۲۵ قطعه شعر در قالب نواست که عناوین برخی از آن ها بدین قرار است: «درگوشی»، «۲۴ ساعت رها»، «یک سین جا ماند هام»، «مجاله»، «جنوب»، «چه سرد می آید گرما» و «سایه ای پشت زمان».

۶۳ یک هفته با احمد شاملو در اتریش

مهدی اخوان لنگرودی - تهران: مروارید - ۱۸۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: A Week With Shamlou
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۵۴-۰

نمایشنامه فارسی

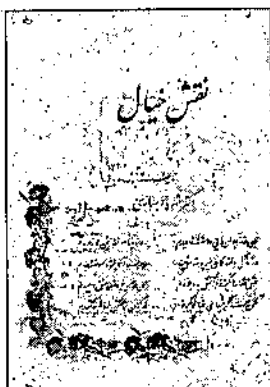
۶۴ نمایشنامه «غصانه» و خانه

رهرو، خودکرده، راز مادر، معنی نگاه، خوش خیال، برگشت، قضا و قدر، و دعا. در بخش پایانی، داستان کوتاهی به لهجه لری، به طبع رسیده است.

چاپ اول

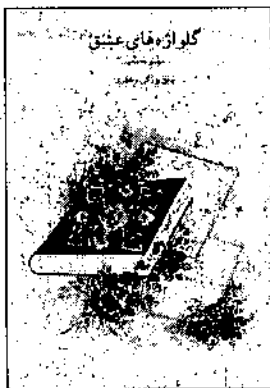
۶ نقش خیال
شاعر: شهریار بهاری - تهران: ما - ۳۴۸ ص. - وزیری (گالینگور) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۱۰-۲۶-۰

مطالب کتاب در پنج بخش تنظیم شده است. در بخش اول، مفهوم اندیشه و خیال و نقش آن در ادبیات و هنر بررسی می شود. در این بخش، همچنین تعریف شعر و رابطه آن با موسیقی، فلسفه و علم بیان شده است. در بخش های دیگر، اشعاری در قالب مثنوی، قصیده، غزل، قطعه، دوبیتی پیوسته، رباعی و دوبیتی از شاعران مختلف گردآمده است.

چاپ اول

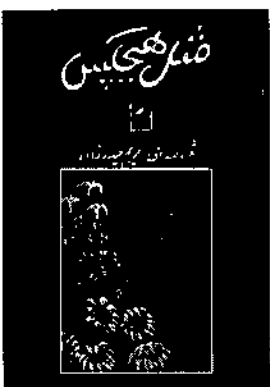
۶۱ یک آسمان پرنده
شاعر: فریدون مشیری - تهران: سنایی - ۲۴۴ ص. - رقمی (سلفون) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۹۰-۶۱-۲

قطعه، مفردات، تضمین، و شعر نو سروده شده و ذیل این عناوین فراهم آمده است: یاد یاران، اثر جاوید، هوای تو، کعبه آرزو، راه مقصد، مست، ملال روزگار، و گردش روزان.

چاپ اول

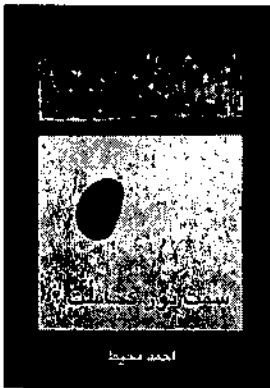
۵۸ مثل هیچ کس
شاعر: مریم حیدرزاده - تهران: داریوش - ۶۴ ص. - رقمی (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۶۳-۲۶-۷

دفتر حاضر متضمن هیجده قطعه شعر نو است که نام شماری از آن ها بدین قرار است: «تا قیامت»، «گفت و گو»، «مثل هیچکس»، «به خاطر من»، «به خاطر تو»، «خلوت یک شاعر»، «زیر درخت آرزو»، و «هوای رفتن».

چاپ اول

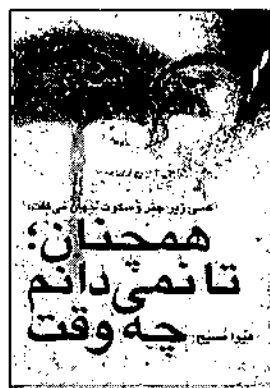
۵۹ مجموعه شعر (فریاد دل)
شاعر: حسن امیرفضلیان - تهران: در - ۱۱۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۸۵۷-۷-۷

رویا، سلام و فردا.

چاپ اول

۶۵ کسی زیر چتر و سکوت جهان می گفت: هیجان، تا نمی دانم چه وقت: مجموعه شعر
مسرح (م. قاسمزاده) هیوا - تهران: قصیده - ۱۴۳ ص. - رقمی (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Somebody Under The Umbrella And The Silence Of World ...
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۲۶-۴-۵

در دفتر حاضر، ۶۹ قطعه شعر نو فراهم آمده است که عناوین برخی از آن ها بدین قرار است: سکوت های سپید، شب های خاموش، زیر چتر، تا غروب، در اتوبوس، راز جهان، رویای شبانه، ظهر، بادهای جادو، شاعر و مهتابی، و بیگانه.

چاپ اول

۵۷ گلو ازده های عشق
شاعر: بهمن یزرگی نوشهری - تهران: اشاره - ۱۷۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۷۷۲-۳۱-۱

سمیرا دوباره به آمریکا برمی‌گردد
ثمره این ازدواج پسری به نام فرزاد
است. فرزاد یک ساله است که اوضاع
داخلی ایران آشفته می‌شود و خاندان
پهلوی سقوط می‌کند. در این میان
بسیاری از خانواده سمیرا دستگیر و
کشته می‌شوند. فرهاد که خود از
طرفداران انقلاب است بر اثر مصایب
فراوان سگته می‌کند و ...

چاپ اول

۸۶- هفت مرد، هفت داستان.
حسن اصفری، ... (و دیگران)؛
گردآورنده: مژگان گرمسیری - تهران:
راهیان اندیشه، ۱۳۸۰ ص. - رقی (شمیز).
۵۵۰۰ ریال - چاپ اول /
نسخه ۳۵۰۰
عنوان به لاتین:
Seven Men, Seven Stories: Short
Stories
شابک: ۹۶۴-۹۱۱۸۷-۴-۸

در این مجموعه، هفت داستان کوتاه از
هفت نویسنده ایرانی گرد آمده است
که عبارت اند از: «گلیوته‌های باور /
حسن اصفری»، «مردهای تابستانی /
امیر حسین چهلتن»، «آرزوهای
کاغذی / علی اشرف درویشیان»،
«آینه / مسعود دولت آبادی»،
«اشکفت بهمن / جواد مجابی»، «موج
نارنجی / محمد محمدعلی»، «شام
سرو و آتش / شهریار مندی پور».

چاپ اول

۸۷- یاد محمدعلی جمالزاده.
به اهتمام: علی دهباشی - تهران: ناک، -
۶۸۰ ص. - وزیری (گالینگور). ۲۲۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۴۰۴-۳۸-۳
کتاب حاضر، مشتمل بر مقالاتی است
که طی آن، بخش مهمی از زندگی
جمالزاده در عرصه‌های گوناگون
سیاسی، ادبی و اجتماعی تبیین شده
است. کستاب با «سال‌شمار
سیدمحمدعلی جمالزاده» و مقدمه‌ای
از گردآورنده آغاز شده است. بخشی از
کتاب به نقل خاطراتی از دوستان و
آشنایان جمالزاده اختصاص دارد.

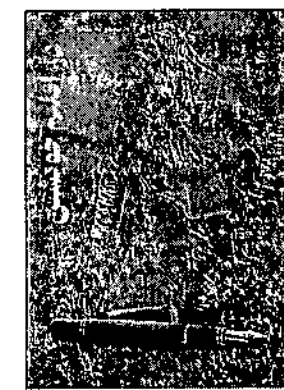

برخی مقالات کتاب عبارت‌اند از:
استاد پیشکوست ما جمالزاده: درباره
جمالزاده و جمالزاده‌شناسی؛ جایگاه
جمالزاده در نثر نوی فارسی؛ وجوه
مشترک جمالزاده و چخوف در
داستان‌نویسی. در پایان تعدادی از
نامه‌های جمالزاده، بازتاب درگذشت
او در روزنامه «تایم» و کتاب‌شناسی
کتاب‌ها و مقالات جمالزاده به طبع
رسیده است.

مقاله فارسی

چاپ اول

۸۸- در اقلیم خویشتن:
مجموعه مقاله نثر ادبی.
ابوالقاسم حسینیجانی - تهران: هماهنگ،
۷۶ ص. - رقی (شمیز). ۲۲۰۰ ریال -
چاپ اول / ۲۳۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۱۹-۷-X

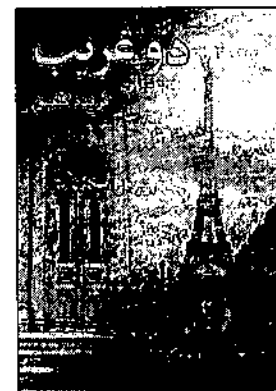
در این مجموعه، مقالات و قطعات ادبی
متعددی در باب «چنگ» گرد آمده است.
عناوین برخی از آن‌ها بدین قرار است:
«لحظه‌ها»، «مین‌کناری شده‌اند»،
«جبهه‌های بی‌ریایی»، «فرهنگ
محراب»، «پیروزی پایدار» و «زخمه‌های
انفجار».

نامه فارسی

۸۹- دو غریب.
فریده گلبو - تهران: روشنگران و مطالعات

زنان، ۱۸۰ ص. - رقی (شمیز). ۷۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین: Two Outsiders
شابک: ۹۶۴-۵۵۱۲-۹۰-۵

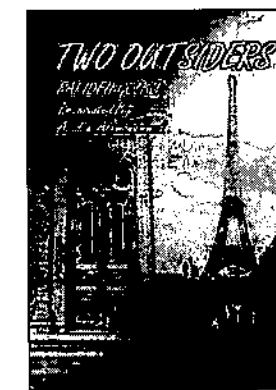
چاپ اول

«دو غریب» که نویسنده ترجیح
می‌دهد آن را «شبه رمان» بنامد،
روایت دوره‌ای خاص از زندگی مردم ما
از دو دیدگاه کاملاً فردی و متفاوت
است. در این نوشتار، نویسنده نشان
می‌دهد آن که مانده، در دیار خویش،
چون غریبان است و آن که به ظاهر به
ساحل امن رسیده و جلای وطن کرده
در دیار غریب، هزار بار غریب‌تر است.
«دو غریب» داستان بلند
«نامه‌ها» ست. نامه‌های دو دوست، دو
یار، دو تنها، دو غریب، دو نایب‌سامان
در جست‌وجوی سامان، دو ناآرام در پی
آرامش.

چاپ اول

90- Two Outsiders.
Azadeh, Farideh Golboo
Ale-Mohammad - تهران:
روشنگران و مطالعات زنان، ۱۶۴
ص. - رقی (گالینگور). ۲۰۰۰
ریال - چاپ اول
شابک: ۹۶۴-۵۵۱۲-۸۷-۵

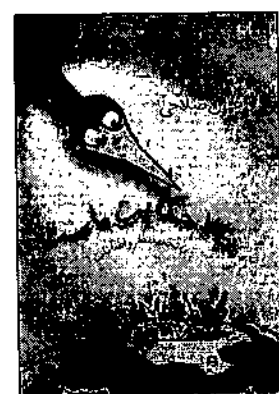
این کتاب که ترجمه فارسی آن با عنوان
«دو غریب» به چاپ رسیده است، دومین
رمان از دوره جدید فعالیت ادبی این

نویسنده است که خود کتابش را
«شبه رمان» می‌نامد «دو غریب» روایت
دوره‌ای خاص از زندگی مردم ما از دو
دیدگاه فردی است؛ آن که مانده است در
دیار خویشتن احساس غریبی می‌کند و آن
که گریخته و به ظاهر به ساحل امن
رسیده، دلش در هوای سرزمین آبا اجدادی
می‌تپد و پر می‌زند. «دو غریب» داستان
بلند «نامه‌ها» ست. نامه‌های دو دوست، دو
تنها، دو غریب، و دو نایب‌سامان در
جست‌وجوی سامان.

طنز و هجو و هزل (از سال ۱۳۲۰-)

چاپ اول

۹۱- حالا حکایت ماست: با
تجدیدنظر و حذف اضافات.
عمران صلاحی - تهران: مروارید، ۲۱۶
ص. - رقی (شمیز). ۸۵۰۰ ریال - چاپ
اول / ۲۳۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۰۲۶-۵۵-۹

مجموعه حاضر حاوی مسائل و مشکلات
مختلف اجتماع امروزی است که با زبان
طنز بیان شده است. نویسنده آرای
انتقادی خود را در قالب فکاهیات و با تغییر
در برخی از متون کهن پارسی عرضه نموده
است. برخی مطالب کتاب ذیل این
عناوین فراهم آمده‌اند: غزل ناب، مرغ
سحر، شعر نو در خدمت آگهی تجارتي،
کاغذ باطله، تشبیهات نو، عشق مبتذل، و
شعر و شاعری.

۱۳۲۰

۹۲- گفته‌ها.

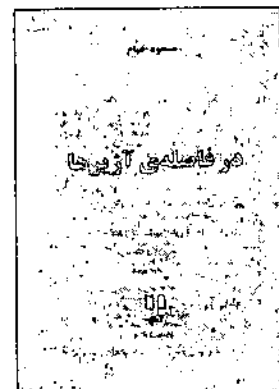
ابراهیم گلستان - تهران: وینا، ۳۴۶ ص.
- رقی (شمیز). ۱۲۰۰۰ ریال، چاپ دوم
/ ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۰۰-۴-۹

نوشته‌های گوناگون فارسی (از سال ۱۳۲۰-)

۹۳- در فاصله‌ی اژیرها.

مسعود خیام - تهران: کتاب ایران، -
۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). ۴۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۸۰-۴-۴

چاپ اول

اثر حاضر مجموعه‌ای است از طرح‌ها،
قصه‌ها، و نکات ادبی که مضمون آن
مربوط به سال‌های جنگ ایران و
عراق است. نوشته حاضر بیانگر
هیجانات گوناگون واقعه مذکور است.
مجموعه حاضر، ذیل این عناوین گرد
آمده است: وضعیت قمرز، گل کو،
اوشین، پرسه در شهر موشک، ناله
بادنام، کوه‌نوشت، در رثای دشمن، و
از بشکه تا توری.

نثر ادبی

۹۴- گلستان.

مصطفی‌بن عبدالله سعدی شیرازی:
مصحح: جمشید غلامی نهاد - تهران:
نیایش، ۳۵۴ ص. - رقی (گالینگور).
۱۱۰۰۰ ریال - چاپ چهارم /
نسخه ۳۰۰۰
شابک: ۹۶۴-۹۰۰۴۷-۷-۶

نثر ادبی قرن ۵ ق

۹۵- درس زندگی: گزیده
قابوس‌نامه.

کیکاووس بن اسکندر عنصرالمعالی:
گردآورنده: غلامحسین یوسفی -
تهران: علمی، ۴۴۸ ص. - رقی
(شمیز). ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ
ششم / ۴۴۰۰ نسخه

عنوان به لاتین:
Selections From Qabus-Nameh
شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۰۸-۸

۹۶- ترجمه کلیله و دمنه.

مسترجم: نصرالله بن محمد
نصرالله‌منشی: مصحح: مجتبی
مینوی - تهران: امیر کبیر، ۳۷۶
ص. - وزیری (گالینگور). ۱۸۰۰۰
ریال - چاپ شانزدهم /
نسخه ۵۰۰۰

شابک:

۹۶۴-۰۰۰-۱۵۵-۴

۹۷- کلیله و دمنه.

به اهتمام: محمد روشن؛ مترجم: نصرالله بن محمد نصرالله منشی؛ مصحح: محمد فرزاد - تهران؛ اشرفی - ۵۶۴ ص. - وزیری (گالینگور) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۹۷-۰۰-۵

نثر ادبی قرن ۱۴

۸۱۸.۸۶

۹۸- مورویری بر تاریخ ادب و ادبیات امروز ایران: نثر-داستان.

محمد حقوقی - تهران: قطره - ۳۷۶ ص. - جلد اول - وزیری (شمیز) - ۱۳۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۹۵۸-۵۱-۲

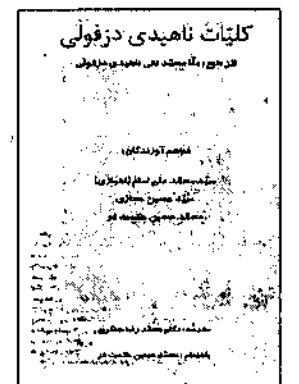
شعر

۸۱۸.۹۱

چاپ اول

۹۹- کلیات ناهیدی دزفولی

گردآورنده: محمدعلی امام‌هاواری، حسین حجازی، محمدحسین حکمت‌فر: مقدمه: محمدرضا سنگری - تهران: دارالمؤمنین - ۵۵۶ ص. - وزیری (گالینگور) - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

در این دفتر که با مقدمه‌ای از دکتر محمدرضا سنگری و شرح حال شاعر آغاز می‌شود اشعاری به زبان محلی و فارسی از «ناهدی» فراهم آمده است. این اشعار در قالب مخمس، مثنوی، رباعی و غزل و به زبان محلی سروده شده که عناوین تعدادی از آن‌ها به قرار زیر است: شمع سوزان، پند و نصیحت، مراثی، هجر و فراق یار، شکایت از زن‌ها، برخی موضوعات اخلاقی و اجتماعی. ترجمه اشعار پس از هر سروده ذکر شده است.

تاریخ و نقد ادبی

۸۱۹

۱۰۰- درباره رمان و داستان

کوتاه.

ویلیام سامرست موم؛ مترجم: کاوه دهگان - تهران: امیر کبیر، شرکت سهامی کتابهای جیبی - ۳۹۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۰۳-۰۲۴-۵

چاپ اول

۱۰۱- نقد آثار و اندیشه‌های داستان‌نویسان بزرگ غرب.

عبدالله دستغیب - تهران: پیام امروز - ۲۸۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۸۲۵-۲-۷

اثر حاضر، نقد آثار، زندگی و اندیشه‌های داستان‌نویسان بزرگ غرب در قرن‌های نوزدهم و بیستم است. در ابتدای کتاب درباره تنوع و غنای ادب غرب در این دو قرن و ظهور رمان‌ها و نمایش‌نامه‌های بزرگی همچون کوه جادو، مرید شیطان، میمون پشمالو و خانواده تیبومطالایی فراهم آمده است. برخی از این نویسندگان عبارت‌اند از: هرمان ملویل، فتودور داستایفسکی، یوجین اونیل، ارنست همینگوی، و مارسل پروست. در پایان کتاب نمایه فارسی و لاتین آمده است.

داستان

۸۱۲

۱۰۲- آنی رویای سبز.

لوسی مونتهگمری؛ مترجم: فریده مهدوی‌دامغانی - تهران: پیکان - ۷۶۸ ص. - جلد اول - رقمی (شمیز) - ۱۹۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۲۹-۷۵-۱

۱۰۳- آنی رویای سبز.

لوسی مونتهگمری؛ مترجم: فریده مهدوی‌دامغانی؛ ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: پیکان - ۷۳۶ ص. - جلد دوم - رقمی (شمیز) - ۱۹۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۸۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۲۹-۷۶-X

۱۰۴- بابا لنگ دراز.

جین ویستر؛ مترجم: میمنت دانا - تهران: صفی علیشاه - ۲۱۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۴۸۰۰۰ ریال - چاپ سیزدهم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۶-۵۷-۹

چاپ اول

۱۰۵- بهترین نقشه‌های حساب شده.

سیدنی شلدون؛ مترجم: شهناز مجیدی - تهران: آرشیا - ۳۲۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۹۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The Best Laid Plans

شابک: ۹۶۴-۹۰۰۹۱-۴-۰

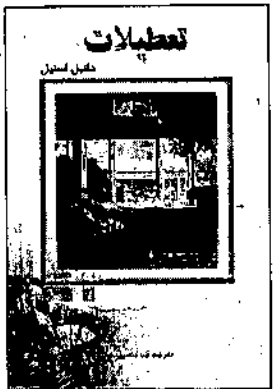
«لسلی استوارت»، زنی اجتماعی است که در مقام مدیر اداری در دفتر تبلیغاتی «بیلی و توم کینز» در ایالت «کنتاکی» کار می‌کند و عهده‌دار مبارزه انتخاباتی «الیور راسل» بوده از طرفی عاشق اوست. «الیور راسل» یک وکیل خیرساز و نامزد فرمانداری «کنتاکی» است که به پاریس می‌رود و نسبت به «لسلی استوارت» عهده‌شکنی کرده و با «جین» دختر سناتور «تاد دیوس» ازدواج می‌کند. این امر سبب می‌شود «لسلی» تصمیم به انتقام گیرد. او با مرد ثروتمندی به نام «هنری کامپوس» که ۵۵ ساله است ازدواج می‌کند و بعد از مرگ «هنری» ثروتش را به ارث برده و صاحب رسانه‌های گسروهی از قبیل روزنامه‌ها، ایستگاه‌های تلویزیونی و رادیویی در آمریکا، انگلستان، استرالیا و برزیل می‌شود. «لسلی» با استفاده از قدرت مطبوعات و با توسل به قانون آزادی مطبوعات با «الیور راسل» که به ریاست جمهوری آمریکا رسیده مبارزه می‌کند و از انحرافات جنسی او و مسائل پنهان کاخ سفید پرده برمی‌دارد.

چاپ اول

۱۰۶- تعطیلات.

دانیل استیل؛ مترجم: مینا منصوری؛ ویراستار: فاطمه صلواتی

تهران: کیوان - ۴۴۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۵۴۴-۵۰-۰

داستان حاضر سرگذشت دکتر «پیتر هالام»، جراح قلب و «ملانی آدامز»، گوینده و گزارشگر برنامه‌های خبری است. دکتر هالام بعد از مرگ همسرش تا مدت‌ها تنها و بدون عشق زندگی می‌کند. ملانی هم پس از سرخوردگی از یک همسر بی‌احساس تنها به عشق فرزندانش به زندگی ادامه می‌دهد. هر دوی آن‌ها افراد موفق در حرفه خود هستند و پله‌های موفقیت را تا بالاترین درجه طی کرده‌اند، اما سهم‌شان از زندگی تنهایی و شکست است. تا این که یک روز ...

۱۰۷- جوناتان، مرغ دریایی.

ریچارد دیوید باخ؛ مترجم: هرمز رباحی، فرشته مولوی؛ ویراستار: محسن مدیری؛ نقاش: راسل مانسن. - تهران: امیر کبیر، شرکت سهامی کتابهای جیبی - ۱۰۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Jonathan Livingston Seagull

شابک: ۹۶۴-۳۰۳-۰۲۶-۱

چاپ اول

۱۰۸- راز تایتانیک.

مترجم: جلال لاهیجی - تهران: سما - ۲۷۲ ص. - رقمی (شمیز) - ۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Titanic

شابک: ۹۶۴-۹۰۴۶۴-۷-X

چاپ اول

۱۰۹- راز کشتی تایتانیک.

مترجم: منوچهر کاظمی - تهران: نشر دانش امروز - ۶۱۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۱۸۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۳۰۱-۰۳۷-۶

۱۱۰- شاهزاده و گدا.

مارک تواین؛ مترجم: محمد قاضی - تهران: امیر کبیر - ۲۶۸ ص. - پالتویی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ یازدهم / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۹۳-X

چاپ اول

۱۱۱- طالع نحس.

دیوید سلتر؛ مترجم: مهرداد آریانی - تهران: شقایق - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۷۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: The Omen

شابک: ۹۶۴-۵۵۴۲-۳۹-۱

نویسنده در این کتاب، ماجرای تخیلی «پسر شیطان» را به تصویر کشیده است. ساعت شش بعد از ظهر ششمین روز ژوئن، ستاره غیبی در آسمان نمایان می‌شود و هیزمان با آن زمین‌لرزه‌ای روی می‌دهد. این علامت آغاز ماجرای شوم، یعنی تولد «پسر شیطان» است. درست در همین زمان، کودک سالم و زیبایی در بیمارستان بزرگ رم به دنیا می‌آید. جای دو نوزاد توسط گروه سری شیطان‌پرستان عوض می‌شود. پسر شیطان به یک خانواده بلندپایه سیاسی وارد می‌شود و در سایه عشق و محبت پدر و مادری از همه جا بی‌خبر رشد می‌کند. خبرنگاری در جشن چهارمین سالگرد تولد کودک شرکت می‌کند. در آن جا کشیشی درمی‌یابد که کودک غیرعادی است و در پی آن خبرنگار و پدرخوانده کودک سعی دارند با فرزند شیطان مبارزه کنند. آنان با ماجراهای عجیب و شگفت‌انگیزی روبه‌رو می‌شوند که داستان براساس آن شکل گرفته است.

۱۱۲- موبی دیک یا وال سفید.

هرمن ملویل؛ مترجم: پرویز داریوش - تهران: امیر کبیر - ۴۲۴ ص. - وزیری (گالینگور) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Moby Dick Or The Whale

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۶۶-۲

۱۱۳- نجواگر اسب

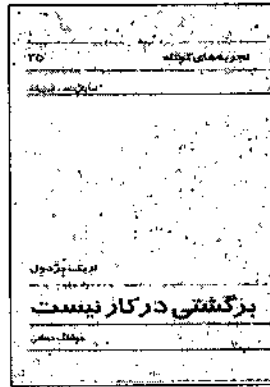
نیکولاس ایوانز؛ مترجم: مهدی قراچه داغی؛ ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: پیکان. - ۳۶۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۱۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The Horse Whisperer

شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۲۶-۹

چاپ اول

نجواگر اسب

نیکولاس ایوانز

مترجم:

مهدی قراچه داغی

بیست و پنجمین شماره از مجموعه کتاب‌های «تجربه‌های کوتاه» به نمایش‌نامه‌ای از «اریک بردول» اختصاص دارد. خانم و آقای فارستر، گمان می‌کنند فرزند خود «رادی» را وقتی که ۱۸ سال پیش نداشته در جنگ از دست داده‌اند. در حالی که «رادی» زنده است و در سی و دومین سال تولد خود ناغافل از پنجره وارد اتاق نشیمن می‌شود و ...

داستان انگلیسی

چاپ اول

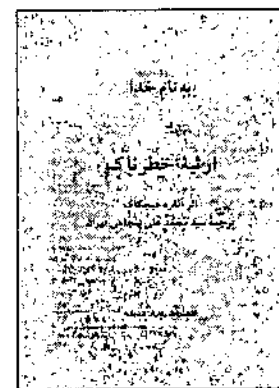
۱۱۶- ارثیه خطرناک

آلفرد جوزف هیچکاک؛ مترجم: محمدعلی شجاعی تهرانی. - تهران: راهیان اندیشه. - ۲۱۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۵۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Die Drei ??? Und Die Gefährliche...

شابک: ۹۶۴-۹۱۱۸۷-۶-۴

۱۱۴- هیچ چیز جاودانه نیست. سیدنی شلدون؛ مترجم: فریده مهدوی دامغانی. - تهران: درسا. - ۵۹۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۸۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Nothing Lasts Forever

شابک: ۹۶۴-۶۱۰۴-۲۵-۸

نمایشنامه انگلیسی

چاپ اول

۱۱۵- برگشتی در کار نیست. اریک بردول؛ مترجم: هوشنگ حسامی. - تهران: تجربه. - ۳۰ ص. - جلد بیست و پنجم. - پالتویی (مقوایی). - ۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۴۸۱-۴۲-۶

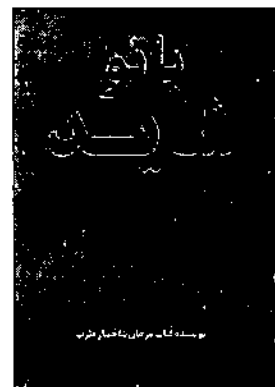
درمی‌یابند که راه حل تمام معماها، در مفهوم آخرین معما نهفته است و ...

چاپ اول

۱۱۷- با تو، شاید

کالین مکالو؛ مترجم: مریم مفتاحی؛ ویراستار: الهام فرزاد. - تهران: شیرین. - ۲۹۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۵۶۴-۲۲-۰

در این کتاب نویسنده مفهوم «عشق را که سبب تکامل اندیشه و آگاهی می‌شود. در قالب داستان باز می‌گوید. شخصیت‌های اصلی داستان «مری هارتن» ۴۵ ساله و «تیم ملویل» ۲۵ ساله هستند. تیم که کارگر ساختمانی است برای کار در یکی از خانه‌های مجاور منزل خانم مری هارتن استخدام شده است. «مری» در یک روز گرم تابستان از منزلش خارج می‌شود و به هنگام بازگشت با چهره زیبا و معصومانه «ملویل» مواجه می‌شود و ...

۱۱۸- پای‌بندی‌های انسانی (جلد اول و دوم)

ویلیام سامرست موم؛ مترجم: عبدالحسین شریفیان. - تهران: نشر چشمه. - ۸۶۸ ص. - رقمی (کالینگر). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۲۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۹۴-۵۷-۵

۱۱۹- جعبه شکلات

آگاتا کریستی؛ مترجم: گیسو ناصری؛ ویراستار: مرگان علایی‌شاد. - تهران: مرگان. - ۲۱۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۷۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۵۶۱-۰۴-۳

چاپ اول

۱۲۰- چرت بعد از ظهر

تیلد بارنی؛ مترجم: هادی جامی. - تهران: تجربه. - ۵۶ ص. - پالتویی (مقوایی). - ۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول /

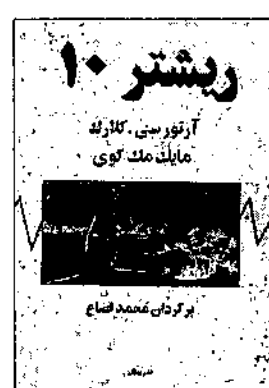
۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۴۸۱-۳۰-۲

این کتاب، بیست و چهارمین داستان از مجموعه «تجربه‌های کوتاه» است. «چرت بعد از ظهر»، خاطرات سگی است به نام «بیر» که از کودکی‌اش چیزی به خاطر نمی‌آورد. او ده پیش از این توسط مردی خیابان‌گرد دزدیده شده، و طی این مدت مآجرهای گوناگونی را با صاحبش سیری کرده است. داستان از زبان سگ روایت می‌شود و گوشه‌هایی از حس همدردی را میان آن دو آشکار می‌سازد. آنان از کنار خیابان یا پارک‌ها عبور می‌کنند، از دست پلیس‌ها می‌گریزند و به گروستکی، سرما و بی‌خانمانی دچارند. سگ درباره آرایش می‌گوید: «مردم به او اعتنای سگ هم نمی‌کنند. پول را به من می‌دهند نه به او. از این بشر دویا سر در نیاوردم. تنها چیزی که می‌دانم این است که آن‌ها سه دسته‌اند: مهربان، مردم آزار و بی‌تفاوت».

چاپ اول

۱۲۱- ریشتر ۱۰

آرتور چارلز کلارک، مایک مکوی؛ مترجم: محمد قصاص؛ ویراستار: آزاده جولایی. - تهران: پیکان. - ۴۹۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Richter ۱۰ شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۰۹-۹

در این مجموعه، داستان‌هایی در

خصوص-رویاورویی با زلزله، همچنین عواقب ناشی از آن گرد آمده است. این داستان‌ها در ۲۲ بخش تنظیم شده و در هر بخش نویسنده وقوع زلزله در یکی از شهرهای زلزله خیز جهان را به تصویر کشیده است. برخی از این شهرها عبارت‌اند از: کالیفرنیا، لوس آنجلس، شیمانیگاشی و واشینگتن.

۱۲۲- قلم را بتو هدیه می‌کنم

استیون دال؛ مترجم: احمد مرعشی. - تهران: جوان. - ۳۷۲ ص. - رقمی (سلفون). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۰۸۷۵-۲-۴

۱۲۳- مشت خدا

فردریک فورسایت؛ مترجم: محمد قصاص؛ ویراستار: اصغر اندرودی. - تهران: البرز. - ۲۷۸ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: The Fist Of God

شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۲۶-۴

داستان آلمانی

۸۳۳

۱۲۴- چهره غمگین من: نمونه‌هایی از داستان‌های کوتاه آلمانی (۱۹۸۵ - ۱۹۴۵)

هاینریش بل، ... [و دیگران]؛ مترجم: تورج رهنما. - تهران: نشر چشمه. - ۲۵۶ ص. - رقمی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Mein Trauriges Gesicht

شابک: ۹۶۴-۶۱۹۴-۲۹-۸

۱۲۵- دمیان

هرمان هسه؛ مترجم: محمد بقائی. - تهران: انتشارات تهران. - ۲۶۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Demian

شابک: ۹۶۴-۵۶۰۹-۵۰-۸

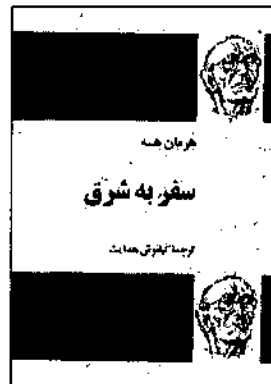
چاپ اول

۱۲۶- سفر به شرق: راهیان اقلیم رنگ و نور خاور

هرمان هسه؛ مترجم: کیانوش هدایت. - تهران: مجید. - ۱۶۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۵۲۳-۰۱۵-۲

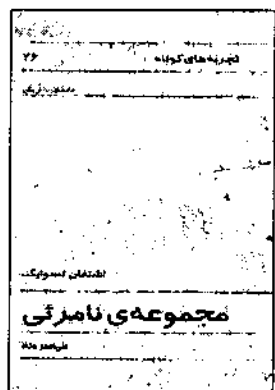
نویسنده در این کتاب، ماجرای سفر خود را به دره «موریو» واقع در چین، شرح می‌دهد. شوق دیدار شرق که همواره آرزوی نویسنده بود، در این سفر تحقق می‌یابد. وی به قصد مشاهده از معابد مقدس این سرزمین، قدم در راه می‌گذارد و طی آن باورهای کهن ملل شرق را با نثری شاعرانه به رشته تحریر در می‌آورد. مترجم در

برگردان حاضر کوشیده است به متن ادبی نثر وفادار بماند.

چاپ اول

۱۲۷- مجموعه‌ی نامرئی.
اشفان تسوایک: مترجم: علی‌اصغر حداد. - تهران: تجربه. - ۲۴ ص. - پالتویی (مقوایی). - ۱۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Unsichtbaren Sammlung
شابک: ۹۶۴-۶۴۸۱-۲۰-۵

«مجموعه نامرئی» بیست و ششمین کتاب از مجموعه کتاب‌های «تجربه‌های کوتاه» است. در این داستان، نویسنده ماجرای پیرمردی را به تصویر کشیده که پینایی‌اش را از دست داده است. او که روزی از بزرگترین مجموعه‌داران عتیقه به شمار می‌آمده بر این تصور است که همچنان صاحب گنجینه خود است، در حالی که همسرش پس از جنگ جهانی ناگزیر برای تأمین مخارج زندگی خود و دختر بیوه و فرزندان کوچکش به مرور زمان گنجینه را فروخته و اشیای بدلی را جایگزین آن ساخته است. روزی عتیقه فروش پس از سال‌ها با یافتن نامه‌هایی از پیرمرد به سراغ او می‌رود و ... این داستان از زبان عتیقه‌فروش نقل شده و وقایع آن در یکی از شهرهای آلمان روی داده است.

ادبیات سایر زبانهای ژرمنی

چاپ اول

۱۲۸- زندگی کوتاه است: نامه‌ای به قدیس آگوستین.
یوستاین گارد: مترجم: کلی امامی. - تهران: فرزانه روز. - ۱۴۰ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Vita Brevis A Letter To St Augustine
شابک: ۹۶۴-۶۱۳۸-۷۵-۶

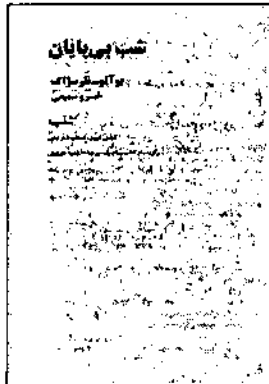

در این اثر، نویسنده از نامه‌ای تاریخی یاد می‌کند که از جانب «فلوریا آملیا» به قدیس «آگوستین» نوشته شده است. وی اصل لاتین نامه را ترجمه می‌کند؛ سپس به گونه یک داستان عاشقانه کلاسیک، آن را تدوین می‌کند. «فلوریا آملیا» معشوق «آگوستین» طی این نامه خاطرات گذشته خود را با «آگوستین» مرور می‌کند و ضمن آن برخی ویژگی‌های او را بر می‌شمارد. همچنین دیدگاه‌های فلسفی او را ارزیابی می‌کند.

داستان فرانسوی

چاپ اول

۱۲۹- شب بی‌پایان به ضمیمه آرسن لوین، اسطوره مردمی.
توماس نارساک، پیر بوالو: مترجم: خسرو سمیعی. - تهران: طرح نو. - ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Les Secret D'Eunerville
«شب بی‌پایان» یکی دیگر از مجموعه «کتاب‌های سیاه طرح نو» است که در آن ماجراهای «آرسن لوین» - دزد نجیب‌زاده - و به تعبیری قهرمان عیارپیشه فرانسه بازگو شده

است. «آرسن» که در اواخر کار، بیشتر به کارآگاه شبیه است، در واقع «آموخته‌های خود را در دانشکده‌های اجتماع فراگرفته است». او در میان مردم - حتی جایی که انتظارش نمی‌رود - حضور دارد. آرسن در این کتاب خود را چنین معرفی می‌کند: «... من آنقدر با نام‌های مختلف زندگی کرده‌ام که نام واقعی خودم را فراموش کرده‌ام. دیگر خودم را نمی‌شناسم».

چاپ اول

۱۳۰- میگر و زن دیوانه.
ژرژ سیمنون: مترجم: نجمه طباطبائی. - تهران: لوحی. - ۲۰۰ ص. - رقی (شمیز). - ۶۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Maigret And The Madwoman
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۶-۳۲-۰

اثر حاضر داستان زندگی پیرزنی است به نام «آنتوان دکارامه» که به تنهایی در یک آپارتمان زندگی می‌کند. روزی آنتوان به اداره پلیس می‌رود و ضمن بیان وضعیت زندگی خود، اظهار می‌کند که اثاثیه منزلش در غیاب او جایه‌جا می‌شود. او معتقد است که گاهی اشخاص رموزی او را تعقیب می‌کند. «میگر» - فرمانده پلیس - پس از اطلاع از اظهارات پیرزن تصمیم می‌گیرد که به او کمک کند، اما یک روز وقتی برای ملاقات مادام دکارامه منزل خود را ترک می‌کند، با صحنه قتل پیرزن مواجه می‌شود و ...

ادبیات پرتغالی

۸۶۹

۱۳۱- در ساحل رودخانه پیدرا نشستم و گریه کردم.
پاتولو کوئیلو: مترجم: دل‌آرا قهرمان. - تهران: میترا. - ۱۷۶ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۳۵۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
Sur Le Bord De La Riviere Piedra Je Me Suis Assise Et J'ai...

شابک: ۹۶۴-۵۹۹۸-۰۹-۳

۱۳۲- کوه پنجم.
پاتولو کوئیلو: مترجم: دل‌آرا قهرمان؛ ویراستار: شهلا ارزنگ. - تهران: البرز. - ۲۸۰ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
The Fifth Mountain
شابک: ۹۶۴-۴۴۲-۱۷۹-۵

ادبیات زبانهای هند و اروپای شرقی و سلتی

۸۹۱

۱۳۳- سایه‌ها و روشنائیها.
آنتون پاولوویچ چخوف: مترجم: مهدی پرتوی. - تهران: امیر کبیر، کتابهای شکوفه. - ۶۸ ص. - رقی (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۰-۱۳۴-۲

ادبیات زبانهای افریقایی - آسیایی (حامی و سامی)

۸۹۲

۱۳۴- برگزیده‌ای از متون نظم و نثر عربی: با تجدیدنظر کلی و اضافات.
به اهتمام: محمد رادمنش، امیر سلمانی‌رحیمی. - مشهد: آستان قدس رضوی. - ۱۷۶ ص. - وزیر (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A Selection Of The Arabic Texts Of Poetry And Prose
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۷۶-۶-۸

چاپ اول

۱۳۵- قصیده المله زینب البوموسی الدیراوی.
شاعر: زینب البوموسی‌دیراوی. - [بی‌جا]: خطیب ناصر البوموسی الدیراوی. - ۸۰ ص. - (شمیز). - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
در این دفتر، سی و یک قصیده به زبان

تک‌جلده

۱- ... زینب البوموسی الدیراوی

المجله الاول

سنة الطبع ۱۳۱۸

عربی گرد آمده است. عناوین برخی از آن‌ها بدین قرار است: «اخت تنمی اختها»، «بنت تنمی امها»، «لطمیة فی فقد الاحبه»، و «والده تنمی ولدها».

۱۳۶- المنهج فی تاریخ الادب العربی (تاریخ ادبیات عرب).
عبدالحسین فرزاد. - تهران: سخن. - ۲۰۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
History Of Arabian Literature
شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۹۶-X

ادبیات زبانهای اورال - آلتایی، سیریلیایی قدیم و ...

۸۹۳

چاپ اول

۱۳۷- تالانمیش گونش.
ناصر مرقاتی: به اهتمام: علیرضا صرافی. - تهران: اندیشه نو. - ۷۲ ص. - رقی (شمیز). - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۴۱-۰۳-۷

«تالانمیش گونش» مجموعه‌ای است در چهار بخش با عناوین «میتسا شعرلر» (اشعار کوتاه)، «تالانمیش گونش»، «اوجورد» و «یاد توریاغیم» که در آن بیش از بیست شعر ترکی در قالب نو فراهم آمده است. سراینده در این اشعار مضامینی را از کتاب

مقدس، تورات، افسانه‌های هندوستان، سومر و بابل، اساطیر یونان و روم، نهشته‌های «تی. اس. الیوت»، «الفولس دوده» و افرادی دیگر اقتباس کرده است. شاعر در پایان هر بخش به توضیح موارد لازم پرداخته و آخرین قسمت کتاب را نیز به شرح لغات مشکل آن اختصاص داده است.

چاپ اول

۱۳۸ دیوان کلیات دخیل.

شاعر: حسین مراغه‌ای - تهران: پی‌ری - ۱۱۵۲ ص. - وزیری (گالینگور) - ۳۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۲۲-۱۴-۳

نمونه و بسج.

چاپ اول

۱۴۰ فریاد زینبیه.

شاعر: غلامرضا عینی‌فردزنجانی، به اهتمام: توحید منزوی - زنجان: ساله - ۴۲۰ ص. - جلد دوم - جیبی (گالینگور) - ۱۲۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۰۳۳-۸-۴

چاپ اول

۱۴۱ - منادیان راه حق.

شاعر: عزیز صبوری‌ایرنجی‌اردبیلی؛ به اهتمام: توحید منزوی - زنجان: ساله - ۳۸۸ ص. - جلد دوم - جیبی (گالینگور) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۰۳۳-۴-۱

نمایه پدیدآور

Ale-Mohammad, Azadeh ۹۰
Cuddon, J.A. ۱
Golboo, Farideh ۹۰
آدمیت، منوچهر ۲۹
آریانی، مهرداد ۱۱۱
آیتی، عبدالمحمد ۳۲
ابوالخیر، ابوسعید ۲۷
ابوموسی‌دیراوی، زینب ۱۳۵
اخوان‌لنگرودی، مهدی ۶۳
ارزنگ، شهلا ۱۳۲-۱۱۳-۱۰۳-۶۶-۶۷

چاپ اول

۱۳۹ - شانی نغمه‌لو.

شاعر: الیاس نظری - زنجان: زنجان. ۸۰ ص. - رقمی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۴۸۶-۶-۳
دفتر حاضر، شامل اشعاری است که به زبان آذری سروده شده است. عناوین برخی قطعات این مجموعه به قرار زیر است: شانی نغمه‌لو، نازلی نیگاریم، مست شراب، عبرت، غزل، معلم.

۱۲۲	مرعشی، احمد	۱۶	سلیم، غلامرضا	۲۹	بابا طاهر
۱۳۷	مراقاتی، ناصر	۱۲۹	سمعی، خسرو	۱۰۷	باخ، ریچارد دیوید
۲۷	مستوفی‌الممالکی، عباس	۵۰-۹۹	سنکری، محمد رضا	۱۲۰	بارینی، تیلد
۵۶	مسح (م. قاسم‌زاده)، هیوا	۸۴	سید اخلاقی، محمد	۳۷	باهنر، نوروز
۷۹	مشکری، محمود	۱۳۰	سیمون، ژرژ	۱۱۵	بردول، اریک
۶۱	مشیری، فریدون	۱۱۶	شجاعی‌تهرانی، محمد علی	۵۷	بزرگی‌نوشه‌ری، بهمن
۴۱	مطهری، مرتضی	۱۱۸	شریفیان، عبدالحسین	۱۲۵	بقاتی، محمد
۱۱۷	مفتاحی، مریم	۲۳-۲۵-۳۱-۳۸	شعار، جعفر	۱۲۴	بل، هاینریش
۱۱۷	مکالو، کالین	۱۰۵-۱۱۴	شلدون، سیدنی	۱۲۹	بولو، پیر
۱۲۱	مکوی، مایک	۷۷	شهاب، فروغ	۴۹	بهادری، نازنین
۱۱۲	ملویل، هرمن	۷۶	صالح، ن.	۶۰	بهاری، شهریار
۱۴۰-۱۴۱	منزوی، توحید	۱۴۱	صبوری‌ایرنجی‌اردبیلی، عزیز	۸۴	بهروز، ملوک
۱۰۶	منصورموبد، مینا	۱۳۷	صرافی، علیرضا	۴۳	بهشتی‌هروی، عبدالله
۲۸-۲۹-۴۲	منظوری، عباس	۹۱	صلاحی، عمران	۸۱	بیرونی، منیرالدین
۱۰۰-۱۱۸	موام، ویلیام سامرست	۱۰۶	صلواتی، فاطمه	۱۳۳	پرتوی، مهدی
۳۶	موحد، محمد علی	۷	صمدی، روشن	۷۸	پژواک، ناهید
۱۰۷	مولوی، فرشته	۲۷	صندوقی، صادق	۶۷	تابشیان، زهرا (تابش)
۱۰۲-۱۰۳	مونتگمری، لوسی	۱۳۰	طباطبایی، نجمه	۱۲۷	تسویک، اشفاق
۱۰۳-۱۱۴	مهدوی‌دامغانی، فریده	۴	ع.ف.	۱۱۰	تواین، مارک
۱۰۲	مهدیقلی، مریم	۳۹	عنیندزاکانی، عبدالله	۱۲۰	جامعی، هادی
۸۵	میرجمفری، اکبر	۴۱	عزت‌پور، فاتح	۱۲۱	جولایی، آزاده
۶۲	میرزایی، سهیلا	۹	عسگری، محسن	۱۳۳	چخوف، آنتون پاولوویچ
۹۶	مینوی، مجتبی	۱۱۹	علایی‌شاد، مژگان	۴۵	حاتمی (قاصد)، یدالله
۱۲۹	نارسیزاک، توماس	۹۵	عنصرالمعالمی، کیکاوس بن اسکندر	۶۶	حاج‌سیدجواد، فتانه (پروین)
۵	ناصر، محمد مهدی	۱۴۰	عینی‌فردزنجانی، غلامرضا	۴۰-۴۱	حافظ، شمس‌الدین محمد
۳۱	ناصر خسرو	۷۵	غفارزادگان، داوود	۹۹	حجازی، حسین
۱۱۹	ناصری، گیسو	۹۴	غلامی‌نهاد، جمشید	۵۰	حجتی‌طباطبایی، افسانه
	نصرالله‌منشی، نصرالله بن محمد	۴۱	غنی، قاسم	۱۲۷	حداد، علی‌اصغر
۹۶-۹۷		۸	قره‌رضا	۱۱۵	حسامی، هوشنگ
۱۳۹	نظری، الیاس	۱۱۷	فرزاد، الهام	۸۸	حسینجانی، ابوالقاسم
۱۰۴	وستر، جین	۱۳۶	فرزاد، عبدالحسین	۸۳	حسینی، رکسانا
۳۰	هاشم‌پورسبحانی، توفیق	۹۷	فرزان، محمد	۹۸	حقوقی، محمد
۱۲۶	هدایت، کیانوش	۲۴	فرهنگ‌فروتن، غلامرضا	۹۹	حکمت‌فرو، محمدحسین
۱۲۵-۱۲۶	هسه، هرمان	۱۲۳	فورسایت، فردریک	۱۳	حلبی، علی‌اصغر
۱۰	همایون‌پور، پرویز	۱۱۰	قاسی، محمد	۴۸-۵۸	حیدرزاده، مریم
۵۱	همایی، ماهدخت‌بانو	۱۱۳	قراچه‌داشی، مهدی	۴۲	خداوند، اسماعیل
	هیات تحریریه سازمان چاپ و انتشارات اقبال	۴۱	قزوینی، محمد	۷۱	خسروی‌دهکردی، همایون
۱۱۶	هیچکاک، آلفرد جوزف	۱۲۱-۱۲۳	قصا، محمد	۵۳	خلیلیان، مهدی
۵	یاحقی، محمدجعفر	۱۳۱-۱۳۲	قهرمان، دل‌آرا	۲۸-۳۹	خیام، عمر بن ابراهیم
۹۵	یوسفی، غلامحسین	۲	کارنگی، دیل	۹۳	خیام، مسعود
		۱۰۹	کاظمی، منوچهر	۱۱۲	داریوش، پرویز
		۵۴	کتابچی‌تبریزی، محمدحسین	۱۲۲	دال، استیون
		۱۱۹	کریستی، آگاتا	۱۰۴	دانا، میمنت
		۶۵	کریم‌پور، حسن	۴۴	دانشگر، احمد
		۶	کریمی‌شرقی، رضا	۴۴	دانشگر، مریم
		۱۲۱	کلارک، آرتور چارلز		دبیرسیاقی، محمد ۲۶-۲۲-۲۱-۲۰
		۱۳۱-۱۳۲	کوتیلو، پائولو	۳۳	درگاهی، محمود
		۵۲	کوشامش، حسین	۳۹	درویان، ولی‌الله
		۱۰	کوندرا، میلان	۱۰۱	دستیب، عبدالعلی
		۱۲۸	گاردنر، یوستاین	۸۷	دهباشی، علی
		۸۶	گرمسیری، مژگان	۱۰۰	دهگان، کاوه
		۸۹	گلپو، فریده	۱۳۴	رادمنش، محمد
		۹۲	گلستان، ابراهیم	۱۵	ربانی، جعفر
		۷۴-۸۰-۸۲	گودرزی، حمیدرضا	۶۹	رحیمی، فهمیه
		۶۸-۷۰		۱۹	رضاقلی، علی
		۱۰۸	لاهیجی، جلال	۳۵	رکنی، محمد مهدی
		۳۰	لسان، حسین	۹۷	روشن، محمد
		۱۴	ماحوزی، مهدی	۱۲۴	رهنما، تورج
		۱۰۷	مانسن، راسل	۱۰۷	ریاحی، هرمز
		۴۳	مایل‌هروی، نجیب	۴۶	زند، عباس
		۸۵	میشر، سودابه	۴۴	سالیانی، علی
		۲۸	مجدوب‌صفاء، امیرعباس	۱۸	سرافراز، علی
		۱۰۵	مجیدی، شهناز	۹۴	سعدی‌شیرازی، مصلح بن عبدالله
		۵۵	محیط، احمد	۱۱۱	سلتر، دیوید
		۱۰۷	مدیری، محسن	۱۱	سلطانی‌گردفرامزی، علی
		۱۳۸	مراغه‌ای، حسین	۱۳۴	سلمانی‌رحیمی، امیر

نمایه ناشر

آتیه هنر: تهران ۲۷
آتنا: تهران ۷۱
آذرخش: تهران ۸۲-۸۰-۷۴-۶۸-۷۰
آرشیا: تهران ۱۰۵
آستان قدس رضوی: مشهد ۱۳۴
آستان قدس رضوی: بنیاد پژوهشهای اسلامی: مشهد ۴۳
آتران: تهران ۲۴
ارمغان: تهران ۲
اساطیر: تهران ۱۳-۱۴-۳۵
آشاره: تهران ۵۷
اشرافی: تهران ۹۷
اقبال: تهران ۷۳-۷۲-۴۲-۲۹-۲۸
البرز: تهران ۱۳۲-۱۳۳-۶۷
امیرکبیر: تهران ۱۱۲-۱۱۰-۹۶
انتشارات تهران: تهران ۱۳۳-۱۰۰-۱۰۷-۸-۳۳
اندیشه نو: تهران ۴۷-۱۲۵
اوجدی: تهران ۱۳۷
۶۵-۱۳۰

خانه کتاب ایران کتاب ماه زبان

فهرست کتاب‌های منتشر شده مهر ماه سال ۱۳۷۷

۲۰۱ فلسفه و نظریه

چاپ اول

۱- زبان و ذهن.
نوام چامسکی؛ مترجم: کورش صفوی؛
ویراستار: علی صلح‌جو - تهران:
هرمس - ۲۸۰ ص. - رقی (شمیز) -
۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:
Language And Mind
شابک: ۹۶۴-۶۶۴۱-۱۰-۵

زبان و ذهن

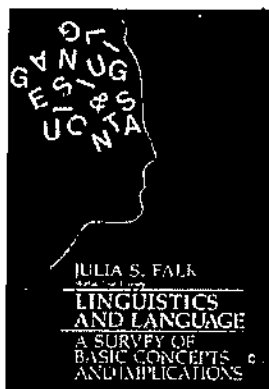
نوام چامسکی
نظریه‌پرداز

کتاب حاضر، مجموعه مقالات «نوام چامسکی» است که در واقع یکی از آثار کلاسیک زبان‌شناسی به شمار می‌آید. نویسنده در سه مقاله نخست، سعی دارد زبان‌شناسی را به مثابه شاخه‌ای از روان‌شناسی به حساب آورد. آخرین مقاله کتاب که «زبان‌شناسی و فلسفه» نام دارد به زعم مترجم مهم‌ترین بخش این مجموعه است. مقالات دیگر کتاب عبارت‌اند از: «دستاوردهای زبان‌شناختی در ذهن: گذشته، حال، آینده»، «صورت و منحنی در زبان‌های طبیعی» و «ماهیت صوری زبان».

زبان‌شناسی

چاپ اول

2- Survey Of Basic Linguistics And Language: A Concepts And Implications.
Julia.S. Falk - بی‌رجعت: رزقی - ۴۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
نویسنده در کتاب زبان‌شناسی حاضر، طی چند بخش مباحث زیر را تشریح می‌کند: لغات، جملات، ترکیب (علم نحو)، علم معانی، زبان، زبان‌شناسی، آموزگاران، فراگیری زبان و مباحثی از این دست. نویسنده کوشیده است پس از توضیح هر مطلب، خلاصه‌ای از آن را نیز به دست دهد و از این رهگذر به

بازبینی و ذکر نکات مهم اهتمام می‌ورزد.

زبان‌شناسی کاربردی
کاربرد استاندارد

۳- هفت گفتار درباره ترجمه: مبانی، نسبیّت، سبک، هم‌معنایی و چند معنایی
کورش صفوی - تهران: نشر مرکز، کتاب ماد - ۸۰ ص. - رقی (شمیز) - ۲۹۰۰ ریال - چاپ سوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۳۰۵-۱۷۶-۵

واژه‌نامه‌های زبان
فارسی

چاپ اول

۴- فرهنگ دانش‌آموز فارسی - فارسی: برای دوره نظام جدید آموزش متوسطه و دوره پیش‌دانشگاهی.
علی سلطانیور - تهران: منتشران، راه رشد - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۰۰۰-۰

۵- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.
حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۶۲۸ ص. - جیبی (گالینگور) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۷۹-۱

۶- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.
حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۲۶۰ ص. - رقی (گالینگور) -

۳۰۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۳۱-۷

۷- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی، و اصطلاحات علمی و ادبی.
حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۰۰۰ ص. - جلد اول - رقی (گالینگور) - (دوره) ۵۰۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۸۹-۱

۸- فرهنگ عمید: شامل واژه‌های فارسی و لغات عربی و اروپایی مصطلح در زبان فارسی و اصطلاحات علمی و ادبی.
حسن عمید - تهران: امیر کبیر - ۱۰۱۴ ص. - جلد دوم - رقی (گالینگور) - (دوره) ۵۰۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۹۰-۸

۹- فرهنگ فارسی (متوسط): شامل یک مقدمه و سه بخش: لغات
محمد معین - تهران: امیر کبیر - ۱۵۸۸ ص. - جلد اول - رقی (گالینگور) - (دوره) ۱۲۵۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۶۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A Persian Dictionary
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۷۵-۱

۱۰- فرهنگ فارسی (متوسط): شامل یک مقدمه و سه بخش: لغات
محمد معین - تهران: امیر کبیر - ۱۳۰۲ ص. - جلد دوم - رقی (گالینگور) - (دوره) ۱۲۵۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۶۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A Persian Dictionary
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۷۸-۶

۱۱- فرهنگ فارسی (متوسط): شامل یک مقدمه و سه بخش: لغات
محمد معین - تهران: امیر کبیر - ۱۹۸۲ ص. - جلد سوم - رقی (گالینگور) - (دوره) ۱۲۵۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۶۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A Persian Dictionary
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۷۹-۴

۱۲- فرهنگ فارسی (متوسط): شامل یک مقدمه و سه بخش: لغات
محمد معین - تهران: امیر کبیر - ۱۳۶۶ ص. - جلد چهارم - رقی (گالینگور) - (دوره) ۱۲۵۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۶۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

A Persian Dictionary
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۸۰-۸

۱۳- فرهنگ فارسی (متوسط): شامل یک مقدمه و سه بخش: لغات
محمد معین - تهران: امیر کبیر - ۱۲۵۲ ص. - جلد پنجم - رقی (گالینگور) - (دوره) ۱۲۵۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۶۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A Persian Dictionary
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۸۱-۶

۱۴- فرهنگ فارسی (متوسط): شامل یک مقدمه و سه بخش: لغات
محمد معین - تهران: امیر کبیر - ۱۱۳۴ ص. - جلد ششم - رقی (گالینگور) - (دوره) ۱۲۵۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۶۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
A Persian Dictionary
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۳۸۲-۴

چاپ اول

۱۵- فرهنگ فارسی به فارسی: ویژه دانش‌آموزان از پایه راهنمایی تا دانشگاه.
بهمن حاجی‌خانی - تهران: ابوعطا - ۴۴۸ ص. - جیبی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۹۲-۱-۹

چاپ اول

۱۶- بررسی لغت‌نامه دهخدا.
رضا استادی - قم: ارزشمند - ۱۸۴ ص. - رقی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

پژوهنده، در کتاب حاضر ضمن بر شمردن پارامترهای کاستی‌ها در باب «لغت‌نامه دهخدا»، در آخرین بخش کتاب، به دآوری نهایی می‌پردازد و خاطر نشان می‌کند که «لغت‌نامه دهخدا» شامل دو نوع مطالب است: ۱- لغت: ۲- مطالب متفرقه. به زعم نگارنده اشکال در بخش نخست،

کثرت الفاظ ترکیب و زشت است. و در بخش دوم نیز ساخت و مصادر لغت نامه به گونه ای محدود درج شده است.

کاربرد زبان فارسی معیار

۲۱۹

۱۷- آموزش مهارت های زبانی (پاسخ به پرسش های معلمان) برای آموزگاران، دانشجویان، کارشناسان ابتدایی و والدین.

عبدالرحمن صفاریور - تهران: سازمان پژوهش و برنامه ریزی آموزشی، انتشارات مدرسه - ۲۱۶ ص. - رقمی (شمیز) - ۵۸۰۰ ریال - چاپ دوم / ۷۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۳۳۶-۲۸۸-۸

واژه نامه های زبان انگلیسی

۲۲۲

۱۸- اصطلاحات رایج در مکالمات روزمره انگلیسی.

محمود سمعی نصر - تهران: یادواره کتاب - ۱۸۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Common Expressions In Daily English Conversation

شابک: ۹۶۴-۵۵۴۲-۱۰-X

۱۹- فرهنگ آسیا انگلیسی - فارسی با تلفظ فارسی: شامل ۴۰۰۰۰ از متداول ترین و عمومی ترین لغات و ...

احمد ترک زاده، منوچهر شکرانی - تهران: آسیا - ۶۴۴ ص. - جیبی (گالینگور) - ۱۳۵۰۰ ریال - چاپ شانزدهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Asia Pronouncing English - Persian Dictionary

شابک: ۹۶۴-۹۰۶۷۹-۱-۴

چاپ اول

۲۰- فرهنگ اصطلاحات کاربرد و (ضرب المثل ها): انگلیسی - فارسی، فارسی - انگلیسی.

ظاهر جاویدی - تهران: زبانکده - ۲۶۸ ص. - رقمی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

A Dictionary Of Idioms And Proverbs: English - Persian, ...

شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۰۹-۰

در این فرهنگ، مجموعه ای از اصطلاحات، جملات کاربردی و ضرب المثل ها در دو بخش فارسی به انگلیسی و انگلیسی به فارسی

گردآمده است.

۲۱- فرهنگ جیبی انگلیسی به فارسی یک جلدی.

عباس آریانیورکاشانی، منوچهر آریانیورکاشانی - تهران: امیر کبیر - ۹۲۶ ص. - جیبی (گالینگور) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ پانزدهم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The Pocket English Persian Dictionary

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۷۰-۸

۲۲- فرهنگ جیبی فارسی به انگلیسی یک جلدی.

عباس آریانیورکاشانی، منوچهر آریانیورکاشانی - تهران: امیر کبیر - ۱۰۶۶ ص. - جیبی (گالینگور) - ۱۶۰۰۰ ریال - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The Pocket Persian English Dictionary

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۳۹-۲

۲۳- فرهنگ فشرده فارسی به انگلیسی یک جلدی.

عباس آریانیورکاشانی، منوچهر آریانیورکاشانی - تهران: امیر کبیر - ۱۴۶۰ ص. - رقمی (گالینگور) - ۳۰۰۰۰ ریال - چاپ دوازدهم / ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

The Concise Persian English Dictionary

شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۶۳-۵

۲۴- Farhang Moaser English - Persian Dictionary.

[et al], Mohammad Reza Bateni - تهران: فرهنگ معاصر - ۱۰۲۸ ص. - وزیری (گالینگور) - ۳۷۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: فرهنگ معاصر انگلیسی - فارسی

شابک: ۹۶۴-۵۵۴۵-۲۶-۹

۲۵- Oxford Elementary Learner's Dictionary.

ویراستار Michael Ashby, Angela Crawley - تهران: مهر - ۴۳۶ ص. - رقمی (سلفون) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: فرهنگ المئتری اکسفورد

شابک: ۹۶۴-۶۱۴۲-۰۰-۱

چاپ اول

26- Student Dictionary English - Persian.

Ali Soltanpur - تهران: منتشران، راه رشد - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: فرهنگ دانش آموز انگلیسی - فارسی: برای دوره نظام جدید آموزش ...

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۰۱-۹

27- The Larger English - Persian Dictionary.

Soleyman Haim - تهران: فرهنگ معاصر - ۱۳۶۲ ص. - رحلی (گالینگور) - ۴۹۰۰۰ ریال - چاپ یازدهم / ۳۵۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: فرهنگ بزرگ انگلیسی - فارسی: دارای هشتاد هزار لغت و اصطلاح ...

شابک: ۹۶۴-۵۵۴۵-۱۰-۲

دستور زبان انگلیسی

۲۲۵

چاپ اول

۲۸- آموزش و راهنمای زبان انگلیسی دوم راهنمایی: ترجمه و تلفظ کلیه دروس، پاسخ کلیه تمرین ها، گرامر همه درس ...

مهرداد سهاجر - تهران: معیار اندیشه - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۱۷-۰۴-۲

چاپ اول

۲۹- آموزش و راهنمای زبان انگلیسی سوم راهنمایی.

مهرداد سهاجر - تهران: معیار اندیشه - ۱۲۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۱۷-۰۵-۰

چاپ اول

۳۰- آموزش و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی ۱ دوره پیش دانشگاهی شامل: ترجمه

لغات، اصطلاحات و متن ... عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۲۰۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۴-۰

چاپ اول

۳۱- آموزش و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال اول نظام جدید شامل: ترجمه لغات، اصطلاحات و متن ...

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۰-۸

چاپ اول

۳۲- آموزش و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال دوم راهنمایی شامل: ترجمه لغات، اصطلاحات و متن هر درس ...

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۱۴۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۳-۲

چاپ اول

۳۳- آموزش و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال دوم نظام جدید.

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۱-۶

چاپ اول

۳۴- آموزش و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم راهنمایی.

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۲۲-۱

چاپ اول

۳۵- آموزش و راهنمای گام به گام زبان انگلیسی سال سوم نظام جدید.

عبدالله قنبری - تهران: منتشران - ۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۱۲-۴

۳۶- انگلیسی عمومی «گرامر» بر اساس کتاب

"English Sentence Structure"

محمد مهدی خادم زاده - تهران: زبانکده - ۳۸۴ ص. - وزیری (شمیز) - ۱۱۵۰۰ ریال - چاپ ششم / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

General English (Grammar)

شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۱۰-۴

چاپ اول

۳۷- پیک کنکور ایران: کنکور مکاتباتی زبان انگلیسی: ویژه تمامی رشته ها.

حمید واحدی - تهران: فرهنگ سازان - ۲۱۶ ص. - پالتویی (شمیز) - ۱۷۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۴۲۳-۰۸۶-۲

۳۸- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی ۱ دوره پیش دانشگاهی.

پرویز تاجیک - تهران: تاجیک - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ پنجم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۴-۹

۳۹- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی زبان ۱ مخصوص سال اول دبیرستان: قابل استفاده برای ...

پرویز تاجیک - تهران: تاجیک - ۱۶۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ شانزدهم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۱-۴

۴۰- جدیدترین آزمون و نمونه سوالات انگلیسی زبان ۳: قابل استفاده برای دانش آموزان سال سوم نظام جدید ...

پرویز تاجیک - تهران: تاجیک - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ هشتم / ۲۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۶۰۵-۲۳-۰

چاپ اول

۴۱- جدیدترین تمرینات درس به درس و نمونه سوالات استاندارد انگلیسی مخصوص سال دوم راهنمایی.

کاظم خزایی - تهران: کاظم خزایی - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۱۶۵-۶۸-۰

چاپ اول

۴۲- جدیدترین تمرینات درس به درس و نمونه سوالات استاندارد انگلیسی مخصوص

سال سوم راهنمایی.
کاظم خزایی. - تهران: کاظم خزایی.
- ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۶۵-۶۷-۲

چاپ اول

۴۳- خودآزمون زبان انگلیسی:
پرسش‌های طبقه‌بندی شده
چهارگزینه‌ای برای دانش‌آموزان
دبیرستانی:
مریم رزازیان، کبری مهرابی؛
ویراستار: علیرضا توکلی‌صابری. -
تهران: شورا. - ۴۵۶ ص. - وزیری
(شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۵-۴۷-۰

۴۴- خودآموز گام به گام زبان
انگلیسی (۳) سال سوم نظام
جدید.
عبدالصمد تمدن. - تهران: آزمون. -
۲۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۸۰۰۰
ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۲۵-۶

چاپ اول

۴۵- خودآموز گام به گام
زبان انگلیسی (۱).
دوره پیش‌دانشگاهی.
عبدالصمد تمدن. - تهران: آزمون. -
۲۵۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۲۶-۴

چاپ اول

۴۶- راهنما و خودآموز گام به
گام زبان انگلیسی سال دوم
راهنمایی تحصیلی شامل: معنی
درس، تلفظ دروس
تهیه کننده: عباس صفی. - تهران:
شهر آب. - ۱۹۲ ص. - وزیری (شمیز).
- ۵۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.

چاپ اول

۴۷- راهنمای انگلیسی (۲) نظام
جدید.
علیرضا سعادت‌مند. - تهران: گلی. -
۱۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۱-۵۳-۱

چاپ اول

۴۸- راهنمای انگلیسی دوم
راهنمایی.

تهیه و تنظیم: علیرضا سعادت‌مند. -
تهران: گلی. - ۱۴۴ ص. - وزیری
(شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۱-۵۵-۸

چاپ اول

۴۹- راهنمای انگلیسی سوم
راهنمایی.
تهیه و تنظیم: علیرضا سعادت‌مند. -
تهران: گلی. - ۱۴۴ ص. - وزیری
(شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول /
۱۰۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۱-۵۲-۳۰

۵۰- راهنمای زبان انگلیسی (۳)
نظام جدید.
صمد مفیدی. - تهران: شمیم. - ۱۴۰
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۸۰-۸-۷

۵۱- راهنمای زبان انگلیسی
سال اول نظام جدید.
صمد مفیدی. - تهران: شمیم. - ۱۲۰
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۸۰-۷-۹

۵۲- راهنمای زبان انگلیسی
سال دوم راهنمایی.
صمد مفیدی. - تهران: شمیم. - ۱۴۰
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۵۸۸-۰۲-۶

۵۳- راهنمای زبان انگلیسی
سال دوم نظام جدید.
صمد مفیدی. - تهران: شمیم. - ۱۲۴
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۸۰-۵-۲

۵۴- راهنمای زبان انگلیسی
سال سوم راهنمایی.
صمد مفیدی. - تهران: شمیم. - ۱۶۸
ص. - وزیری (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۸۰-۶-۰

چاپ اول

۵۵- راهنمای کامل و گام به گام
انگلیسی سال سوم راهنمایی.
منصور احمدی. - تهران: آزمون. -
۲۵۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰
ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۵۰۲-۶

۵۶- راهنمای کامل و گام به گام
زبان انگلیسی (۱) سال اول
نظام جدید «منطبق بر آخرین
تغییرات کتاب درسی».

منصور احمدی. - تهران: آزمون. -
۲۳۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰
ریال. - چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۰۱-۹

۵۷- راهنمای کامل و گام به گام
زبان انگلیسی (۳) سال سوم
نظام جدید.

منصور احمدی. - تهران: آزمون. -
۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۲۰۰
ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۰۳-۵

۵۸- راهنمای کامل و گام به گام
زبان انگلیسی (۲) سال دوم
نظام جدید.

منصور احمدی. - تهران: آزمون. -
۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۰۰۰
ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۰۲-۷

۵۹- زبان انگلیسی.
پرویز بیرجندی، محمدرضا
عنائی‌سراب. - تهران: رزمندگان
اسلام. - ۳۰۴ ص. - رحلی (شمیز). -
۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۵۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۰۶۴۳-۰۰-۳

۶۰- زبان انگلیسی و قواعد
ساختار جمله.

رابرت کرون؛ مترجم: علی‌اکبر
جعفرزاده. - تهران: آروین. - ۴۹۰ ص.
- وزیری (شمیز). - ۱۰۰۰۰ ریال. -
چاپ دهم / ۳۳۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
English Sentence Structure
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۷-۱۱-۷

چاپ اول

۶۱- گرامر و تمرین زبان
انگلیسی: مخصوص دبیرستان،
پیش‌دانشگاهی، کنکور،

احمدحسین مدیری. - تهران:
روزبهان. - ۷۶۰ ص. - وزیری (شمیز).
- ۱۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
عنوان به لاتین:
English Grammar And Test
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۹-۴۲-۵

کاربرد زبان انگلیسی
معیار

چاپ اول

۶۲- آموزش مکالمه زبان
انگلیسی.
محمد مهدی خادمزاده. - تهران:
زبان‌کنده. - ۲۱۲ ص. - وزیری (شمیز).
- ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:

Teaching English Conversation
شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۰۸-۲

۶۳- انگلیسی در سفر: مکالمات
و اصطلاحات روزمره انگلیسی با
ترجمه فارسی و

حسن اشرف‌الکتابی. - تهران:
استاندارد. - ۲۴۰ ص. - رقی (شمیز).
- ۸۰۰۰ ریال. - چاپ هفتم / ۵۰۰۰
نسخه.

عنوان به لاتین:
English On Trip
شابک: ۹۶۴-۹۱۴۴۰-۷-۲

۶۴- دوره جدید لینگافن
Linguaphone = یاد، دوره
جامع آموزش زبان انگلیسی (از
مبتدی تا عالی).

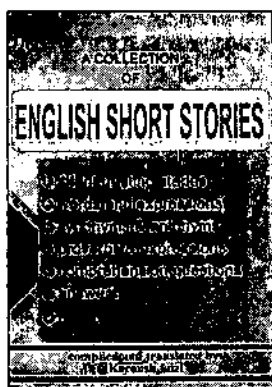
لینگافن گروه‌استادان موسسه؛ مترجم:
محمدعلی کشاورزی. - تهران:
سازمان آموزش زبانهای بین‌المللی
(لینگافن). - ۴۲۰ ص. - رقی
(گالینگور). - ۴۸۰۰۰ ریال. - چاپ
هشتم / ۴۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۰۸-۰۲-۹

۶۵- لینگافن = Linguaphone،
یاد، دوره متوسطه آموزش زبان
انگلیسی Intermediate
English Course = دوره

لینگافن گروه‌استادان موسسه؛
مترجم: محمدعلی کشاورزی. -
تهران: سازمان آموزش زبانهای
بین‌المللی (لینگافن). - ۵۰۴ ص. -
رقی (گالینگور). - ۶۲۰۰۰ ریال. -
چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۰۸-۰۳-۷

چاپ اول

۶۶- مجموعه داستانهای کوتاه
انگلیسی = A Collection Of
English Short Stories.
گردآورنده: کورش فیضی. - تهران:
احمد. - ۱۶۰ ص. - رقی (شمیز). -
۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰
نسخه.
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۳۶-۱-۱

این کتاب کمک درسی مشتمل است
بر: ۴۴ داستان کوتاه و خواندنی به

انضمام انواع ضرب‌المثل و
اصطلاحات روزمره لغات مترادف و
متضاد، همچنین سوالات درک مطلب.
کتاب با ضمیمه‌ای از ضمایر ملکی،
فاعلی، مفعولی، ملکی، انمکاسی،
صفات ملکی، اسامی روزهای هفته،
ماه‌های سال، فصل‌ها، رنگ‌ها و
اطلاعاتی از این قبیل فراهم آمده
است.

چاپ اول

۶۷- مجموعه سوالات
کارشناسی ارشد رشته‌های
مدیریت (بازرگانی - صنعتی -
دولتی): ۱۰۰۰ سوال چندجوابی
....

داور ونوس. - تهران: هور. - ۲۲۳ ص.
- وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Selected Tests In Management
Compilation Of 1000
شابک: ۹۶۴-۶۵۸۶-۰۱-۵

۶۸- مکالمات روزمره انگلیسی
قابل استفاده برای:
دانش‌آموزان، دانشجویان،
مسافران عازم خارج

شهاب. - تهران: معراجی. - ۲۰۰ ص.
- جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ
چهاردهم / ۵۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:
English Everyday Conversation
شابک: ۹۶۴-۹۰۵۱۱-۳-۹

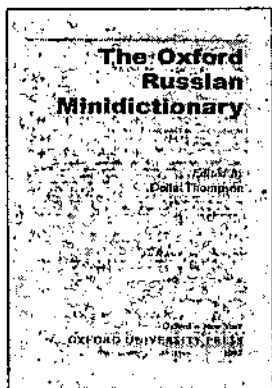
چاپ اول

69. Breakaway: Student's
Book One.
Lennart Peterson, David
Mohammad Bolton به اهتمام
Bolton : [et al] Reza Smacily. -
تهران: قلم یار. - ۵۶ ص. - جلد اول. -
وزیری (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه.

کتاب «Student's Book One» از
مجموعه کتاب‌های «Breakaway»
شامل یک دوره ۹۰ ساعته آموزش

روسی به انگلیسی - انگلیسی به روسی

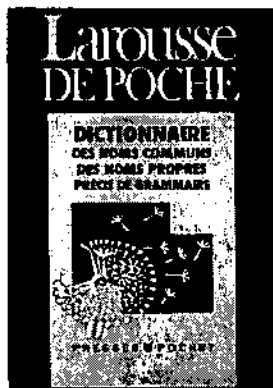
این فرهنگ مشتمل است بر: ۱۶۰۰۰ واژه اصلی و ۷۵۰۰۰ واژه تکمیلی، اصطلاحات تخصصی ادبی، پزشکی، تجاری، بازرگانی، تاریخی، حقوقی، ریاضیات، سیاسی، فنی مهندسی و فضاوردی. این واژه‌ها براساس حروف الفبا تدوین شده است. دانشجویان، محققان و مترجمان از مخاطبان این فرهنگ به شمار می‌آیند. در صفحات آغازین، فهرستی از اختصارات آلمانی و فارسی به طبع رسیده است.

واژه‌نامه‌های زبان فرانسه

چاپ اول

82- Larousse De Poche: Dictionnaire, Des Noms Communs, Des Noms Propres

تهران: استیری. - ۸۶۴ ص. - پالتوی (شمیز). - ۱۹۸۰۰ ریال. - چاپ اول ۵۰۰۰ / نسخه.

(شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

78- Spectrum Student Book 3B: A Communicative Course In English.

Anna Veltfort, Donald Byrd, Diane Warshawsky. - تهران: شکوه‌اندیشه. - ۹۶ ص. - رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

79- Spectrum Workbook 3A: A Communicative Course In English.

David Rein, Donald Byrd. - تهران: شکوه‌اندیشه. - ۶۴ ص. - رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

چاپ اول

80- Spectrum Workbook 3B: A Communicative Course In English.

David Rein, Donald Byrd. - تهران: شکوه‌اندیشه. - ۶۴ ص. - رحلی (شمیز). - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

واژه‌نامه‌های زبان آلمانی

چاپ اول

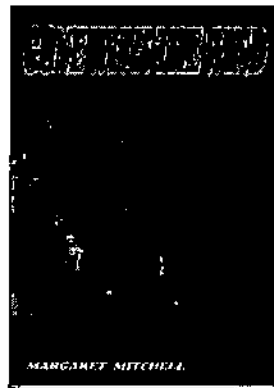
۸۱- فرهنگ Duden آلمانی - فارسی.

تهیه و تنظیم: حسین پنبه‌چی. - تهران: دنیای نو. - ۶۲۶ ص. - جیبی (گالینگور). - ۱۴۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Wörterbuch Deutsch Persisch. - چاپ: ۹۶۴-۶۵۶۴-۱۹-۴.

آلمانی فارسی

زبان است که طی سه مرحله و به همراه یک نوار کاست فراهم آمده است. این کتاب در ۷ بخش به صورت گام به گام تدوین شده و این موضوعات را در بر دارد: احوال‌پرسی، معرفی، آشنایی با اعداد، اسامی روزهای هفته، جمع و تفریق و غیره. این کتاب با تمرینات گوناگونی همراه است که برای تقویت زبان و موازنه بین مهارت‌های گفتاری، شنیداری، خواندن و نوشتن طرح شده‌اند.

70- English For The Students Of Engineering.

Parviz Bidahri. [et al]. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۲۵۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ یازدهم / ۱۵۰۰۰ نسخه. عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته فنی و مهندسی. شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۰۵-۸.

چاپ اول

71- English For The Of Students Electronic, Power,

Manoochehr Haghani. - تهران: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۲۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته‌های برق، الکترونیک، کنترل و... شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۲۸۳-۲.

چاپ اول

72- English For The Students Of Psychology.

Hassan Rastegarpour. - تهران: M.R. Rakhshanfar. - سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). - ۲۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: انگلیسی برای دانشجویان رشته روانشناسی. شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۲۷۵-۱.

چاپ اول

73- Gone With The Wind: Part 1.

Margaret Mitchell. - تهران: نقش و نگار. - ۶۴ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

«بر باد رفته» اثر «مارگارت میچل» یکی از مشهورترین رمان‌های جهان است. نویسنده این رمان را طی ده

چاپ اول

74- Headway Elementary: Student's Book.

John Soars, Liz Soars. - تهران: جانزاده. - ۱۲۸ ص. - رحلی (شمیز). - ۱۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۱۰۰ نسخه.

چاپ اول

75- Headway Elementary: Workbook.

John Soars, Liz Soars. - تهران: جانزاده. - ۸۰ ص. - رحلی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۱۰۰ نسخه.

چاپ اول

76- ON We Go: Episodes (1-30).

Parviz Modiri. - تهران: زبانکده. - ۱۸۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ پنجم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۱۱۷-۰۳-۱.

چاپ اول

77- Spectrum Student Book 3A: A Communicative Course In English.

Anna Veltfort, Donald Byrd, Diane Warshawsky. - تهران: شکوه‌اندیشه. - ۹۶ ص. - رحلی

در این فرهنگ، ۴۰۰۰۰ لغت و عبارت، ۲ قسمت گرد آمده است. در قسمت اول، لغات بر حسب حروف الفبای روسی تنظیم گردیده و در مقابل هر کلمه علاوه بر شکل مفرد، شکل جمع، کلمات هم‌خانواده؛ همچنین شیوه تلفظ آن به زبان انگلیسی درج شده است. در قسمت دوم، پس از اشاره به نوع واژه (صفت، اسم، فعل، قید و همانند آن) معادل روسی آن بیان شده است، این بخش براساس الفبای انگلیسی تنظیم شده است.

زبان عربی

۸۴- آموزش زبان قرآن برای دانشجوین (راهنمای جامع المنهج القوی).

مترجم: ابوالقاسم شهلاهی، علی فتاحی. - تهران: نقش و نگار. - ۱۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۲۳۵-۰۳-۴.

۸۵- آموزش گام به گام عربی (۱) سال اول نظام جدید.

مجید نوری. - تهران: آزمون. - ۲۲۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۵۵۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۵۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۰۱۸-۰.

۸۶- آموزش گام به گام عربی (۲) سال دوم نظام جدید.

مجید نوری. - تهران: آزمون. - ۲۲۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۱۰۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۰۲۱-۰.

چاپ اول

۸۷- آموزش گام به گام عربی سال اول راهنمایی.

فاطمه جعفری‌خانی. - تهران: مستشرقان. - ۱۲۸ ص. - وزیری (شمیز). - ۳۷۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

زبانهای هند و اروپایی شرقی و سلتی

چاپ اول

83- The Oxford Russian Minidictionary.

Della Thompson. - ویراستار: تهران: آذریاد. - ۷۰۸ ص. - جیبی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به فارسی: فرهنگ اکسفورد

شابک:

۹۶۴-۶۶۶۶-۰۷-۸

چاپ یازدهم / ۵۰۰۰ نسخه
عنوان به لاتین:

Straight Path To Learning The
Language Of The Holy Quran
شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۶۶-X

چاپ اول

۸۸- آموزش گام به گام عربی
سال اول راهنمایی.

زهره خلیجی - تهران: گلی - ۱۲۰
ص. - وزیری (شمیز) - ۳۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۱-۵۷-۴

۸۹- آموزش گام به گام عربی
سال اول راهنمایی «براساس
آخرین تغییرات کتاب درسی».

مجید نویری - تهران: آزمون - ۱۴۰
ص. - وزیری (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۶۱-۲۱۱-۸

چاپ اول

۹۰- آموزش گام به گام عربی
سال دوم راهنمایی.

علی اصغر غفاری، باهمکاری: زهره
خلیجی - تهران: گلی - ۱۲۲ ص. -
وزیری (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۱-۵۸-۲

۹۱- آموزش گام به گام عربی
سال سوم راهنمایی.

علی اشرفی - تهران: گلی - ۱۳۶
ص. - وزیری (شمیز) - ۴۰۰۰ ریال -
چاپ سوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۱۵۱-۱۸-۳

چاپ اول

۹۲- آموزش و راهنمای عربی
«۲» - نظام جدید: نظری،
فنی حرفه‌ای، کار دانش.

قدس قهرش - تهران: معیار
اندیشه - ۱۴۴ ص. - وزیری (شمیز) -
۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۱۰-۷-۴

۹۳- آموزش و راهنمای عربی
«۳» - نظام جدید: نظری،
فنی حرفه‌ای، کار دانش.

قدس قهرش - تهران: معیار
اندیشه - ۱۶۰ ص. - وزیری (شمیز) -
۴۹۰۰ ریال - چاپ دوم / ۵۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۱۰-۱-۵

۹۴- المنهج القویم لتعلم لغة
القرآن الکریم.

عیسی مفتی‌زاده، حمیدرضا
میرحاجی، ابراهیم رفاعة - تهران:
سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم
انسانی دانشگاهها (سمت) - ۱۸۰
ص. - وزیری (شمیز) - ۳۰۰۰ ریال -

ترجمه دروس - ترجمه و پاسخ
تمرینات ...

فضل‌الله شیرمحمدی - تهران:
منتشران - ۱۲۰ ص. - وزیری
(شمیز) - ۳۵۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۲۴-۸

چاپ اول

۱۰۱- عربی (علوم انسانی).
ایاد فیلی - تهران: رزمندگان اسلام -
۱۵۲ ص. - رحلی (شمیز) - ۵۸۰۰
ریال - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۰۲-۹

۱۰۲- عربی به زبان ساده
شامل: ۶۰ تمرین و حدود
۱۴۰۰ سؤال چهارگزینه‌ای با
پاسخهای کلیدی و تشریحی.

ایاد فیلی - تهران: مبتکران - ۵۵۲
ص. - وزیری (شمیز) - ۱۷۵۰۰ ریال -
چاپ بیست و ششم / ۳۰۰۰
نسخه
شابک: ۹۶۴-۴۸۶-۰۲۲-۵

چاپ اول

۱۰۳- عربی سال سوم
راهنمایی.

فضل‌الله شیرمحمدی، ویراستار:
فاطمه جعفری‌خانی - تهران:
منتشران - ۱۲۸ ص. - وزیری
(شمیز) - ۳۷۰۰ ریال - چاپ اول /
۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۰۶-X

۱۰۴- فرهنگ اصطلاحات روز:
فارسی - عربی.

محمد غفرانی، مرتضی
آیت‌الله زاده‌شیرازی - تهران: امیرکبیر -
۳۶۸ ص. - وزیری (شمیز) - ۹۰۰۰ ریال -
چاپ نهم / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۰۰۰-۱۱۹-۸

چاپ اول

۱۰۵- فرهنگ دانش‌آموز عربی
- فارسی: برای دوره نظام
جدید آموزش متوسطه و دوره
پیش‌دانشگاهی.

علی سلطانپور - تهران: منتشران، راه
رشد - ۲۴۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۰۲-۷

چاپ اول

۱۰۶- فرهنگ عربی به فارسی
و فارسی به عربی: ویژه
دانش‌آموزان از پایه راهنمایی تا
دانشگاه همراه با ...

احمد رحمانپور - تهران: ابو عطا -
۴۴۸ ص. - جیبی (شمیز) - ۲۵۰۰
ریال - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۹۲-۰۰۰

چاپ اول

۱۰۷- فرهنگ لغات عربی: ویژه
دوره پیش‌دانشگاهی.

فاطمه جعفری‌خانی - تهران: منتشران -
۲۵۶ ص. - جیبی (شمیز) - ۲۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۹۱۶۷۹-۹-۴

چاپ اول

۱۰۸- کتاب کار و آموزش زبان
عربی (۱) برای دانش‌آموزان
سال اول دبیرستان.

غلامحسین محسنی‌اصل - تهران: شورا -
۲۶۰ ص. - وزیری (شمیز) - ۶۵۰۰ ریال -
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۵-۳۱-۴

چاپ اول

۱۰۹- لغت‌نامه، یا، فرهنگ
بزرگ جامع نوین عربی به
فارسی: ترجمه المنجد (با
اضافات).

احمد سیاح: مقدمه: حسن حسن‌زاده‌آملی،
محمدتقی جعفری - تهران: اسلام -
۱۱۵۶ ص. - جلد اول - وزیری (گالینگور) -
۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰
نسخه

بزرگ جامع نوین عربی به
فارسی: ترجمه المنجد (با
اضافات).

احمد سیاح: مقدمه: حسن
حسن‌زاده‌آملی، محمدتقی جعفری -
تهران: اسلام - ۱۲۱۸ ص. - جلد دوم
- وزیری (گالینگور) - (دوره) ۶۰۰۰
ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه

۱۱۱- مفاهیم عربی (۱) سال
اول نظام جدید آموزش متوسطه
نظری، فنی و حرفه‌ای، کار
دانش.

محمد جواد مجبی - تهران: آینده‌سازان -
۱۳۶ ص. - وزیری (شمیز) - ۳۸۰۰ ریال -
چاپ چهارم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۳۳۹-۰۸۷-X

۱۱۲- المنجد: عربی فارسی.
مترجم: محمد بندرریگی - تهران:
انتشارات ایران - ۱۱۸ ص. - جلد اول -
وزیری (گالینگور) - (دوره) ۸۰۰۰ ریال -
چاپ دوم / ۵۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۰۳۸-۰۱-۸

چاپ اول

۱۱۳- نحو روشن (مرحله
پیشرفته).

علی جارم، مصطفی امین: مترجم: مجید
شمس - تهران: الهام - ۱۷۶ ص. - جلد
اول - وزیری (شمیز) - ۶۰۰۰ ریال - چاپ
اول / ۳۰۰۰ نسخه
شابک: ۹۶۴-۶۰۷۱-۴۸-۱

کتاب حاضر مشتمل بر چهل درس است
که به آموزش «نحو عربی» اختصاص دارد
باب ابدال و اعلال، وزن کلمه، اسم فعل،
انواع فعل، اقسام اضافه و جمله خبریه از
جمله مباحث کتاب است. مولف در هر
درس، عباراتی را به صورت «نمونه» ذکر
می‌کند و با شرح و بررسی آن‌ها قواعد
مربوط به هر درس را بیان می‌دارد و
سرانجام تمرین‌های گوناگونی به دست
می‌دهد.

این کتاب ترجمه فرهنگ عظیم
«المنجد» است که با اضافاتی چند ترجمه
و تنظیم شده است. در مقدمه فرهنگ،
استاد حسن حسن‌زاده آملی و محمدتقی
جعفری، نکاتی درباره ویژگی‌های کتاب،
تحریر نموده‌اند همچنین مترجم، در
مقدمه، توضیحاتی درباره شیوه تنظیم
فرهنگ - مبنی بر این که در برابر هر واژه
صورت‌های گوناگون استعمال آن به همراه
ترجمه فارسی ذکر گردیده است - به دست
می‌دهد.

چاپ اول

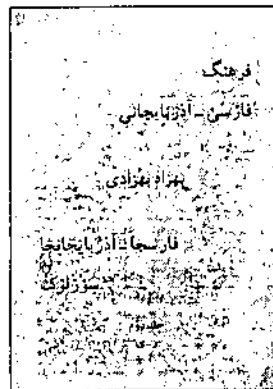
۱۱۰- لغت‌نامه، یا، فرهنگ

زبانه‌های اورال آسیایی،
سیبریایی و دراویدی

۱۱۴- فرهنگ فارسی

آذربایجان = فارسجا -
آذربایجانجا سوزلوک: ر - ی.
بهزاد بهزادی - تهران: نخستین -
۶۵۵ ص. - جلد دوم - وزیر
(گالینگور) - (دوره) ۷۸۰۰۰ ریال -
چاپ اول / ۱۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۱۶-۰۱-۶

چاپ اول

جلد دوم این فرهنگ شامل حروف
«ر» تا «ی» است. برای هر واژه
فارسی، توضیح و برابری آن به زبان
ترکی آذربایجانی آمده است. نکته در
خور تامل در باب فرهنگ حاضر این
است که بعد از هر واژه فارسی و تلفظ
آن به ترکی آذربایجانی، به ریشه
واژگان اعم از عربی، فارسی،
آذربایجانی، لاتین و پهلوی نیز اشاره
شده است. ضمن آن که شکل‌های
گوناگون هر واژه به همراه پیشوند و
پسوندهای فعل ساز، صفت ساز،
قید ساز و نظایر آن فراهم آمده است.

نمایه پدیدآور

Ashby, Michael	۲۵
Bateni, Mohammad Reza	۲۴
Bidahari, Parviz	۷۰
Bolton, David	۶۹
Byrd, Donald	۷۷-۷۸-۷۹-۸۰
Crawley, Angela	۲۵
Falk, Julia.S.	۲
Haghani, Manoochehr	۷۱
Haim, Soleyman	۲۷
Mitchell, Margaret	۷۳
Modiri, Parviz	۷۶
Peterson, Lennart	۶۹
Rakhshanfar, M.R.	۷۲
Rastegarpour, Hassan	۷۲
Rein, David	۷۹-۸۰
Smaeili, Mohammad Reza	۶۹
Soars, John	۷۴-۷۵
Soars, Liz	۷۴-۷۵
Soltanpur, Ali	۲۶
Thompson, Della	۸۲
Welfort, Anna	۷۷-۷۸
Vershawsky, Diane	۷۷-۷۸
آریانپورکاشانی، عباس	۲۱-۲۲-۲۳

آریانپورکاشانی، منوچهر	۲۱-۲۲-۲۳
آیت‌الله‌زاده شیرازی، مرتضی	۱۰۴
احمدی، منصور	۵۵-۵۶-۵۷-۵۸
استادی، رضا	۱۶
اشرف‌الکتابی، حسن	۶۳
اشرفی، علی	۹۱
امین، مصطفی	۱۱۳
بلندنظر، اسحاق	۹۵
بندریکی، محمد	۱۱۲
بهزادی، بهزاد	۱۱۴
بیرجندی، پرویز	۵۹
پنبه‌چی، حسین	۸۱
تاجیک، پرویز	۳۸-۳۹-۴۰
ترک‌زاده، احمد	۱۹
تمدن، عبدالصمد	۴۳-۴۵
توکلی صابری، علیرضا	۴۳
جارم، علی	۱۱۳
جاویدی، طاهره	۲۰
جعفرزاده، علی‌اکبر	۶۰
جعفری، محمدتقی	۱۰۹-۱۱۰
جعفری، قاسم	۱۰۷-۱۰۸-۱۰۹
جامسکی، نوام	۱
حاجی‌خانی، بهمن	۱۵
حسن‌زاده‌املی، حسن	۱۰۹-۱۱۰
خادم‌زاده، محمد مهدی	۳۶-۴۲
خزایی، کاظم	۴۱-۴۲
خلجی، باهمکاری: زهرا	۹۰
خلجی، زهرا	۸۸
درویش، حبیب‌الله	۹۶-۹۷
رحمانپور، احمد	۱۰۶
رزایان، مریم	۴۳
رضوانی، محمد	۹۸-۹۹
رفاعة، ابراهیم	۹۴
سعادتمند، علیرضا	۴۷-۴۸-۴۹
سلطانپور، علی	۴-۱۰۵
سمعی‌نصر، محمود	۱۸
سیاح، احمد	۱۰۹-۱۱۰
شکرائی، منوچهر	۱۹
شمس، مجید	۱۱۳
شهاب	۶۸
شهلائی، ابوالقاسم	۸۴
شیرمحمدی، فضل‌الله	۱۰۰-۱۰۳
صفاری، عبدالرحمن	۱۷
صفوی، کورش	۱-۳
صفی، عباس	۴۶
صلح‌جو، علی	۱
عمید، حسن	۵-۶-۷-۸
عنایتی‌سرآب، محمدرضا	۵۹
غفاری، علی‌اصغر	۹۰
غفرانی، محمد	۱۰۴
فتاحی، علی	۸۴
فروزش، قدسی	۹۲-۹۳
فیضی، کورش	۶۶
فیلی، ایاد	۱۰۱-۱۰۲
قنبری، عبدالله	۳۰-۳۱-۳۲-۳۳
کرون، رابرت	۳۴-۳۵
کشاورزی، محمدعلی	۶۴-۶۵
گروه‌استادان موسسه لینگافن	۶۴-۶۵
متقی‌زاده، عیسی	۹۴
محبی، محمدجواد	۱۱۱
محسنی‌اصل، غلامحسین	۱۰۸
مدیری، احمدحسین	۶۱
معین، محمد	۹-۱۰-۱۱-۱۲-۱۳-۱۴
مفیدی، صمد	۵۰-۵۱-۵۲-۵۳-۵۴
مهاجر، مهرداد	۲۸-۲۹

مهرابی، کبری	۴۳
میرحاجی، حمیدرضا	۹۴
نوری، مجید	۸۵-۸۶-۸۹
واحدی، حمید	۳۷
ونوس، داور	۶۷

نمایه ناشر	
آذرباد: تهران	۸۳
آروین: تهران	۶۰
آزمون: تهران	۴۴-۴۵-۵۵-۵۶-۵۷
آزمون نوین: تهران	۹۶
آزمون نوین: تهران	۹۷
آسیا: تهران	۱۹
آینده‌سازان: تهران	۱۱۱
ابو عطا: تهران	۱۰۶
ابوعطا: تهران	۱۵
احمد: تهران	۶۶
آرژمند: قم	۱۶
استاندارد: تهران	۶۳
استیری: تهران	۸۲
اسلام: تهران	۱۰۹-۱۱۰
الهام: تهران	۱۱۳
امیر کبیر: تهران	۵-۶-۷-۸-۹-۱۰
انتشارات ایران: تهران	۱۱-۱۲-۱۳-۱۴-۱۵-۱۶-۱۷-۱۸-۱۹-۲۰-۲۱-۲۲-۲۳-۲۴-۲۵-۲۶-۲۷-۲۸-۲۹-۳۰-۳۱-۳۲-۳۳-۳۴-۳۵-۳۶-۳۷-۳۸-۳۹-۴۰-۴۱-۴۲-۴۳-۴۴-۴۵-۴۶-۴۷-۴۸-۴۹-۵۰-۵۱-۵۲-۵۳-۵۴-۵۵-۵۶-۵۷-۵۸-۵۹-۶۰-۶۱-۶۲-۶۳-۶۴-۶۵-۶۶-۶۷-۶۸-۶۹-۷۰-۷۱-۷۲-۷۳-۷۴-۷۵-۷۶-۷۷-۷۸-۷۹-۸۰-۸۱-۸۲-۸۳-۸۴-۸۵-۸۶-۸۷-۸۸-۸۹-۹۰-۹۱-۹۲-۹۳-۹۴-۹۵-۹۶-۹۷-۹۸-۹۹-۱۰۰-۱۰۱-۱۰۲-۱۰۳-۱۰۴-۱۰۵-۱۰۶-۱۰۷-۱۰۸-۱۰۹-۱۱۰-۱۱۱-۱۱۲-۱۱۳-۱۱۴-۱۱۵-۱۱۶-۱۱۷-۱۱۸-۱۱۹-۱۲۰-۱۲۱-۱۲۲-۱۲۳-۱۲۴-۱۲۵-۱۲۶-۱۲۷-۱۲۸-۱۲۹-۱۳۰-۱۳۱-۱۳۲-۱۳۳-۱۳۴-۱۳۵-۱۳۶-۱۳۷-۱۳۸-۱۳۹-۱۴۰-۱۴۱-۱۴۲-۱۴۳-۱۴۴-۱۴۵-۱۴۶-۱۴۷-۱۴۸-۱۴۹-۱۵۰-۱۵۱-۱۵۲-۱۵۳-۱۵۴-۱۵۵-۱۵۶-۱۵۷-۱۵۸-۱۵۹-۱۶۰-۱۶۱-۱۶۲-۱۶۳-۱۶۴-۱۶۵-۱۶۶-۱۶۷-۱۶۸-۱۶۹-۱۷۰-۱۷۱-۱۷۲-۱۷۳-۱۷۴-۱۷۵-۱۷۶-۱۷۷-۱۷۸-۱۷۹-۱۸۰-۱۸۱-۱۸۲-۱۸۳-۱۸۴-۱۸۵-۱۸۶-۱۸۷-۱۸۸-۱۸۹-۱۹۰-۱۹۱-۱۹۲-۱۹۳-۱۹۴-۱۹۵-۱۹۶-۱۹۷-۱۹۸-۱۹۹-۲۰۰-۲۰۱-۲۰۲-۲۰۳-۲۰۴-۲۰۵-۲۰۶-۲۰۷-۲۰۸-۲۰۹-۲۱۰-۲۱۱-۲۱۲-۲۱۳-۲۱۴-۲۱۵-۲۱۶-۲۱۷-۲۱۸-۲۱۹-۲۲۰-۲۲۱-۲۲۲-۲۲۳-۲۲۴-۲۲۵-۲۲۶-۲۲۷-۲۲۸-۲۲۹-۲۳۰-۲۳۱-۲۳۲-۲۳۳-۲۳۴-۲۳۵-۲۳۶-۲۳۷-۲۳۸-۲۳۹-۲۴۰-۲۴۱-۲۴۲-۲۴۳-۲۴۴-۲۴۵-۲۴۶-۲۴۷-۲۴۸-۲۴۹-۲۵۰-۲۵۱-۲۵۲-۲۵۳-۲۵۴-۲۵۵-۲۵۶-۲۵۷-۲۵۸-۲۵۹-۲۶۰-۲۶۱-۲۶۲-۲۶۳-۲۶۴-۲۶۵-۲۶۶-۲۶۷-۲۶۸-۲۶۹-۲۷۰-۲۷۱-۲۷۲-۲۷۳-۲۷۴-۲۷۵-۲۷۶-۲۷۷-۲۷۸-۲۷۹-۲۸۰-۲۸۱-۲۸۲-۲۸۳-۲۸۴-۲۸۵-۲۸۶-۲۸۷-۲۸۸-۲۸۹-۲۹۰-۲۹۱-۲۹۲-۲۹۳-۲۹۴-۲۹۵-۲۹۶-۲۹۷-۲۹۸-۲۹۹-۳۰۰-۳۰۱-۳۰۲-۳۰۳-۳۰۴-۳۰۵-۳۰۶-۳۰۷-۳۰۸-۳۰۹-۳۱۰-۳۱۱-۳۱۲-۳۱۳-۳۱۴-۳۱۵-۳۱۶-۳۱۷-۳۱۸-۳۱۹-۳۲۰-۳۲۱-۳۲۲-۳۲۳-۳۲۴-۳۲۵-۳۲۶-۳۲۷-۳۲۸-۳۲۹-۳۳۰-۳۳۱-۳۳۲-۳۳۳-۳۳۴-۳۳۵-۳۳۶-۳۳۷-۳۳۸-۳۳۹-۳۴۰-۳۴۱-۳۴۲-۳۴۳-۳۴۴-۳۴۵-۳۴۶-۳۴۷-۳۴۸-۳۴۹-۳۵۰-۳۵۱-۳۵۲-۳۵۳-۳۵۴-۳۵۵-۳۵۶-۳۵۷-۳۵۸-۳۵۹-۳۶۰-۳۶۱-۳۶۲-۳۶۳-۳۶۴-۳۶۵-۳۶۶-۳۶۷-۳۶۸-۳۶۹-۳۷۰-۳۷۱-۳۷۲-۳۷۳-۳۷۴-۳۷۵-۳۷۶-۳۷۷-۳۷۸-۳۷۹-۳۸۰-۳۸۱-۳۸۲-۳۸۳-۳۸۴-۳۸۵-۳۸۶-۳۸۷-۳۸۸-۳۸۹-۳۹۰-۳۹۱-۳۹۲-۳۹۳-۳۹۴-۳۹۵-۳۹۶-۳۹۷-۳۹۸-۳۹۹-۴۰۰-۴۰۱-۴۰۲-۴۰۳-۴۰۴-۴۰۵-۴۰۶-۴۰۷-۴۰۸-۴۰۹-۴۱۰-۴۱۱-۴۱۲-۴۱۳-۴۱۴-۴۱۵-۴۱۶-۴۱۷-۴۱۸-۴۱۹-۴۲۰-۴۲۱-۴۲۲-۴۲۳-۴۲۴-۴۲۵-۴۲۶-۴۲۷-۴۲۸-۴۲۹-۴۳۰-۴۳۱-۴۳۲-۴۳۳-۴۳۴-۴۳۵-۴۳۶-۴۳۷-۴۳۸-۴۳۹-۴۴۰-۴۴۱-۴۴۲-۴۴۳-۴۴۴-۴۴۵-۴۴۶-۴۴۷-۴۴۸-۴۴۹-۴۵۰-۴۵۱-۴۵۲-۴۵۳-۴۵۴-۴۵۵-۴۵۶-۴۵۷-۴۵۸-۴۵۹-۴۶۰-۴۶۱-۴۶۲-۴۶۳-۴۶۴-۴۶۵-۴۶۶-۴۶۷-۴۶۸-۴۶۹-۴۷۰-۴۷۱-۴۷۲-۴۷۳-۴۷۴-۴۷۵-۴۷۶-۴۷۷-۴۷۸-۴۷۹-۴۸۰-۴۸۱-۴۸۲-۴۸۳-۴۸۴-۴۸۵-۴۸۶-۴۸۷-۴۸۸-۴۸۹-۴۹۰-۴۹۱-۴۹۲-۴۹۳-۴۹۴-۴۹۵-۴۹۶-۴۹۷-۴۹۸-۴۹۹-۵۰۰-۵۰۱-۵۰۲-۵۰۳-۵۰۴-۵۰۵-۵۰۶-۵۰۷-۵۰۸-۵۰۹-۵۱۰-۵۱۱-۵۱۲-۵۱۳-۵۱۴-۵۱۵-۵۱۶-۵۱۷-۵۱۸-۵۱۹-۵۲۰-۵۲۱-۵۲۲-۵۲۳-۵۲۴-۵۲۵-۵۲۶-۵۲۷-۵۲۸-۵۲۹-۵۳۰-۵۳۱-۵۳۲-۵۳۳-۵۳۴-۵۳۵-۵۳۶-۵۳۷-۵۳۸-۵۳۹-۵۴۰-۵۴۱-۵۴۲-۵۴۳-۵۴۴-۵۴۵-۵۴۶-۵۴۷-۵۴۸-۵۴۹-۵۵۰-۵۵۱-۵۵۲-۵۵۳-۵۵۴-۵۵۵-۵۵۶-۵۵۷-۵۵۸-۵۵۹-۵۶۰-۵۶۱-۵۶۲-۵۶۳-۵۶۴-۵۶۵-۵۶۶-۵۶۷-۵۶۸-۵۶۹-۵۷۰-۵۷۱-۵۷۲-۵۷۳-۵۷۴-۵۷۵-۵۷۶-۵۷۷-۵۷۸-۵۷۹-۵۸۰-۵۸۱-۵۸۲-۵۸۳-۵۸۴-۵۸۵-۵۸۶-۵۸۷-۵۸۸-۵۸۹-۵۹۰-۵۹۱-۵۹۲-۵۹۳-۵۹۴-۵۹۵-۵۹۶-۵۹۷-۵۹۸-۵۹۹-۶۰۰-۶۰۱-۶۰۲-۶۰۳-۶۰۴-۶۰۵-۶۰۶-۶۰۷-۶۰۸-۶۰۹-۶۱۰-۶۱۱-۶۱۲-۶۱۳-۶۱۴-۶۱۵-۶۱۶-۶۱۷-۶۱۸-۶۱۹-۶۲۰-۶۲۱-۶۲۲-۶۲۳-۶۲۴-۶۲۵-۶۲۶-۶۲۷-۶۲۸-۶۲۹-۶۳۰-۶۳۱-۶۳۲-۶۳۳-۶۳۴-۶۳۵-۶۳۶-۶۳۷-۶۳۸-۶۳۹-۶۴۰-۶۴۱-۶۴۲-۶۴۳-۶۴۴-۶۴۵-۶۴۶-۶۴۷-۶۴۸-۶۴۹-۶۵۰-۶۵۱-۶۵۲-۶۵۳-۶۵۴-۶۵۵-۶۵۶-۶۵۷-۶۵۸-۶۵۹-۶۶۰-۶۶۱-۶۶۲-۶۶۳-۶۶۴-۶۶۵-۶۶۶-۶۶۷-۶۶۸-۶۶۹-۶۷۰-۶۷۱-۶۷۲-۶۷۳-۶۷۴-۶۷۵-۶۷۶-۶۷۷-۶۷۸-۶۷۹-۶۸۰-۶۸۱-۶۸۲-۶۸۳-۶۸۴-۶۸۵-۶۸۶-۶۸۷-۶۸۸-۶۸۹-۶۹۰-۶۹۱-۶۹۲-۶۹۳-۶۹۴-۶۹۵-۶۹۶-۶۹۷-۶۹۸-۶۹۹-۷۰۰-۷۰۱-۷۰۲-۷۰۳-۷۰۴-۷۰۵-۷۰۶-۷۰۷-۷۰۸-۷۰۹-۷۱۰-۷۱۱-۷۱۲-۷۱۳-۷۱۴-۷۱۵-۷۱۶-۷۱۷-۷۱۸-۷۱۹-۷۲۰-۷۲۱-۷۲۲-۷۲۳-۷۲۴-۷۲۵-۷۲۶-۷۲۷-۷۲۸-۷۲۹-۷۳۰-۷۳۱-۷۳۲-۷۳۳-۷۳۴-۷۳۵-۷۳۶-۷۳۷-۷۳۸-۷۳۹-۷۴۰-۷۴۱-۷۴۲-۷۴۳-۷۴۴-۷۴۵-۷۴۶-۷۴۷-۷۴۸-۷۴۹-۷۵۰-۷۵۱-۷۵۲-۷۵۳-۷۵۴-۷۵۵-۷۵۶-۷۵۷-۷۵۸-۷۵۹-۷۶۰-۷۶۱-۷۶۲-۷۶۳-۷۶۴-۷۶۵-۷۶۶-۷۶۷-۷۶۸-۷۶۹-۷۷۰-۷۷۱-۷۷۲-۷۷۳-۷۷۴-۷۷۵-۷۷۶-۷۷۷-۷۷۸-۷۷۹-۷۸۰-۷۸۱-۷۸۲-۷۸۳-۷۸۴-۷۸۵-۷۸۶-۷۸۷-۷۸۸-۷۸۹-۷۹۰-۷۹۱-۷۹۲-۷۹۳-۷۹۴-۷۹۵-۷۹۶-۷۹۷-۷۹۸-۷۹۹-۸۰۰-۸۰۱-۸۰۲-۸۰۳-۸۰۴-۸۰۵-۸۰۶-۸۰۷-۸۰۸-۸۰۹-۸۱۰-۸۱۱-۸۱۲-۸۱۳-۸۱۴-۸۱۵-۸۱۶-۸۱۷-۸۱۸-۸۱۹-۸۲۰-۸۲۱-۸۲۲-۸۲۳-۸۲۴-۸۲۵-۸۲۶-۸۲۷-۸۲۸-۸۲۹-۸۳۰-۸۳۱-۸۳۲-۸۳۳-۸۳۴-۸۳۵-۸۳۶-۸۳۷-۸۳۸-۸۳۹-۸۴۰-۸۴۱-۸۴۲-۸۴۳-۸۴۴-۸۴۵-۸۴۶-۸۴۷-۸۴۸-۸۴۹-۸۵۰-۸۵۱-۸۵۲-۸۵۳-۸۵۴-۸۵۵-۸۵۶-۸۵۷-۸۵۸-۸۵۹-۸۶۰-۸۶۱-۸۶۲-۸۶۳-۸۶۴-۸۶۵-۸۶۶-۸۶۷-۸۶۸-۸۶۹-۸۷۰-۸۷۱-۸۷۲-۸۷۳-۸۷۴-۸۷۵-۸۷۶-۸۷۷-۸۷۸-۸۷۹-۸۸۰-۸۸۱-۸۸۲-۸۸۳-۸۸۴-۸۸۵-۸۸۶-۸۸۷-۸۸۸-۸۸۹-۸۹۰-۸۹۱-۸۹۲-۸۹۳-۸۹۴-۸۹۵-۸۹۶-۸۹۷-۸۹۸-۸۹۹-۹۰۰-۹۰۱-۹۰۲-۹۰۳-۹۰۴-۹۰۵-۹۰۶-۹۰۷-۹۰۸-۹۰۹-۹۱۰-۹۱۱-۹۱۲-۹۱۳-۹۱۴-۹۱۵-۹۱۶-۹۱۷-۹۱۸-۹۱۹-۹۲۰-۹۲۱-۹۲۲-۹۲۳-۹۲۴-۹۲۵-۹۲۶-۹۲۷-۹۲۸-۹۲۹-۹۳۰-۹۳۱-۹۳۲-۹۳۳-۹۳۴-۹۳۵-۹۳۶-۹۳۷-۹۳۸-۹۳۹-۹۴۰-۹۴۱-۹۴۲-۹۴۳-۹۴۴-۹۴۵-۹۴۶-۹۴۷-۹۴۸-۹۴۹-۹۵۰-۹۵۱-۹۵۲-۹۵۳-۹۵۴-۹۵۵-۹۵۶-۹۵۷-۹۵۸-۹۵۹-۹۶۰-۹۶۱-۹۶۲-۹۶۳-۹۶۴-۹۶۵-۹۶۶-۹۶۷-۹۶۸-۹۶۹-۹۷۰-۹۷۱-۹۷۲-۹۷۳-۹۷۴-۹۷۵-۹۷۶-۹۷۷-۹۷۸-۹۷۹-۹۸۰-۹۸۱-۹۸۲-۹۸۳-۹۸۴-۹۸۵-۹۸۶-۹۸۷-۹۸۸-۹۸۹-۹۹۰-۹۹۱-۹۹۲-۹۹۳-۹۹۴-۹۹۵-۹۹۶-۹۹۷-۹۹۸-۹۹۹-۱۰۰۰-۱۰۰۱-۱۰۰۲-۱۰۰۳-۱۰۰۴-۱۰۰۵-۱۰۰۶-۱۰۰۷-۱۰۰۸-۱۰۰۹-۱۰۱۰-۱۰۱۱-۱۰۱۲-۱۰۱۳-۱۰۱۴-۱۰۱۵-۱۰۱۶-۱۰۱۷-۱۰۱۸-۱۰۱۹-۱۰۲۰-۱۰۲۱-۱۰۲۲-۱۰۲۳-۱۰۲۴-۱۰۲۵-۱۰۲۶-۱۰۲۷-۱۰۲۸-۱۰۲۹-۱۰۳۰-۱۰۳۱-۱۰۳۲-۱۰۳۳-۱۰۳۴-۱۰۳۵-۱۰۳۶-۱۰۳۷-۱۰۳۸-۱۰۳۹-۱۰۴۰-۱۰۴۱-۱۰۴۲-۱۰۴۳-۱۰۴۴-۱۰۴۵-۱۰۴۶-۱۰۴۷-۱۰۴۸-۱۰۴۹-۱۰۵۰-۱۰۵۱-۱۰۵۲-۱۰۵۳-۱۰۵۴-۱۰۵۵-۱۰۵۶-۱۰۵۷-۱۰۵۸-۱۰۵۹-۱۰۶۰-۱۰۶۱-۱۰۶۲-۱۰۶۳-۱۰۶۴-۱۰۶۵-۱۰۶۶-۱۰۶۷-۱۰۶۸-۱۰۶۹-۱۰۷۰-۱۰۷۱-۱۰۷۲-۱۰۷۳-۱۰۷۴-۱۰۷۵-۱۰۷۶-۱۰۷۷-۱۰۷۸-۱۰۷۹-۱۰۸۰-۱۰۸۱-۱۰۸۲-۱۰۸۳-۱۰۸۴-۱۰۸۵-۱۰۸۶-۱۰۸۷-۱۰۸۸-۱۰۸۹-۱۰۹۰-۱۰۹۱-۱۰۹۲-۱۰۹۳-۱۰۹۴-۱۰۹۵-۱۰۹۶-۱۰۹۷-۱۰۹۸-۱۰۹۹-۱۱۰۰-۱۱۰۱-۱۱۰۲-۱۱۰۳-۱۱۰۴-۱۱۰۵-۱۱۰۶-۱۱۰۷-۱۱۰۸-۱۱۰۹-۱۱۱۰-۱۱۱۱-۱۱۱۲-۱۱۱۳-۱۱۱۴-۱۱۱۵-۱۱۱۶-۱۱۱۷-۱۱۱۸-۱۱۱۹-۱۱۲۰-۱۱۲۱-۱۱۲۲-۱۱۲۳-۱۱۲۴-۱۱۲۵-۱۱۲۶-۱۱۲۷-۱۱۲۸-۱۱۲۹-۱۱۳۰-۱۱۳۱-۱۱۳۲-۱۱۳۳-۱۱۳۴-۱۱۳۵-۱۱۳۶-۱۱۳۷-۱۱۳۸-۱۱۳۹-۱۱۴۰-۱۱۴۱-۱۱۴۲-۱۱۴۳-۱۱۴۴-۱۱۴۵-۱۱۴۶-۱۱۴۷-۱۱۴۸-۱۱۴۹-۱۱۵۰-۱۱۵۱-۱۱۵۲-۱۱۵۳-۱۱۵۴-۱۱۵۵-۱۱۵۶-۱۱۵۷-۱۱۵۸-۱۱۵۹-۱۱۶۰-۱۱۶۱-۱۱۶۲-۱۱۶۳-۱۱۶۴-۱۱۶۵-۱۱۶۶-۱۱۶۷-۱۱۶۸-۱۱۶۹-۱۱۷۰-۱۱۷۱-۱۱۷۲-۱۱۷۳-۱۱۷۴-۱۱۷۵-۱۱۷۶-۱۱۷۷-۱۱۷۸-۱۱۷۹-۱۱۸۰-۱۱۸۱-۱۱۸۲-۱۱۸۳-۱۱۸۴-۱۱۸۵-۱۱۸۶-۱۱۸۷-۱۱۸۸-۱۱۸۹-۱۱۹۰-۱۱۹۱-۱۱۹۲-۱

خانه کتاب ایران
کتاب ماه
فلسفه و روانشناسی

فهرست کتابهای منتشر شده مهر ماه سال ۱۳۷۷

واژه‌نامه‌های فلسفه

چاپ اول

۱- فرهنگ علمی و انتقادی فلسفه.

آندره لالاند؛ مترجم: غلامرضا وثیق.
- تهران: فردوسی ایران. - ۹۳۴ ص.
وزیری (گالینگور). - ۴۰۰۰ ریال.
چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Vocabulaire Technique Et
Critique De La Philosophie
شابک: ۹۶۴-۹۰۱۲۲-۰۰۶

در مجموعه حاضر، واژه‌های فلسفی به زبان فرانسه و به ترتیب حروف الفبای فرانسه گردآمده است. ذیل هر واژه، ترجمه و توضیح فارسی آن درج شده، افزون بر آن مفهوم بسیاری از واژه‌ها با نقد و بررسی همراه است. صفحات پایانی کتاب به فهرست واژه‌های فارسی اختصاص دارد.

آموزش و پژوهش در فلسفه

۲- فلسفه و منطق.

عباس صدری، حمید طالب‌زاده. - تهران: رزمندگان اسلام. - ۱۸۴ ص. - رحلی (شمیز). - ۶۸۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۲۱۴-۰۰۱

معرفت‌شناسی (نظریه شناخت)

چاپ اول

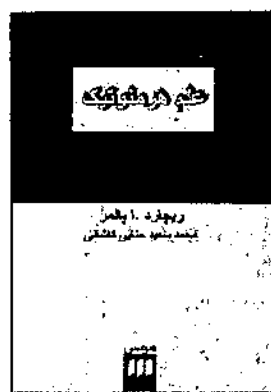
۳- علم هرمنوتیک: نظریه‌ی تاویل در فلسفه‌های شلاپرماخر، دیلتای، هایدگر، گادامر.

ریچاردی. پالمر؛ مترجم: محمدسمید خنایی‌کاشانی. - تهران: هرمس. - ۳۱۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۱۲۰۰۰

ریال. - چاپ اول / ۴۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Hermeneutics: Interpretation Theory In ...

شابک: ۹۶۴-۶۶۴۱-۰۰۰-۸

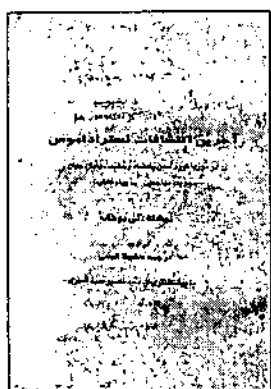

در این کتاب، طی سه بخش، نظریه‌های تاویل در فلسفه «شلاپرماخر»، «دیلتای»، «هایدگر»، «گادامر» نقد و بررسی شده است. بخش اول کتاب به تعاریف، دامنه و اهمیت علم هرمنوتیک و بخش دوم به تشریح چهار نظریه پرداز بزرگ علم هرمنوتیک اختصاص یافته است. بخش سوم، بیانیه‌ای است هرمنوتیکی برای تاویل ادبی در آمریکا و بررسی سی نظر در باب تاویل.

پیرا روانشناسی و علوم غریبه

چاپ اول

۴- آخرین اکتشافات نسترداموس در مورد: فرود آمدن پادشاه وحشت- پایان جهان، هویت مهاجمین - پیام فاطیما.

گی بوجک؛ مقدمه: نصیر سیدکماری؛ مترجم: شهاب الممی. - تهران: الممی. - ۲۲۴ ص. - رقمی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Nostradamus Les Nouvelles

Revelations Par
شابک: ۹۶۴-۹۱۸۴۹-۱-۰

کتاب حاضر، شرح پیش‌گویی‌های نسترداموس (پیش‌گویی فرانسوی قرن شانزدهم) است که مطالب آن ذیل هفت بخش با این عناوین تنظیم شده است: «مقدمه»، «تفسیرها»، «ستاره دنباله‌دار نسترداموس»، «پرواز بر فراز محیط زیست»، «۱۹۹۹-۱۹۷۲»، «پیام مادر روحانی در فاطیما» و نتیجه‌گیری. وی طی این فصول به وقایعی که تا سال ۱۹۹۹ میلادی اتفاق خواهد افتاد اشاره می‌کند. ظهور پادشاه وحشت، قتل پاپ ژان پل دوم، ظهور بیماری‌ها، پایان جهان از جمله این وقایع به شمار می‌آید.

چاپ اول

۵- حرکت اشیاء با استفاده از نیروی ذهنی: تحقیقات علمی در مورد پدیده‌های عجیب.
امیرعلی راسترو. - تهران: منتشران. - ۶۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۲۳۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۶۶۶-۰۰۳-۵

مؤلف در این کتاب نشان می‌دهد که چگونه می‌توان با استفاده از نیروی ذهنی بر روی اشیاء اثر گذاشت، به گونه‌ای که اشیاء به حرکت درآیند. مطالب کتاب با مثال‌های متعدد همراه است.

چاپ اول

۶- فالنامه خواجه حافظ شیرازی.

به اهتمام: مهدی علی‌نیا. - تهران: به‌آفرین. - ۹۶ ص. - جیبی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۰۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۶۰-۰۰۶-۶
این فالنامه با استفاده از ۴۱ جدول - که حروف غزلیات حافظ در آن‌ها گنجانده شده - تهیه گردیده است. کتاب با زندگی‌نامه مختصر حافظ آغاز می‌شود و با شیوه استخراج فال از آن ادامه می‌یابد، آن‌گاه جدول‌های

حروف فراهم می‌آید. در انتها فهرست الفبایی غزلیات با ذکر شماره مطلع هر غزل به طبع رسیده است.

روایاها و رازواره‌ها

۷- تعبیر خواب محمد ابن سیرین و دانیال پیغمبر (ع).
حبیب‌بن‌ابراهیم تغلیسی. - قم: شهاب. - ۲۲۲ ص. - رقمی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۶۷۳۱-۰۰۲-۳

۸- فرهنگ جامع تعبیر خواب. هانس کورت؛ مترجم: محمدعلی شجاعی‌تهرانی. - تهران: انتشارات تهران. - ۶۷۳ ص. - وزیری (گالینگور). - ۲۴۵۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Lexikon Der Traum-Symbole
شابک: ۹۶۴-۵۶۰۹-۴۶-۱

روانشناسی

۹- روشهای آماری در علوم رفتاری.
حسن‌پاشا شریفی، جعفر نجفی‌زند. - تهران: سخن. - ۴۰۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ نهم / ۵۵۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۱۸-۵

چاپ اول

۱۰- نظریه پردازان و نظریه‌ها در روانشناسی.

گردآورنده: محمود ساعتچی. - تهران: سخن. - ۵۱۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۷۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۹۸۳-۶۸-۱
در این مجموعه، اسامی نظریه‌پردازان رشته‌های مختلف روان‌شناسی برحسب حروف الفبای فارسی گردآمده است. ذیل هر نام، علاوه بر تاریخ تولد و وفات خلاصه‌ای

از نظریات نیز درج شده است.

ادراک حسی، حرکت، هیجانها و سائقها

۱۵۲

چاپ اول

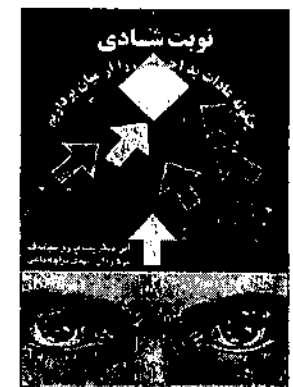
۱۱- نوبت شادی: چگونه عادات بد احساسی را از میان برداریم.

پنلوپ راشیانوف؛ مترجم: مهدی قراچه‌داغی. - تهران: انتشارات تهران. - ۲۵۰ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

When Am I Going To Be Happy?

شابک: ۹۶۴-۵۶۰۹-۵۹-۳

نویسنده در این کتاب نشان می‌دهد که چگونه می‌توان بر احساس گناه، هیستری، اضطراب، فقدان حرمت نفس، افسردگی، کمال‌طلبی و سایر عواطف منفی غلبه کرد و به خوشبختی و شادی دست یافت.

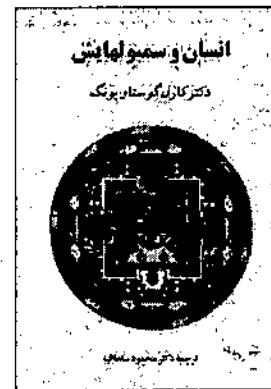
هوش، عقل و قوای ذهنی

۱۵۳

چاپ اول

۱۲- انسان و سمبولهایش.

کارل گوستاو یونگ ... [و دیگران]؛ مترجم: محمود سلطانیه. - تهران: جامی. - ۴۹۸ ص. - وزیری (کالینگور). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۶۲۰-۱۹-۸

در این اثر، «یونگ» و همکارانش کوشیده‌اند تا نقش آفرینش نمادها را در روان ناخودآگاه روشن کنند و کاربردهای آن را در زندگی نشان دهند. در کتاب حاضر سعی شده این قضیه اثبات شود که «الگوهای کهن» بر روی فرد تأثیری به سزا دارند و هیجان‌ها، چشم‌اندازهای معنوی و روانی را شکل می‌دهند و بر روی مناسبات فرد و دیگران تأثیر می‌گذارند. مباحث کتاب عبارت‌اند از: «کند و کاو در ناخودآگاه»، «اساطیر باستانی و انسان امروز»، «فرایند فردیت»، «نمادگرایی در هنرهای تجسمی» و «وجود نماد در تجزیه و تحلیل فردی».

روانشناسی ناخودآگاه و دگرگونی حالت ضمیر

۱۵۴

۱۳- هیپنوتیزم سریع و روشهای هیپنوتیزم کودکان.

هاری آرونز، گیل گاردنر، کارن اولنس؛ مترجم: رضا جمالیان، باهمکاری: حمیدرضا راستگو. - تهران: لیوسا. - ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Techniques Of Speed Hypnosis

شابک: ۹۶۴-۹۱۱۰۱-۸-۶

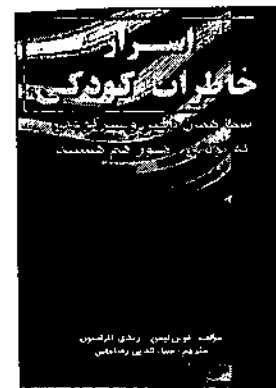
روانشناسی افتراقی و روانشناسی رشد

۱۵۵

چاپ اول

۱۴- اسرار خاطرات کودکی. کوین لیمن، رندی کارلسون؛ مترجم: ضیاءالدین رضاخانی. - تهران: نسل نوآندیش. - ۲۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۱۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Unlocking The Secrets Of Your Childhood

در «اسرار خاطرات کودکی» نگارنده این موضوع مطرح می‌سازد که با استفاده از «خاطرات کودکی» می‌توان به شخصیت هر کسی پی برد. و براساس آن بخشی از شخصیت را که مورد علاقه است تقویت نمود یا بخش‌هایی از آن را تغییر داد. افزون بر آن، نگارنده در این کتاب روش‌های دستیابی به خاطرات را بیان می‌دارد. در متن کتاب خاطرات متعددی به صورت «نمونه» ذکر شده است.

۱۵- خودکاوی.

کارن هورنی؛ مترجم: کامبیز پارسای. - تهران: بهجت. - ۲۸۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۲۵۰۰ ریال. - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Self - Analysis

شابک: ۹۶۴-۶۶۷۱-۰۷-۱

۱۶- روان‌شناسی شخصیت: نظریه و تحقیق.

لارنس پروین؛ مترجم: محمدجعفر جواد، پروین کدیور. - تهران: رسا. - ۳۳۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۱۱۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Personality: Theory And Research

شابک: ۹۶۴-۳۱۷-۳۵۵-۰

۱۷- روانشناسی رشد.

سوسن سیف ... [و دیگران]؛ مترجم: سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاه‌ها (سمت). - ۳۶۰ ص. - وزیری (شمیز). - ۷۲۰۰ ریال. - چاپ هشتم / ۱۰۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Developmental Psychology

شابک: ۹۶۴-۴۵۹-۰۳۳-۳

۱۸- روانشناسی رشد (۱ و ۲). جیمز وندرزندن؛ مترجم: حمزه گنجی. - تهران: بهجت. - ۴۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۱۶۰۰۰ ریال. - چاپ دوم / ۱۰۰۰۰ نسخه.

۳۰۰۰ نسخه.

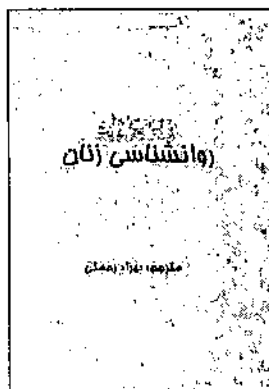
عنوان به لاتین:

Developmental Psychology

شابک: ۹۶۴-۶۰۶۷-۱۵-۸

چاپ اول

۱۹- روانشناسی زنان. ژانت هاید؛ مترجم: بهزاد رحمتی؛ ویراستار: مرصده هاشمی. - تهران: لادن. - ۲۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۶۱۲-۱۱-۳

مطالب این کتاب در ۹ فصل گردآمده است. در فصل اول، نظریات گوناگون علمی درباره وجه تشابه و تفاوت بین زن و مرد بیان می‌شود. فصل دوم به باورهای ذهنی در مورد زنان و مردان اختصاص دارد. در فصل سوم، مقوله زبان کلامی و غیرکلامی مطرح شده است. در فصل چهارم، مولف سیر تحول و تطور شخصیت جنس مونث را از دوره خردسالی تا کهنسالی، شرح می‌دهد. در فصل پنجم، ابتدا یافته‌های علمی روز در خصوص توانایی‌های زنان ذکر می‌گردد، آن‌گاه این یافته‌ها با توانمندی‌های مردان مقایسه می‌شود. در فصل ششم، از نقش عوامل بیولوژیکی در شکل‌گیری رفتارهای خاص و انحصاری زنان سخن به میان آمده است. فصل هفتم، شامل مباحثی چون قساعتگی، یائسگی، حاملگی و نظایر آن است. فصل هشتم نقدی است بر مباحث سنتی و نوین روان‌شناسی مردان. در فصل پایانی، آخرین یافته‌های علمی در مورد زنان گردآمده است.

۲۰- روانشناسی شخصیت.

یوسف کریمی. - تهران: ویرایش. - ۲۹۲ ص. - وزیری (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ چهارم / ۳۲۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The Psychology Of Personality

شابک: ۹۶۴-۹۰۳۰۶-۴-۶

۲۱- نظریه‌های شخصیت.

دوان شولتز، سیدنی‌الن شولتز؛ مترجم: یحیی سیدمحمدی. - تهران:

هما. - ۵۷۶ ص. - وزیری (شمیز). - ۲۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

Theories Of Personality

شابک: ۹۶۴-۶۱۷۱-۷۰-۲

چاپ اول

در این کتاب، ابتدا نظریات روان‌کاوانی چون «زیگموند فروید»، «کارل یونگ»، «آلفرد آدلر»، «کارن هورنای»، «اریک فروم» و «هنری موری» تشریح می‌شود؛ سپس عقاید و نظریات پژوهشگران روان‌شناسی در خصوص وراثت‌شناسی شخصیت، عقاید انسان‌گرایی، فرایندهای شناختی، رفتارگرایی و یادگیری اجتماعی بررسی و تبیین می‌گردد. در بخش پایانی کتاب، به عوامل موثر در شکل‌گیری شخصیت (مانند عوامل ژنتیکی، عامل محیطی، عامل یادگیری و عامل والدین) اشاره شده است.

روانشناسی عملی

۱۵۸

چاپ اول

۲۲- آخرین راز شاد زیستن: پیرو قلب خود باشید.

اندرو ماتیوز؛ مترجم: وحید افشاری‌راد. - تهران: نیریز. - ۲۱۶ ص. - رقی

نثرهای کوتاه و شعرگونه نگاشته شده است. این مطالب برگرفته از «متون و داناتی هنده» است. مطالب یاد شده ذیل موضوعاتی چون: حقیقت، عشق، زندگی، خداوند، ایمان، علت و معلول و حذف منیت‌ها گردآمده است.

چاپ اول

۲۹- زندگی بدون احساس گناه. پیمان آزاد. - تهران: روشانی. - ۱۹۲ ص. - رقی (شمیز). - ۷۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۱۵۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۹۱۷۵۴-۱-۷

در این کتاب، نویسنده برآن است با تشریح مسائلی چون: احساسات منفی، انگیزه‌های گفتار و رفتار، منشاء احساس گناه و عوارض آن، عصبیت و حقوق پایمال شده، رقابت نگرش به زندگی و نظایر آن، نوعی بینش مناسبی در خواننده به وجود آورد؛ به گونه‌ای که بتواند سالم‌تر زندگی کند، عادات، شریعی را ترک گوید و خصوصیات روانی مضر را ریشه کن یا تعدیل نماید. مطالب کتاب ذیل دو بخش با این عناوین گردآمده است: نقد زندگی-وزندگی بدون احساس گناه.

چاپ اول

۳۰- زندگی و چگونگی: خودآموز بهبود شخصیت.

نورمن وینسنت پیل: مترجم: فریبا

۲۷- راهنمای تجسم خلاق: رابطه با خود. شاکتی گاوین: مترجم: گیتی خوشدل. - تهران: پیکان. - ۱۶۴ ص. - وزیری (شمیز). - ۶۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین:

The Creative Visualization Workbook

شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۰۱-۳

چاپ اول

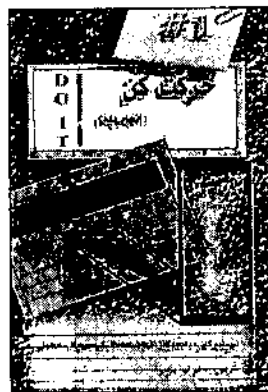
در این کتاب راهنما، طی شش فصل شیوه تداوم تجسم خلاق- بررسی و تشریح شده است. برخی مباحث کتاب عبارت‌اند از: آموزش تعیین هدف‌های اصلی زندگی، طرد اندیشه‌های منفی و پالایش روح، نحوه تمرکز بر زمینه‌های خاصی از زندگی و تأثیرات الهام-در زندگانی. به زعم نویسنده، هدف از تجسم خلاق، روشن شدن رابطه انسان با خود است.

چاپ اول

۲۸- زائران عشق: از متون و داناتی هنده. گیتی خوشدل. - تهران: البرز، پیکان. - ۷۴ ص. - رقی (شمیز). - ۳۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۰۸-۰

«زائران عشق»، مجموعه‌ای است مشتمل بر سخنان قصاره که در قالب

طی آن بخشی از رفتارهای فردی و اجتماعی انسان، نظیر ترس، خشم، شکست، ضربه‌های روحی، احساس حقارت و گناه، بی‌لیاقتی بازگو شده است؛ همچنین مولف با ذکر علل شکست در فعالیت‌های فردی و اجتماعی، عواملی را شرح می‌دهد که به پیروزی، احساس رضایت و خوشوقتی می‌انجامد.

چاپ اول

۲۶- درمان با عرفان: روان‌شناسی اعجاز و الهام و اشراق و کشف شهود و بینش عرفانی: راهی برای نیل به تحول نفس. وین دایر: مترجم: جمال هاشمی. - تهران: شرکت سهامی انتشار. - ۳۶۰ ص. - رقی (شمیز). - ۱۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. شابک: ۹۶۴-۵۷۳۵-۷۷-۷

«درمان با عرفان» کتابی است با دیدگاه‌های روان‌شناسی اعجاز، الهام، اشراق، کشف شهود و بینش عرفانی برای نیل به تحول نفس. مطالب کتاب ذیل هفت فصل با این عناوین تدوین شده است: تفکر، وجد و وجود، وفور و برکت، رهائش همزمانی، گذشت و رحمت و تجربه روح. مولف این کتاب کوشیده است نشان دهد هر انسانی با بهره‌گیری از نیروی درون قادر است مسیر زندگی خود را تعیین نماید و به کمال مطلوب دست یابد.

گناه ناسالم و ترس‌های ناسالم، کسب اعتماد به نفس و تقویت آن، برقراری روابط حسنه با دیگران و بخشش و رهایی از وابستگی. به زعم نویسنده، انسان با تلاش و به‌کارگیری نکات یاد شده می‌تواند دنیای درون و بیرون را تغییر داده و به زندگی مطلوب دست یابد.

چاپ اول

۲۴- چگونه رئیس دفتر خوبی باشیم. پرومود باترا! مترجم: قاسم انصاری‌زانی، داود محب‌علی. - تهران: ندای دانش. - ۱۲۸ ص. - رقی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۱۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: A Simple Way To Be Professional

شابک: ۹۶۴-۹۱۶۵۱-۱-۸

مولف این کتاب برآن است نشان دهد هنگام فعالیت‌های اداری تنها مهارت کافی نیست بلکه مهارت وقتی موثر است که با رفتار مناسب توأم باشد. برخی مباحث کتاب بدین قرار است: مهارت در انتخاب، آشنایی با وظایف، استفاده از ابزار اداری به شیوه مناسب، شیوه‌های مفید در ارتباط، و فنون موثر برای رفع مشکلات ارتباطی. ذیل موضوعات یاد شده روسای دفاتر، مدیران و منشی‌ها با وظایف خود آشنا می‌شوند.

چاپ اول

۲۵- حرکت کن: راهنمای عبور از موانع و رسیدن به آرزوها. جان راجر، پیت مک‌ویلیامز: مترجم: لیلا یزدی. - تهران: سمین. - ۲۷۲ ص. - رقی (شمیز). - ۸۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۰۰۰ نسخه. عنوان به لاتین: Do It! Let's Get Off Our Buts

شابک: ۹۶۴-۹۰۱۰۷-۳-۴

(شمیز). - ۸۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Follow Your Heart

شابک: ۹۶۴-۹۱۵۳۸-۵-۳

در کتاب حاضر، نویسنده مباحثی روان‌شناسانه و اخلاقی، درباره روحيات و زندگی افراد طرح نموده، سپس توصیه‌هایی برای شاد زیستن و موفق‌تر بودن به دست داده است. کتاب ذیل ده فصل با این عناوین فراهم آمده است: ۱- ما برای یادگیری به دنیا آمده‌ایم و جهان معلم ماست؛ ۲- در جهان هستی، تبعیض وجود ندارد؛ ۳- زندگی شما؛ بازتاب کامل اعتقادات شماست؛ ۴- درست از همان لحظه‌ای که بیش از حد وابسته می‌شوید، همه چیز را به ناپودی می‌کشید؛ ۵- به هر چه بیندیشید وسعتش می‌دهید؛ ۶- پیرو قلب خود باشید؛ ۷- کسی که باید مجوز را صادر کند، خود شما هستید؛ ۸- اگر با زندگی بجنگید، همیشه بازنده می‌شوید؛ ۹- دیگران را همان‌گونه که هستند بپذیرید؛ ۱۰- ماموریت تو در زندگی، تغییر دادن جهان نیست، تو مامور تغییر خویشی.

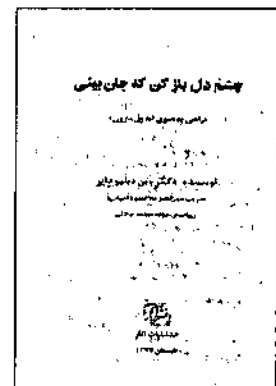
چاپ اول

۲۳- چشم دل باز کن که جان بینی: راهی به سوی تحول درون. وین دایر: مترجم: مهرانگیز علاقیند؛ ویراستار: مژده معتمدجلالی. - تهران: آثار. - ۲۸۸ ص. - رقی (شمیز). - ۹۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

You Will See It When You Believe It

شابک: ۹۶۴-۶۵۷۲-۰۷-X

نگارنده این کتاب، با مطرح کردن مباحث گوناگون، سعی دارد مخاطب را به سوی زندگی بهتر رهنمون سازد. برخی مطالب کتاب بدین قرار است: تحقیق رویاها و آرزوها برای موفقیت در زندگی، پی‌بردن به اهمیت «باور» و نقش مهم آن در زندگی و سلامت جسمی و روانی، رهایی از احساس

مقدم... تهران: اوجدی - ۲۲۲ ص. -
رقعی (شمیز) - ۸۵۰۰ ریال - چاپ
اول / ۳۰۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین:

Inspiring Messages For Daily Living
شابک: ۹۶۴-۶۳۷۶-۳۱-۲
کتاب حاضر شامل دستورالعمل‌ها، تمرین‌ها و روش‌های بهبود شخصیت است که در شش بخش تنظیم شده است. چگونگی غلبه بر عهده حقارت، صبر، دعا کردن، ایجاد آرامش روحی و جسمی، شیوه‌های حذف نگرانی‌ها، فشارهای روانی و اضطراب و مثبت‌اندیشی از جمله مباحث کتاب به شمار می‌آید.

۳۱- معجزه ارتباط و ان. ال. پی...
چری ریچاردسون؛ مترجم: مهدی قراچه‌داغی؛ ویراستار: شهلا ارزنگ - تهران: پیکان - ۲۲۴ ص. - رقی (شمیز) - ۷۰۰۰ ریال - چاپ سوم / ۳۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
The Magic Of Rapport
شابک: ۹۶۴-۶۷۴۳-۱۷-X

۳۲- نیروی تخیل مثبت.
ژوزف مورفی؛ مترجم: هوشیار رزم‌آما - تهران: سپنج - ۳۰۴ ص. - رقی (شمیز) - ۱۰۰۰۰ ریال - چاپ دوم / ۲۵۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۶۷۴۹-۰۲-X

چاپ اول

۳۳- هفت ویژگی از انسانهای بسیار اثربخش.
استیون کاوی؛ مترجم: خداداد بخشی - تهران: تورنگ - ۴۶۰ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۲۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:
Habits Of Highly Effective The 7 People
شابک: ۹۶۴-۹۱۷۷۶-۰۰-۴

در این کتاب، مباحث درباره تغییر و تحول فکری و دیدگاه‌های شخصی مطرح شده است. به زعم نویسنده،

برای مدیریت و رهبری «اثر بخش»، نخست باید از عهده رهبری و مدیریت خویش برآییم. وی برای دستیابی به این مطلوب، ابتدا هفت ویژگی طرح نموده سپس به تفصیل آن را شرح می‌دهد. این ویژگی‌ها عبارت‌اند از: در نظر گرفتن عاقبت کار، در نظر گرفتن اولویت، فکر کردن به پیروزی مقابل، همکاری خلاق، درک دیگران و توانایی تولید فردی یا شخصی.

فلسفه شرق

۱۸۱

۳۴- اصول فلسفه و روش رئالیسم.

محمدحسین طباطبایی؛ مقدمه: مرتضی مطهری - تهران: صدرا - ۲۲۴ ص. - جلد اول - وزیر (شمیز) - ۴۲۰۰ ریال - چاپ ششم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۰۰-۴۵-۶

۳۵- اصول فلسفه و روش رئالیسم.

محمدحسین طباطبایی؛ مقدمه: مرتضی مطهری - تهران: صدرا - ۲۲۴ ص. - جلد دوم - وزیر (شمیز) - ۴۲۰۰ ریال - چاپ دهم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۰۰-۴۵-۶

۳۶- اصول فلسفه و روش رئالیسم.

محمدحسین طباطبایی؛ مقدمه: مرتضی مطهری - تهران: صدرا - ۱۶۴ ص. - جلد سوم - وزیر (شمیز) - ۵۲۰۰ ریال - چاپ دهم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۰۰-۴۵-۶

۳۷- اصول فلسفه و روش رئالیسم.

محمدحسین طباطبایی؛ مقدمه: مرتضی مطهری - تهران: صدرا - ۱۶۴ ص. - جلد چهارم - وزیر (شمیز) - ۲۲۰۰ ریال - چاپ هفتم / ۳۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۵۶۰۰-۴۵-۶

چاپ اول

۳۸- جامع الاسرار و منبع الانوار للمعارف المتاله الولی: گنجینه نوشته‌های ایران.

حیدر بن علی آملی؛ مترجم: جواد هاشمی علیا - تهران: قادر - ۴۸۴ ص. - وزیر (شمیز) - ۱۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۵۰۰۰ نسخه.

شابک: ۹۶۴-۹۱۵۰۴-۳-۹

کتاب حاضر مشکل از سه بخش است. در بخش اول، ذیل عنوان «توحید و اقسام آن» مباحثی در خصوص «فضیلت توحید»، «تعریف

توحید»، «تقسیم توحید» و «کیفیت توحید» مطرح شده است. در بخش دوم، مولف از قواعدی چون استشهاد به کلام خدا در حقیقت توحید، استشهاد به کلام انبیاء (ع)، استشهاد به کلام اولیاء (ع) و استشهاد به کلام مشایخ سخن به میان آوردن است. در بخش سوم، با استناد به آیات قرآن و احادیث متعدد، شریعت و حقیقت، اسرار نبوت و رسالت وحی و الهام و اسلام و ایمان بررسی و تشریح شده است.

۳۹- فارابی: موسس فلسفه اسلامی.

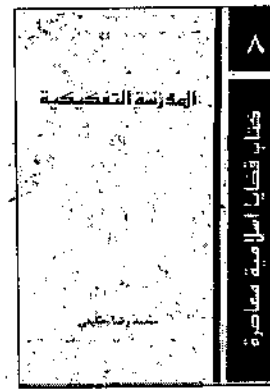
رضا داوری اردکانی - تهران: پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی - ۱۷۸ ص. - وزیر (شمیز) - ۵۵۰۰ ریال - چاپ چهارم / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Farabi: The Founder Of Islamic Philosophy
شابک: ۹۶۴-۴۲۶-۰۴۸-۱

چاپ اول

۴۰- مدرسه التفکیکه.
محمدرضا حکیمی - قم: الاعراف - ۱۶۰ ص. - جلد هشتم - رقی (شمیز) - چاپ اول.

«مدرسه التفکیکه»، کتابی است به زبان عربی که در آن سه بخش از تاریخ تفکر انسانی یعنی: مسلک قرآنی، مسلک عرفانی و مسلک

فلسفی به طور مشخص تشریح شده است. در بخش اول موضوعاتی نظیر: اجتهاد، انبیاء و اوصیاء، و فلسفه اسلامی مطرح گردیده و در بخش دوم به اختصار مباحثی درباره مدرسه تفکیکه و خدمات شیخ مجتبی قزوینی بیان شده است و بخش سوم به معرفی ده مبحث اصلی عرفان، فلسفه و تفسیر اختصاص دارد.

چاپ اول

۴۱- مسئله آغاز از دیدگاه کیهان‌شناسی نوین و حکمت متعالیه.

پیروز فطوریچی - تهران: پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی - ۱۲۰ ص. - رقی (شمیز) - ۴۵۰۰ ریال - چاپ اول / ۳۰۰۰ نسخه.

نویسنده در این اثر برآن است ذیل مباحث گوناگون مقایسه‌ای از دیدگاه‌های صدزالمتالیهین با فرضیه‌های علمی جدید در زمینه کیهان‌شناسی به دست دهد. در فرضیه‌های علمی جدید با به کارگیری ابزارهای دقیق و نظریه‌های فراگیر ریاضی - فیزیکی، تلاش می‌شود تصویری نواز کیفیت و کمیت زمان آغاز آفرینش ارائه گردد. در این کتاب، ابتدا مباحثی که امروز در حوزه بین‌المللی علم و الهیات درباره کیهان‌شناسی نوین مطرح است بیان می‌شود؛ سپس دیدگاه‌های کیهان‌شناسی از نظرگاه حکمت متعالیه بررسی و تشریح می‌گردد. فصل‌های کتاب بدین قرار است: ۱- کیهان‌شناسی نوین و مسئله آغاز؛ ۲- حکمت متعالیه و حدوث جهان طبیعت؛ ۳- کیهان‌شناسی نوین و حکمت متعالیه و مسئله آغاز. صفحات پایانی کتاب به پی‌نوشت‌ها، فهرست اعلام و فهرست موضوعی اختصاص دارد. این کتاب دومین شماره از مجموعه «علم و الهیات» است.

مکتب تفکیک

محمدرضا حکیمی - تهران: دفتر نشر فرهنگ اسلامی - ۵۴۸ ص. - رقی (شمیز) - ۹۵۰۰ ریال - چاپ

سوم / ۲۰۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۴۳۰-۴۱۱-X

مباحث این کتاب ذیل بخش تنظیم یافته است. در بخش اول، مولف پس از تعریف مکتب تفکیک، به ده مطلب «شناختی و یقینی» اشاره می‌کند. بخش دوم و سوم به مسائل تاریخی و علمی «مکتب تفکیک» و بخش چهارم به شرح حال چند تن از عالمان تفکیکی اختصاص دارد. بخش پنجم، شامل هیجده پیوست است که در آن مسائل تکمیلی و نکته‌هایی در هنجار بحث‌های شناخت متعالی مطرح شده است. نگارنده طی این مباحث برآن است جایگاه فلسفه در اسلام را تبیین نماید.

فلسفه یونانی پیش از سقراط

۱۸۲

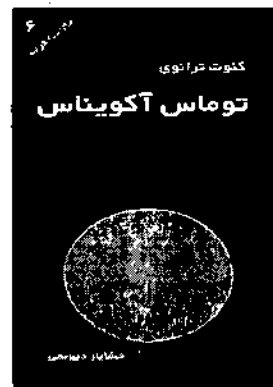
چاپ اول

۴۳- فلسفه غرب: توماس آکویناس.

کنوت ترانوی؛ مترجم: خشایار دیهیمی - تهران: کوچک - ۱۲۰ ص. - جلد ششم - پالتویی (شمیز) - ۵۰۰۰ ریال - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین:

Thomas Aquinas
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۹-۰۶-۱

در ششمین کتاب از مجموعه «فلسفه

مباحث این مجموعه بدین قرار است: هیچ انگاری، نقد مذهب، نقد اخلاق و نقد فلسفه. در این اثر، مولف به جای مدح و ستایش «مردم» و «توده‌ها» یا ناتوانان، آنان را نکوهش می‌کند. کتاب با مقدمه‌ای درباره مولف آغاز می‌شود.

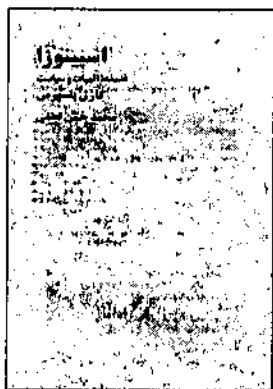
دیگر مناطق جهان

چاپ اول

۵۰ اسپینوزا: فلسفه، الهیات و سیاست.

کارل یاسپرس: مترجم: محمدحسن لطفی. - تهران: طرح نو، ۱۶۰ ص. - رقمی (شمیز). - ۴۴۰۰ ریال. - چاپ اول / ۳۳۰۰ نسخه.

عنوان به لاتین: Spinoza

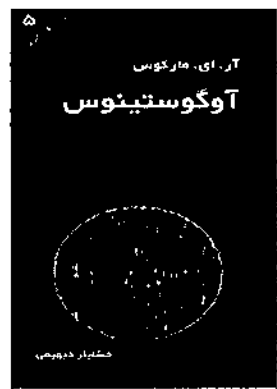

این کتاب به شرح زندگانی و بررسی و تحلیل آثار و اندیشه‌های «اسپینوزا» (۱۶۷۷ - ۱۶۴۲ م)، فیلسوف اسپانیایی اختصاص دارد. یاسپرس در این کتاب تنها به بیان و تحلیل پیچیدگی‌های نظام متافیزیکی اسپینوزا بسنده نکرده، بلکه لوازم و نتایج آن را در حیطه الهیات و سیاست نیز باز می‌نماید. خواننده از طریق این کتاب، نه تنها با نظام دشوار فلسفی و اصل موضوعی شده «axiomatic» اسپینوزا آشنا می‌شود، بلکه مباحث پر دامنه‌ای را مانند فهم و تاویل کتاب مقدس، ایمان دینی، رابطه دین و خرد، دولت و آزادی سیاسی، دین و دولت در اندیشه‌های اسپینوزا مطالعه می‌کند. کتاب در هشت فصل با این عناوین سامان یافته است: ۱- زندگی و آثار؛ ۲- فلسفه و زندگی علمی؛ ۳- دید مابعد الطبیعی؛ ۴- نظریه شناسایی؛ ۵- انسان؛ ۶- آزادی از قید غایت و ارزش؛ ۷- بندگی و آزادی روح؛ ۸- دین و دولت.

نمایه پدیدآور

آرونز، هاری ۱۲
آزاد، پیمان ۲۹
املی، حیدرین علی ۳۸

ارای، مارکوس: مترجم: خشایار دیهیمی. - تهران: کوچک، ۸۸ ص. - جلد پنجم. - پالتویی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Augustine
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۹-۰۵-۳

در جلد پنجم از مجموعه کتاب‌های «فلسفه غرب» آراء و اندیشه‌های فلسفی «اوگوستینوس» (۳۵۴-۴۳۰ م) بررسی و تبیین شده است. کتاب با مطلبی کوتاه درباره زندگی، و آثار نامبرده آغاز می‌شود. مباحث کتاب بدین قرار است: اوگوستینوس و فلسفه، دانش و شناخت بشری، آگاهی حسی و تخیلی، عقلی و حقیقت، ذهن و اشراق، اراده و اعمال انسان، خدا و جهان. صفحات پایانی کتاب به پی‌نوشت‌ها و کتاب‌نامه فارسی و لاتین اختصاص دارد.

آلمان و اتریش

چاپ اول

۴۹- اراده قدرت (جلد ۱-۲). فریدریش ویلهلم نیچه: مترجم: مجید شریف. - تهران: جامی، ۷۹۶ ص. - رقمی (گالینگور). - ۲۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
شابک: ۹۶۴-۵۵۲۰-۴۰-۶

«اراده قدرت» مجموعه‌ای است دو جلدی که با عناوین: «هیچ انگاری اروپایی» و «نقد برترین ارزش‌های گذشته» به چاپ رسیده است. برخی

عنوان به لاتین: Aristotle
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۹-۰۳-۷
سومین شماره از مجموعه کتاب‌های «فلسفه غرب» به بررسی و تشریح آرای فلسفی «ارسطو» اختصاص دارد. کتاب با زندگی‌نامه کوتاه او آغاز می‌شود؛ سپس این مباحث مطرح می‌گردد: علل تاثیرگذاری اندیشه‌های ارسطو، منطق صوری، تقسیمات فلسفه، ماهیت دانش یا شناخت، جوهر و علت، ذهن و جسم، خدا و فلسفه اخلاقی. صفحات پایانی به یادداشت‌ها و کتاب‌نامه اختصاص دارد.

فلسفه شکاکان و نوافلاطونیان

چاپ اول

۴۷- فلسفه غرب: فلسفه یونانی پس از ارسطو. دیوید والتر هلمن: مترجم: خشایار دیهیمی. - تهران: کوچک، ۸۰ ص. - جلد چهارم. - پالتویی (شمیز). - ۳۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Greek Philosophy After Aristotle
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۹-۰۴-۵

در چهارمین جلد از مجموعه «فلسفه غرب» سیر تطور اندیشه‌های فلسفی یونان و آرای فلسفی فیلسوفان یونانی پس از ارسطو ارزیابی و معرفی شده است. برخی مباحث کتاب عبارت‌اند از: اپیکوروس و نظریات او، قانون، طبیعیت و متافیزیک، اخلاق، رواقیون، منطق، و سیاست، شکاکان، آکادمی جدید، دوره انتقادی، فلوپتین و نوافلاطونیا.

فلسفه معاصر غرب

چاپ اول

۴۸- فلسفه غرب: اوگوستینوس.

پاملا هیوبی: مترجم: خشایار دیهیمی. - تهران: کوچک، ۱۰۴ ص. - جلد دوم. - پالتویی (شمیز). - ۴۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Socrates And Plato
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۹-۰۲-۹

چاپ اول

دومین شماره از مجموعه «فلسفه غرب» به بررسی و معرفی آرای و اندیشه‌های فلسفی «سقراط» و «افلاطون» اختصاص دارد. این کتاب، با زندگی‌نامه مختصر نامبردگان آغاز می‌شود؛ سپس این مباحث مطرح می‌گردد: «سقراط» در جستجوی تعریف، «آثار افلاطون»، «فلسفه نخستین افلاطون»، «جاودانگی روح»، «سوفسطائیان»، «نظریه‌های اخلاقی سقراط و افلاطون».

فلسفه ارسطو و ارسطونیان

چاپ اول

۴۶- فلسفه غرب: ارسطو.

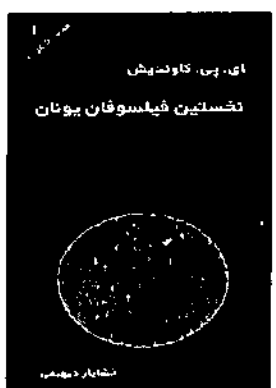

دی. جی. اوکاتر: مترجم: خشایار دیهیمی. - تهران: کوچک، ۱۲۰ ص. - جلد سوم. - پالتویی (شمیز). - ۵۰۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.

غرب» اندیشه‌های فلسفی و جایگاه «توماس آکویناس» (۱۲۲۵-۱۲۷۴ م) در تاریخ فلسفه مغرب زمین بررسی و تبیین شده است. کتاب با زندگی‌نامه کوتاه آکویناس آغاز می‌شود؛ سپس مباحث کتاب - که عموماً بررسی آرای آکویناس است - با این عناوین فراهم می‌آید: ایمان و عقل؛ دو راه شناخت، آکویناس و ارسطو؛ ماهیت دانش و شناخت بشری، خدا، انسان و اخلاقیات. یادداشت‌های مولف و کتاب‌نامه فارسی و انگلیسی در پایان کتاب آمده است.

چاپ اول

۴۴- فلسفه غرب: نخستین فیلسوفان یونان. ای. پی. کاوندیش: مترجم: خشایار دیهیمی. - تهران: کوچک، ۶۴ ص. - جلد اول. - پالتویی (شمیز). - ۲۵۰۰ ریال. - چاپ اول / ۲۲۰۰ نسخه.
عنوان به لاتین: Early Greek Philosophy
شابک: ۹۶۴-۵۵۸۹-۰۱-۰

در مجموعه ۳۰ جلدی «فلسفه غرب» سیر اندیشه‌های فلاسفه مغرب زمین از دوره یونان تا عصر حاضر بررسی و ترسیم شده است. در اولین مجلد از این مجموعه، ذیل مباحث گوناگون، نخستین فیلسوفان یونانی، آرای آن‌ها، همچنین مکتب‌های پیشرو فلسفی معرفی شده است. برخی مباحث کتاب بدین قرار است: ایونیایی‌ها (کلیتوس، فیثاغورسیان، میلئوسی)، هراکلیتوس، ریاضیات، دیدگاه‌های مذهب، مکتب اتانی، کسنوفانس، پارمنیدس، زنون التائی، امپدوکلی، آناکساگوراس، اتمیست‌ها و سوفسطائیان. صفحات پایانی کتاب به پی‌نوشت‌ها و کتاب‌نامه اختصاص دارد.

فلسفه افلاطون و افلاطونیان

۴۵- فلسفه غرب: سقراط و افلاطون.

رسم بر این است که در این گونه موارد مترجم با پانویس مختصر یا مفصلی به خوانندگان فارسی زبان یادآوری کند که این تفریح خاطر برای آن‌ها میسر نیست. ولی مترجم حاضر بر آن است که این گونه توضیحات نوعی عنصر خارجی است که فضای رمان را آلوده و سحر کلام نویسنده را باطل می‌کند و تا آنجا که ممکن است باید از آن‌ها پرهیز کرد. از طرف دیگر، بیلی ظاهراً در سال‌های دبیرستان از یادگرفتن قواعد متعارف نقطه‌گذاری غفلت کرده است و غالباً جمله‌های خود را بدون نقطه یا در هوا می‌گذارد و فقط گاهی با آوردن یک "ویرگول" نفس تازه می‌کند. نقل این شیوه نگارش به فارسی، برخلاف ادبیات پردازی بیلی، مشکلی نداشته است، جز این نگرانی مختصر که شاید برای برخی از خوانندگان این تصور پیش بیاید که مترجم هم مانند بیلی قواعد نقطه‌گذاری را هرگز یاد نگرفته، یا اخیراً از یاد برده است. □

۱- نام این رمان را به دلیل کلمه "رژ" معمولاً به نام گل سرخ ترجمه می‌کنند، ولی کسانی که این رمان را به یکی از زبان‌های اروپایی خوانده باشند می‌دانند که در آن سخنی از گل سرخ در میان نیست، بلکه غرض اشاره به دختر روستایی فقیری است که شب‌ها دزدانه برای گدایی و خودفروشی به دیری که صحنه داستان است می‌آید و در یکی از این شب‌ها میان او و راوی برخوردی پیش می‌آید و عشق برقی آسای جرقه می‌زند بدون آن که راوی حتی نام او را از زبانش بشنود. و در پایان داستان، هنگامی که راوی داستان و استادش دارند از آن دیر پر بلا می‌روند، همین قدر اشاره می‌شود که نام این گل سرانجام معلوم نشد که چه بود. روشن است که منظور از گل آن چیزی نیست که ما امروز به نام رز می‌شناسیم و به ویژه در قرن اخیر از راه انتخاب مصنوعی (سلکسیون) و پرورش به دست آمده است. به نظر من نام شکل ابتدایی رز، یعنی نسترن، که مانند رز روی دختر هم گذاشته می‌شود، از لحاظ غرض نویسنده و موسیقی کلام کلمه بهتری است. در واقع راوی داستان می‌خواهد بگوید که این دختر "نسترنی بود که نامش را هرگز ندانستم".

۲- اصطلاح "پست مدرن" را گاهی "پسامدرن" ترجمه کرده‌اند. منطبق این ترجمه، یعنی الفی که "پس" را به صورت "پسا" در می‌آورد، روشن نیست. آنچه مسلم است، این الف در مواردی مانند "کشاکش" و "دورادور" و "دمادم" صورتی از "توی" (واو) عطف است. به عبارت دیگر، "کشاکش" ضبط دیگری است از "کش و کش". به این ترتیب اگر ترکیب "پسامدرن" به قیاس کشاکش و مانند آن ساخته شده باشد، باید گفت این قیاس نادرست و ناهنجار است. اما از این قیاس که بگذریم منطق دیگری هم برای ترکیب "پسا مدرن" به نظر نمی‌آید. ظاهراً این ترکیب به دست کسی یا کسانی ساخته شده است که با طبیعت زبان فارسی و نحوه ترکیب‌بندی در این زبان چندان آشنایی نداشته‌اند. □

برگ اشتراک ادبیات مجموعه ماهنامه‌های کتاب ماه

مشخصات مشترک:

نام / شرکت / مؤسسه:
شماره شناسنامه - شماره ثبت: میزان تحصیلات:
نشانی و شماره پستی:
تلفن و دورنگار:
مدت اشتراک: ۱ سال (۱۲ شماره)
هزینه اشتراک:

۱- داخل کشور:

با هزینه پستی: تهران ۲۷۰۰۰ ریال شهرستانها: ۲۹۰۰۰ ریال

۲- خارج از کشور:

الف: خاورمیانه - کشورهای همسایه با هزینه پستی ۶۰۰۰۰ ریال

ب: اروپا - آمریکای شمالی با هزینه پستی ۶۵۰۰۰ ریال

ج: اقیانوسیه - خاور دور - آمریکای جنوبی با هزینه پستی ۷۰۰۰۰ ریال

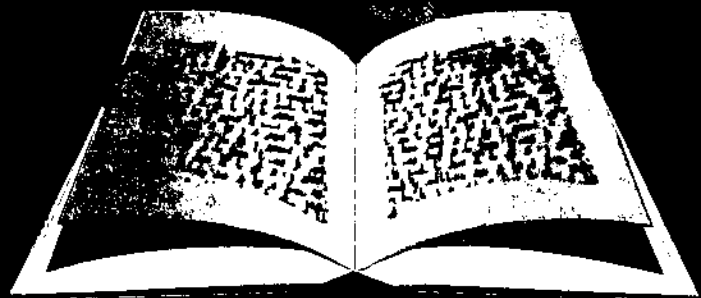
لطفاً مبلغ اشتراک را برای داخل کشور به حساب شماره ۱۸۵۲۰۸۶۹ بانک تجارت ۱۸۵ شعبه انقلاب فلسطین به نام خانه کتاب واریز نموده و اصل سند بانک و برگ اشتراک را به نشانی تهران صندوق پستی ۱۳۱۴۵-۱۴۵۵ ارسال نمایید.

توضیحات:

- ۱- ارسال نشریه پس از دریافت سند بانک و برگ اشتراک، از آخرین شماره منتشر شده، آغاز خواهد شد.
- ۲- در صورت تمایل به دریافت شماره‌های قبلی و اطلاعات لازم با تلفن ۴۴۶۵۶۲۵ واحد اشتراک تماس بگیرید.

۳۱	مطهری، مرتضی	۳۴-۳۵-۳۶-۳۷	ارژنگ، شهلا
۲۲	مقدم جلالی، مزده	۲۳	افضلی‌راده، وحید
۴	مقدم، قریبا	۳۰	المی، شهلا
۲۴	مک‌ویلیمز، پیت	۲۵	انصاری‌رنانی، قاسم
۴۶	مورفی، ژوزف	۳۲	اوکاتر، دی‌جی
۱۳	نجفی‌زنده، جعفر	۹	اولنس، کارن
۲۳	نیچه، فریدریش ویلهلم	۴۹	باترا، پرومود
۲۳	وئیک، غلامرضا	۱	بخشی، خداداد
۴	وندرزندن، جیمز	۱۸	بوچک، گی
۱۵	هاشمی، جمال	۲۶	پارسای، کامبیز
۳	هاشمی، مرسته	۱۹	پالمر، ریچاردی
۱۶	هاشمی‌علیا، جواد	۳۸	پروین، لارنس
۳۰	هاید، ژانت	۱۹	پیل، نورمن وینست
۴۳	هملین، دیویدوالتر	۴۷	ترانوی، کنوت
۷	هورنی، کارن	۱۵	تفلیسی، حبیب‌بن‌ابراهیم
۱۳	هیونی، پاملا	۴۵	جمالیان، رضا
۱۶	یاسیرس، کارل	۵۰	جوادی، محمدجعفر
۴۰-۴۲	یزدی، لیل	۲۵	حکیمی، محمدرضا
۳			حنایی‌کاشانی، محمدسعید
۲۷-۲۸			خوشدل، گیتی
۳۹			داوری‌اردکانی، رضا
۲۳-۲۶			دایر، وین
۴۳-۴۴-۴۵-۴۶			دیهیمی، خشایار
۴۷-۴۸			
۲۵	آثار: تهران	۲۳	راجر، جان
۵	الاعراف: قم	۴۰	راسترو، امیرعلی
۱۳	البرز: تهران	۲۸	راستگو، حمیدرضا
۱۱	المی: تهران	۴	راشیاونف، پنلپ
۱۱	انتشارات تهران: تهران	۸-۱۱	رحمتی، بهزاد
۱۹	اوحدی: تهران	۳۰	رزمازما، هوشیار
۱۹	بشت: تهران	۱۸	رضاخانی، ضیاءالدین
۳۲	به‌آفرین: تهران	۶	ریچاردسون، جری
۱۴	بهجت: تهران	۱۵	ساعتچی، محمود
۴۱	پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات	۳۹	سلطانی، محمود
۱۰	فرهنگی: تهران	۱۲	سیدکامری، نصیر
۲۱	پژوهشگاه فرهنگ و اندیشه اسلامی:	۴	سیدمحمدی، یحیی
۱۷	تهران	۴۱	سیف، سوسن
۸	بیگان: تهران	۲۷-۲۸-۳۱	شجاعی‌تهرانی، محمدعلی
۴۹	تورنگ: تهران	۲۳	شریف، مجید
۴۹	جامی: تهران	۱۲-۴۹	شریفی، حسن‌پاشا
۴۲	دفتر نشر فرهنگ اسلامی: تهران	۳۲	شولتنس، دوآن
۲	رزمندگان اسلام: تهران	۲	شولتنس، سیدنی‌الن
۱۶	رسا: تهران	۱۶	صدری، عباس
۲۹	روشنایی: تهران	۲۹	طالب‌زاده، حمید
۲	سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم		طباطبایی، محمدحسین
۲	انسانی دانشگاهها (سمت): تهران		
۱۷			
۳۲	سینج: تهران	۳۴-۳۵-۳۶-۳۷	علاقیند، مهرانگیز
۹-۱۰	سخن: تهران	۲۳	علی‌نیا، مهدی
۲۵	سیمین: تهران	۶	قطرچی، پیروز
۲۶	شرکت سهامی انتشار: تهران	۴۱	قراچه‌داغی، مهدی
۷	شهاب: قم	۱۱-۳۱	کارلسون، رندی
۳۴-۳۵-۳۶-۳۷	صدرا: تهران	۱۴	کاوندیش، ای‌پی
۵۰	طرح نو: تهران	۴۴	کاوی، استیون
۱	فردوسی ایران: تهران	۳۳	کدیور، پروین
۳۸	قادر: تهران	۱۶	کریمی، یوسف
۴۳-۴۴-۴۵-۴۶	کوچک: تهران	۲۰	کورت، هانس
۴۷-۴۸		۸	گاردنر، گیل
۱۹	لادن: تهران	۱۳	گاوین، شاکتی
۱۳	لیوسا: تهران	۲۷	گنجی، حمزه
۵	منتشران: تهران	۱۸	گوستاوینگ، کارل
۲۴	ندای دانش: تهران	۱۲	لاالده، آندره
۱۴	نسل نوادیش: تهران	۱	لطفی، محمدحسن
۲۲	نیریز: تهران	۵۰	لیمن، کوین
۲۰	ویرایش: تهران	۱۴	ماتیوز، اندرو
۳	هرمس: تهران	۲۲	مارکوس، آری
۲۱	هما: تهران	۴۸	محب‌علی، داود
		۲۴	

شهر رمضان الذي انزل فيه القرآن

روز نهم از ماه رمضان ۱۴۰۱

دعای استغاثه قرآن و کتب علوم قرآنی
در مسجد کشور